

Länsstyrelsen
Västmanlands län

Årsredovisning 2013

.

Innehåll

Landshövdingen har ordet	4
Organisation	7
Resultatredovisning	8
<i>Länsstyrelseinstruktion 2 §</i>	10
<i>Övrig förvaltning</i>	22
<i>Trafikföreskrifter</i>	23
<i>Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor</i>	24
<i>Regional tillväxt</i>	29
<i>Infrastrukturplanering</i>	56
<i>Hållbar samhällsplanering och boende</i>	62
<i>Energi och klimat</i>	67
<i>Kulturmiljö</i>	75
<i>Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar</i>	88
<i>Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd</i>	97
<i>Lantbruk och landsbygd</i>	130
<i>Fiske</i>	146
<i>Folkhälsa</i>	150
<i>Jämställdhet</i>	157
<i>Integration m.m.</i>	165
<i>Organisationsstyrning</i>	177
<i>Personaluppgifter</i>	178
<i>Året i siffror</i>	181
Finansiell redovisning	198
<i>Resultaträkning</i>	198
<i>Balansräkning</i>	199
<i>Anslagsredovisning</i>	201
<i>Noter till resultaträkningen</i>	205
<i>Noter till balansräkningen</i>	210

Landshövdingen har ordet

Länsstyrelsen arbetar för att Västmanland ska bli en bättre plats att bo och verka på. Länet har under 2013 haft flera stora utmaningar där Länsstyrelsen bidragit med sina resurser för att främja utvecklingen. Det handlar till exempel om att förbättra matchningen och kompetensförsörjningen på arbetsmarknaden, öka möjligheterna för pendling inom och utanför länet och bidra till en bättre fungerande bostadsmarknad.

Västmanland är ett av Sveriges starkaste industrilän med den största varuexporten per capita. Exportberoendet gör också länet sårbart för ekonomisk oro i omvärlden. Västmanland har en högre arbetslöshet än genomsnittet för riket, och tyvärr har det inte skett någon markant förbättring under året. Länsstyrelsen har därför bland annat varit drivande i länets kompetensråd som samlar utbildningsanordnare och arbetsgivare för att bättre anpassa utbildningarna i länet till arbetsmarknadens behov.

Under 2013 har vi i samarbete med andra tagit fram en länstransportplan för Västmanland 2014-2025. Länet har också deltagit i Trafikverkets arbete med att ta fram den nationella planen för transportsystemet 2014-2025. Sammantaget innebär detta att möjligheterna till pendling kommer att förbättras. Under året har länet börjat ta fram en regional cykelstrategi som ytterligare ska öka möjligheterna till effektiv pendling. Länsstyrelsen har inom ramen för En Bättre Sits deltagit i arbetet med att ta fram en regional systemanalys för östra Mellansverige.

Vi har under året även haft fokus på bostadsfrågorna. Bland annat har en analys gjorts av bostadsläget i länets kommuner. Analysen presenterades vid ett välbesökt seminarium på Västerås slott i november. Den visar att både Västerås och de andra kommunerna behöver bygga fler bostäder för att få en bättre fungerande bostadsmarknad med större rörlighet. Framför allt spelar tillgången på hyresrätter en stor roll för arbetsmarknaden. Arbetet med att vidareutveckla och konkretisera analysen pågår.

Länsstyrelsen har uppdraget från regeringen att samordna det regionala utvecklingsarbetet i länet. Uppdraget rymmer många aspekter och har under året bland annat resulterat i att en Affärsplan Västmanland färdigställts. Affärsplanen är en strategi för tillväxt, innovationskraft och näringslivsutveckling som medfinansieras av den europeiska regionalfonden. Fokus för strategin är regionalt ledarskap, innovationskraft och tillväxt i små och medelstora företag. Utgångspunkt för arbetet är Västmanlands styrkeområden automation, energi, järnväg och hälsoteknik. Slutmålet är att förbättra arbetsmarknaden i länet och minska arbetslösheten. En styrka är att affärsplanen har arbetats fram i bred samverkan med företrädare för länets kommuner, landsting, näringsliv och akademi, inom ramen för det så kallade Västmannarådet.

Som en grund för långsiktig planering har Länsstyrelsen tillsammans med övriga regionala aktörer i östra Mellansverige utarbetat scenarier för utvecklingen av befolkning, sysselsättning och inkomster fram till år 2050. Framskrivningarna pekar mot en befolkningsökning i området med 1–1,4 miljoner personer under perioden 2010-2050. Tendensen är ökad centralisering, där

befolkning och arbetsplatser alltmer koncentreras till länens huvudorter. Beräkningarna visar också en stark ökning av kollektivtrafikresandet. De länsöverskridande resorna beräknas bli tre gånger så många i östra Mellansverige till år 2050. Det innebär en stor utmaning för det transportsystem som i dagsläget är så präglad av kapacitetsbrister.

Viktiga nyckelfrågor för framtiden blir därför hur bostadsbyggande och infrastruktur kan samplaneras för att möta efterfrågan. Befolkningsökningen bedöms till stor del komma att ske i Stockholm, men om man inte kan bygga bostäder och infrastruktur i den takt som krävs blir andra kommuner runt Mälaren attraktiva alternativ. Länsstyrelsens bostadsmarknadsanalys är en del i arbetet för att förbereda länet för en sådan utveckling. Även vårt arbete med att förbättra länets vägar och järnvägar, liksom utbyggnaden av Mälarfarleden, är viktiga förberedelser för en ökad tillväxt.

Våren 2013 färdigställdes en bredbandsstrategi för Västmanlands län. Länsstyrelsen deltar fortsatt i projektet ”Digital agenda för Västra Mälardalen” där prioriteringar för bredbandsutbyggnad diskuterats med länets kommuner. Syftet med diskussionerna och prioriteringarna är att möjliggöra för anslutningspunkter till stamnät inom behörigt avstånd från aktuella byar. Projektet som i första hand är fokuserat på bredbandsutbyggnad ingår som en del av Länsstyrelsens arbete med en regional digital agenda för länet. Ett resultat av arbetet under året är att Länsstyrelsen beviljat 20 miljoner kronor i bredbandsstöd för fiberbyggnad till totalt 13 projekt i Västmanlands län.

Antalet asylsökande ökade väsentligt under 2013. Länsstyrelsen tecknade våren 2013 överenskommelser med länets samtliga kommuner om sammanlagt 377 platser för planerat flyktingmottagande. Förhandlingar med kommunerna har resulterat i att alla kommuner nu också har överenskommelser om att ta emot ensamkommande flyktingbarn.

En analys av länets befolkningsutveckling visar att befolkningsökningen i länet som helhet och i flera kommuner till stor del hänger samman med ökade flyktingströmmar. I flera kommuner är det också en uttalad strategi att långsiktigt främja befolkningstillväxt genom ett generöst flyktingmottagande. Bristen på bostäder är dock ett ökande problem för flyktingmottagandet.

Under 2013 har Länsstyrelsens vattenstrategi fastställts, vilket lägger grunden för ett ökat tvärssektoriellt perspektiv i de åtgärder som Länsstyrelsen ansvarar för. Länsstyrelsen har också tillsammans med övriga mälarlän fortsatt arbeta med frågor kring Mälaren som dricksvattentäkt.

Arbetet med förstudien kring Mälaren om 100 år avslutades med en rapport som presenterar olika tänkbara åtgärder för att hantera den kommande utjämning mellan Saltsjöns och Mälarens vattennivåer som förutses i ett längre perspektiv. Rapporten föranledde landshövdingarna runt Mälaren att skriva till regeringen om behovet av en större utredning kring Mälaren på lång sikt i ljuset av ett förändrat klimat.

Flera arkeologiska undersökningar föranledda av byggnation har gett ny kunskap om länets historia. Dateringar från Stadsparken i centrala Västerås visar att bebyggelse fanns här redan under 900-talet, betydligt tidigare än vad som varit känt. Vid schaktningar i Citytunneln under staden framkom flera gravar från S:t Ilans medeltida kyrkogård. På Bäckby i Västerås undersöktes ett vikingatida gravfält med rika kvinnogravar.

Under året har länet fått tre nya byggnadsminnen: Sala silvergruva, Karmansbo smedja i Skinnskattebergs kommun och Luftbevakningstornet i Fagersta kommun.

En konsthistorisk utredning har genomförts av målningarna i festsalen i kulturreseptatet Bråfors. Målningarna har väckt uppmärksamhet och Länsstyrelsens visningar har varit fullbokade.

Övningen Omfall genomfördes i maj och handlade om en kärnteknisk olycka vid kärnbränslefabriken Westinghouse. Genom övningen ville Länsstyrelsen framför allt testa två saker. Hur beredskapsplanen som helhet fungerar, för att se om något behöver ändras eller om det finns allvarliga brister i vår förmåga att hantera en sådan här kris. Det andra var att undersöka om en samverkansstab är en bra metod för att effektivisera ledningsorganisationen. Under året genomfördes ombyggnad och uppfräschning av Länsstyrelsens lokaler. En ny öppnare entré välkomnar idag besökarna och en helt ny konferensavdelning med den senaste tekniken blev klar under hösten 2013.

Konung Carl XVI Gustav firade under 2013 40 år som Sveriges statschef och genomförde med anledning av detta en eriksgata genom Sverige. Den 30 augusti tog Västmanlands län emot kungaparet. Besöket inleddes på Väsby Kungsgård i Sala, sedan gick resan vidare till Skogmästarskolan i Skinnskatteberg och Ridskolan Strömsholm i Hallstahammars kommun. Rundturen i länet avslutades på Fiskartorget i Västerås där också HMK höll sitt tal till västmanlänningarna.

Västmanlands vänliga och positiva mottagande av kungaparet kan ses som en symbol för den övervägande gynnsamma utveckling som präglar länet under året. Länsstyrelsen har inom sina verksamhetsområden aktivt bidragit till denna utveckling. Jag vill därför tacka alla medarbetare och samarbetspartners för goda insatser.

Konung Carl XVI Gustavs länsresa i Västmanlands län den 30 augusti 2013.

Västerås februari 2014

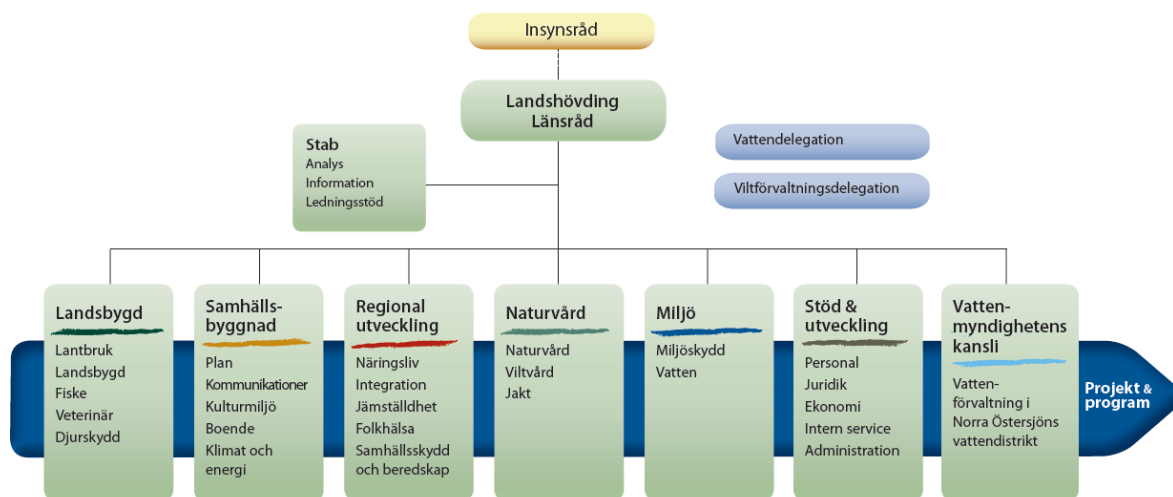
Ingemar Skogö
Landshövding

Organisation

2

Redovisa Länsstyrelsens organisationsplan.

Länsstyrelsen i Västmanlands län

Länsstyrelsen har åtta enheter, två delegationer och ett insynsråd. Länsstyrelsens ledning består av landshövding Ingemar Skogö och länsråd Anders Åhlund. I ledningsgruppen ingår landshövding, länsråd, enhetschefer samt personalchef.

Resultatredovisning

Resultatredovisningens ordningsföljd följer den av länsstyrelserna gemensamt beslutade verksamhets- och ärendestrukturen, (VÄS), som används för länsstyrelsernas ärende- och ekonomiredovisning.

Varje verksamhetsområde inleds med likvärdiga prestationstabeller där utvecklingen av årsarbetskrafter, verksamhetskostnader, ärendehantering och bidragsutbetalningar presenteras samt i förekommande fall utfall av brukarundersökningar. Tabellerna följs av kommentarer till de redovisade värdena samt kommentarer till andra väsentliga prestationer inom sakområdet. Därefter följer återrapporeringen av de regleringsbrevsuppdrag som ska återrapporeras i årsredovisningen och som avser det aktuella verksamhetsområdet.

Länsstyrelseinstruktionen (2007:825) 2 § första stycke avseende nationella mål återrapporeras genom indikatorerna som är placerade under respektive verksamhetsområde. Övriga delar av 2 § länsstyrelseinstruktionen återrapporeras under rubriken Länsstyrelseinstruktionen 2 §.

Länsstyrelseinstruktionen (2007:825) ändrades till en ny lydelse den 15 december 2013. Fr.o.m. 15 december 2013 gäller en ny skrivning för 5 § punkt 8 samt en helt ny 5a § i Länsstyrelseinstruktionen (2007:825). 5 § punkt 8 avser sakområde Energi och klimat och 5a § avser sakområdet Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd. Eftersom myndigheten arbetat efter Länsstyrelseinstruktionen som gällde t.o.m. 14 december 2013 under nästan hela året är det den som myndigheten utgår från i årsredovisningen.

Indikatorer

Länsstyrelsen i Örebro län fick genom regleringsbreven för 2011 och 2012 i uppdrag att samordna arbetet med att utarbeta enhetliga indikatorer. Indikatorerna ska beskriva hur resultat förhåller sig till målet att nationella mål ska få genomslag i länen samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Uppdraget redovisades till regeringskansliet i juni 2011 resp. juni 2012.

Därefter tog regeringen beslut om att de föreslagna indikatorerna skulle användas första gången i årsredovisningen för 2012. Länsstyrelserna arbetade in ett avsnitt om indikatorer i den årsredovisningsmall som gemensamt tas fram av länsstyrelserna.

Efter att årsredovisningarna för 2012 lämnats in till regeringskansliet har länsstyrelsen i Örebro gjort en uppföljning av erfarenheterna kring indikatorerna. Sammantaget är erfarenheterna relativt positiva. Det framkom synpunkter på några definitioner och benämningar varför vissa förändringar och justeringar har gjorts för 2013.

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket

I regleringsbrevet för 2013 har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomiadministrativa regelverket:

Vid redovisning av länsstyrelsernas uppgifter som avses i 2 § första-tredje styckena förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktionen ska myndigheten inte tillämpa 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska avse hur verksamhetens prestationer har utvecklats vad gäller volym och kostnader.

Vad gäller fördelningen av verksamhetens totala intäkter och kostnader i resultatredovisningen enligt 3 kap. 2 § jämfört med 3 kap. 1 § tredje stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas, vilket innebär ett undantag från kravet att redovisa intäkter, i en för länsstyrelserna enhetlig struktur och enligt anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län.

Länsstyrelseinstruktion 2 §**3**

Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den. Förordning (2008:1346)

Länsstyrelsens i Västmanlands vision och verksamhetsidé

Länsstyrelsen arbetar utifrån en vision och verksamhetsidé som tillsammans bildar utgångspunkt för att utveckla myndighetens styrning, planering och verksamhetsuppföljning.

Det innebär att vi prioriterar insatser och aktiviteter för en gynnsam utveckling av länet samt arbetar med att skydda och bevara sådant som är av värde och nytta för medborgare och natur.

Vår vision:

I samverkan utvecklar vi det goda och hållbara Västmanland.

För Västmanlands invånare ser vi till att:

- Nationella mål får genomslag
- Olika samhällsintressen vägs samman och länets förutsättningar tas tillvara
- Våra beslut är rättssäkra och servicen god
- Vi är en efterfrågad samarbetspart

För att visionen ska få genomslag måste Länsstyrelsens verksamheter präglas av ett utifrån-och inperspektiv, ett tvärsektoriellt och flexibelt arbetssätt med hög grad av service till länets invånare. Det är även angeläget med god samverkan med berörda aktörer.

Länsstyrelsens styrkort - kund, verksamhet, ekonomi samt medarbetare

Länsstyrelsen har fokuserat på fyra perspektiv i verksamhetsplaneringen. Dessa formaliseras i det styrkort som är centralt för ledningens styrning och uppföljning av verksamheten. Genomgående används perspektiven *kund, verksamhet, ekonomi samt medarbetare*.

Inom perspektivet *kund* mäter vi antal besökare på webb, tid för kundåterkoppling samt andel nöjda brukare (brukarundersökningen). Vi har nått målen då det gäller antal besökare på extern webb samt andel nöjda brukare. Då det gäller tid för kundåterkoppling har målet satts till max fem dagar innan återkoppling. Inom många verksamhetsområden nås detta, men inte inom alla.

Inom perspektivet *verksamhet* följer vi främst handläggningstider. I de flesta fall har vi nått målen. Vi har också löpande följt och analyserat överklagade ärenden.

Inom perspektivet *ekonomi* har vi haft mål då det gäller administrativa kostnaders andel av totalen. Vi har inte lyckats att klara detta mål. Det beror delvis på att Västmanland är så kallat värdlän för länsstyrelsegemensamma utvecklingspengar. När det gäller ekonomin har vi också haft som mål att öka den externa finansieringen och det målet är uppnått.

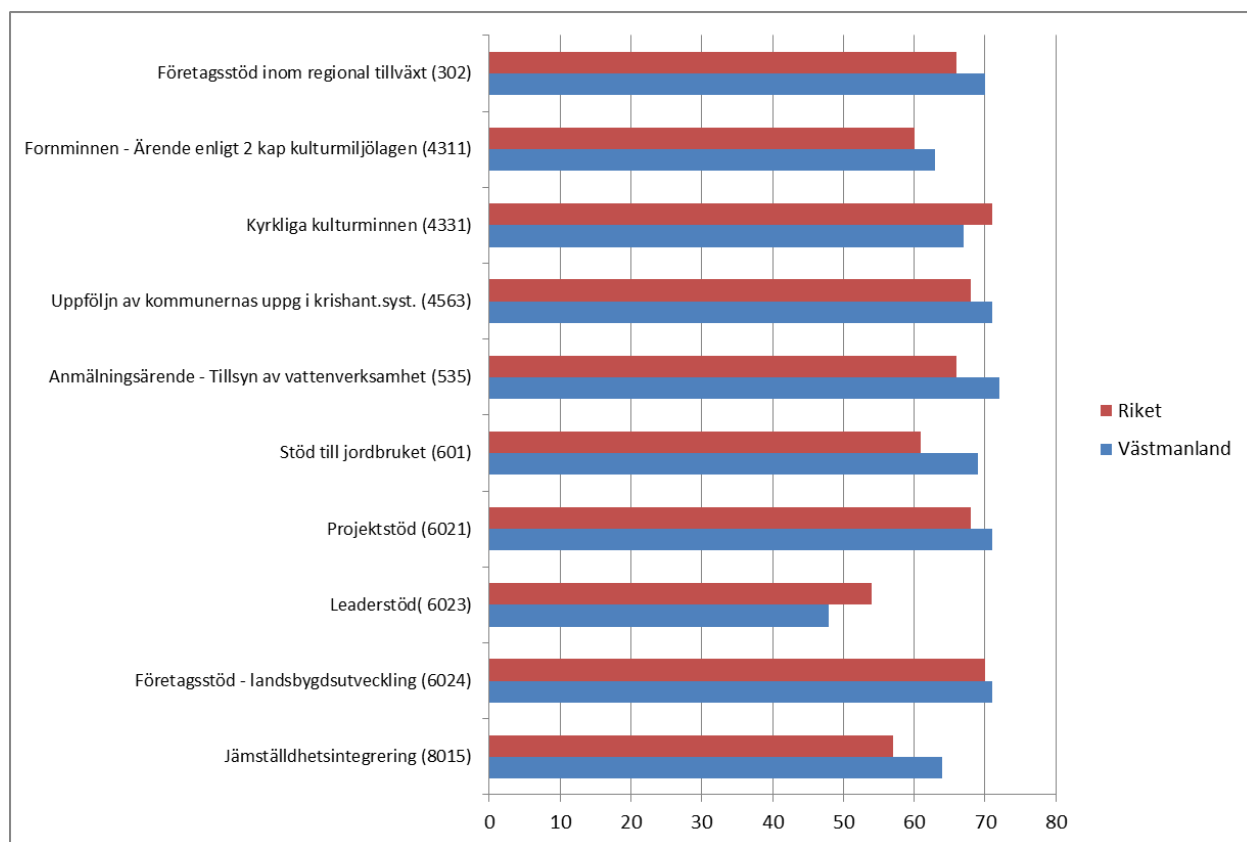
Inom perspektivet *medarbetare* har vi löpande följt sjukfrånvaron. Målet om högst 2,5 procent sjukfrånvaro är uppnått. Vi har också nått målen att alla medarbetare ska ha individuella kompetensutvecklingsplaner samt att andelen nöjda medarbetare ska vara minst 70 procent, vilket mäts i den årliga medarbetarenkäten.

Brukarundersökning 2013

Länsstyrelsen får övervägande bra betyg i årets brukarundersökning. Det som värderas högst är att de som har kontakt med eller samarbetar med Länsstyrelsen får ett gott bemötande och den information de söker efter samt att medarbetarna är engagerade och intresserade. Några av de områden som kan förbättras är till exempel att det inte är lätt att nå rätt person via telefon och att svarstiden på mail är för lång. Ett annat förbättringsområde är att fortsätta arbeta med att utveckla webbplatsen för att göra det lättare att hitta relevant information och förenkla funktioner så som till exempel ansökningar om stöd och bidrag. Den sammanvägda bedömningen (nöjd-index) 2013 var 67 i Västmanlands län, genomsnittet för samtliga län var 63. Nöjd-index för män och kvinnor var på samma nivå. Kundgruppen företag låg på en högre nivå med ett nöjd-index på 70, medan länets kommuner låg på en något lägre bedömning med ett samlat nöjd-index på 61.

Resultatet från brukarundersökning är ett värdefullt underlag till organisationens förbättringsarbete och ger en möjlighet att jämföra oss med andra länsstyrelser samt att ta del av goda exempel. Det är fjärde gången undersökningen genomförs och samtliga 21 län deltar. Under år 2013 har totalt cirka 10 000 intervjuer genomförts, vilket är dubbelt så många som året innan. 482 privatpersoner, kommuner, företagare och organisationer har intervjuats i Västmanlands län och frågor har ställts inom 10 olika verksamhetsområden. För åtta av dessa har Västmanland ett högre nöjdindex jämfört med riket.

Nöjdindex för undersökta verksamheter i Länsstyrelsernas brukarundersökning för 2013.

Prioriterade insatser under 2013

Läget i länet i relation till nationella mål bildar utgångspunkt för inriktningen och prioriteringen av Länsstyrelsens insatser och preciseras i verksamhetsplaneringen samt Länsstyrelsens styr- och ledningssystem, se nedan. Under 2013 har arbetet omfattat ett brett fält av målområden, med en rad aktiviteter knutna till nationella mål. För en fullständig beskrivning av detta hänvisas till årsredovisningen i övrigt. I det följande beskrivs de områden som Länsstyrelsen prioriterat på den övergripande nivån under året:

- Näringslivsfrågor
- Förberedelser inför den nya programperioden för EU:s strukturfonder
- Integration och flyktingmottagande
- Vatten

Näringslivsfrågor

Länsstyrelsen i Västmanlands län har ansvaret för regional utveckling, såsom regional utvecklingsplanering och strukturfondsprogram samt för åtgärdsplaneringen av den regionala transportinfrastrukturen. Med utgångspunkt från bland annat det regionala utvecklingsprogrammet (RUP) fattar Länsstyrelsen beslut om de regionala tillväxtmedlen. Målet är att nå en hållbar regional tillväxt i Västmanlands län.

Prioriterade fokusområden har under året varit forskning och innovationer, näringslivsutveckling, företagsstöd och kompetensförsörjning. Målsättningen för 2020 är hög: ”I Västmanland löser vi globala utmaningar”. Syftet med Länsstyrelsens arbete är att etablera ett i hela länet strategiskt och långsiktigt innovationsarbete som bidrar till näringslivsutveckling, ökad konkurrenskraft och tillväxt. Inom ramen för detta arbete pågår utveckling för att föra in jämställdhet i det regionala tillväxtarbetet. Insatser för att utveckla små- och medelstora företag har genomförts inom det regionala tillväxtprogrammet för perioden 2007-2013. Inom kompetensområdet är målet att länets arbetsgivare har tillgång till kompetent arbetskraft. Det ska ske genom att öka matchningen mellan arbetskraftsutbud och efterfrågan samt genom att öka lusten till lärande för att därigenom öka utbildningsnivån för både kvinnor och män i länet. Ett utvecklingsarbete har under året genomförts inom uppdraget för kompetensplattformen, från att ta fram strategin ”Växa i Västmanland” till att etablera nya YH-utbildningar och i länet efterfrågade vägledningsinsatser. Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att insatserna inom regional tillväxt bidragit till att öka samarbetet mellan ansvariga aktörer i länet och genomslaget för centrala utvecklingsfrågor.

Förberedelser inför den nya programperioden för EU:s strukturfonder

Under året har en intensiv verksamhet bedrivits med att ta fram program för främst EU:s regionala fond för Östra Mellansverige. Länsstyrelsen har ingått i en arbetsgrupp med regionförbunden i Uppsala, Östergötlands, Södermanlands och Örebro län. Arbetet började i februari, då en arbetsgrupp bildades med representanter från de regionalt tillväxtansvariga i de fem länen.

Fram till och med september utarbetades ett förslag till program inklusive socioekonomisk analys. Respektive tillväxtansvariga i länen involverade aktörer i innovationsstödssystemet i processen för programskrivningen och förankrade programförslaget politiskt. I Västmanland behandlades förslaget i styrelsen för Västmanlands kommuner och landsting (VKL)¹. Förslaget från de fem länen lämnades till regeringen 30 september.

¹ VKL:s styrelse består av 15 ledamöter och 15 ersättare, som representerar samtliga länets kommuner och Landstinget Västmanland.

Under senhösten startade också arbetet med att fram en regional handlingsplan för EU:s sociala fond för Östra Mellansverige. Länsstyrelsen ingår även där i en arbetsgrupp för fem län som ska arbeta fram handlingsplanen. Denna arbetsgrupp är densamma som för arbetet med att ta fram ett program för EU:s regionala fond i Östra Mellansverige

För EU:s landsbygdsfond har programarbetet i länet inletts med en analys av utvecklingen inom lands- och glesbygden under 2000-talet. När det nationella programmet presenteras vidtar i början av 2014 arbetet med att ta fram en regional strategi för Västmanlands län.

Integration och flyktingmottagande

Målet för Länsstyrelsens arbete är att bidra till en effektiv integration i samhället och på arbetsmarknaden. Länsstyrelsens insatser har under året fokuserat på att säkerställa mottagningskapaciteten i länets kommuner genom att öka antalet platser genom överenskommelser för mottagande av nyanlända och ensamkommande barn. Mot bakgrund av detta har Länsstyrelsen tagit initiativ till samverkan och anordnat olika utbildningar och informationsträffar om aktuella frågor för framförallt länets kommuner. Detta arbete kommer att förstärkas ytterligare under 2014. Integrationsfrågorna förankras politiskt av landshövding/länsråd i VKL:s styrelse. Se vidare kapitlet "Integration m.m." samt redovisningen i detta kapitel under rubriken "Främja länets utveckling"

Vatten

Vattenmiljön berör många av Länsstyrelsens verksamheter. Under 2013 fastställdes Länsstyrelsens vattenstrategi som omfattar allt arbete inom vattenområdet. Strategin har varit ett viktigt underlag för arbetet under 2013.

Länsstyrelsen i Västmanlands län är Vattenmyndighet för Norra Östersjöns vattendistrikt och genomför vattenförvaltningsuppdraget i samverkan med övriga länsstyrelser i distriktet (Stockholm, Uppsala, Södermanland, Östergötland, Örebro och Dalarna). I nära samarbete med de övriga fyra vattenmyndigheterna utvecklas samsyn och en gemensam plan och struktur för arbetet fram till 2015.

Se vidare redovisning av regleringsbrevets uppgift 45; Levande sjöar och vattendrag respektive Grundvatten av god kvalitet respektive uppgift 47 angående tillsyn enligt miljöbalken.

Särskild redovisning av storregionalt samarbete med "Mälaren om 100 år" som tema redovisas under rubriken "Främja länets utveckling" nedan i detta kapitel.

Arbetet med övriga nationella mål

Länsstyrelsen strävar efter att informera om, följa upp och föra dialog om hur de nationella målen ska få genomslag i länet inom våra olika verksamhetsområden. Det sker i samverkan med andra statliga myndigheter, Landstinget Västmanland, Västmanlands kommuner och landsting, kommuner, näringslivet, intresseorganisationer och enskilda företag.

För varje verksamhet redovisas nedan ytterligare hur Länsstyrelsen verkat för att nationella mål ska få genomslag i länet.

Statligt helhetsperspektiv

Landshövdingen inbjuder årligen statliga myndigheter som har verksamhet i länet. Tema för 2013 års träff var integrations- och flyktingfrågor. Vård för mötet var Migrationsverket. Nätverksträffar ger möjlighet till värdefullt erfarenhetsutbyte, samsyn och samarbete kring viktiga utvecklingsfrågor för länet.

Inom Länsstyrelsen finns flera tvärsektoriella arbetsgrupper inom bland annat fysisk planering, infrastrukturplanering samt energi- och klimatfrågor.

Regional tillväxt

Det finns en mångårig tradition av ett väl fungerande partnerskap i länet, såväl på politisk- som på tjänstemannanivå. Denna samverkan har under året utvecklats ytterligare framförallt inom näringslivsområdet genom Västmannarådets arbete med Affärsplan Västmanland. Västmannarådet leds av landshövdingen och består av ledande företrädare för näringslivet, kommunerna och landstinget.

Länsstyrelsen arbetar nära Västmanlands kommuner och landsting för att förankra utvecklingsfrågorna med länets kommuner och landsting. Länsledningen medverkar regelbundet vid sammanträdena med VKL:s presidium. Se vidare redovisning av uppdrag¹⁸ enligt regleringsbrevet.

Infrastruktur

Den största delen av arbetet inom infrastrukturuområdet sker i samverkan med Trafikverket, planupprättare och kollektivtrafikmyndigheter i kringliggande län samt med länets kommuner och landstinget/kollektivtrafikmyndigheten. Under 2013 har arbetet främst varit inriktat på att hantera ärenden avseende fysisk planering av infrastrukturåtgärder samt att förankra arbetet med åtgärdsplaneringen för länets regionala infrastrukturplan 2014-2025, enligt infrastrukturpropositionen som kom hösten 2012. Samverkan har skett genom gemensamma och enskilda möten med samverkansparterna. Samverkan med omgivande läns planupprättare och kollektivtrafikmyndigheter har skett inom ramen för Mälardalsrådets samarbete En Bättre Sits. Samverkan har även skett på politisk nivå.

Det breda samordningsarbetet redovisas närmare i kapitlet Infrastruktur.

Energi och klimat

Länsstyrelsen har samordnat det regionala arbetet med energiomställning och minskad klimatpåverkan med regionala och lokala aktörer, främst länets kommuner, Landstinget Västmanland, Energikontoret i Mälardalen, Mälardalens högskola, Förbundet Agenda 21, LRF samt med företags- och intresseorganisationer.

Kommuner och landsting har regelbundet fått råd och stöd i att använda det statliga energieffektiviseringsstödet via utbildningar, seminarier och extra medel. Länsstyrelsen har även informerat om vad som är aktuellt hos andra myndigheter inom energi- och klimatfrågor.

Länsstyrelserna i Uppsala, Stockholm, Södermanland och Västmanlands län har ett kontinuerligt samarbete inom området energiomställning. Samarbetet omfattar utveckling av uppdraget att samordna energiomställning, skapa och planera nya projekt och arbetsmetoder samt att hjälpa varandra.

Förbundet Agenda 21 och Länsstyrelsen har ett nära samarbete och Länsstyrelsen har under året deltagit i flertalet av förbundets aktiviteter. Under våren genomfördes tillsammans temadagar om solenergi och Idéforum för hållbar utveckling. Under hösten arrangerades exempelvis en föreläsning och debatt om FN:s nya klimatrappport.

Kommunerna har erhållit projektmedel från Trafikverket, Energimyndigheten och Länsstyrelsen för att utveckla arbetet med energieffektiva transporter. Projektet är ett samarbete mellan Länsstyrelserna i Västmanland, Uppsala och Södermanlands län, Trafikverket och Energimyndigheten. Länsstyrelsen har tillsammans med Trafikverket och kollektivtrafikmyndigheten inlett ett arbete med att skapa en regional cykelstrategi för att öka cyklandet.

Länsstyrelsen i Västmanland och Uppsala län har gemensamt påbörjat ett projekt som avser att genomföra en tillsynskampanj om energieffektivisering vid miljöfarlig verksamhet. Kampanjen genomförs inom länsstyrelsernas ansvar för tillsynsvägledning enligt miljöbalken.

Länsstyrelsen har stöttat arbetet med skapa ett regionalt nätverk för vindkraft (Vindkraft Öst) som ska innehålla privata och offentliga aktörer för att underlätta utbyggnaden av vindkraft genom förbättrad dialog. Goda erfarenheter från Biogas Öst visar att det finns stor potential för denna typ av nätverk.

Kulturmiljö

Under året har Länsstyrelsens långsiktiga dialog med Västerås stad om riksintressen fortsatt. Samverkan sker också med kommunerna kring samhällsplanering och kunskapsunderlag för kulturmiljö. Vilken typ av underlag som tas fram styrs av kommunens behov. Arbete pågår tillsammans med länsmuseum i Norbergs kommun, där cirka 80 procent av bebyggelsen hittills inventerats. Kunskapsunderlag inriktade på modernismens bebyggelse har tagits fram för Surahammars kommun och Skultuna i Västerås kommun.

En gemensam satsning från länsstyrelserna inom Bergslagsområdet pågår sedan flera år under rubriken Bergslagssatsningen - kultur och turism². Syftet är att utveckla och levandegöra Bergslagshistoriska centrum. I Västmanland är det Sala silvergruva, Norbergs bergslag, Engelsbergs bruk och Ekomuseum Bergslagen som ingår.

I länet pågår tre projekt inom ramen för Kulturarvslyftet. Ängsö slott pågår sedan tidigare. Nya för året är Kalklinbanan och Sala silvergruva.

Länsstyrelsen samverkar med Skogsstyrelsens arbetsmarknadsprojekt SAFT när det gäller vård och skötsel av utvalda fornlämningsmiljöer. Genom samarbetet drivs flera fornvårdobjekt och vårdåtgärder har utförts bland annat på Nya Kopparverket i Skinnskatteberg och Högfors hyttområde i Norberg.

Arbetet med att förbättra samverkan mellan länsstyrelsernas kulturmiljöverksamheter och Riksantikvarieämbetet startade år 2008. Idag finns en ny samverkansmodell som för

² Projektet medfinansieras av det regionala programmet för entreprenörskap i Norra Mellansverige. Övriga finansörer är Riksantikvarieämbetet, länsstyrelserna i Dalarna, Gävleborg, Värmland, Västmanland och Örebro län samt regionförbunden och landstingen i de fem nämnda länen. Intresseföreningen Bergslaget har uppdraget att operativt genomföra projektet.

Västmanlands del innebär deltagande i det nationella nätverket Kulturmiljöforum och Länsgrupp Mellan.

Få länsstyrelser kan ha kompetens för alla typer av undersökningar. Västmanland och Gävleborgs län har ”bytt tjänster” vid genomförandet av två anbudsförfaranden inom uppdragsarkeologin. På det sättet fick respektive län tillgång till den kompetens som saknades inom bronsålder respektive medeltid.

Länsstyrelsen har deltagit aktivt i Riksantikvarieämbetets arbete med vägledning för hanteringen av kulturmiljövårdens riksintressen och i Vattenmyndighetens arbete med åtgärdsprogrammen för de olika vattendistrikten genom inventeringar och värdering av kulturmiljöer.

Naturvård och miljö

Länsstyrelsen upplever att arbetet med samverkan inom naturvård och miljö under året har varit värdefullt och att diskussionerna om gemensamma frågor bidrar till att driva natur- och miljövårdsarbetet framåt.

Inom ramen för det ordinarie handläggningsarbetet finns etablerade former för tvärsektoriell samverkan mellan olika sakområden. Genom yttranden och samarbetet tillvaratas naturvård- och miljöperspektiven i ärenden som rör landsbygdsutveckling, kulturmiljö, samhällsplanering och förändrad markanvändning.

Länsstyrelsen har två årliga samverkansträffar med Skogsstyrelsen för att diskutera gemensamma naturvårdsfrågor. Under 2013 diskuterades bland annat gemensamma rutiner för skogliga samråd. I september signerade Skogsstyrelsen samt berörda kommuner och Länsstyrelser en gemensam strategi för lövskogarna runt Hjälmaren. Strategin syftar till att tillsammans arbeta för att långsiktigt och hållbart bruka, värna och vårda lövvärderna runt sjön.

I länet hålls även två årliga träffar med kommunekologerna och övriga naturvårdsansvariga på kommunerna där Länsstyrelsen är en aktiv part vad gäller planering och genomförande. Vid vårens möte diskuterades miljöövervakning, friluftsliv och vattenfrågor.

Länsstyrelsen har under 2013 inrättat en särskild samrådsgrupp med kommunerna med inriktning på strandskydd.

Länsstyrelsen har en miljöbrottssamverkansgrupp som träffas regelbundet under året där gemensamma tillsynsfrågor diskuteras. I gruppen ingår representanter från Länsstyrelsen, kommuner, Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten.

Samverkan kring viltförvaltning sker inom ramen för länets viltförvaltningsdelegation och genom att aktivt arbeta med information riktad mot människor som lever och verkar i rovdjursområden i länet.

Främja länets utveckling

Infrastruktur och trafikering på Mäljarbanan

Behovet av kapacitetsförstärkningar för både person- och godstransporter är stort. Pendlingsförutsättningarna har länge varit bekymmersamma och läget har förvärrats då antalet tågturer mellan Västerås och Stockholm har dragits in.

Länsstyrelsen har tillsammans med länets kommuner, kollektivtrafikmyndigheten och näringslivet i olika sammanhang pekat på behovet av att färdigställa Mäljarbanan mellan Stockholm och Västmanland för att därmed möjliggöra en fungerande pendlingstrafik. I dagsläget är infrastrukturen otillräcklig för att ta hand om pendlingstrafiken på ett tillfredsställande sätt. Ytterligare infrastrukturåtgärder är därför synnerligen angelägna för att möta det ökande behovet av pendlingsresor som regionförstoringen innebär.

Pendlingsproblemen har också lett till initiativ i civilsamhället. Föreningen TiM³-pendlarna bildades i januari månad 2011 efter kontakt med landshövdingen i Västmanland. Initiativtagarna till föreningen tröttnade på inställda tåg, kapacitetsbrist, ståplats, obefintlig information och undermålig drift och service av tågen och på funktionen av Mäljarbanan. Föreningen har etablerat en kontinuerlig dialog med SJ, Trafikverket, kommuner, landsting, sakkunniga från regering och riksdag med flera.

I Västmanland finns således en bred samsyn om vikten av att få till stånd en stabil och fungerande pendlingstrafik på järnväg mellan länet och Stockholmsregionen, vilket förutsätter både utbyggnad av infrastrukturen och ökad kapacitet i järnvägstrafiken.

Utvecklad Mälarsjöfart avlastar regionens vägar och järnvägar

Västmanland har ett utmärkt läge mitt i Mälardalen, med närhet till Stockholm och flera storregionala kärnor i östra Mellansverige. Länsstyrelsen stöder en utveckling där alla fyra trafikslagen kan nyttjas bättre för att öka kapaciteten i den hårt belastade landinfrastrukturen. I Västerås och Köping finns hamnar i direkt anslutning till Mäljarbanan och nationella vägar som E18 och riksväg 56. Länsstyrelsen har avsatt regionala medel för samfinansiering av det så kallade Mäljarprojektet som omfattar Södertälje sluss och Mäljarfarleden, vilket är en förutsättning för utvecklingen av insjöfarten på Mälaren. Länsstyrelsen anordnar i samarbete med länets aktörer seminarier med syfte att sprida kunskap om insjöfartens möjligheter att avlasta regionens vägar och järnvägar.

Återetablering av gruvor

I de norra länsdelarna är gruvnäringen på väg att återetableras. I bergslagsgruvorna bedöms det inom en 5-10 årsperiod brytas lika mycket malm som det idag görs i malmfälten i Norrbotten. Detta är positivt, men innebär också en stor utmaning när det gäller transportsystemets kapacitet och rekryteringen av specialistkompetens inom gruvverksamhet. Länsstyrelsen vill betona vikten av att Trafikverket utreder de alternativa transportvägarna för alla transportslag från Bergslagen utifrån ett helhetsperspektiv. I en sådan utredning bör den totala nyttan och kostnaden redovisas för de olika alternativen. Även andra rese- och transportbehov än gruvnäringens bör beaktas. För kommunerna väntar en kraftsamling beträffande planering för boende och kommunal service.

Länsstyrelsen har i samarbete med Trafikverket genomfört en åtgärdsvalsstudie för att undersöka på vilket sätt etablering av gruvor i Riddarhyttan och Norberg kommer att påverka järnvägsnätet och de regionala vägarna i anslutning till gruvorna. Syftet med studien var att identifiera nödvändiga infrastrukturåtgärder för att klara behov av ökad kapacitet på väg- och

³ TiM står för Trafik i Mälardalen AB och är ett marknadsföringsbolag. TiM-samverkan omfattar all buss-, tunnelbane- och pendeltågstrafik inom Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Västmanlands och Örebro län. TiM-samverkan omfattar också SJs regionaltåg och InterCitytåg till och från ett 40-tal stationer från Gävle i norr till Örebro i väster och Linköping i söder.

järnvägsnätet i tid innan gruvorbrytningen startar. Studien avslutades under 2013. Under hösten har projektet "Den Attraktiva Regionen" påbörjats. Se vidare kapitlet om infrastrukturplanering.

Vad händer med Mälaren om 100 år?

Under 2011 tog Länsstyrelserna runt Mälaren gemensamt fram förstudien *Mälaren om 100 år – förstudie om dricksvattentäkten Mälaren i framtiden*. Syftet var att översiktligt beskriva de frågeställningar som uppstår på lång sikt när Östersjön stiger för att slutligen bli högre än Mälaren. Detta arbete har fortsatt under både 2012 och framförallt 2013. Förstudien följdes upp med en skrivelse till regeringen hösten 2012 om att ta initiativ till en fördjupad utredning och presenterade ett förslag på fortsatt tillvägagångssätt i sex faser. Skrivelsen betonade en helhetssyn. Dricksvattenfrågan på lång sikt måste beaktas tillsammans med frågeställning om bland annat bebyggelseutvecklingen kring Mälaren, Saltsjön och Stockholms skärgård liksom övriga ekosystem. För att inte tappa fart har Länsstyrelserna genomfört den första delen av förslaget i skrivelsen för att närmare beskriva vilka frågeställningar som behöver belysas i en större utredning, men även för att fånga upp och beskriva olika förslag på långsiktiga strategier och lösningar. Arbetet har genomförts i samverkan med ett sextiototal experter från universitet, myndigheter, kommuner och näringsliv. Resultatet av arbetet redovisas i rapporten *Mälarens och Saltsjöns framtid i ett brett perspektiv – dricksvatten, bebyggelse, ekosystem* och har överlämnats till regeringen i samband med 2013 års Mälarkonferens. Den dricksvattenutredning som tillsattes i juli 2013 omhändertar en hel del av de frågor som lyfts angående dricksvatten. Frågorna om långsiktig fysisk planering som framförts i skrivelsen till regeringen kvarstår. Länsstyrelsen ser fram emot en återkoppling från regeringen.

Naturvård

Genom programmet för regional miljöövervakning har Länsstyrelsen kunnat konstatera att utvecklingen för länets sjöfåglar, till exempel fisktärna, är mer positiv än för landet i övrigt. Läget är dock mer bekymmersamt för länets skogsfåglar, som visar på en sämre utveckling än i resten av landet.

Under 2013 har det förekommit ett antal rovdjursangrepp på tamdjur i länet. Fem får och en hund har dödats av vargangrepp och en hund har skadats av lo. Vargfrågan har fortsatt vara aktuell i länet och Länsstyrelsen får i stort sett samtal dagligen från olika aktörer som uttrycker en frustration och ilska kring det nationella arbetet med rovdjursförvaltning.

Bostadsmarknaden i länet

Under hösten har Länsstyrelsen genomfört en kartläggning av bostadsmarknaden i länet. Den första november bjöd landshövdingen in till ett seminarium på Västerås slott. Vid seminariet medverkade civil- och bostadsminister Stefan Attefall, med flera. Under seminariet presenterades analysmaterial och diskussioner fördes kring bland annat byggande och tillväxt, och behov av bostäder i länet.

Utmaningar inom integrationsområdet

Under 2013 har länets kommuner fördubblat mottagandet av flyktingar till 1 526 personer jämfört med 2012. Länets samtliga kommuner har tecknat överenskommelser om mottagande av nyanlända med sammanlagt 371 platser för anvisning, Abo (anvisning från Arbetsförmedlingens bosättningssektion). Antal mottagna Abo är lågt då endast 101 personer har bosatt sig i länet genom Abo. Den främsta orsaken är, enligt Länsstyrelsens bedömning, bostadsbristen i nästan samtliga kommuner. Prognosen för 2014 är att 2 409 personer kommer att bosätta sig i länet, varav 722 personer genom anvisning.

Flyktingmottagningen i länet står inför stora utmaningar. Ansvar för flyktingmottagningen är fördelat på flera olika huvudorganisationer på lokal, regional och nationell nivå. Det är angeläget med en förbättrad samordning i hela systemet.

Mot bakgrund av rådande bostadsbrist ökar konkurrensen om bostad inom målgruppen som omfattar egeninflyttade, anläggningsboende, ensamkommande barn samt asylboende. Kommunerna har i förväg ingen kunskap om omfattningen av inflyttningen av egeninflyttade eller Migrationsverkets etablering av anläggningsboende i kommunen. Detta leder periodvis till hög belastning och gör det svårt för kommunerna att planera och samordna mottagningsverksamheten. Den bristande framförhållningen leder även till svårigheter inom andra områden som till exempel inom skolområdet med brist på lokaler och lärare.

Arbetslösheten är hög bland de utrikesfödda. Enligt statistik från augusti 2013 uppgår arbetslösheten bland de utrikesfödda till minst 25 procent i åtta av länets 10 kommuner. Kommunerna befarar hög belastning på försörjningsstödet efter etableringstidens slut.

Länsstyrelsen bedömer att länets kommuner i grunden är positiva till att ta emot flyktingar och välkomnar befolkningsökningen. Bostadsbristen är en komplex utmaning, framförallt bristen på hyreslägenheter. Detta är bekymmersamt eftersom det, tillsammans med det höga antalet egeninflyttade till flera av länets kommuner, påverkar kommunernas förmåga att ta emot anläggningsboende.

Cirka 20 procent av de nyanlända i länet har sysselsättning efter den tvååriga etableringsperioden. Kommunerna önskar att etableringsperioden individualiseras och omfattar hela perioden fram till arbete/sysselsättning. Det behövs även utökade möjligheter och resurser för att genomföra lokala utvecklingsprojekt med utgångspunkt i individens och målgruppens behov. Länet har goda erfarenheter av samverkan mellan kommun och Arbetsförmedling som har lett till arbete och egenförsörjning för individen. Länsstyrelsen ser behov av fortsatta gemensamma satsningar på exempelvis språksvaga grupper. Se även kapitlet om "Integration

Tillsynsuppgifter

Länsstyrelsens tillsynsverksamhet genomförs inom ett stort antal områden och är ett redskap för att både verka för att nationella mål får genomslag och att främja länets utveckling. Arbetet kan indelas i två typer av verksamheter, dels den aktiva och direkta tillsynen, dels verksamheten genom tillsynsvägledning där Länsstyrelsen bistår med kunskapsunderlag för att bland annat kommunerna ska kunna bedriva effektiv tillsyn. Nedan ges exempel på verksamheter inom några områden. Ytterligare information och resultat framgår under varje verksamhetsområde senare i årsredovisningen.

Tillsyn över veterinärers verksamhet.

För att uppnå målet om en bra och säker djurvård och god djurhälsa ska Länsstyrelsen kontrollera djurhälsopersonalen i länet. Förutom veterinärer omfattar begreppet djurhälsopersonal även legitimerade djursjukskötare, legitimerade och godkända tandläkare, sjuksköterskor och sjukgymnaster samt godkända hovslagare. De kontroller som gjorts under 2013 är dokumentationskontroller av veterinärer med villkorad läkemedelsanvändning avseende livsmedelsproducerande djur.

Tillsyn av länets kulturmiljöer

Hur tillsynen inom kulturmiljöområdet ska genomföras framgår av tre regelverk och Länsstyrelsens tillsynsplan. Enligt lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. har Länsstyrelsen tillsyn över kulturminnesvården i länet. Tillsynen omfattar cirka 9000 fornlämningar, 46 byggnadsminnen, 68 kyrkor samt två kulturresevat och 26 riksintressen som skyddas enligt miljöbalken.

Förebyggande och främjande tillsyn utförs genom information på Länsstyrelsens hemsida, rådgivning per telefon och vid kontakter i samband med ärendehandläggning. Kontakterna med Länsstyrelsen underlättas genom att blanketter för de vanligaste ärendena finns på hemsidan. I främjande tillsyn ingår också att genom skyltning på plats informera om bland annat fornlämningar och kulturresevat. Även *granskande och kontrollerande tillsyn* är i hög grad händelsestyrd och utförs i samband med ärendehandläggning. Tillsynen utgår från den process ett ärende följer och avstämningar görs vid flera tillfällen.

Tillsyn enligt miljöbalken

Länsstyrelsen har bedrivit tillsyn och tillsynsvägledning enligt miljöbalken i enlighet med Länsstyrelsens samlade tillsynsplan och tillsynsvägledningsplan. En övergripande målsättning har varit att öka mängden planerad tillsyn jämfört med den händelsestyrda tillsynen. På grund av personalförändringar har inte Länsstyrelsen klarat av att genomföra tillsynsplanen i sin helhet. Nedprioriteringar har även skett inom tillsynsvägledningen under 2013. Se även redovisning av regleringsbrevets uppdrag 47.

Tillsyn enligt Alkohol- och Tobakslagen

Under året har Länsstyrelsen genomfört tillsyn i fyra av länets tio kommuner, enligt alkohollagen och tobakslagen. Av de granskade kommunerna framgår det att kvaliteten är mycket god i kommunerna. Se vidare avsnitt 77b.

Lagen om skydd mot olyckor (LSO)

Någon tillsynsverksamhet av kommunernas arbete med LSO har inte skett under året till följd av resursbrist bland annat genom att omfattande personalresurser under året har lagts på övning Omfall. Se vidare avsnitt 49.

Övrig förvaltning

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER) Avser verksamhet 20* och 21*	2013	2012	2011
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,85	0,79	1,44
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,36	1,37	0,81
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,57	1,49	1,64
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	3 134	2 905	2 458
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	2,09	1,99	1,80
Antal ärenden, inkomna och upprättade	454	1010	1248
Antal beslutade ärenden	443	1050	1207
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	0	1
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	280	28 069	31 277

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

4

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

4a**Volymer och prestationer**

Under 2012 koncentrerades 13 verksamheter inom verksamhetsområdet övrig förvaltning till sju länsstyrelser. 2013 års volymer beräknas vara normala utifrån de nya förutsättningarna. Av bidragsutbetalningarna 2012 på 28 069 000 kronor avser 27 381 000 kronor lönegaranti som koncentrerades 2012-07-01 till Länsstyrelsen i Stockholm.

4b**Andra väsentliga insatser inom området**

Tillsyn av kameraövervakning har gjorts i enlighet med den nationella tillsynsplanen, med fokus på butiksgallerior.

Länsstyrelseinstruktion 4§**5****1. De allmänna valen**

Förberedelser för val till EU-parlamentet samt riksdags- och kommunval har påbörjats under året. En organisation har etablerats för valarbetet 2014.

Trafikföreskrifter

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 25*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,00	0,01	0,14
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,67	0,54	0,77
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,48	0,38	0,66
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	675	542	796
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,45	0,37	0,58
Antal ärenden, inkomna och upprättade	105	96	242
Antal beslutade ärenden	110	102	252
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

10

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

10a

Volymer och prestationer

Under 2012 genomfördes ett omfattande arbete med att föra över trafikföreskrifter till en rikstäckande databas för trafikföreskrifter (RDT). Under 2012 och 2013 har arbetsinsatserna återgått till normala förhållanden.

10b

Andra väsentliga insatser inom området

Inga andra väsentliga resultat finns att presentera. Verksamheten har bedrivits som planerat

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 28*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,82	1,14	1,54
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	6,53	6,74	7,28
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	5,20	5,43	6,43
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	7 873	7 921	8 254
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	5,25	5,44	6,05
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1321	1391	1171
Antal beslutade ärenden	1262	1313	1899
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	5	6
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	118	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

11

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

11a

Volymer och prestationer

Andelen ej beslutade ärenden äldre än två år är nu i princip avslutade, endast ett ärende återstår. Antal inkomna och beslutade ärenden ligger i nivå med föregående år. Verksamheten har bedrivits med i princip samma bemanning som året innan och volymen av ärenden är likaså i nivå med 2012. Bidragsutbetalningen för 2013 härrör från ett Kattprojekt där organisationer och kommuner har bidragit med finansiering och där Länsstyrelsen utfört arbetet.

11b

Andra väsentliga insatser inom området

Livsmedel, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Livsmedelskontroll

För att uppnå målet med säkra livsmedel för konsumenterna har Länsstyrelsen under 2013 gjort kontroller hos cirka två procent av länets registrerade livsmedelsföretagare inom primärproduktionen. Kravet enligt den nationella kontrollplanen är en procent. Kontrollen utförs enligt kontrollplanen och alla verksamheter har riskklassificerats enligt Livsmedelsverkets modell. Kontrollen samordnas där det är möjligt med tvärvillkorskontrollen. I Länsstyrelsens register finns cirka 900 primärproducenter. Länsstyrelsen har deltagit i ett nationellt projekt för att ta fram ett nytt register för primärproducenter som bland annat ska underlätta den årliga rapporteringen till Livsmedelsverket. Arbetet har pågått under 2013 och förväntas vara färdigställt under 2014. Vi kommer då att uppdatera och integrera vårt befintliga register i det nya registret. Projektet ska också ta fram gemensamma checklistor och mallar.

Arbetet med kommunrevisioner har fortgått och under 2013 har det gjorts en uppföljande revision och påbörjats en fullständig revision. Hos båda dessa kommuner kunde Länsstyrelsen konstatera brister när det gäller uppföljning. Det gäller både uppföljning av den planerade kontrollen och av de åtgärdsplaner som tagits fram efter tidigare revisioner. Andra områden där Länsstyrelsen kunde konstatera brister var inom finansiering, rutiner, sanktioner, kompetens och utbildning. För att komma tillrätta med detta har Länsstyrelsen begärt att åtgärdsplaner ska skickas in för granskning i början av 2014.

Två länsmöten för livsmedelsinspektörer har anordnats under året där representanter från Livsmedelsverket deltog och höll föreläsningar om kosttillskott och livsmedel med skyddade beteckningar samt informerade om aktuella projekt och lagändringar. Mötena är ett viktigt forum för erfarenhetsutbyte och där kan kommunerna informera varandra om olika projekt som genomförts eller som man planerar att genomföra.

Djurskyddskontroll

Under år 2013 genomförde Länsstyrelsen Västmanland cirka 430 djurskyddskontroller. Av dessa var ungefär 200 planerade kontroller (rutinkontroller), vilket utgör närmare en fördubbling av antalet planerade kontroller jämfört med föregående år. Övriga kontroller utgjordes av sådana som föranletts av en inkommen anmälan. Under året har Länsstyrelsen beslutat om att omhänderta djur i ett femtiotal ärenden. I två fall har djurhållare meddelats förbud att ha hand om djur.

Länsstyrelsen har under år 2013 även riktat tillsynen på djurhållare som bedriver en tillståndspliktig verksamhet med djur och där tillstånden har löpt ut. Länsstyrelsen har kontrollerat och meddelat förnyade tillstånd i 20 fall.

Länsstyrelsen har som målsättning att årligen kontrollera en del av de personer som har meddelats förbud att ha hand om djur. År 2013 nådde inte Länsstyrelsen upp till målet att kontrollera 25 av dessa. Utfallet blev fem kontroller.

Målet att kontrollera 20 djurtransporter på väg har uppfyllts.

Länsstyrelsen genomförde under våren ett projekt om kastrering och identitetsmärkning av katter i länet. Projektets syfte att på lång sikt minska antalet herrelösa katter och därigenom även minska djurskyddsproblem, olägenheter och samhällskostnader. Förutom Länsstyrelsen var även fyra bostadsföretag, ett försäkringsbolag, en kommun och fem djurskyddsorganisationer med och delfinansierade. Nio veterinärer valde att delta i arbetet med kastrering och identitetsmärkning. Resultatet blev att nästan 250 katter kastrerades. Projektet blev mycket uppmärksammat i media och flera andra länsstyrelser planerar att genomföra liknande projekt.

Våld i nära relationer har i studier visat sig ha en stark koppling till våld mot djur. Detta ville Länsstyrelsen Västmanland uppmärksamma och ordnade ett utbildningstillfälle för socialtjänst, rättsväsende, Länsstyrelsen, kvinnojourer, veterinärer samt djurskyddsorganisationer. Utbildningen genomfördes i samverkan med Polisen och Regiondjursjukhuset i Strömsholm.

Länsstyrelsen i Västmanland har under året vidareutvecklat handlägningsrutiner och arbetssätt i syfte att effektivisera och likrikta arbetet med djurskyddskontrollerna.

Förprovning

Antalet inkomna och beslutade förprövningsärenden 2013 i Västmanland uppgår till cirka 25. Trenden från 2012 med ett mindre antal inkomna förprovningar har hållit i sig, däremot har en del byggnationer varit av ovanligt stor omfattning.

Länsstyrelsen har utfört omkring 30 besiktningar av nya byggnadsåtgärder under 2013. Slutbesiktning av gamla ärenden har också genomförts under året.

Länsstyrelsen har även bidragit med insatser i andra län i form av jävsärende och varit behjälplig i förprövningsärenden.

Det nationella projektet ”Rationell handläggning av förprovning” som bedrivits av förprovare i Västmanlands och Gotlands län pågick till och med mars 2013. Därefter övergick projektet i ett fortsatt förvaltningsarbete. Projektet har bidragit till att förenkla och ensa administrationen av förprovningsärenden i landet. Nya beslutsmallar har tagits fram och beräknas vara i drift vid årsskiftet 2013/2014. Dessutom har en webbaserad kunskapsbank skapats, som bidrar till en ökad kunskapsspridning och en bättre kommunikation mellan handläggare. Via webbplatsen kan man dessutom samla, sprida och spara relevant information som kan vara till gagn för alla som jobbar med lantbrukets byggnader och djurskyddsfrågor.

14

Tabell 1.1: Verksamma veterinärer och djurskyddsinspektörer

Länsfakta	2013-12-31	2012-12-31	2011-12-31
Antalet verksamma veterinärer i länet (st)	87	85	80
varav antal män (st)	22	24	25
varav antal kvinnor (st)	65	61	55
Antal personer som varit föremål för tillsyn över djurhälsopersonal	10	22	17
Inspektörer inom djurskyddskontroll (åa)	5,25	5,25	5,4
varav män (åa)	0	0	0
varav kvinnor (åa)	1	5,25	5,4
Inspektörer inom kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktionen (åa)	1/0,5 åa	1/0,5 åa	1/0,5 åa
varav män (åa)	0	0	0
varav kvinnor (åa)	1	1	1
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter	0	5	4
Antal kontroller av hästpass	81	34	35

Se bilaga för definition och framtagande av uppgifterna.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso, ärendehanteringssystemet Platina, Vet@bas, Djurskyddskontrollregister

Kommentar tabell 1.1

Antalet veterinärer i länet ligger på samma nivå som föregående år och andelen manliga veterinärer fortsätter att minska.

Tillsynen av djurhälsopersonal har varit nedprioriterad under året på grund av hög personalomsättning. Båda länsveterinärerna (1,5 åa) har slutat under året och en ny har rekryterats.

Ingen förändring av antalet djurskyddshandläggare har skett under året.

Kontroll av livsmedel och foder inom primärproduktionen har gjorts både som rutinkontroll och i tvärvillkorskontrollen.

15

Tabell 1.3: Djurskyddskontroller

Länsfakta	2013
Antal beslut enligt § 26 djurskyddslagen	75
Antal beslut om omhändertagande enligt 31 § respektive 32 § djurskyddslagen	4/33
Antal prövade djurförbud	2
Antal beslutade djurförbud	2
Antal prövningar om upphävande djurförbud	4
Antal beslut om upphävande av djurförbud	0
Antal åtalsanmälningar	3

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina

Kommentar tabell 1.3

Under år 2013 utfördes ca 500 djurskyddskontroller i Västmanland. Andelen kontrollärenden där Länsstyrelsen meddelat ett föreläggande om åtgärder är ungefär 15 procent. Den andel djurskyddskontroller som lett till ett omhändertagande är ca 7 procent. Meddelade djurförbud till djurhållare var något lägre år 2013 jämfört med år 2012.

Länsstyrelseinstruktion 4§

16

2. tillsyn över veterinärers verksamhet samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Tillsyn över veterinärers verksamhet.

För att uppnå målet om en bra och säker djurvård ges och att en god djurhälsa uppnås så ska Länsstyrelsen kontrollera djurhälsopersonalen i länet. Förutom veterinärer omfattar begreppet djurhälsopersonal även legitimerade djursjukskötare, legitimerade och godkända tandläkare, sjuksköterskor och sjukgymnaster samt godkända hovslagare. Det finns cirka 100 kontrollobjekt i länet och uttaget görs enligt riskbedömning. Detta område har på grund av personalsituationen under 2013 prioriterats ner, men kommer att ligga i fokus under nästkommande år. Länsstyrelsen kommer då bland annat att delta i projektet LÄRA som omfattar både kontroll av läkemedel på gård och kontroll av veterinärer. De kontroller som gjorts under 2013 är dokumentationskontroller av veterinärer med villkorad läkemedelsanvändning avseende livsmedelsproducerande djur.

Ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Under 2013 spärrades tre nötbosättningar i länet på grund av ett utbrott av salmonella i en foderfabrik i Uppland. En omfattande smittspårning gjordes av Jordbruksverket och i de bosättningar som fått foderleveranser togs prover på djur och miljö för att se om de smittats av salmonella. Ingen smitta kunde påvisas i de bosättningar som undersöktes i Västmanland och därför kunde spärren hävas relativt omgående. Smittläget har i stort varit stabilt under året, ett utbrott av kvarka på häst har rapporterats in samt ett fynd av MRSP⁴ på hund.

Nya föreskrifter med tydligare krav på upprättande av besöksregler för djurhållare med besöksverksamhet har trätt i kraft under året för att minska risken för smittspridning mellan

⁴ MRSP, *Staphylococcus pseudintermedius*, är en bakterie som främst förekommer på huden hos hundar.

djur och mellan människor och djur. Länsstyrelsen har informerat om de nya reglerna vid djurskyddskontroller.

Länsstyrelsen följer fortlöpande sjukdomsläget i länet främst genom att följa rapporteringar från Statens veterinärmedicinska anstalt och Jordbruksverket. Länsveterinär och beredskapssamordnare har deltagit i ett seminarium gällande epizootiberedskap och samverkanformer mellan Jordbruksverket och länsstyrelserna för att tydliggöra ansvaret och förbättra kommunikationen mellan myndigheterna. En länsveterinär deltog vid ett seminarium om biologisk smitta i Gävle och informerade om mjältbrand tillsammans med smittskyddsläkare.

Regional tillväxt

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 30*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	4,03	5,35	4,37
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	5,71	5,29	4,32
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	6,90	7,33	6,33
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	13 249	11 757	11 486
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	8,84	8,07	8,43
Antal ärenden, inkomna och upprättade	190	217	219
Antal beslutade ärenden	163	211	236
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	5	1	3
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	39 962	32 088	37 995
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 302, Företagsstöd inom regional tillväxt (Fylls i med tillhörande fotnot av de länsstyrelser som berörs av undersökningen)	70		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

17

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

17a

Volymer och prestationer

De ökade verksamhetskostnaderna beror främst på att projektet Affärsplan Västmanland har haft ökad verksamhet jämfört med 2013. Vad gäller antal ärenden har det varit en medveten strävan att bevilja större, sammanhängande projekt detta år. Det avspeglas i den minskade ärendemängden. Ökningen av utbetalat belopp har sin grund i att beslutade bidrag under 2010-2012 låg på en hög nivå. Dessa företag och projekt, som löper under flera år, har under året begärt utbetalningar som varit större än föregående år.

Brukarundersökningen 2013 – Företagsstöd inom regional tillväxt (302)

Resultatet från brukarundersökning är ett värdefullt underlag till organisationens förbättringsarbete och ger en möjlighet att jämföra oss med andra länsstyrelser samt att ta del av goda exempel. Det är fjärde gången undersökningen genomförs och samtliga 21 län deltar. I år har totalt ca 10 000 intervjuer genomförts, vilket är dubbelt så många som förra året. 482 privatpersoner, kommuner, företagare och organisationer har intervjuats i Västmanlands län och frågor har ställts inom 10 olika verksamhetsområden, ett av dem är Företagsstöd inom regional tillväxt (302).

Den sammanvägda bedömningen (nöjd-index) för Västmanlands län 2013 var 67, genomsnittet för samtliga län var 63. Målgruppen för verksamhetsområdet Företagsstöd inom regional tillväxt (302) var sökande av såddfinansiering och regionalt bidrag för företagsutveckling. Nöjd-index var 70, vilket var högre än genomsnittet för samtliga länsstyrelser. Verksamheten fick höga betyg på bland annat områden så som att stödet har påverkat oss positivt, information

via telefon, webbplatsens innehåll, god tillgänglighet och svarstid på e-post. Förbättringsområden är exempelvis ”öppen för dialog” och ”engagemang”.

17b**Andra väsentliga insatser inom området**

Dessa insatser redovisas nedan i detta kapitel om regional tillväxt.

Återrapportering regleringsbrev**18**

RB 18. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera hur samverkan mellan länsstyrelserna och statliga myndigheter sker inom det regionala tillväxtarbetet samt hur denna samverkan utvecklats.

Samverkan en förutsättning för arbetet

Länsstyrelsen har det regionala utvecklingsansvaret i Västmanland. Med utgångspunkt ibland annat det regionala utvecklingsprogrammet (RUP) fattar Länsstyrelsen beslut om regionala tillväxtmedel. Det finns en mångårig tradition av ett väl fungerande partnerskap i länet, såväl på politisk nivå som på tjänstemannanivå. Denna samverkan har under året utvecklats ytterligare bland annat genom arbetet med en ny näringslivsstrategi för länet, Affärsplan Västmanland 2014-2020, se redovisning under RB 24.

Länsstyrelsen initierar och leder många mötesplatser, nätverk och grupper***Västmannarådet***

Västmannarådet är ett samrådsorgan som arbetar långsiktigt med målet att göra Västmanland starkare. Rådet leds av landshövdingen och sammanträder 4-6 gånger per år. I rådet ingår ledande företrädare för näringslivet, politiker på kommunal och regional nivå, Mälardalens högskola, Västmanlands kommuner och landsting (VKL) och Landstinget Västmanland. Västmannarådets uppgift är att i samarbete med organisationer och företag i länet kraftsamla och samordna aktiviteter för att bidra till näringslivets utveckling.

Under året har främst strategin för näringslivsutveckling ”Affärsplan Västmanland” processats i olika omgångar. (Se vidare under RB 23 och 24.) Under 2014 kommer Västmannarådet fortsätta att på en strategisk nivå ta en ledande roll i detta arbete.

SUV (Samverkan för Utveckling av Västmanlands län)

Till SUV kallas kommunernas och landstingets styrelseordföranden, länets riksdagsledamöter samt ett antal tjänstemän. Forumet är en viktig mötesplats för att diskutera och förankra angelägna utvecklingsfrågor för länet. Länsstyrelsen är sammankallande och SUV möts två gånger per år. Under året har bland annat kompetensfrågor, infrastrukturplanering, bredband och EU:s nya strukturfondsprogram samt integrationsfrågor behandlats.

Regionala kompetensrådet

Det regionala kompetensrådet är referensgrupp för Västmanlands arbete med Kompetensplattformen. Länsstyrelsen är sammankallande och rådet träffas var sjätte vecka. I Kompetensrådet ingår representanter från Västmanlands kommuner och landsting (VKL), Arbetsförmedlingen, Folkbildningen, Föreningen Jobba i Västerås (JIV), Landstinget, Länsstyrelsen, Kompetenscenter Köping, Mälardalens Högskola, Teknikcollege BMW, Tillväxt-gruppen Fagersta-Norberg, YH Mälardalen, Norra Västmanlands Utbildningsförbund, Vård- och omsorgscollege samt studie- och yrkesvägledare och representanter för näringslivet.

Kompetensrådets uppgift är att identifiera brister och behov inom kompetensförsörjningsområdet, ta fram statistik och planeringsunderlag samt samverka utifrån länsstrategin "Växa i Västmanland". Under 2014 ska handlingsplaner arbetas fram utifrån "Växa i Västmanland". Andra gemensamma insatser är till exempel:

- *Vägledarforum*, seminarier och workshops för arbetsförmedlare och studie- och yrkesvägledare med aktuella teman som arrangeras två gånger per år.
- *Kompetens för tillväxt* är en årlig kompetensutvecklingsdag som vänder sig till regionala aktörer inom arbetsmarknad, utbildning, kommuner och näringsliv. Syftet är att lyfta fram goda exempel på det arbete som görs, gemensamma utmaningar och framtida behov.

Näringslivsforum

Näringslivsforum är en mötesplats för kommunernas näringslivschefer samt landstingets näringslivsansvariga. Nätverket leds av Länsstyrelsen och till mötet adjungeras vid behov näringslivsfrämjande aktörer och andra berörda organisationer etc. Näringslivsforum fyller en viktig funktion för erfarenhetsutbyte kring lokala och regionala utvecklingsfrågor. Under året har arbetsgrupper arbetat inom nedanstående tre samverkansområden:

- Förbättrad information/nätverk mellan länets kommuner
- Näringslivskontorens roll för kommunernas kompetensförsörjning och attraktionskraft
- Innovationer/affärsutveckling.

Tillväxtråd

Tillväxtrådet är ett forum för länets cirka 40 företagsutvecklande aktörer inom ramen för länets regionala tillväxtprogram. Länsstyrelsen ansvarar för rådet, som träffas två gånger per år för erfarenhetsutbyte, ökad kunskap och konkreta diskussioner om insatser.

De två tillväxtråd som arrangerats under året har i huvudsak inriktats på ett nytt program för näringslivsutveckling fr.o.m. 2014, som ska ersätta länets nuvarande tillväxtprogram.

RTP-team

Inom ramen för länets regionala tillväxtprogram 2009-2013 har bildats samarbetsteam för vart och ett av de fyra insatsområdena företagsklimat, nyföretagande, affärsutveckling och innovationer. Teamen består av helt eller delvis offentligfinansierade företagsutvecklande aktörer. Privata aktörer kan vid behov tas in. Sammansättningen i respektive team framgår nedan:

1. *Team företagsklimat*: kommunernas näringslivsansvariga, Länsstyrelsen i Västmanlands län och Landstinget Västmanland. Ansvarig: Landstinget.
2. *Team Nyföretagande*: Almi, V-ås Science Park, Winnet Västmanland (kvinnors företagande), Ung företagsamhet, Coompanion, Idélab Mälardalens högskola, Nyföretagarcentrum Västerås, Nyföretagarcentrum Västra Mälardalen, Företagarcentrum Sala, Tillväxtgruppen Norra Västmanland, Köpings kommun, Arboga kommun, Hallstahammars kommun. Ansvarig: Coompanion.
3. *Team Affärsutveckling*: Almi, Business Sweden, Enterprise Europe Network, Handelskammaren, Västerås Science Park, Winnet Västmanland, Automation region, Arboga kommun, Tillväxtgruppen Norra Västmanland, Västerås stad. Ansvarig: Almi.
4. *Team Innovationer*: Almi, Västerås Science Park, Robotdalen, Idélab Mälardalens högskola, Winnet Västmanland, Västmanlands forsknings- och utvecklingsråd, Create Business Incubator. Ansvarig: Västerås Science Park.

Uppgifterna för respektive team är att:

- Informera varandra om pågående och kommande aktiviteter/projekt
- Bjuda in varandra till olika aktiviteter
- Tillföra gruppen ny kunskap till nytta för det företagsutvecklande arbetet
- Arrangera gemensamma företagaraktiviteter
- Främja ökat samarbete mellan aktörerna
- Varje år diskutera och föreslå angelägna insatser

Under 2013 har teamarbetet utvecklats vidare bland annat i det gemensamma nyföretagarprojektet ”Företagsdax” med åtta delaktiviteter. Projektet har fått 5 mkr från EU:s regionala strukturfond. Vidare har team affärsutveckling fortsatt sitt arbete med fem olika delaktiviteter. Nio av länets tio kommuner har fått företagsklimatmedel (se vidare under Entreprenörskap).

Samverkan med regionala statliga organisationer

Mälardalens högskola

Arbete har skett med flera olika akademier och delar av Mälardalens högskola under året. Regelbundna samråd sker med ledningen om angelägna högskole- och utvecklingsfrågor. Arbete med att ta fram ett samverkansavtal mellan Mälardalens högskola och Länsstyrelsen har inletts. Samarbetsavtalet kommer att träda i kraft i mitten av januari 2014. Rektor för högskolan är också medlem av forumet för det regionala ledarskapet i länet – Västmannarådet.

I arbetsmarknads- och kompetensfrågor förs regelbundna möten med representanter för högskolans ledning och akademichefer. Länsstyrelsen bidrar bland annat med utvecklingsmedel till lärarutbildningen inom ramen för Mälardalens kompetenscenter (MKL). Mälardalens högskola ingår i det regionala Kompetensrådet och kommer att delta i framtagandet av de regionala handlingsplanerna för arbetsmarknad- och kompetensförsörjning.

Enheten för externa relationer är den del där samarbetet mellan Mälardalens högskola och Länsstyrelsen är intensivast. Vid enheten drivs bland annat klustersatsningarna Robotdalen och Automation region, för vilka Länsstyrelsen är medfinansierad. Under året har Länsstyrelsen bland annat initierat diskussioner och ökat samarbete klustren emellan.

Vid akademien för teknik och samhällsutveckling har samverkan ägt rum om utveckling av insatser för miljöteknikföretag, där högskolans roll är att knyta forskningen närmare företag inom miljötekniksektorn. Energy Competence Center syftar bland annat till nya utbildningar inom energiområdet vid högskolan. Landshövdingen är ordförande i styrgruppen.

I arbetet med en ny näringslivsstrategi för länet har samverkan skett på fyra sätt: rektor är ledamot i Västmannarådet som är styrgrupp för strategiarbetet, dialog har ägt rum med akademicheferna och chefen på Externa relationer på Mälardalens högskola för att identifiera kopplingar och utvecklingsområden för högskolan inom regionens näringsutveckling. Länsstyrelsen har också samarbetat inom flera projekt som drivs på högskolan: Automation Region, Robotdalen, Samhällskontraktet med flera.

SLU Skogsmästarskolan

Under året kom besked om att skogsmästarutbildningen tills vidare får vara kvar i Skinnskatteberg. Det var en framgång, då Länsstyrelsen på olika sätt arbetat för att den skogliga utbildningen ska få vara kvar i länet.

Länsstyrelsens samverkan och insatser för Skogsmästarskolan har främst gjorts genom ekonomiska satsningar på utveckling av forskningen. Arbetet har skett med inriktning på forskning och även för utveckling av internationella kurser för att behålla och höja kvaliteten samt bredda utbildningen till nya målgrupper. Sedan tidigare finns en samverkan genom Stiftelsen Skog & Trä, där Skinnskattebergs kommun och SLU deltar.

Skogsmästarskolans verksamhet har dokumenterad hög kvalitet, har stor betydelse för Skinnskattebergs kommun och är en tillgång för hela länet.

Almi

Samverkan med Almi Företagspartner Mälardalen har varit intensiv under året. Dialog har förts om fem insatser till genomförande. Företagscoachning är ett pågående EU-finansierat projekt som fått nya pengar 2013. Likaså har nyföretagarsatsningen Företagsdax (se närmare beskrivning, se RB 23 under Entreprenörskap) fått projektmedel för år två. Vad gäller programmet "Främja kvinnors företagande" har Länsstyrelsen efter utlysning och dialog lagt tre aktiviteter - kompetenscheck, tjänstecheck och nyföretagarinsats - på Almi.

Efter att behov framkommit om att många företag fortfarande inte hämtat sig från finanskrisen och lågkonjunkturen 2008-2009, har dialog förts om en coachningsinsats - Företagsakuten - och Almi har fått ansvaret för aktiviteterna ut till företagen.

Inom ett specialkomponerat projekt inom Tillväxtprogrammet (se RB 23 under entreprenörskap) med samarbete mellan fem företagsutvecklande aktörer - Team Affärsutveckling - har Almi tagit på sig ansvaret för ledning och administration.

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen är en viktig samverkanspart, framförallt beträffande Kompetensplattformen och i Kompetensrådet med till exempel Vägledarforum.

Arbetsförmedlingen deltar också i arbetet med att ta fram de regionala handlingsplanerna för arbetsmarknad och kompetensförsörjning och har varit med i processen med att ta fram länsstrategin "Växa i Västmanland".

Samverkan med nationella verk/myndigheter**Tillväxtverket**

Dialog har förts med Tillväxtverket kring den ökade satsningen på de regionala kompetensplattformarna. Västmanland har utifrån den regionala strategin för arbetsmarknad och kompetensförsörjning "Växa i Västmanland" valt att ytterligare satsa på att vidareutveckla och stärka vägledningen i länet. Länsstyrelsen har beviljats medel för att med start januari 2014 driva projektet "Vägledning Västmanland". Projektet syftar till att utveckla vägledningen till en kommunoberoende, övergripande och gemensam struktur- och stödfunktion. Målet är att minska könsbundna val, öka utbildningsnivån, förbättra matchningen i länet samt minska utanförskap och främja integrationen i Västmanland.

I programmet "Främja kvinnors företagande" har samverkan ägt rum på flera sätt. Länsstyrelsen har fått råd om viktiga aspekter inför utlysningar om projektmedel och återkoppling på deltagarnas syn på genomförda insatser via enkätsvar som Tillväxtverket administrerar. Tillväxtverket och också tagit initiativ till dialog och erfarenhetsutbyte mellan länen vid halvårsvisa träffar.

Dialog och gemensamt initiativ till en erfarenhetsträff har genomförts tillsammans med Värmland, Blekinge och Västernorrland kring klustersamverkan och organisering. Inom programmet "Regionalt innovationsarbete" har diskussioner om utvecklingsinsatser förts tillsammans med några av länets klusterorganisationer. En löpande dialog har genomförts kring utvärderings- och uppföljningsarbete. Under 2014 kommer detta omvandlas dels i mer konkreta insatser inom ramen för löpande program, samtidigt som avsikten är att finna områden för gemensamma piloter/lärprojekt för att utforma nya policyverktyg på regional nivå.

Slutligen har Länsstyrelsen haft erfarenhetutbyte om regional klustersamverkan med både klusterledare och regionalt tillväxtansvariga.

Vinnova

Länsstyrelsen har haft löpande dialog bland annat inom RegLab, Nätverket för Regional Nationell Dialog (RND) såväl som kopplat till de branschanalyser som genomförs av Vinnova. Där har aktörer i Västmanland varit drivande och genomfört studien inom Energiområdet på uppdrag av Vinnova. Samverkan har även skett på ledningsnivå med Vinnovas generaldirektör om länets kluster/styrkeområden.

Programkontor/sekretariatet för EU:s strukturfonder Östra Mellansverige

Länsstyrelsen har deltagit i bedömningsarbetet med ansökningar till regionala fonden i den s.k. samrådsgruppen för fem län, i vilken också Tillväxtrådets kontor i Örebro och sekretariatet för strukturfondspartnerskapet (beslutsgruppen) ingår. Arbetet har varit betydligt mindre omfattande än tidigare år, då programperioden börjar gå mot sitt slut och det finns ytterst litet EU-medel kvar att fördela. En utlysning har genomförts med hjälp av återflöden av medel från projekt som avslutats. Länsstyrelsen har medfinansierat två av de fem beviljade projekten.

Medfinansierade nya projekt beslutade av Länsstyrelsen 2013, som även finansierats av EU:s strukturfonder, regionala fonden

Projekt	Projektägare	Medfinansiering av Länsstyrelsen 2013 (tusental kr)	Total kostnad 2013 inkl. EU- bidrag (tusental kr)
Sustainable Business for Future Energy	Mälardalens högskola	500 000	2 300 000
Gemensam förstudie för ny strukturfondsperiod inom regionala fonden 2014-2020	Regionförbundet Uppsala	150 000	950 000

ESF-rådet

Länsstyrelsen har som regionalt tillväxtansvarig myndighet, på ESF-rådets uppmaning ansökt om och erhållit medel från ESF-rådet Östra Mellansverige för att genomföra en förstudie i länet inför nästa programperiod för Europeiska socialfonden i Östra Mellansverige.

Förstudien syftar till att utveckla och skapa förutsättningar för ett bättre tillvaratagande av Socialfondens resurser under kommande programperiod, genom att kommande projektinitiativ på ett tydligt sätt ska svara mot regionala utmaningar och tillväxtstrategier, samt den svenska och europeiska sysselsättningsstrategin. Förstudie kommer att pågå under 2014 och sker i nära samverkan med ett regionalt partnerskap.

Skolverket

Dialogmöte har hållits med bland annat rektorerna inom kommunala vuxenutbildningen i länet under hösten där Västmanlands kommuner och landsting är sammankallande. Dialogformen fungerar väl och är ett viktigt led i att utveckla samarbetet mellan den nationella och regionala nivån.

Myndigheten för yrkeshögskolan

De nationella nätverken Reglab och RegKomp är viktiga nätverk för de regionala kompetensplattformarna. Här utbyts kunskaper och erfarenheter med myndigheten inom olika områden, exempelvis validering och analysarbete inom yrkeshögskolan.

Samarbete sker även i samband med exempelvis rekryteringsmässor och seminarier genom Yh Mälardalen, som är ett trelänsprojekt mellan Södermanlands, Örebro och Västmanlands län. Ett valideringsseminarium för utbildningsanordnare har också genomförts i samarbete med Yh Mälardalen och Yrkeshögskolemyndigheten. Projektet har hjälpt sökande med underlag och rådgivning, vilket bidrog till att över 40 procent av Västmanlands ansökningar till Yh-myndigheten för år 2013 beviljades.

Sammanfattning av samverkan med andra statliga aktörer

Länsstyrelsen konstaterar att samverkan utvecklats väl under året. Fokus har varit på samverkan med ansvariga aktörer för utveckling av Länsstyrelsens prioriterade områden näringslivsutveckling och kompetensförsörjning med syfte att stärka tillväxt och utveckling. Under 2013 har samverkan bidragit till att strategin för länets kompetensförsörjning "Växa i Västmanland" färdigställts liksom "Affärsplan Västmanland" – en strategi för innovationskraft, näringslivsutveckling och regional tillväxt. Båda dessa strategier är en vidareutveckling av länets regionala utvecklingsprogram, RUP. Samarbetet mellan de fem länen i Östra Mellansverige kring arbetet med det operativa programmet för regionalfonden har varit konstruktivt och resultatintriktat. I Östra Mellansverige har även samarbete inletts kring arbetet med en handlingsplan för socialfonden 2014-2020. Dessa båda samarbeten har lagt en bra grund för kommande samverkan kring konkreta gemensamma utvecklingsprojekt, se även RB 22.

19

RB 22. Länsstyrelserna ska bistå Regeringskansliet i förberedelserna av programperioden för 2014–2020 för EU:s sammanhållningspolitik samt landsbygds-, havs- och fiskerifonden inklusive arbetet med en partnerskapsöverenskommelse med EU-kommissionen.

Förberedelser inför ny strukturfondsperiod 2014-2020

Under året har en intensiv verksamhet bedrivits med att ta fram program för främst EU:s regionala fond för Östra Mellansverige. Länsstyrelsen har ingått i en arbetsgrupp med regionförbunden i Uppsala, Östergötland, Sörmland och Örebro län. Arbetet började i februari, då en arbetsgrupp bildades med representanter från de regionalt tillväxtansvariga i de fem länen.

Fram till och med september utarbetades ett förslag till program inklusive socioekonomisk analys. Respektive tillväxtansvariga i länen involverade aktörer i innovationsstödssystemet i processen för programskrivningen och förankrade programförslaget politiskt. I Västmanland behandlades förslaget i VKL:s styrelse (Västmanlands kommuner och landsting består av kommunstyrelseordförandena samt landstingsordföranden.) Förslaget från de fem länen lämnades till regeringen 30 september.

Under senhösten startade också arbetet med att fram en regional handlingsplan för EU:s sociala fond för Östra Mellansverige. Länsstyrelsen ingår även där i en arbetsgrupp för fem län som ska arbeta fram handlingsplanen.

För EU:s landsbygdsfond har programarbetet i länet inletts med en analys av lands- och glesbygdsutvecklingen hittills under 2000-talet. När det nationella programmet presenteras vidtar i början av 2014 arbetet med att ta fram en regional strategi för Västmanlands län. Se även kapitlet med rubriken ”Lantbruk och landsbygd.”

RB 23. Berörda länsstyrelser ska, i enlighet med prioriteringarna i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013, innefattande tydliggörandena i regeringens skrivelse Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning (skr. 2009/10:221), ge en sammanfattning av verksamheten inom regional tillväxt. Sammanfattningen ska vara uppdelad på prioriteringarna i den nationella strategin och innehålla de viktigaste insatserna under året. För prioriteringen Kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud ska särskilt arbetet med den regionala kompetensplattformen redovisas. Sammanfattningen ska även innehålla en bedömning av resultatet av de redovisade prioriteringarna.

Sammanfattning av viktigaste insatserna under 2013

Innovativa miljöer (inkl innovationsstöd)

Näringslivsstrategin Affärsplan Västmanland visar vägen

Under 2013 har det arbete som inleddes under 2012 fortsatt. Tidigare utmaningar har varit utvecklingen av mer kunskapsintensiva små- och medelstora företag, att utöka kopplingen mellan näringsliv och akademi såväl och samspelet mellan stora och mindre företag.

Länsstyrelsens bedömning är att insatserna allmänt inom innovationsområdet och framförallt genom Västmannarådets initiativ inom ny näringslivsstrategi Affärsplan Västmanland, har bidragit till ökad medvetenhet om betydelsen av gemensamma mål och samverkan mellan aktörerna, inklusive samverkan om finansiering inom innovationsstödsystemet. Flera konkreta förslag har tagits fram och genomförts inom respektive delområde, vilket bland annat bidrar till en effektivare resursanvändning.

Inom arbetet med Affärsplan Västmanland, indikerades ett antal områden som kommenteras kort nedan vad avser det fortsatta arbetet:

a) Att utveckla en forsknings- och innovationsstrategi

Denna strategi har kommit att ta ett något bredare anslag som en strategi för innovationskraft, tillväxt och näringslivsutveckling. Utgångspunkten är även fortsatt att det behövs mer kunskap och innovationsförmåga i företagen i länet – men där har fler företag inkluderats då det bedöms behövas ett bredare arbete.

Tre kartläggningar som genomfördes 2012:

- Funktionsanalys av länets företagsfrämjande aktörer
- Finansieringsanalys av offentliga medel för länets innovationsstödsystem
- Branschanalys av industriella styrkeområden

Under 2013 har dessa kommit att få avtryck i den bredare strategin och i det inledande arbetet med handlingsplaner utifrån strategin. Där fortsätter arbetet med att:

- Förtydliga roll- och ansvarsfördelningen i systemet, snarare än att öka antalet aktörer.
- Uppföljning och utvärdering, där arbetet under 2013 och fortsatt under 2014 fokuserar på att ta fram ett gemensamt system för Länsstyrelsen och andra aktörer. Detta sker i samverkan med den regionala handlingsplanen för jämställd tillväxt.
- Samverkan för att i förlängningen diskutera tydligare samordning av finansiering från olika finansiärer i länet och utanför. För att detta ska fungera bör de regionala finansiärerna i högre grad gemensamt försöka att arbeta fram en strategi och handlingsplan för vilken typ av aktiviteter respektive utförare ska finansiera.

Detta arbete fortsätter under 2014, inte minst inom ramen för utvecklingen av större strategiska projekt inför kommande strukturfondsperiod.

b) Att identifiera länets styrkeområden

Styrkeområden med nationell potential

2012 fattades beslutet att utveckla länets styrkeområden automation, energi, järnväg och Välfärd och hälsa. Under 2013 har en aktiv dialog förts med dessa på olika sätt; genom gemensamma möten mellan styrkeområdena, genom att utveckla kraven på samverkan inom kluster och styrkeområdessatsningar och genom att fortsatt arbeta med att se hur och inom vilka områden dessa kan arbeta mer integrerat. Det har lett både till starka, enskilda grupperingar, men också till ökad samverkan, till exempel mellan Järnväg och Välfärd och hälsa. Inom Energi har fokus dels varit på att marknadsföra länets koncentration inom området, vilket har skett inom ramen för en analys av Sveriges energibransch som letts av Vinnova. Dels har fokus varit på att utveckla en utbildning vid Mälardalens högskola, där avsikten är att söka finansiering under våren 2014.

Aktiviteterna har ytterligare stärkt samverkan och inte minst inneburit att de stora företagen såväl som högskolan, har synliggjort och tydligare beskrivit de behov de ser för utveckling bland små och medelstora företag respektive samverkan mellan aktörerna i länet.

c) Att säkerställa långsiktig finansiering

En grundtes från arbetet 2012 har varit att tillsammans med Västmannarådet, finna nya lösningar för hur nationella styrkeområden och kluster i regionen kan finansieras. Det har gällt att skapa gemensamma funktioner för en effektivare resursanvändning, att i större utsträckning attrahera nationellt kapital till utvecklingsprojekt och att genom ökad samverkan med länets övriga finansiärer, skapa stringenta långsiktiga satsningar på länets nationella styrkeområden. Arbetet har under 2013 lett fram till flera åtgärder.

d) Att marknadsföra länet för att attrahera kvalificerad arbetskraft

Ett arbete med fokus på att ta fram en gemensam kommunikationsplattform, i syfte att öka länets exponering utåt och attrahera kompetens, företagare och investerare i högre utsträckning har inletts under 2013. Arbetet har bedrivits med extern hjälp och i slutfasen av 2013 har några verktyg för kommunikation tagits fram. Arbetet kommer att fortsätta under 2014.

e) Att säkerställa företagens behov av arbetskraft

Detta arbete genomförs i nära samarbete med Kompetensrådet/Kompetensplattformen, se text nedan.

f) Från idé till kommersialisering

Västmannarådet stöder genom projektet Affärsplan Västmanland även kommersialisering av innovationer inom ramen för samverkan med Mälardalens högskola. Syftet är att på ett tidigt stadium identifiera produkter och tjänster med kommersiell potential. Runt varje enskild ny produkt eller tjänst bildas ett "team" som på bästa sätt stödjer utvecklingen mot kommersialisering. Hittills har ett tiotal team startats. Verksamheten fortsätter under 2014.

g) Västmanlands Newcomers

Under 2013 har Länsstyrelsen fortsatt att driva ett nätverk för nyinflyttade akademiker "Västmanlands Newcomers". Syftet är att bidra till nyinflyttade akademiker, både från utlandet och andra delar av Sverige, ska få ett socialt nätverk och känna sig integrerade i samhället.

h) Forsknings- och innovationscheckar

Under 2013 har det genomförts en pilotsatsning, med syftet att öppna möjligheten för fler företag att arbeta med att utveckla sin verksamhet, med stöd i ny kunskap och akademisk kompetens.

Genom utlysningen av 20 forsknings- och innovationscheckar, både förstudier och genomförandeprojekt, har det i samverkan med Almi, Västerås Science Park och Mälardalens högskola identifierats ett antal företag som totalt skickat in 47 ansökningar för medlen. Genom insatsen har medvetenheten ökat bland företag och aktörer för behovet av mer koppling mot forskning, och inledande samarbetsformer för det har testats, vilket kan utvecklas i länets strategiska innovationsarbete. Arbetet med genomförande av innovationscheckarna sker 2014.

i) Innovationsstöd

Under året beviljades tio innovationsstöd till ett belopp av 1 596 tkr. Föregående år beviljades 2 279 tkr.

Stöden har alla inriktning mot mobila IT-tjänster (appar och utveckling av plattformar för logistikförbättringar mellan producent och leverantör).

Bedömning av resultatet av de redovisade prioriteringarna

Under 2013 har arbetet fortsatt med att etablera ett i hela länet strategiskt och långsiktigt innovationsarbete som bidrar till näringslivsutveckling, ökad konkurrenskraft och tillväxt i små/medelstora företag. Det breda samarbetet mellan privat och offentlig verksamhet samt akademi är unik och har möjliggjort det framgångsrika arbetet med Affärsplan Västmanland. Under 2014 tas fortsatta mer operativa steg genom handlingsplaner, utifrån Affärsplan Västmanland, näringslivsstrategin med fokus på innovationskraft, näringslivsutveckling och tillväxt. Olika analyser och indikatorer har tagits fram som visar på utvecklingsområden. Dessa har i sin tur bidragit till förutsättningar för en ökad dialog om prioriteringar och smart specialisering i länet och i dess större region, östra Mellansverige, kring vilka åtgärder som kan vidtas för att ta nästa steg. Underlagen, målen och indikatorerna å den ena sidan och den fördjupade dialogen mellan aktörer och finansiärer å den andra sidan, utgör båda viktiga steg framåt.

Ett annat viktigt område där det skett en inledande utveckling är att ansvariga aktörer ställt ökade och tydligare krav på samverkan, vilket stärker länets innovativa miljöer som plattformar för bredare satsningar mot bland annat små och medelstora företag samt entreprenörer. Det gör också att uppföljning och lärandeprocesser kan stärkas.

Entreprenörskap (inkl företagsstöd)**Utvecklat entreprenörskap - grund för tillväxt och utveckling i länet**

Under året har Länsstyrelsen drivit och samordnat flera större samlade insatser för att stimulera entreprenörskap inom ramen för det regionala tillväxtarbetet i länet. Arbetet har inriktats på utvecklingsområden för länet: den relativt utvecklade entreprenörsandan generellt, nyföretagandet som är lågt samt affärsutveckling i små/medelstora företag, främst inom marknadsföring och säljkunskap.

a) Gemensamma insatser till de som vill, ska starta eller nyligen startat eget

Västmanland har traditionellt varit och är fortfarande ett län dominerat av stora företag. Entreprenörsandan är eftersatt. Statistik från Tillväxtanalys visar att nyföretagandet i länet har ökat under 2000-talets första decennium. Nivån på nyföretagandet per invånare i länet ligger bland de lägre i landet, både för kvinnor och för män.

Nya livskraftiga företag genererar numera det enskilt största sysselsättningstillskottet över tid i den privata ekonomin. Det finns därför behov av att stimulera entreprenörskap och nyföretagande i länet.

En medveten satsning på ökat nyföretagande har under 2013 fortsatt i samlingsprojektet ”Företagsdax”, som är planerat att pågå till och med 2014. EU-medel har beviljats från regionala fonden. Nyföretagaraktörer i länet samverkar kring en mängd insatser:

Inspiration och förbättrad information - fyra delinsatser.

- Gemensamma informations-/inspirationsträffar runt om i länet om att starta eget
- Starta eget-mässor/torg två gånger per år
- Företagare som förebilder
- Företagarportal på webben

Bra start - ökad kunskap inför och vid företagsstart - tre delinsatser.

- Nyföretagarprogrammet Kick start
- Bästa affärsidé – Drakarna
- Generationsskiften – ta över befintligt företag

Livskraftiga nya företag – uppföljning och insatser 1-3 år efter start - en delinsats.

- Internationellt samarbete inom Östersjöområdet om nyföretagandeinsatser

Målen är att:

- Minst 3 000 personer – 50 procent kvinnor och 50 procent män deltar i projektaktiviteter.
- Överlevnadsgraden tre år efter start ökar från nuvarande 65 procent till 70 procent 2014
- Nyföretagandet i länet ökar, från nuvarande cirka 1 400 till minst 1 600 år 2016
- Antalet nya företag inom kunskapsintensiva verksamheter ökar
- Kvinnors andel av nyföretagandet ökar från nuvarande 1/3 till minst 40 procent år 2016.
- Personer med invandrarbakgrund ökar andelen nyföretagande från 18 procent till minst 20 procent.

b) Entreprenörskap för unga fortsatt hög prioritet

Entreprenörskap i gymnasieåldern

En strategi för att öka entreprenörsandan i länet är att börja med yngre personer och ungdomar. UF (Ung Företagsamhet) för ungdomar i gymnasieåldern är en viktig verksamhet för detta.

Länsstyrelsen har inlett ett upprop i länet om ett långsiktigt stöd till UF. Upplägget är att staten via Länsstyrelsen garanterar en tredjedel av en utvidgad UF-verksamhet om näringslivet/företag respektive kommuner/landsting ställer upp med 1/3 vardera. Med hjälp av finansiering från Länsstyrelsen, kommunerna och näringslivet, har UF under 2013 kraftigt ökat från 523 ungdomar som drivit 154 provföretag under 2012 till 645 ungdomar och 179 företag.

UF:s två grundskolekoncept har också tack vare utökade resurser kunnat spridas och användas av hittills 480 elever.

Entreprenörskap i grundskolan och förskolan

Entreprenörskap är inskriven i den nya läroplanen för grundskolan, Lgr 11, från och med höstterminen 2011. Det är angeläget skolorna kommer igång med utvecklings- och genomförandearbete för att integrera entreprenörskap i skolarbetet. Med syfte har sex av länets tio kommuner erhållit projektmedel på sammanlagt 3,2 mkr, för att förankra entreprenörskap bland lärare/skolpersonal och stimulera entreprenöriellt lärande bland eleverna. Sammanlagt 400 lärare och över 3 000 elever har deltagit.

En utvärderingsenkät avslutade arbetet. Enkäten var riktad till de lärare som deltagit i kommunernas insatser. Man uppfattar främst entreprenörskap i grundskolan som ett medel att stimulera kreativitet, initiativförmåga och ansvarsvilja. Långt ned på skalan kom kunskap om att starta/driva företag. Merparten av insatserna har lagts på att förankra entreprenörskap/entreprenöriellt lärande hos lärarna. Aktiviteter som inspirationseminarier, samarbete med företag och utvecklingsarbete i lärarlager har varit mest förekommande.

Några kommentarer i enkäten ”Vad som varit bra med projektet”:

- Att det har funnits en samordnare/projektledare/inspiratör, - Att eleverna inspirerats till ett kreativt initiativtagande i sin inläring och sitt arbete. - Att vi har kunnat arbeta tematiskt ämnesöverskridande. - Att faktiskt se att man redan jobbar entreprenöriellt ibland, trots att man inte tänker på det.

”Vad som varit mindre bra”

- Det är mycket tidskrävande. - För få tillfällen för diskussioner och planering kring detta på skolan. - Arbetena har legat delvis utöver det ordinarie arbetet istället för en naturlig del av skolarbetet. - Skulle vilja ha en bank med lite exempel på vad man kan göra.

”Hur arbetar ni vidare efter projektslut?”

- Vet ej (frekvent). - Ta lärdomar av genomfört arbetssätt: Mindre toppstyrt, utan lärarna på de aktuella skolorna bör hålla i rodret själva. Låta processen ta tid och inte ha så bråttom. - Det kommer att genomsyra min undervisning genom att försöka hitta skapande, elevaktiva, kreativa, elevnära och samhällsanknutna uppgifter. Eleverna ska känna sig delaktiga och få valfrihet samtidigt som det kommer att krävas ansvar.

Länsstyrelsen har även finansierat två projekt i Norberg och Hallstahammar för att stimulera arbetet med entreprenöriellt lärande i förskolan. I arbetet har ett tydligt jämställdhetsperspektiv integrerats. I den utvärdering som gjorts med deltagarna i Norbergs kommun, framkommer att det har varit positivt att pedagogerna har blivit medvetna om hur mycket av deras egna förhållningssätt minskar barnens möjligheter att vara företagsamma. Efter projektets slut finns idag en strävan av att i det pedagogiska arbetet ge större utrymme för barn att kunna ge uttryck för sina idéer och få stöd i att genomföra dem, istället för att pedagogerna tolkar barnens idéer och arrangerar hur de ska genomföras. Arbetet i förskolan i dessa två kommuner kommer att förbereda barnen och öka förutsättningarna för arbetet med entreprenöriellt lärande i grundskolan. Erfarenheterna från Norbergs och Hallstahammars kommuner kommer att bland annat spridas vid en regional konferens under 2014.

c) Affärsutvecklingsinsatser för ökad konkurrenskraft i små/medelstora företag

De små och medelstora företagen blir allt viktigare för sysselsättningen i länet i takt med att de stora globalt inriktade företagen fortsatt effektiviserar och automatiserar sin produktion och inte är den ”sysselsättningsmotor” man var tidigare.

Under 2013 har, med hjälp av direkta företagsstöd och projektmedel till företagsutvecklingsinsatser, sammanfattningsvis följande insatser gjorts.

Företagsstöd

Det har under året beviljats något fler företagsstöd än föregående år. Vad gäller inriktningen på stöd följer årets ansökningar föregående års skiftning mot mer IT-relaterade satsningar, till exempel appar till mobiltelefoner och säljplattformar även om det varit relativt många maskininvesteringar detta år som framgår av nedanstående siffror:

- År 2011 beviljades 48 företagsstöd (14 investeringsbidrag, 29 konsultcheckar och fem innovationsstöd).

- År 2012 beviljades 31 företagsstöd (sju investeringsbidrag, 15 konsultcheckar och nio innovationsstöd).
- År 2013 beviljades 40 företagsstöd (13 investeringsbidrag, 17 konsultcheckar och tio innovationsstöd).

Totalt har drygt 8,4 mkr, varav 2,6 mkr i EU-medel beslutats under 2013. Av 40 beviljade stöd har fyra stöd (10 procent) beviljats till företag som leds av kvinnor, vilket är något färre än föregående år. Vid årets uppföljning av hur företagen upplever ansökningsförfarandet, handläggningstiden, om och ur stödet hjälpt dem med investeringen med mera, framgår att det är få investeringar som leder till miljöinsatser, men att det blivit något bättre vad gäller integration och jämställdhet vad gäller nyrekryteringar av personal.

Utlovade nya sysselsättningstillfällen i de 40 företag som beviljats stöd är cirka 58 nya årsarbetskrafter, varav 20 för kvinnor.

Företagen erhåller en uppföljningsenkät vid slututbetalning. Dessa visar att drygt hälften av företagarna under 2013 anser att det är relativt enkelt att fylla i ansökningar via webben. Däremot uppfattas handläggningstiden både vid beslut och vid utbetalning som något längre än föregående år. Länsstyrelsen bedömer att detta beror på personalomsättning. Det är något färre företagare som svarat på uppföljningsenkäten detta år.

Affärsutveckling för kvinnoföretagare

Inom programmet ”Främja kvinnors företagande 2011-2014” har den tredje projektomgången genomförts i länet. Den första omgången var inriktad på att bistå kvinnliga företagare som vill starta eget med att ta fram eller utveckla affärsplaner. Den andra omgången inriktades på att genomföra olika utbildningar, coachning med mera, utifrån identifierade behov i den första omgången.

Under 2013 har sju projekt fått pengar. Framträdande i denna omgång är att Länsstyrelsen satsat på tjänste- och kompetenscheckar för kvinnoföretagarna. Almi Mälardalen är ansvarig för dessa. Andra inriktningar för årets medel är insats för kvinnor som vill köpa befintligt företag samt så kallade ”Business Success Teams”, vilket innebär att kvinnoföretagare bildar grupper för erfarenhetsutbyte och kunskapshöjning utifrån en grundmall för affärsutveckling. Länsstyrelsen bedömer att insatserna får resultat. Sammanlagt deltar drygt 300 kvinnor, som vill starta företag, 170 företagare, 10 som har innovativa idéer, varav 70 med invandrabakgrund och 50 som är yngre än 35 år.

Insatser för länets besöksnäringföretag

Ett projekt för internationell turism har under tre år bedrivits för ett 40-tal företag i Västmanland. VKL (Västmanlands kommuner och landsting) är huvudman för insatsen. Ett avtal har skrivits med Visit Sweden om att utnyttja deras tjänster och marknadskanaler i främst Tyskland och Holland. Intresseförfrågningar från dessa länder bearbetas och vidareförmedlas till logi- och konferensanläggningar, äventyrs- och naturbaserade besöksnäringföretag m.fl. i länet.

Under året har en ansökan från VKL kommit för ytterligare tre år.

I anslutning till detta gjorde Länsstyrelsen en utvärderingsenkät till projektets målgrupp. Företagens synpunkter på insatsen var i huvudsak positiv. En majoritet av företagen anser att bokningarna ökat till följd av projektet. Likaså anser företagen att deras kunskaper om internationell turism och kontaktvägarna för att nå dessa har förbättrats. Däremot anser man att samarbetet med andra besöksnäringföretag inte ökat. På fråga om företagen kan behålla och

utveckla de nya bokningarna/kunderna/den nya marknaden om projektets insatser avslutas, svarar en majoritet nekande.

Länsstyrelsen har på basis av svaren i utvärderingen lämnat medel till ännu ett år (2013) med medskick att projektet även ska jobba med att främja samarbetet företagen emellan.

d) Bättre företagsklimat

Länet har under en följd av år har i en jämförelse placerat sig i botten, i Svenskt Näringslivs årliga mätning om företagsklimatet i landets kommuner.

Under 2013 har kommunerna därför fått fortsatta medel från Länsstyrelsen för förbättringsinsatser. Dessa har satsats på förbättrad dialog kommun-företag/ näringsliv, information och service till företag. Exempel på aktiviteter som genomförts är seminarier om bättre värdskap, rådslag med företag – kommunpolitiker - tjänstemän, utveckling av inflyttar- och medflyttar-service, frukostmöten och nyhetsbrev till företagare, öppet hus på kommunen för företagare, praktik för kommunpolitiker/tjänstemän hos företag, mentorpar politiker-företagare.

Sammanlagt har 140 lokala politiker, 290 kommuntjänstemän och 870 företagare deltagit i de intensifierade aktiviteterna under 2012-2013.

e) Bedömning av resultatet av de redovisade prioriteringarna

Årets insatser har omfattat en rad utvecklingsområden: från ökad entreprenörsanda bland barn och ungdomar till coachningsinsatser i mindre företag, entreprenörskap i skolan/förskolan och kvinnors företagande.

Insatserna har gjorts utifrån den åtgärdsplan som finns i länets tillväxtprogram 2009-2013. De allra flesta volymmålen om antal deltagande företag och individer har uppnåtts. Vad gäller resultaten av insatserna, (mätt i bland annat nya företag, män, kvinnor, invandrabakgrund, supportade företag som visar god tillväxt, antal nöjda deltagare m m) pågår ett långsiktigt utvecklings-arbete för en effektivare uppföljning och utvärdering av projektverksamheten, som ska vara klart 2014. Detta utvecklingsarbete genomförs inom ramen för Länsstyrelsens uppdrag att föra in jämställdhet i det regionala tillväxtarbetet.

Länsstyrelsen har som samordnare för länets regionala tillväxtprogram bidragit till att en bättre samverkan utvecklats mellan de företagsfrämjande aktörerna i länet, bland annat genom de fyra team som arbetar med gemensamma insatser ut till företagen.

En utvärdering av arbetet med tillväxtprogrammet visar att samverkan ökat mellan de företagsfrämjande aktörerna. Utvärderingen (se redovisning under RB 24) är värdefull inför arbetet med en ny handlingsplan för näringslivsutveckling (se också under RB 24).

Insatserna bedöms ha gett effektivare insatser genom att flera aktörer samlat kan bistå med olika företagsutvecklings- och nyföretagarinsatser. Länsstyrelsens insatser under 2013 för ökat entreprenörskap i skolan går hand i hand med att entreprenörskap har infogats i de nya läroplanerna för grund- och gymnasieskolan och att kommunerna/skolan behöver god start för att förankra och utveckla detta. Den långsiktiga satsningen i länet inom programmet "Främja kvinnors företagande" har hittills nått ut till cirka 1 700 kvinnor i länet med utbildning, coaching, mentorskap, nätverksbyggande med mera. Ökad omsättning i kvinnoledda företag och fler kvinnor som startar eget är målet, men effekterna kan mätas först på några års sikt.

Kompetensutveckling och ökat arbetskraftsutbud

Västmanland står inför ett flertal utmaningar när det gäller den framtida kompetensförsörjningen. Andelen lågutbildade i länet, som därmed har svårt att få tillträde till arbetsmarknaden, är hög. Arbetslivets behov av arbetskraft måste säkerställas och graden av matchning öka för

att vi ska kunna främja tillväxten och säkerställa välfärden i länet. Utbildningsvalen är fortfarande i hög utsträckning könstraditionella bland länets ungdomar, både på gymnasie- och högskolenivå. Inom Västmanland finns brister i matchning mellan arbetskraftsutbud och efterfrågan. Länet har en hög andel lågutbildade kombinerat med hög ungdomsarbetslöshet, samtidigt som det råder brist på arbetskraft inom mer kvalificerade yrken. Detta är ett hot mot tillväxt och välfärd i länet. Det övergripande målet för Länsstyrelsens arbete är att öka utbildningsnivå för kvinnor och män samt att öka matchningen.

a) Arbete inom uppdraget Kompetensplattformen under 2013

Arbetet med en regional strategi för arbetsmarknad och kompetensförsörjning ”Växa i Västmanland” fortsatte under året. Fem delstrategier för arbetet har identifierats:

- Skolutveckling Västmanland, handlar om att säkerställa att Västmanland har en högkvalitativ lärarutbildning
- Samverkan utbildning och arbetsliv, med fokus på att effektivisera samverkan och planering för bättre matchning på arbetsmarknaden
- Validering Västmanland, arbete för att säkerställa att reell kompetens kan valideras och att individen erbjuds kompletterande utbildningsinsatser för att bli anställningsbar
- Vuxenutbildning Västmanland, erbjudande om livslångt erbjudande på lika villkor
- Vägledning Västmanland, med syfte att på en regional nivå utveckla och stödja arbetet med vägledning i länet.

Vägledning Västmanland och Vuxenutbildning är två områden som inledningsvis är prioriterade i strategin. Länsstyrelsen har beviljats projektmedel från Tillväxtverket för arbetet med vägledning. Projektet ska genomföras 2014-2016 och syftar till att utveckla vägledningen i länet utifrån en bred definitionen om vägledningen som hela skolans ansvar. Målet är att skapa en kommunoberoende, övergripande och gemensam struktur- och stödfunktion, som bidrar till att minska könsbundna val, öka utbildningsnivån, förbättra matchningen i länet samt minska utanförskap och främja integrationen i Västmanland. Satsningen på ”Vägledning Västmanland” ska både förstärka och möta upp Skolverkets uppdrag att höja kvaliteten i studie- och yrkesvägledningen.

Inom ramen för regionala kompetensplattformen har följande arbete initierats och utförts:

Kompetensrådet

Länsstyrelsen samordnar och driver arbetet inom Kompetensplattformen. Kompetensrådet är referensgrupp i arbetet och träffas var sjätte vecka. Rådet har varit engagerade i arbetet med ”Växa i Västmanland” och har bidragit aktivt till flera av de föreslagna delstrategierna och aktiviteterna. En bred samverkan i länet kring kompetensfrågorna är en viktig framgångsfaktor i arbetet. Det gäller samverkan med länets kommuner, Västmanlands kommuner och landstings (VKL) beredningar inom ramen för ”Växa i Västmanland”, Arbetsförmedlingen, utbildningsanordnare, företagsfrämjande aktörer med flera.

Mälardalens högskola (Mdh)

Närhet till högre utbildning har stor betydelse för arbetsmarknadens tillgång på kvalificerad arbetskraft. Med sitt utbud av lärar-, högskole- och civilingenjörsutbildningar och som en av Sveriges större anordnare av sjuksköterskeutbildning, är Mdh en viktig kompetensförsörjare för länet. Mdh rekryterar nästan hälften av sina studenter från Västmanlands och Södermanlands län. 86 procent av dessa studenter väljer att bo kvar och arbeta i regionen efter avslutad utbildning, vilket har stor betydelse för länets kompetensförsörjning och tillväxt. Genom finansiering av regionala projektmedel från Länsstyrelsen kommer Mdh att förstärka sin

lärarutbildning genom en stärkt kompetens bland forskare och lärare som undervisar på lärarutbildningarna. Mdh har också medverkat i processen med att ta fram strategin för arbetsmarknad och kompetensförsörjning, ”Växa i Västmanland”.

Fler yrkeshögskoleutbildningar har startat i länet

Samverkan har fortsatt i Sörmland, Örebro och Västmanland under året, inom ramen för projektet Yh Mälardalen. Projektet verkar för att få fler yrkeshögskoleutbildningar etablerade i länen. Resultatet visar bland annat att 40 procent av länets utbildningsanordnare har fått fler yrkes-högskoleutbildningar, Mälardalens studenter har fått 19 procent fler utbildningsplatser.

Vägledarforum

Länsstyrelsen genomför i samverkan med länets aktörer Vägledarforum två gånger om året. Dagen vänder sig till studie-och yrkesvägledare och arbetsförmedlare i länet med syfte att lyfta fram bristyrken och branscher med stort rekryteringsbehov. Temat i april var offentlig sektor och höstens Vägledarforum hade tema logistik. Föredrag av företag, presentation av arbetsmarknadsläget i regionen och aktuell statistik samt rundabordssamtal ingick i programmet. Vägledarforum är en mycket uppskattad och etablerad mötesplats för vägledare i länet.

Regeringsuppdrag gruv- och mineralnäringen

Regeringen har gett länsstyrelserna i Västmanland, Örebro, Dalarna, Norrbotten och Västerbottens län i uppdrag att utarbeta planer för hur man kan möta gruv-och mineralnäringens långsiktiga behov av nyanställningar med start 2014. Länsstyrelsen har tidigare medverkat i projektet Bergskrafts kompetensförsörjningsgruppering för de sex Bergslags-länen. Länsstyrelsen genomförde på uppdrag av grupperingen en kartläggning av utbildnings-utbudet för gruvnäringens kommande kompetensförsörjning i Bergslagsområdet.

b) Beviljade projekt

Med utgångspunkt i Kompetensrådets arbete har nedanstående projekt initierats eller vidareutvecklats under året.

Öka andelen utbildningar som utvecklas i samarbete med arbetslivet

- Samarbete mellan länets tre Teknikcollege. Projektet syftar till att öka teknikintresset bland unga, att få fler företag att engagera sig i Teknikcollege samt att vidareutveckla Teknikcollege till att även omfatta yrkeshögskole- och högskoleutbildningar.
- Yh Mälardalen. Fortsatt medfinansieringssatsning i trelänsprojektet som syftar till att få fler relevanta utbildningar beviljade i Mälardalsområdet och att öka kännedomen om utbildningsformen, både hos arbetslivet och hos presumtiva studeranden.

Höja utbildningsnivån i länet och öka lust till lärande

- Satsning på Mälardalens Kompetenscenter för lärande för utveckling av grundlärarutbildningen på Mälardalens högskola.
- KomTek, Kommunala teknikskolan, projektmedel i samarbete med Västerås stad för start av verksamhet i Västerås som bli tillgänglig för hela länet.
- Arbetsmarknadskunskap i skolan, fortsatt finansiering av arbetsmarknadskunskap ledd av föreningen Jobba i Västerås. I huvudsak för elever i grundskolan.
- Internationalisering av Skogsmästarskolans verksamhet och Analys av kompetensfrågor för Skogsmästarutbildning/skogsmästare.

Bedömning av resultatet av de redovisade prioriteringarna

Arbetet inom Kompetensplattformen har genomförts i bred samverkan med ansvariga myndigheter och organisationer på regional och kommunal nivå, utbildningsanordnare, teknik- och vårdcollege samt näringslivet. Kompetensrådet har en viktig och pådrivande roll i arbetet och har varit med i genomförandet av ett flertal aktiviteter under året, samt medverkat till att uppnå hög kvalitet i de projekt som har tagits fram. De framtagna delstrategierna inom ramen för "Växa i Västmanland" har under året fungerat som en god inriktning för arbetet och kommer att vara det under kommande år.

Tillgänglighet**a) Bredband**

En kartläggning har genomförts av Västmanlands bredbandsutbyggnad. Den visade att många av länets mindre orter och landsbygd bara har det fasta telefonnätet eller i vissa fall trådlös förbindelse att tillgå för Internetuppkoppling. I de större tätorterna är utbyggnaden av optofiberkabel betydligt mer omfattande till hushåll och företag.

Med kartläggningen som grund har en bredbandsstrategi tagits fram. Regionala tillväxtmedel har använts under året för att finansiera både en kartläggning och strategi. Utifrån kartläggningen och strategin kan arbetet med att bygga ut optofibernätet i fortsättningen göras mer planerat av samhällsorganisationer, där kommersiella intressen inte bedöms gå in och bekosta fibernät.

Regionala tillväxtmedel har under 2013 lämnats till projektet "Digital agenda för Västra Mälardalen" och "Tillgänglighet till hållbar IT". I båda insatserna ska olika planeringsunderlag arbetas fram för utbyggnad av bredband i sex kommuner i Västmanland, två i Sörmland och en kommun i Uppsala län. Arbetet ska möjliggöra en snabb utbyggnad och också utreda finansieringsmöjligheter från privat och offentliga aktörer på några års sikt.

Målet är att nå regeringens mål 2020 om att 90 procent av hushållen ska ha möjlighet till 100 Mb bredbandshastighet.

b) Annan infrastruktur

Arbetet har under 2013 även här inriktats på att ta fram planeringsunderlag inom flera områden för att bidra till att förbättra transportsystemet i regionen för person- och gods-transporter. Syftet har varit att underlätta och påskynda investeringar i transportsystemet och främja hållbara transporter.

Dialog om vilka underlag som ska prioriteras har förts med kommunerna, landstinget, Trafikverket, grannlänens regionförbud med flera. Regionala projektmedel har under året lämnats till:

- "Den attraktiva regionen". Ett planeringsarbete i samverkan med Trafikverket, som i Västmanland inriktas på att undersöka transportvägar för planerad gruvnäring i norra länsdelen.
- "Nyckelstråket". Planerings- och påverkansarbete för att stärka väg- och järnvägsstråket Stockholm-Göteborg via Mälardalen och Skaraborg.
- "Framtid Mälarsjöfarten". Ett påverkansarbete för att få länets företag att i ökad grad utnyttja sjöfarten för sina godstransporter samt att arbeta för att påskynda investeringar i Mälarfartleden och slussen i Södertälje.
- Utredningar om storregional samverkan i Stockholm-Mälardalen inom insatsen "En bättre sits", kollektivtrafiksamordning m.m.
- Planeringsunderlag i samband med arbetet med ny infrastrukturplan för länet 2014-2025, bland annat framtagande av miljökonsekvensbeskrivning och cykelstrategi.

Bedömning av resultatet av de redovisade prioriteringarna

Utmaningarna är många i och utanför länet för det fysiska och digitala transportsystemet. De omfattar utbyggnad av slussen i Södertälje, citytunneln i västra Stockholm, hur transporterna från planerad gruvnäring i norra länsdelen ska lösas och hur transporterna ska bli mer hållbara är några. Arbetet under året med olika planeringsunderlag har syftat till att ligga långt framme när investeringspengar finns att tillgå.

Strategiskt gränsöverskridande samarbete (internationalisering)**a) Export/importinsatser i små/medelstora företag**

Det enda pågående projektet i länet under 2014, EEN-nätverket (Enterprise Europe Network), tar företagen ut i Europa, avslutades under året.

En dialog har förts med de tre export- och importaktörerna i länet, EEN, Business Sweden och Handelskammaren Mälardalen, om en gemensam exportinsats till små och medelstora företag. Det har resulterat i en förstudie om företagens mer specifika behov av export- respektive importsupport. Cirka 40 företag besöks nu för att mejsla ut vad en samlad insats ska inriktas på. Målet är att under 2014 få igång insatsen, eventuellt med EU-finansiering.

b) Internationellt samarbete med andra regioner

Inom ramen för Östersjöstrategin har ett arbete inletts med samverkan med två regioner intresserade av i ett första steg erfarenhetsutbyte inom entreprenörskap och nyföretagande. Under våren togs kontakter med Vasa, Finland, vilket resulterade i en studieresa till Vasa Utvecklings AB i två dagar under hösten. Tio personer från länets nyföretagaraktörer fick nyttig information om hur man jobbar med nyföretagar- och uppföljningsinsatser. VASAB är ett utvecklingsbolag som ägs av åtta kommuner med 19 anställda. Ägarkommunerna har lagt ned de tidigare lokala näringslivskontoren och satsat på rådgivning, coachning, klusterutveckling m.m. med lokal närvaro. Bolaget har funnits i tio år och kommunerna har utvärderat verksamheten och är nöjda.

Västmanlands län har sedan 1994 ett samarbetsavtal med Shandongprovinsen i Kina. Under slutet av 2012 besökte en delegation från Västmanland provinsen under ett veckolångt besök. Vid besöket undertecknades bland annat ett avtal om att delta i Qingdao 2014 International Horticultural Exhibition. Temat för utställningen är från jorden till jorden. Länsstyrelsen har under året deltagit i förberedelserna av utställningen. Länet har också tagit emot besök från vänprovinsen.

Västmanland har också ett vänlänsavtal med Nedre Schlesien i Polen. Samarbetet omfattar flera olika områden, däribland skydd av naturresurser, sjukvård, utbildning och ungdomsutbyte, kultur samt vetenskapligt samarbete mellan universitet och högskolor. Länsstyrelsen hade planerat in besök av en delegation från vänlänet, vilket tyvärr fick ställas in.

Bedömning av resultatet av de redovisade prioriteringarna

Västmanlands företag exporterar mest i landet i förhållande till respektive BRP (brutto-regionprodukt). Det är de stora globala företagen som svarar för merparten av exporten. Tidigare år har flera export-/importinsatser för mindre företag drivits med EU-medel och medfinansiering från Länsstyrelsen. Detta år är ett mellanår mitt emellan två struktur-fondsperioder. I den nya näringslivsstrategin för Västmanland och i förslag till nytt program för EU:s regionala fond Östra Mellansverige, är internationalisering ett högt prioriterat årgårdsområde. Insatser med start 2014 är under planering.

Fördelning av beslutade medel för regional tillväxt 2014**1.1-anslaget**

Länsstyrelsen har fattat beslut om medel till 42 projekt och 40 företagstöd under året. Motsvarande antal för 2012 var 51 respektive 36.

Orsaken till de färre projektstöden 2013 är bland annat att Länsstyrelsen eftersträvat fler långsiktiga och för länet strategiska utvecklingsprojekt.

De stora skillnaderna i belopp mellan åren för de olika områdena beror främst på att ett antal stora projekt har haft olika beslutsår, t.ex. inom innovationer och affärsutvecklingsområdet.

Beslutade belopp 2013 för 1.1-anslaget efter områden utifrån den nationella strategin

Insatsområden enligt nationella strategin	Delområden	Beslut 2013 (tkr)	Beslut 2012 (tkr)
1a Innovativa miljöer	Innovationer	11 698	4 355
	Kluster	1 800	0
	Miljö/energi	1 023	2 409
	Analys/program	1 100	1 890
	Innovationsstöd	1 570	2 280
	Summa	17 191	10 934
1b Entreprenörskap	Nyföretagande	3 463	4 343
	Affärsutveckling	1 525	7 040
	Företagsklimat	55	2 286
	Turism	1 542	450
	Kultur	1 660	625
	Företagsstöd	4 312	2 743
	Komm. Service	333	259
	Summa	12 890	17 746
2a Kompetensförsörjning	Utbildning	3 980	4 469
2b Ökat arbetskraftsutbud	Arbetsmarknad	200	1 550
	Summa	4 180	6 019
3a Regionförstoring	Kommunikation	834	697
3b Utvecklat informationssamhälle	IT/bredband	800	0
	Summa	1 634	697
4 Strategiskt gränsöverskridande	Internationalisering	0	0
	Summa	0	0
Jämställdhet	Jämställdhet	0	
Integration	Integration	0	150
	Summa	0	150
TOTALT ANSLAGET		35 895	35 546

Övriga medel som Länsstyrelsen, regional tillväxt, fördelat

Länsstyrelsen, regional tillväxt, fördelar också medel från andra finansiärer till företag och projekt. Sammanlagt 4,9 mkr har beslutats under året enligt nedanstående tabell.

Beslutade belopp 2014 för övriga medel som Länsstyrelsen, regional tillväxt, disponerar

Typ av stöd	Finansiär	Beslutade medel 2013 (tkr)	Beslutade medel 2012 (tkr)
Företagsstöd	EU reg. fonden	2 558	2 673
Projektstöd "Främja kvinnors företagande"	Tillväxtverket	2 320	2 113
Extramedel kommersiell service	Tillväxtverket	29	435
Totalt		4 907	5 221

21

RB 24. Berörda länsstyrelser ska redovisa de viktigaste utvecklingsfrågorna för att stärka arbetet med länets regionala utvecklingsstrategi.

a) RUP från 2007

Gällande regionala utvecklingsprogram för Västmanlands län är från 2007 och gäller fram till 2020. Det innehåller sex prioriterade områden:

- En god vardag
- Livslångt lärande
- Företagande och arbete
- Ett effektivt transportsystem
- Energi för framtiden
- Regional identitet

Under respektive prioriterad strategi har program och handlingsplaner tagits fram för kortare eller längre perioder, exempelvis tillväxtprogrammet, länsinfrastrukturplan och kompetensutvecklingsprogram.

b) Utvecklings- och revideringsarbete***Revideringsarbete med RUP***

Under 2012 bedrevs ett arbete att ta fram en Länsplan i samverkan med länets kommuner, Landstinget Västmanland, Västmanlands kommuner och landsting (VKL). Arbetet inriktades på tre insatsområden fysisk planering, infrastruktur/kommunikationer samt kompetensförsörjning. Resultatet blev bland annat programmet "Växa i Västmanland" – insatser för utveckling av kompetensförsörjning i länet. Under 2013 har Länsstyrelsen startat ett arbete med en utveckling och revidering av RUP. Alla strategier ses över. Arbetet ska vara klart första halvåret 2014.

Utvärdering av tillväxtprogrammet

Tillväxtprogrammet är ett handlingsprogram under RUP-området Företag och arbete. Programperioden är 2009-2013. Inför processen med ett nytt handlingsprogram har en utvärdering gjorts av nuvarande programarbete. Utvärderingen är gjord i form av en enkät ut till samtliga inom länets innovationsstödssystem. Svarsfrekvensen var god, 73 procent. Här är en sammanfattning av resultatet.

Upplevda förbättringar jämfört med före 2009:

- Ökat samarbete mellan aktörer
- Ökad tydlighet och samverkan ut till företagen
- Ökad delaktighet

Förbättringsområden:

- En gemensam vision, strategiskt arbete, konkreta mål
- Aktivare, starkare, engagerande samordning
- Målinriktat arbete – möten, insatser
- Samarbete över åtgärdsområden
- Mer relevanta åtgärdsområden

Detta lärande tas nu med i den process som slutfördes under året för att gemensamt ta fram Affärsplan Västmanland – en ny näringslivsstrategi med tillhörande handlingsprogram.

c) Ny näringslivsstrategi ”Affärsplan Västmanland”

Under året har arbetet med en ny näringslivsstrategi för länet under RUP-området företagande och arbete processats. Affärsplan Västmanland är ett resultat av flera års arbete samt analys av länets näringsliv och näringslivsfrämjande aktörer. Den har utarbetats i dialog med länets företag, näringslivsfrämjande aktörer, kommuner, landsting, nationella aktörer och andra regioner.

Två utgångspunkter har varit rapporterna *Ökad samverkan för företagsutveckling och tillväxt* samt rapporten *U2020 – en förstudie om förutsättningar för en regional strategi för forskning och innovation i Västmanlands län*. En viktig grund har också varit lärdomar från tidigare Tillväxtprogramperiod samt arbetet inför den kommande strukturfondsperioden.

Under 2013 har det pågått ett intensivt arbete med näringslivsstrategin, vilket både inneburit både fördjupad analys av läget i länet och dialog med kommuner, landsting, Mälardalens högskola och andra offentliga organisationer, näringslivsaktörer och företag. Det har förutom det strategiska arbetet inneburit dialog kring nya handlingsplaner och arbetssätt som gör att insatser tydligare kan utgå från utmaningar i länet och prioriterade utvecklings-områden.

Med det som bas har en vision tagits fram: ”I Västmanland löser vi globala utmaningar”. I det arbetet finns en hög ambition; år 2020 ska Västmanland ha en stark och attraktiv identitet som en innovativ och entreprenöriell region med världsledande kunskaps- och kompetensmiljöer.

För att nå visionen har tre insatsområden prioriterats:

- Stärka det regionala ledarskapet,
- Utveckla och attrahera tillväxtföretag och att
- Arbeta med utmaningsdriven utveckling.

Under 2013 har arbetet med handlingsplaner inom dessa tre insatsområden påbörjats.

Successivt under 2014 kommer även nya arbetssätt kring utlysningar, uppföljning och lärande, samt samordnad finansiering också sjsättas och utvecklas.

Bedömning av resultatet av de redovisade prioriteringarna

Utvärderingen av Tillväxtprogrammet visar bland annat att samverkan mellan de cirka 40 företags-främjande aktörerna ökat till följd av programarbetet. Däremot saknas en vision och mer målinriktad arbete liksom samverkan över åtgärdsgränserna. Det lärande som erhållits under året tas med i genomförandet av den nya näringslivsstrategin för perioden 2014-2020.

En revidering av RUP påbörjades under året, där de underliggande inriktningarna för var och en av de sex områdena som ses över. Ett gemensamt målbildsdokument för länet kommer att tas fram.

22

RB 25. Berörda länsstyrelser ska i enlighet med Tillväxtverkets riktlinjer genomföra en handlingsplan, som enligt ett pågående uppdrag redovisas den 1 februari 2013, för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i det regionala tillväxtarbetet under perioden 2013–2014.

Handlingsplan för jämställdhet i det regionala tillväxtarbetet

Arbetet med att genomföra den till regeringen i februari 2013 inlämnade handlingsplanen för jämställdhet regional tillväxt 2013-2014, har pågått under större delen av året. Sedan slutet av våren bedrivs större delen av arbetet i form av ett nationellt pilotprojekt med stöd av Tillväxtverket.

Arbetet har inriktats på att jämställdhetsintegrera Länsstyrelsens arbete med regionala projektmedel och företagsstöd, att utveckla ett jämställdhetsintegrerat uppföljningssystem för det företagsfrämjande systemet i länet, samt att jämställdhetsintegrera de nya strategier och handlingsplaner för näringslivsutveckling som är under framtagande i länet. Arbetet sker i nära samverkan med länets företagsfrämjande aktörer.

I enlighet med handlingsplanen pågår också arbete med att utveckla jämställdhetsintegrering av kommunernas planarbete. Två utsedda pilotkommuner kommer att ges utbildning och metodstöd för att jämställdhetsintegrera arbetet med aktuella planer och deras erfarenheter kommer att spridas till övriga kommuner i länet i form av regionala lärseminarier under 2014. Ytterligare en åtgärd i handlingsplanen är att utveckla metoder för jämställdhetsintegrering i länets arbete med infrastruktur. Arbetet med att genomföra handlingsplanen kommer att pågå även 2014.

Bedömning av resultatet av de redovisade prioriteringarna

Länsstyrelsen bedömer att arbetet med handlingsplanen har kommit igång väl och mött ett engagemang hos länets aktörer. Arbetet är väl integrerat med pågående arbete med ny strategi och handlingsplaner för näringslivsutveckling och kommer därför att ha en god hållbarhet. Arbetet med handlingsplanen kommer att pågå under hela 2014.

25

RB 30. För sin uppgift att verka för en god tillgång till kommersiell service för medborgare och företag ska berörda länsstyrelser redovisa och kommentera vilka insatser som genomförts, resultaten av dessa och vilka aktörer som deltagit samt på vilket sätt insatserna förhåller sig till övriga insatser för hållbar regional tillväxt i länet. Redovisningarna ska relatera till mål och intentioner i länets regionala serviceprogram.

Insatser för kommersiell service 2014

Regionalt serviceprogram

Det regionala serviceprogrammet som upprättades 2009 har varit utgångspunkt för Länsstyrelsens insatser. Serviceprogrammet har som mål att ingen av lanthandelsbutikerna i länet ska läggas ner under programperioden. Hittills har ingen butik lagts ner, även om vissa butiker har fått svag omsättning. Investeringsbidrag, projektmedel och hemsändningsbidrag har lämnats. Butikerna är beroende av att människorna som bor på orten använder sig av den handel och service som finns i en sådan omfattning att butiken kan fortsätta drivas.

Länsstyrelsen finansierar ett projekt med Landsbygdsmentorerna som hjälper länets landsbygdsbutiker på olika sätt till exempel med rådgivning till befintliga butiker och vid

investeringar, i enlighet med regionala serviceprogrammet. Mentorerna fyller också en viktig funktion vid ägarbyten för att undvika problem för den nye ägaren. Länsstyrelsens intention är att blivande ägare ska få en objektiv och riktig bild av verksamheten.

Möjligheterna till stöd har delvis kopplats till om man kontakter Länsstyrelsen innan förvärv och att landsbygdsmentorerna ska medverka vid lagervärdering för att minimera risken för felbedömningar vid förvärv. Under året har också rådgivning rörande livsmedelshantering och skatteregler genomförts. Kommuner, lanthandlare, bygdegrupper och grossister har deltagit i verksamheten med att främja kommersiell service.

Den sista utbetalningen till en ny drivmedelsstation i Möklinta i Sala kommun gjordes under året. Möklintaborna har nu en fungerande drivmedelsstation igen. Bidrag enligt förordningen om stöd till kommersiell service är det enda bidrag Länsstyrelsen lämnar till detaljhandel i arbetet med att främja en hållbar regional tillväxt.

Bedömning av resultatet av de redovisade prioriteringarna

Hittills har ingen butik lagts ner under serviceprogramet 2009- 2013. Många butiker lades däremot ner under det tidigare lokala utvecklingsprogrammet 2003-2007 samt under 2008. Totalt lades då sju butiker ner. Av det ursprungliga beståndet 2003 finns det nu åtta butiker kvar och en drivmedelsstation har kommit till som prioriterad.

Länsstyrelsen arbetar nu för att bistå dessa butiker på olika sätt med stöd och rådgivning. Dessutom har tre kommuner, liksom tidigare år, fått stöd för hemsändningsbidrag.

27

Tabell 3.1: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2007 – 2013

Strukturfondsadministration (tkr)	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturadministration	104	62	0,14
varav Förvaltande myndighet	0	0	0
varav Attesterande myndighet	0	0	0
varav Kontroller i territoriella program	0	0	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell 3.1

104 tkr avser kostnader som är finansierade av Länsstyrelsens förvaltningsanslag. 61 tkr avser arbetad tid på Länsstyrelsen avseende strukturfondsprogrammen.

28

Tabell 3.2: Länsfakta inom EU-stöd

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2013	2012	2011
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0,0	0,0	0,0
varav Artikel 33 (inom mål 1-området)	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen	0	0	0
Fiskeriprogrammet	35	572	-
Landsbygdsprogrammet	269 175	272 748	288 363
varav Leader	7 826	6 865	7 050
varav miljöersättningar	50 997	51 594	52 051
varav kompensationsbidrag (LFA)	3 407	3 349	3 446
varav företagsstöd	7 125	13 098	18 841
varav projektstöd	8 538	8 601	7 981
varav miljöinvesteringar	3 143	3 371	4 063
Gårdsstöd	187 460	185 397	193 319

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso, Jordbruksverket

Kommentarer Tabell 3.2

Nedgången beror på att vi ganska tidigt under 2012 gjorde av med medlen i de flesta åtgärder där det var möjligt att lämna investeringsstöd. Inte minst gällde det axel 1 där de fanns mest budgetmedel. När vi sedan fick nya budgetmedel och kunde flytta dessa mellan åtgärder under 2013 hade vi en stor kö som gjorde att kunderna fick positiva besked sent under 2013 och ansökningar om utbetalning därför kommer under 2014 och 2015.

Länsstyrelseinstruktion 5§

29

7. i sin verksamhet verka för att förenkla för företag

Förenklingar för företag**Utveckling av information om verksamheten inom regional tillväxt**

Under 2012 gjordes en mängd insatser för att ge företag bättre information om stödmöjligheter och förenklat ansökningsförfarande. Nya webbsidor, bättre vägledning för webb-ansökan, broschyrer om företagsstöden, gemensam webbportal, företagarpportalen.se, för företagare om service/erbjudanden, utbildningar och nyheter från länets företagsfrämjande aktörer, tillhörande folder med företagsportal-information med mera. Detta redogjordes utförligt för i årsredovisningen förra året.

2013 har varit ett år att konsolidera, att testa och förbättra de igångsatta insatserna efter föregående års kraftsamling. Aktiviteter som genomförts, förutom ovanstående, har bland annat varit:

Företagarträffar

Vid kommuners, företagarföreningars och företagsaktörers träffar med företagare eller blivande företagare, tar Länsstyrelsen initiativ eller blir ofta inbjuden att informera om företags- och projektstöden. Det senaste året har Länsstyrelsen varit ute i länet och informerat vid främst ett

antal finansieringsdagar tillsammans med andra regionala företagsfinansiärer. Flera hundra företagare har deltagit.

Nyföretagarmässa.

Almi har tillsammans med bland annat Länsstyrelsen arrangerat två nyföretagarmässor under året. Aktiviteterna ingår i det tidigare nämnda samlingsprojektet för nyföretagare - Företagsdax. Annonsering sker i lokaltidningar och personer från hela länet välkomnas. Ett tjugotal nyföretagaraktörer deltar. Mässan under våren 2013 besöktes av drygt 700 personer, den mer omfattande företagardagen Knuff med seminarier och speed-rådgivning av cirka 400 personer.

Företagarportal på webben utvidgad med Facebook-sidor

Den av Länsstyrelsen drivna webbportalen, där företag kan gå in och få information om och länkar till supportaktörer i länet för nyföretagande, finansiering, export, produkt-/tjänsteutveckling, kvinnors företagande, invandrarföretagande med mera, har under året kompletterats med Facebook-sidor, som ger utrymme för mer interaktiv, kommunikation, typ frågor och svar och att lyfta fram goda exempel.

Information och dialog om "Främja kvinnors företagande".

Det riksomfattande programmet för att främja kvinnors företagande har i Västmanland drivits av Länsstyrelsen. I början av 2013 genomfördes i samverkan med bland annat resurscentrum för kvinnor, Almi, Nyföretagarcentrum med flera, ett omfattande informationsarbete med bland annat webbinformation, annonsering och inspirationsträffar i länet om möjligheterna till olika insatser för kvinnoföretagare och kvinnor som vill starta eget.

Länsstyrelsen bedömer att arbetet med att förenkla för företagen behöver utvecklas vidare, men konstaterar samtidigt att nöjdindex i brukarundersökningen var 70 procent jämfört med övriga deltagande län som hade 67 procent. I styrkortet för 2014 har Länsstyrelsen angett nöjdindex ska uppgå till 80 procent.

Infrastrukturplanering

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 34*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,34	0,31	1,43
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,91	1,88	0,33
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,59	1,50	1,28
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	3 240	4 538	2 825
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	2,16	3,11	2,07
Antal ärenden, inkomna och upprättade	60	51	46
Antal beslutade ärenden	63	45	53
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	30	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

33

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskravet. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

33a

Volymer och prestationer

Verksamhetskostnaderna för infrastrukturplanering var högre 2012, och är nu åter på drygt 2011 års nivå. Under året sänktes den ingående balansen av ärenden något. Flödet mellan inkommande och beslutade ärenden är i god balans och inga ärenden är i dagsläget äldre än två år.

33b

Andra väsentliga insatser inom området

Insatser under 2013

Under 2013 har arbetet inom transportinfrastruktur koncentrerats till strategiskt arbete, till exempel regeringens uppdrag avseende upprättandet av en länsplan för regional transportinfrastruktur i Västmanlands län 2014-2025 med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning.

Ett arbete med att ta fram en regional cykelstrategi för länet har påbörjats.

Länsstyrelsen deltar även i ett pilotprojekt inom ramen för Trafikverkets utvecklingsprojekt Den Attraktiva Regionen.

Länsstyrelsen ingår också aktivt i samarbetet inom En Bättre Sits avseende framtagande av en ny regional systemanalys 2016. Utöver detta har arbetet med ärenden inom fysisk planering av infrastrukturåtgärder fortgått. Årets insatser beskrivs kort nedan.

Ärenden inom fysisk planering av infrastrukturåtgärder

Under året har 60 ärenden avseende fysisk planering av infrastrukturåtgärder hanterats. Av dessa ärenden avser:

5 beslut om betydande miljöpåverkan

0 godkännande av miljökonsekvensbeskrivningar i samband med väg-eller järnvägsplaner

4 yttrande ang. tillstyrkande av väg- eller järnvägsplaner
15 remissvar avseende utredningar inom infrastrukturområdet
36 st samråd enligt 12 kap 6§ Miljöbalken varav 35 beslutade 2/12-13

Under året har Länsstyrelsen svarat på 16 remisser inom området övergripande planering och strategisk planering för infrastruktur, varav näringsdepartementets remiss avseende Förslag till nationell plan för transportsystemet 2014-2025 var den mest omfattande.

Genomförande och uppföljning av den regionala infrastrukturplanen för Västmanlands län

Planering och genomförande av den regionala infrastrukturplanen har skett i nära samverkan med Trafikverket. Uppföljning har skett genom möten med Trafikverkets planerare och samhällsplanerare. Under hösten har samverkan utvecklats så att även länets kollektivtrafikmyndighet deltagit vid uppföljningsmötena, som genomförs en gång per månad. Det nya planeringssystem för fysisk och ekonomisk planering av infrastrukturåtgärder som trädde i kraft den 1 januari 2013 har inneburit förändrade arbetssätt för Trafikverket och därmed till viss del även för Länsstyrelsen som en aktör i den fysiska planeringen. Arbetsformerna har utvecklats under året och Länsstyrelsen har deltagit aktivt på förberedande och uppföljande möten som anordnats på initiativ av Trafikverket, avseende hur samarbetet ska ske för att lagkraven i till exempel miljöbalken ska vara uppfyllda. Under hösten anordnade Trafikverket också en utbildningsdag avseende den nya planeringsprocessen, där Länsstyrelsen deltog med fem medarbetare.

Den regionala planen genomförs enligt plan och Länsstyrelsen bedömer att genomförandegraden i planen kommer att vara god för perioden 2010-2013. Under 2013 har den sista etappen av utbyggnad av mötesfri väg längs riksväg 66 avslutats, vilket innebär att hela vägen mellan Västerås och Fagersta nu är utbyggd till mötesfri väg.

Framtagande och förankring av länsplan för regional transportinfrastruktur för Västmanlands län 2014-2025

Arbetet med att ta fram en ny länsplan för regional transportinfrastruktur för Västmanlands län 2014-2025 inleddes redan våren 2012 med besök hos länets alla kommuner för att lyssna på kommunernas bild av transportsystemets behov och brister. Dessa kommunbesök följdes upp i början av 2013, dels genom att länets kommuner, Landstinget och övriga intressenter erbjöds att lämna in behov och brister skriftligt, dels med ytterligare möten med kommunerna under februari och mars.

Förslaget till regional plan arbetades fram under våren 2013 och information gavs bland annat inom ramen för SUV (Samverkan för Utveckling i Västmanlands län) i april. Planen och dess miljökonsekvensbeskrivning skickades på remiss under maj-oktober. I oktober informerades länets kommunalråd, landstingsråd och riksdagsledamöter om inkomna remissvar och hur de skulle hanteras vid ytterligare möte inom ramen för SUV (Samverkan för Utveckling i Västmanlands län).

Länsplanen och dess miljökonsekvensbeskrivning justerades och skickades till näringsdepartementet i december i enlighet med planeringsdirektiven.

Parallellt med framtagandet av den regionala länsplanen har Länsstyrelsen även deltagit i Trafikverkets arbete med den nationella transportplanen. Trafikverket har bjudit in till ett antal avstämningsmöten, främst under våren. Därutöver har länet deltagit i två hearingar som

anordnats av Trafikverket under våren och av näringsdepartementet under tidig höst, för de regionala planupprättarna med anledning av framtagandet av den nationella transportplanen.

Länsstyrelsen har besvarat remissen avseende nationell plan 2014-2025 och även besvarat sex remisser avseende omgivande läns inklusive Stockholms läns regionala länsplaner 2014-2025.

Som en del i remissbehandlingen av den nationella planen bjöd infrastrukturministern in regionala företrädare till möten avseende den nationella planen under hösten. Syftet var att kunna framföra regionens eller länets synpunkter på Trafikverkets förslag till nationell transportplan. Landshövdingen deltog vid mötet tillsammans med politiska företrädare för länets kommuner och landsting. Mötet genomfördes tillsammans med företrädare för planupprättare och kollektivtrafikmyndigheter i de sju län som samarbetar inom ramen för En Bättre Sits (se avsnitt nedan). Ministern visade stort intresse för de frågor som lyftes fram och samtliga deltagare från de sju länen tyckte att mötet var givande.

Storregionalt samarbete inom En Bättre Sits

Länsstyrelsen ingår tillsammans med planupprättarna i sju län i ett storregionalt samarbete kallat En Bättre Sits, som syftar till att gemensamt arbeta med länsöverskridande infrastruktur- och trafikeringsfrågor inom östra Mellansverige. Länsstyrelsen har aktivt deltagit vid möten och i arbetsgrupper inom samarbetet.

Ett arbete med att ta fram en ny regional systemanalys för östra Mellansverige till 2016 har inletts under året. Systemanalysen ska ligga till grund för prioriteringar av infrastrukturåtgärder i perspektivet 2030 och 2050, vilka ska ligga till grund för östra Mellansveriges inspel till nästa nationella infrastrukturplan som tas fram någon gång runt 2018. Arbetet bedrivs i fyra temagrupper som styrs av ett presidium bestående av politiska företrädare för planupprättare och kollektivtrafikmyndigheter från de sju länen.

Länsstyrelsen deltar aktivt i arbetet, dels genom att länsrådet sitter i presidiet och som vice ordförande för en av temagrupperna, dels genom samordnande tjänsteman respektive tjänsteman i två av temagrupperna. Länsstyrelsen har också anordnat avstämningsmöten för alla länets politiker och tjänstemän som ingår i de olika temagrupperna, så att länets företrädare kan hålla sig informerade om vad som händer i hela arbetet och även föra en diskussion om det finns frågor av särskilt intresse för Västmanland. Under hösten har två avstämningsmöten hållits med länets representanter i arbetet.

Arbetet med godsflödesstudier för östra Mellansverige och Västmanlands län som påbörjades inom En Bättre Sits under 2012 har avslutats under året. Resultatet av godsflödesstudierna har varit ett av flera underlag till den regionala transportinfrastrukturplanen och är även ett underlag i arbetet med att ta fram den regionala systemanalysen.

Infrastrukturdag i Västmanlands län

I slutet av maj anordnades en Infrastrukturdag, där inbjudan gått ut till länets tjänstemän och politiker på kommunal och regional nivå samt till intresseorganisationer och näringsliv. Under dagen presenterades den senaste informationen om åtgärdsplaneringen på nationell och regional nivå, Kollektivtrafikmyndighetens arbete med Utbud 2020 samt resultatet av arbetet med åtgärdsvalsstudien för norra Västmanland. Dessutom redovisades resultatet av den samlade godsflödesstudien för östra Mellansverige samt resultatet av godsflödesstudien för Västmanlands län. Dagen anordnades tillsammans med den regionala kollektivtrafikmyndigheten och Trafikverket. 56 deltagare var anmälda till seminariet.

Västmanlands pilotprojekt avseende Den attraktiva regionen - DAR

Västmanland utsågs under våren 2013 till att vara ett av sex pilotprojekt i landet i det utvecklingsprojekt avseende Den attraktiva regionen som Trafikverket driver i samarbete med Boverket och Sveriges Kommuner och Landsting. Pilotprojektet handlar om hur länet kan rusta sig för en återetablering av gruvor inom en tioårsperiod och drivs tillsammans med Norbergs, Skinnskattebergs och Fagersta kommuner, Kollektivtrafikmyndigheten i Västmanlands län samt Trafikverket. Det finansieras via regionala utvecklingsmedel och medel i den regionala infrastrukturplanen för Västmanlands län. Projektet kommer att pågå till 2016 med möjlighet till förlängning. Ett av målen är att hitta samverkansprocesser där Trafikverket som sektoriellt ansvarig för infrastruktur möter aktörer med ett geografiskt ansvar för fysisk planering, regional utveckling och tillväxt för en samhällsutveckling som gynnar utveckling och tillväxt.

Under 2013 har det nationella arbetet påbörjats och ett antal nationella projektgruppsmöten har genomförts där de sex pilotprojektens projektledare deltagit. Projektorganisationen för Västmanlands pilotprojekt har bildats och de första mötena med projekt- och styrgrupp har hållits. Länsstyrelsen avsätter resurser dels som projektledare för pilotprojektet, dels som deltagare i projektgruppen för pilotprojektet. Dessutom avsätts resurser inom övriga Länsstyrelsen i form av resurs för information, deltagare i det nationella projektets referensgrupp, ordförande i pilotprojektets styrgrupp inklusive deltagande i det nationella projektets projektägargrupp. Den 27 november anordnades en heldagskonferens i Stockholm som en kickoff för samtliga pilotprojektet inom DAR- projektet.

Västmanlands pilotprojekt kommer att följas av följeforskare från KTH och kan vara ett av två pilotprojekt som kommer att delta i spel för att undersöka hur olika vägval påverkar pilotprojektet fortsatta genomförande. Inom ramen för det nationella utvecklingsprojektet finns också möjlighet att söka utvecklingsmedel för utveckling av länets landskapskaraktärsanalys, för att ta fram en målbild för olika landskapskaraktärer i Västmanland.

Åtgärdsvalsstudier

Arbete pågår med planering av åtgärdsvalsstudier i Sala avseende resecentrum och plankorsningar i centrala Sala samt planering av åtgärdsvalsstudie för stråket Västerås-Eskilstuna. Inom ramen för Den Attraktiva Regionen planeras en åtgärdsvalsstudie avseende Bergslagspendeln. Studierna kommer att genomföras under 2014. Länsstyrelsen har också deltagit i ett arbete med Trafikverket för att titta på hur kunskap och erfarenheter av arbete med åtgärdsvalsstudier kan spridas till olika aktörer i landet. En referensgrupp kommer att knytas till arbetet och Länsstyrelsen har blivit tillfrågad och tackat ja till att fortsätta delta i arbetet genom att ingå i referensgruppen.

Regional cykelstrategi

Arbetet med att ta fram en regional cykelstrategi har under år 2013 fortskridit i nära samarbete med Trafikverket och den regionala kollektivtrafikmyndigheten. Syftet är att ta fram ett underlag som anger inriktning och prioriteringsgrunder för genomförande av cykelåtgärder på det regionala vägnätet och som också ska kunna utgöra planeringsunderlag för den regionala åtgärdsplaneringen 2014-2025. I september genomfördes en heldagskonferens inom området för att informera om arbetet och inhämta synpunkter från kommuner, cykelorganisationer, politiker med flera. Förmiddagen bestod av inspirationsföreläsningar och eftermiddagen innehöll grupparbeten inom fyra olika teman/frågeformuleringar. En sammanställning över resultatet av dagen skickades ut till alla som deltog. Underlaget kommer att tas om hand i det fortsatta arbetet. Länets kommuner kommer att vara delaktiga i det fortsatta arbetet med cykelstrategin genom deltagande vid seminarier och möten för inhämtande av synpunkter och för successiv förankring. Trafikverket har tagit fram en handledning för framtagande av

cykelstrategier, vilken kommer att användas som grund i det fortsatta arbetet. Vid framtagandet av cykelstrategin kommer jämställdhetsfrågorna att belysas särskilt och cykelstrategin blir ett testprojekt för hur jämställdhetsfrågorna kan integreras i arbetet med att ta fram planer inom infrastrukturuområdet.

Deltagande i samarbeten om infrastruktur inom och utom länet

- ***Räta Linjen***

Samarbetet har syftat till att bygga ut väg 56 mellan Norrköping och Gävle till mötesfri väg till 2020. Länsstyrelsen bidrar med finansiering och har under året deltagit på möten i arbetsgruppen.

- ***Bergslagens Intressegrupp***

Intressegruppens verksamhet syftar till att utveckla järnvägsstråket mellan Ludvika och Västerås, den så kallade Bergslagspendeln. Länsstyrelsen har deltagit på möten under året.

- ***Dalabanans intressenter***

Samarbetet inom Dalabanans intressenter har som mål att utveckla järnvägen mellan Borlänge och Stockholm. Länsstyrelsen bidrar med finansiering och har deltagit på tre möten under året.

- ***ABCU-stråket***

Samarbetet i det så kallade ABCU-stråket fortsätter. Under årets har länsstyrelsen deltagit på fyra möten. Arbetet fokuseras under den närmaste tiden på att genomföra en bostadsmarknadsanalys, för att se vilka möjligheter till utvecklad bostadsmarknad som en utveckling av Mälarbanan skulle kunna leda till.

- ***Nyckelstråket***

Länsstyrelsen ingår i det mellanregionala samarbetet kring Nyckelstråket avseende förbindelserna E18/E20, Mälarbanan/Svealandsbanan/Västra stambanan mellan Stockholm och Göteborg via Örebro. Under året har Länsstyrelsen deltagit i tre styrgruppsmöten och ett par referensgruppsmöten. Ett antal åtgärder har genomförts för att väcka uppmärksamhet kring behovet av investeringar i Nyckelstråket. Bland annat genomfördes ett seminarium under Almedalsveckan som fick uppmärksamhet av infrastrukturministern statssekreterare, Trafikverkets generaldirektör samt SJ:s VD.

- ***Energigruppen***

Kommunikationer deltar som resurs i den interna samarbetsgruppen för energi. Syftet är att integrera energiarbetet mellan olika enheter på Länsstyrelsen och att på så sätt främja en hållbar utveckling och en god energiomställning. Gruppen har genomfört fyra möten under året.

Promotionbåten

Länsstyrelsen har deltagit i Promotionbåten som arrangerats av Handelskammaren Mälardalen. I samarbete med Regionförbundet i Örebro genomfördes ett seminarium kring innehållet i de regionala infrastrukturplanerna i Örebro och Västmanlands län samt vilka åtgärder i den nationella planen som berör länen. Seminariet var välbesökt.

Södertälje sluss och Mälarfarleden

Sjöfartsverket jobbar vidare med Södertälje sluss och Mälarfarleden. Enligt planeringen kommer ansökan om miljödom inklusive miljökonsekvensbeskrivning att lämnas in till mark- och miljödomstolen under första kvartalet 2014, vilket är något senare än de ursprungliga planerna. Därefter kommer domstolen att remittera materialet till berörda länsstyrelser. I samband med detta finns det anledning att mellan länsstyrelserna runt Mälaren stämma av eventuella behov av samordning. Länsstyrelsen i Västmanland har här en samordnande roll. Länsstyrelsen har deltagit vid två referensgruppsmöten och i de samråd som genomförts under vår och höst inom ramen för framtagandet av miljökonsekvensbeskrivningen.

Hållbar samhällsplanering och boende

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 40* och 41*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,93	3,05	4,51
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	3,21	2,23	2,94
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	4,35	3,64	5,43
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	7 114	5 400	6 667
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	4,75	3,71	4,89
Antal ärenden, inkomna och upprättade	547	460	516
Antal beslutade ärenden	574	506	426
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	16	2
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

35

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

35a

Volymer och prestationer

I verksamhetskostnader för 2013 ingår konsultkostnader för framtagande av grundmaterial i samband med analys av bostadsmarknaden i länet. Ett glapp i rekrytering resulterade i minskad verksamhetskostnad och i andel årsarbetskraft för 2012. Antal inkomna respektive beslutade ärenden ökade jämfört med föregående år och kan härledas till ärendegrupperna solcellsstöd och radonbidrag. Det finns en eftersläpning för denna ärendegrupp mellan antal inkomna och beslutade ärenden som beror på tilldelning av medel på ramen. För ärenden inom verksamhet 40* hålls givna tidsramar. De två ”ej beslutade” ärendena avser stöd till äldreboende respektive solceller. Båda är beslutade i Bofinc men i Platina registreras de som ”delbeslut”. Först efter utbetalning samt för solceller när uppföljningsmätning har inkommit får de statusen ”beslut”.

35b

Andra väsentliga insatser inom området

Boende och bostadsförsörjning

En av de viktigaste prioriteringarna under året har varit att genomföra insatser för länets bostadsförsörjning och bostadsmarknad.

Genom Länsstyrelsens initiativ hölls ett välbesökt seminarium i november 2013 där bland annat civil- och bostadsministern, samt länets politiska församling deltog på temat Bostadsmarknaden i Västmanland. Seminariet föregicks av en analys av bostadsmarknaden i länet vilken kommer att fördjupas, både vad gäller Länsstyrelsens fortsatta insatser, men också i de gemensamma insatserna tillsammans med länets aktörer. Analysen omfattar länets samtliga kommuner och är även indelad i mindre geografiska områden.

Länsstyrelsen har under året deltagit vid hemlöshetssamordnare Mikael Anefurs uppföljande möte med Västerås stad. Länets kommuner och bostadsföretag bjöds in till ett gemensamt samtal där bland annat frågan om tillgång på bostäder och hur man arbetar med att förebygga vräkningar diskuterades.

Bostadsmarknadsenkät

En årlig undersökning av bostadsmarknaden i form av en enkät från Boverket besvarades av kommunerna i början av året. Länsstyrelsen sköter hantering och sammanställning samt analyserar och gör bedömning på det regionala planet. Utifrån länens enkätsvar och analyser gör Boverket den nationella bedömningen.

Tillsynsvägledning

Under året har arbetet med tillsynsvägledningen fortsatt enligt tillsynsvägledningsplanen. I enlighet med den har tre byggnadsnämnder besökts. Syftet med besöken har varit att informera om förändringar i plan- och bygglagen (PBL) och plan och byggförordningen (PBF), med tonvikt på kommunernas tillsyn och byggsanktionsavgifterna.

Omvärldsbevakning

Under året har Länsstyrelsen besökt ett kommunalt samrådsmöte. Mötet gällde en detaljplan och Länsstyrelsen deltog som observatör med syftet att få en ökad förståelse för kommunernas planarbete.

För att kunna upprätthålla en god förståelse för kommunernas förutsättningar och för att kunna stärka det egna omvärldsperspektivet har en representant för Länsstyrelsen följt med en bygglovsinspektör på arbetsplatsbesök i Västerås kommun under slutet av året.

Bygg- och planträffar

Länsstyrelsen har bjudit in kommunerna till bygg- och planträffar vid flera tillfällen under året. På byggträffarna har Länsstyrelsen informerat om årets enkäter till kommunerna, om pågående utredningar och remisser och länsstyrelsens arbete med tillsynsvägledning. På en av byggträffarna togs frågan om bygglov, mindre avvikelser och överklagande upp. Byggsanktionsavgifterna togs upp på båda planträffarna. Orsaken till det var regeländringar under året.

Under året har två planträffar genomförts med kommunernas planhandläggare på Länsstyrelsen och i Arboga kommun. Planträffen på Länsstyrelsen handlade om jämställdhet i regional tillväxt, bygga på åkermark, strandskyddsfrågor, nya planbestämmelser samt frågor kring RUM-katalogen. Planträffen i Arboga handlade om klimatanpassning men eftermiddagen behandlade även planfrågor generellt.

Kontakter och samråd om kommunala planer

Länsstyrelsen har lämnat sammanfattande redogörelser i enlighet med den framtagna planen. Under året har Sala och Arboga kommuner tagit emot sammanfattande redogörelser. Detta innebär att samtliga kommuner har tagit del av varsin sammanfattande redogörelse under mandatperioden.

Länsstyrelsen har löpande yttrat sig och tagit ställning till hur kommunala detaljplaner har förhållit sig till översiktsplaneringen. Under året har Länsstyrelsen träffat kommuntjänstemän i tidig dialog inför samråd om nya översiktsplaner.

Länsstyrelsen har genomfört plansamråd varje vecka med undantag för om det varit för få aktuella ärenden eller om det uppstått förhinder. Kommuner har deltagit i samrådsmöten på eget initiativ för att lyfta aktuella planer och frågeställningar. Under plansamråden har det genomförts återkopplingar på PBL-systemet och utfall i avgöranden av överklagade detaljplaner presenterats.

Överklagade detaljplaner, lov och förhandsbesked

Länsstyrelsen ska handlägga ärenden på ett rättssäkert och effektivt sätt. Länsstyrelsen har under året arbetat med att lämna stöd till handläggningen av överklagade bygglov och detaljplaner enligt upprättade rutiner. Länsstyrelsen har deltagit på syn där det varit nödvändigt och lämnat skriftliga yttranden inom föreskriven svarstid och i enlighet med de tidsatta målen för handläggning i regleringsbrevet.

Prövning av detaljplaner enligt 11 kap 10 § PBL

Under året har två detaljplaner varit föremål för prövning. Den första detaljplanen prövades och upphävdes med anledning av att riksintresseområdet för kulturmiljö bedömdes blir utsatt för påtaglig skada genom planens genomförande. Den andra detaljplanen prövades och upphävdes med anledning av att strandskyddets upphävande ansågs ske i strid med gällande bestämmelser.

Klimatanpassning

Under året ordnades en välbesökt planträff i Arboga kommun. Länsstyrelsen har under året deltagit i ett arbete med att ta fram preciserade översvämningskarteringar för Arbogaån. Karteringarna tar hänsyn till klimatförändringar och omfattar hela ån det vill säga från källa till mynning. Träffen hade temat ”Framtidens översvämningsrisker”. Förmiddagen innehöll pass med presentation av karteringarna samt exkursion kring Arbogaån. Den var ett samarrangemang för tjänstemän och organisationer, som arbetar med översvämningsfrågor, risk och säkerhet. Under eftermiddagen hölls en workshop med temat klimatanpassning i den fysiska planeringen.

Länsstyrelsen deltar i en arbetsgrupp, som har i uppgift att ta fram förslag till gemensamma riktlinjer för bebyggelseplaneringen kring Mälaren med avseende på risken för översvämning. Arbetsgruppen består av representanter från respektive Länsstyrelse runt Mälaren utsedda av respektive länsledning. En viktig utgångspunkt i detta arbete har varit riskerna för stigande havsnivåer.

Planeringsunderlag och RUM-katalogen

Det regionala underlagsmaterialet (RUM) tillhandahålls på Länsstyrelsens webbplats. Katalogen innehåller planeringsunderlag och faktaunderlag och är ett stöd för tillämpningen av 3 och 4 kapitlet i miljöbalken.

Länsstyrelsen deltar i ett omfattande nationellt arbete med att ta fram en ny och enhetlig katalog. Det så kallade WKP-projektet (Webbaserad katalogtjänst för planeringsunderlag). Länsstyrelsen i Uppsala län leder projektet. Den kommande planeringskatalogen behövs för att Länsstyrelsens arbete med att tillhandahålla aktuellt planeringsunderlag ska fungera effektivt. Ambitionen är att systemet ska vara i drift under fjärde kvartalet 2014.

RUM-katalogen behandlades på en av Länsstyrelsens planträffar där funktionerna i RUM presenterades för kommunerna. Där presenterades och diskuterades även arbetet med en kommande ny katalog.

Handläggningsstöd

Under året har Länsstyrelsen tagit fram handläggningsstöd för sakområdena kulturmiljö och kommunikationer tillsammans med sakkörare på respektive funktioner. Sedan tidigare finns handläggningsstöd för miljö. Stöden nyttjas i den dagliga verksamheten och ska revideras löpande och vid behov.

Handläggningstider

Länsstyrelsen har lämnat yttranden och beslut till kommunerna inom föreskrivna svarstider.

Översiktsplanering och nationella och regionala mål, planer och program

Länsstyrelsen har utifrån regleringsbrevets uppdrag 42 arbetat med en övergripande konkretisering av Boverkets sammanställning av nationella mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling. Konkretiseringen är en viktig förutsättning i det fortsatta arbetet med att utveckla stöd och innehåll i Länsstyrelsernas sammanfattande redogörelser och i rådgivningen till kommunernas översiktsplanering.

Indikatorer**36****Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik utgiftsområde 18¹⁾**

Detaljplaner	2013	2012	2011	2010
Antal överprövade detaljplaner		2	0	0
Antal upphävda detaljplaner		0	0	1
Strandskyddsdispenser	2013	2012	2011	2010
Antal strandskyddsdispenser som länsstyrelsen har överprövat		1	2	3
Antal strandskyddsdispenser som länsstyrelsen har upphävt		0	1	1

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Källa: Boverket, Naturvårdsverket

Kommentar kring ovanstående indikatorer**36a****Detaljplaner**

Under året har två detaljplaner upphävts av Länsstyrelsen. Detaljplanerna har upphävts med hänvisning till riksintresse för kulturmiljövård i det första fallet. I det andra fallet har detaljplanen upphävts med hänvisning till att Länsstyrelsen ansåg att det kommunala upphävandet av strandskyddet i detaljplanen inte skedde i enlighet med strandskyddsbestämmelserna.

36b**Strandskyddsdispenser**

Den kommunala tillämpningen av strandskyddsbestämmelserna fungerar bra, både enligt miljöbalken och plan- och bygglagen. Endast i undantagsfall har Länsstyrelsen överprövat kommunernas beslut.

Återrapportering regleringsbrev

37

Tabell 4.1

Bidrag för vilka Länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2013	2012	2011
Boverket: Engångsbidrag	13 663	4 948	8 450
Boverket: Periodiska bidrag totalt	0	363	3 815
Totalt	13 663	5 311	12 265
varav Boverket: Nyutbet. periodiska bidrag respektive år	0	0	0

Källa: Boverkets statistikprogram Svanen**Kommentarer Tabell 4.1**

Sista utbetalningen av de periodiska bidragen skedde under första kvartalet 2012.

Ökningen av utbetalt belopp mellan 2012 och 2013 kan bland annat härledas till ett ärende för stöd till äldreboendeprojekt med 7 968 000 kronor samt 33 fler stödärenden till solcellsinstallationer.

38

Tabell 4.2

Beslut om stöd (antal första beslut)	2013	2012	2011
Reguljära stöd			
Radonbidrag egna hem	258	207	206
Tillfälliga stöd			
Investeringsstöd äldreboendestäder, m.m.	1	4	0
Investeringsstöd till solceller	59	20	6
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	24	20	14
Beslut om avslag/avskrivning	18	32	33
Beslut om återkallande	32	19	46
Beslut om utbetalning	272	216	245
Beslut om omprövning efter utbetalning	0	0	10

Källa: Boverkets statistikprogram Svanen**Kommentarer Tabell 4.2**

Antal beslut om radonbidrag har ökat med 25 procent jämfört med 2012.

Antalet beslut om investeringsstöd till solceller har ökat för 2013 och avser bland annat stöd till 40 småhus.

Energi och klimat

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 42*			
Årsarbetskrafter män 1)	1,35	1,46	1,52
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,28	0,85	0,43
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,86	1,59	1,42
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	3 091	3 069	2 446
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	2,06	2,11	1,79
Antal ärenden, inkomna och upprättade	29	22	38
Antal beslutade ärenden	23	27	29
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	1	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	463	234	554

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

39

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

39a

Volymer och prestationer

Länsstyrelsen i Västmanlands län driver sedan år 2012 ett projekt för att energieffektivisera transporter inom länets kommuner. För att driva detta projekt har Länsstyrelsen i Västmanlands län anställt en person på heltid under två år. Därav har årsarbetskrafterna ökat sedan 2011.

Länsstyrelsens arbete med energiomställningen är av samordnande karaktär. Länsstyrelsen koordinerar energiarbetet inom länet och driver aktiviteter för att minska vår klimatpåverkan. Arbetet som är inte ärendeinriktat. Det är därför svårt att kommentera kring inkomna, upprättade och beslutade ärenden under 2013.

39b

Andra väsentliga insatser inom området

Se insatser under återrapportering regleringsbrev nedan.

Länsstyrelsen i Västmanlands län medverkar i samverkan Energy Competence Center, ECC. Ingemar Skogö, Landshövding i Västmanlands län, är ordförande i ECC:s styrgrupp. Länsstyrelsen leder det regionala samarbetet med de stora teknikbolagen (ABB, Westinghouse, Bombardier och Mälarenergi), Västerås stad och Mälardalens högskola för att stärka länets energikompetens. Inom ECC samverkar akademi och offentliga aktörer med myndigheter samt multinationella och forskningsintensiva energiföretag för att synliggöra och utveckla den energikompetens som finns inom Västmanland. Efter att ECC bildats 2011 sammanfördes regionens energikompetens i ett gemensamt nätverk, vilket inte hade gjorts tidigare. Genom denna samverkan säkerställer ECC framtida kompetensförsörjning och skapar grunden för avgörande nyckelteknologier i framtidens energisystem.

Indikatorer

40

Allmän miljö- och naturvård utgiftsområde 20¹⁾

Förnybar energi	2013	2012	2011	2010
Installerad effekt i vindkraftverk (MW)		0,1	0,1	0,1
Producerad el som kommer från vindkraft (GWh)		s ²⁾	s	s

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer²⁾ s = sekretess**Källa:** Statens energimyndighet**Kommentar kring ovanstående indikatorer**

Västmanlands län är det enda länet i Sverige som inte har några utpekade områden som är av riksintresse för vindbruk. Utförda vindkarteringar visar på att de bästa lägena för vindbruk i Västmanland är mälarnära områden. I dessa områden finns de största motstående intressena i form av natur, kulturmiljöintressen och tätare bebyggelse.

Under året har dock en ansökan om tillstånd för vindkraftspark i Norbergs kommun i Västmanlands län (sträcker sig även delvis in i Dalarnas län) lämnats in. Ett samråd har genomförts i Sala kommun och ytterligare vindkraftsföretag har visat intresse för etablering i länet.

Återrapportering regleringsbrev

41

RB 37. Länsstyrelserna ska redovisa:

- insatser som genomförts för att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan,
- insatser för att utveckla och genomföra regionala åtgärdsplaner för det klimat- och energistrategiska arbetet i samverkan med berörda lokala och regionala aktörer i syfte att identifiera, planera och genomföra regionala insatser och åtgärder med särskilt fokus på innovativa och resurseffektiva lösningar för att uppnå minskad klimatpåverkan, ökad andel förnybar energi och ökad energihushållning,
- insatser för att stärka samverkan såväl inom respektive länsstyrelse som mellan länsstyrelserna för att gemensamt utveckla länsstyrelsernas arbete med att förverkliga regeringens politik för minskad klimatpåverkan och energiomställning,
- insatser för att klimat- och energimålen får ökat genomslag inom olika sakområden såsom miljöprövning och -tillsyn, den lokala och regionala samhällsplaneringen, regionalt utvecklings- och tillväxtarbete och infrastrukturarbete,
- insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete,
- insatser för att verka för en ökad andel förnybar energi, särskilt avseende insatser för att uppnå planmässiga förutsättningar inom planeringsramen för vindkraft, samt
- insatser för att bidra till regeringens arbete med Färdplan 2050.

Insatser för att stärka den nationella samverkan mellan länsstyrelserna inom klimat- och energiområdet ska redovisas samlat av Länsstyrelsen i Hallands län.

Insatser för att förverkliga regeringens politik avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan

Länsstyrelsen har samordnat verksamheten med regionala och lokala aktörer av vilka de främsta har varit länets kommuner, Landstinget Västmanland, Energikontoret i Mälardalen, Mälardalens högskola, Förbundet Agenda 21, LRF samt företagens intresseorganisationer.

Förbundet Agenda 21 och Länsstyrelsen har ett nära samarbete och Länsstyrelsen har under året deltagit i flertalet av förbundets aktiviteter. Under våren genomfördes exempelvis en föreläsning och debatt om FN:s nya klimatrapport. Samtliga riksdagspartier fanns representerade. Drygt 120 personer deltog och Länsstyrelsen informerade om klimatförändringarna i Västmanlands län.

Samarbetet med Energikontoret i Mälardalen har bland annat resulterat i projekten Vindkraft Öst och Energiklok affärsrådgivning. Inom dessa projekt har Länsstyrelsen deltagit i framtagande av projektplan samt i referensgruppsmöten. Samarbetet har genererat en ökad genomslagskraft i och utanför länet, framförallt då flertalet länsstyrelser och organisationer gemensamt drivit projekten.

Kommunerna och landstinget har fått stöd i att använda det statliga energieffektiviseringsstödet genom utbildningar, seminarier, extra medel och regelbundna kontakter. Länsstyrelsen har även tillhandahållit information om vad som är aktuellt hos andra myndigheter angående energi- och klimatfrågor.

Insatser för att utveckla och genomföra regionala åtgärdsplaner

Länsstyrelsens klimatstrategi

Under 2013 har arbetet med att revidera Länsstyrelsens klimatstrategi påbörjats. Klimatstrategin ska bli ett samlat dokument där strategiska frågor kring Länsstyrelsens arbete med begränsad klimatpåverkan och klimatanpassning behandlas. Gällande begränsad klimatpåverkan har fem fokusområden prioriterats. Åtgärds katalogen, som ska arbetas fram under 2014, ska innehålla åtgärder som medverkar till att klimatpåverkan begränsas inom de fem valda fokusområdena.

Regional cykelstrategi

Länsstyrelsen har tillsammans med Trafikverket och kollektivtrafikmyndigheten inlett ett arbete med att utveckla en regional cykelstrategi för att öka cyklandet. Strategin ska vara klar under 2014. Under hösten anordnades en cykelkonferens där såväl tjänstemän från kommuner, intresseorganisationer och privatpersoner deltog. Nästan samtliga kommuner fanns representerade och deltagarantalet översteg 40 personer. Syftet med konferensen var att informera om strategin, fördela med ett ökat cyklande och att låta deltagarna komma med synpunkter redan vid ett tidigt stadium under framtagandet av cykelstrategin.

Samverkan med forskningsinstitut

För att genomföra innovativa regionala insatser och åtgärder har ett samarbete med forskningsinstitutet Interactive Institute Swedish ICT påbörjats. Genom detta samarbete kan Länsstyrelsen ta del av ny teknik och forskning inom energiområdet och forskningsinstitutet kan genom Länsstyrelsens arbetssätt och kontakter delta i projekt inom energiomställning.

Insatser för att stärka samverkan såväl inom respektive länsstyrelse som mellan länsstyrelserna

Inom Länsstyrelsen i Västmanland finns en intern arbetsgrupp som ska bidra till att skapa en ökad samverkan om energifrågor. Detta för att lyfta fram att energifrågor integreras inom flertalet verksamhetsområden på Länsstyrelsen. Representanter från Länsstyrelsens klimat-, kommunikation- och planfunktion samt miljö- och landsbygdsenhet finns representerade inom den interna energigruppen.

Samtliga anställda på Länsstyrelsen har erbjudits att delta i Vett & Watt-utbildningen, som är framtagen av Förbundet Agenda 21 i samverkan med Länsstyrelsen. Utbildningen ger Länsstyrelsens personal kunskap om hur de kan minska sin energianvändning på jobbet och i hemmet. Utbildningen lyfter energifrågan inom Länsstyrelsen, då såväl intresset som kunskapen ökas.

”Samverkan Mälarlänens Klimat och Energi” är ett nätverk mellan Länsstyrelserna i Västmanland, Uppsala, Stockholm och Södermanlands län. Samarbetet omfattar utveckling av uppdraget att samordna energiomställning, skapa och planera nya projekt och arbetsmetoder samt hjälpa varandra. Nätverket kan på så sätt bidra till ett mer resurseffektivt arbete, framförallt då gemensamma projekt får genomslag i ett större antal kommuner samt att information angående planerade, pågående eller avslutade projekt direkt sprids till andra länsstyrelser.

Processledningsutbildning

Länsstyrelsen deltar i utbildningar inom processledning som anordnas av Energimyndigheten samt workshop för energisamordnarna som utförs av LEKS (Länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning). Dessa aktiviteter uppmuntrar erfarenhetsbyte och samverkan med länsstyrelser inom hela Sverige.

Insatser för att klimat- och energimålen får ökat genomslag inom olika sakområden**Miljöfarlig verksamhet**

Länsstyrelsen i Västmanland och Uppsala län har gemensamt påbörjat ett projekt som avser att genomföra en tillsynskampanj om energieffektivisering vid miljöfarlig verksamhet. Kampanjen genomförs inom ramen för länsstyrelsernas ansvar för tillsynsvägledning enligt miljöbalken. Sju av Västmanlands tio kommuner har anmält intresse att delta i kampanjen.

Fysisk planering

Utifrån Länsstyrelsens framtagna strategi och struktur kring klimataspekter i fysisk planering arbetar Länsstyrelsen med att lyfta fram klimataspekter i samhällsplanering, såväl lokal som regional. Framförallt behandlas aspekter för att främja hållbara transporter. Länsstyrelsen tillhandahåller underlag och metoder som underlättar den lokala och regionala samhällsplaneringen.

Insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete,**Projekt för energieffektiva transporter**

Projektmedel har erhållits från Trafikverket, Energimyndigheten samt från Länsstyrelsens regionala utvecklingsmedel (1500 tkr) för att utveckla kommunernas arbete med energieffektiva transporter. Projektet är ett samarbete mellan Länsstyrelserna i Västmanland, Uppsala och Södermanlands län, Trafikverket och Energimyndigheten.

Matens klimatpåverkan

I april anordnades ett seminarium för att informera om hur kommuner kan verka för att minska matens klimatpåverkan i offentlig verksamhet. Ett lyckat projekt kring klimatsmart skolmat har genomförts i Västerås och syftet med seminariet var att sprida information om projektet till andra kommuner och undersöka intresset att starta ett liknande projekt regionalt. Kommuner från Västmanlands, Södermanlands, Uppsala och Stockholms län bjöds in till seminariet. Intresset för ett projekt kring klimatsmart skolmat var stort och 127 personer deltog under seminariet. Under hösten har planering av ett regionalt länsöverskridande projekt påbörjats, då förhoppningarna är att kommuner från Västmanlands, Södermanlands, Uppsala och Stockholms län ska delta.

Nätverksträffar

Inom stödet för energieffektivisering hålls regelbundna nätverksträffar, fyra stycken per år. Nätverksträffarna har ett varierande upplägg; erfarenhetsutbyte i form av presentation av lyckade projekt, workshops för att diskutera återkommande hinder eller kortare utbildningar med konsult. Genom dessa nätverk kan kommunerna inspireras, information kan spridas och hinder kan överkommas. Genom nätverksträffarna kan Länsstyrelsen även informera om pågående, planerade och utförda projekt, vilket kan resultera i en ökad genomslagskraft hos kommunerna då en direktkontakt har etablerats.

Klimatutställning på turné i länets kommuner

Länsstyrelsen har påbörjat en klimatutställning innehållande tre roll-ups, aktuella rapporter och en lättläst broschyr. Målet är att klimatutställningen under några veckor ska visas på länets samtliga kommunhus och kommunernas största bibliotek. Klimatutställningen visar på hur klimatet påverkas i Västmanland och hur ett förändrat klimat kan komma att medföra förändringar i framtiden. Genom utställningen når denna information såväl tjänstemän på kommunhuset som besökare på biblioteken.

Klimataspekter vid affärsrådgivning och kreditgivning

Länsstyrelsen genomför ett projekt riktat till finanssektorn, banker. Vid kreditgivning och affärsrådgivning ska klimataspekter beaktas och vägas in, vilket påverkar både bankens och kundernas lönsamhet positivt. De fyra största kommersiella bankerna deltar i projektet. Affärsrisken blir något lägre för banken om låntagaren har låga energikostnader och en bra plan för att hålla dem under kontroll. Detta blir ett långsiktigt arbete då klimataspekter lyfts in i hela byggkedjan, från belåning till förvaltning, då dessa aktörer har en kontinuerlig och långsiktig kontakt med bankerna. Förhoppningen är på sikt att projektets resultat kommer avspeglas i den lokala och regionala samhällsplaneringen.

Ökad andel förnybar energi

Länsstyrelsen har stöttat arbetet med skapa ett regionalt nätverk för vindkraft (Vindkraft Öst) som ska innehålla privata och offentliga aktörer för att underlätta utbyggnaden av vindkraft genom förbättrad dialog mellan alla aktörer. Goda erfarenheter från Biogas Öst visar att det finns stor potential för denna typ av nätverk. Länsstyrelsen har fortsatt att samarbeta och stötta Biogas Öst som är ett nätverk för ökad produktion och distribution av biogas i Mälardalen. Stödet består av delfinansiering av projekt, hjälp att skriva projektansökningar till EU och andra myndigheter samt delta i utvecklingsarbetet om hur främjandet av biogas kan utvecklas. I Biogas Öst ingår en stor mängd företag och kommuner.

Under maj genomfördes sex seminarier om solenergi i länet tillsammans med Förbundet Agenda 21 och Energikontoret i Mälardalen. Intresset var stort i de sex kommuner som seminariet hölls. Genom seminariet framhölls fördelarna med solenergi och hur projektering och installationen sker i praktiken.

Färdplan 2050

Under regeringens arbete med Färdplan 2050 har Länsstyrelsen bidragit med synpunkter på texten. Genom att kommentera på detta sätt har Länsstyrelsen haft möjlighet att delta i arbetet och kontinuerligt uppdaterats om hur arbetet fortskrider.

42

RB 38. Länsstyrelserna ska redovisa insatser och användningen av medel från anslag 1:10 *Klimatanpassning* inom utgiftsområde 20 med anledning av uppgiften att samordna det regionala klimatanpassningsarbetet.

Med fokus på Mälaren

Gemensamt med övriga länsstyrelser i Mälardalen har en fördjupning genomförts av förstudien Mälaren om 100 år. Workshops med externa experter och omvärldsanalys har resulterat i rapporten *Mälarens och Saltsjöns framtid i ett brett perspektiv – dricksvatten, bebyggelse, ekosystem*. Rapporten har överlämnats till regeringen med uppmaningen att tillsätta en större offentlig utredning i frågan om Mälarens framtid i ljuset av ett förändrat klimat. Processen har inneburit omfattande kontakter med bland annat näringsidkare, offentlig sektor, sektorsmyndigheter och expertis från universitet. Frågan har även fått genomslag i media.

Länsstyrelsen har i samverkan med övriga länsstyrelser kring Mälaren medverkat till genomförandet av Mälarkonferens 2013. Huvudansvarig detta år var Länsstyrelsen Stockholm. Vid årets konferens var Mälaren om 100 år ett bärande inslag.

Arbetet med att ta fram gemensamma rekommendationer för länsstyrelserna för byggande runt Mälaren pågår. Arbetet tar sin utgångspunkt i de nu gällande rekommendationerna, men beaktar även perspektivet bortom livslängden för den planerade kapacitetsutbyggnaden av slussen i Stockholm i ljuset av ett förändrat klimat.

Ett förändrat klimat och effekterna på skogen

Under hösten genomfördes en nationell skogskonferens med exkursioner i norra Västmanland under temat skogsbruk och skogsvård i ett framtida klimat. Arrangemanget genomfördes inom ramen för forskningsprogrammet MISTRA-Swecia tillsammans SMHI, Stockholms universitet och Skogsstyrelsen.

Höga flöden

En fördjupad översvämningskartering har genomförts av Arbogaån. Karteringen har också innefattat flödescenarios avseende ett förändrat klimat (även ett klimatanpassat Beräknat Högsta Flöde, BHF – något nytt i denna tillämpning). Utformningen av karteringen har skett i samråd med Arboga kommun. Syftet har, förutom själva kartläggningen, varit att ta fram ett exempel av pilotkaraktär som kan tjäna som exempel för andra kommuner i Västmanland. Med utgångspunkt i karteringen ordnades en heldagsaktivitet med fältövningar för länets kommunala planerare och beredskapssamordnare.

I syfte att få större klarhet i behovet av klimatrelaterat underlag och synpunkter på Länsstyrelsens verksamhet hos länets kommuner har en utredning med enkätundersökning och djupintervjuer genomförts. Därefter har även en länsstyrelsegemensam enkätundersökning om klimatanpassning riktad till länets kommuner genomförts med samma syfte.

Klimatutställning på turné i länets kommuner

En klimatutställning har tagits fram som visas på länets samtliga bibliotek och kommunhus. På biblioteken arrangeras dessutom en klimatkväll med föredrag för allmänheten.

Tillsammans med förbundet Agenda 21 i Västmanlands län har en klimatdebatt anordnats, där samtliga riksdagspartier medverkade. Debatten inleddes med Länsstyrelsens och SMHI:s föredragningar och lockade över 120 personer en sen torsdagkväll i november.

Ett förändrat klimat och effekterna på lantbruket

Länets lantbrukare erbjuds en informationskväll bestående av klimatinformation från Länsstyrelsen tillsammans med praktisk information kring byggande, bekämpning, odling, markavvattning etcetera i ett framtida klimat. Informationskvällen erbjuds i samband med ordinarie lokala föreningsaktiviteter som ordnas av lantbrukets organisationer. Erbjudanden har gått ut, men merparten av arrangemangen kommer att anordnas under 2014.

GIS som analysverktyg

Med ambitionen att konkretisera sambandet mellan ett förändrat klimat och biologisk mångfald har en undersökning om möjligheterna att använda GIS-applikationer för att illustrera korridorer och barriärer i landskapet påbörjats. Syftet är att kunna tillföra ärenden som rör

fysisk planering, landskapsplanering och naturvård ett nytt verktyg, men även ny kunskap. Detta har visat sig bli betydligt mer komplicerat än vad som först antogs. Arbetet fortsätter under 2014.

Klimatstrategi

Arbetet med att ta fram en klimatstrategi pågår. I Västmanlands län samordnas detta med strategi för begränsad klimatpåverkan och energiomställning, så att slutresultatet blir en samlad klimatstrategi.

Klimataspekter vid affärsrådgivning och kreditgivning

Kontakter har tagits med banker i länet för att uppmärksamma behovet av att i kreditgivning vid byggande även väga in ett förändrat klimat och behov av energiomställning, med de förändringar avseende bland annat risk och marknad detta ger upphov till, se mer om detta under avsnitt energiomställning (RB 41).

Kulturmiljö

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 43*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,48	1,46	1,14
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	8,27	7,67	7,30
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	6,20	6,29	6,15
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	11 396	11 163	10 583
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	7,60	7,66	7,76
Antal ärenden, inkomna och upprättade	819	816	946
Antal beslutade ärenden	857	916	916
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	14	22	32
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	50	0	240
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 4311, Ärenden enl. 2 kap. Kulturmiljölagen ³⁾	63		
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 4331, Kyrkliga kulturminnen (Fylls i med tillhörande fotnot av de länsstyrelser som berörs av undersökningen)	67		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 4311 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 20 länsstyrelser är 60.

43

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

43a

Volymer och prestationer

Förändringen i årsarbetskrafter och verksamhetskostnader är liten. Av det totala antalet ärenden rör ca två tredjedelar fornminnen. Under år 2013 var ärendemängden som 2012, men mindre än år 2011. Kyrkoärendena har under året ökat markant. Minskningen av byggnadsvårdärenden är skenbar eftersom den beror på ändrad ansökningstid. Statistiken speglar inte hela den ärendemängd som Kulturmiljöfunktionen arbetar med. Sakområdet deltar i ett stort antal samråd där ärendet diarieförs inom en annan verksamhet. De största grupperna är samråd enligt miljöbalken 12:6, plan- och kommunikationsärenden.

Under flera år har Länsstyrelsen målmedvetet arbetat på att minska antalet ärenden som är äldre än två år, så även under år 2013. Främst har ärenden där fråga väckts om byggnadsminnesförklaring haft alltför lång handläggningstid. Ärendegruppen prioriteras sedan 2010, då en byggnadsminnesstrategi beslutades. Målet är att resterande öppna äldre ärenden avslutas senast 2014.

Ärendehantering prioriterad, i synnerhet byggnadsminnen

Kulturmiljöarbetet sker inom tre huvudområden:

- Fornminnen
- Byggnadsvård
- Landskap.

Inom varje område ingår arbete med:

- Prövning och tillsyn enligt kulturminneslagen och miljöbalken
- Samhällsplanering
- Bevarande och utveckling
- Kunskapsuppbyggnad
- Tillgängliggörande och information.

Årsredovisningen följer denna uppställning.

Ärenden som provas enligt kulturminneslagen och miljöbalken - fornminnen, byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen - är prioriterade. I all handläggning eftersträvas enhetlig rättstillämpning, snabb och korrekt handläggning, god service och information. Genom ett väl utvecklat tvärsankterat arbete har kulturmiljöfrågan en direkt och konkret inverkan på samhällsplaneringen. När det är möjligt ska bevarande, användning och utveckling av kulturarvet underlättas för små och stora fastighetsägare.

Brukarundersökningen 2013

Fornminnen (4311)

Den sammanvägda bedömningen (nöjdindex) för Västmanlands län var 63, genomsnittet för samtliga län var 60. Målgruppen för verksamhetsområdet Fornminnen (4311) var sökanden om tillstånd för ingrepp eller borttagande av fast fornlämning. Verksamheten fick höga betyg på bland annat områden som bemötande, klarspråk och tydliga motiveringar i beslut, hög kompetens och på omdömet totalt sett nöjd. Förbättringsområden är till exempel svarstiden på e-post och att lätt kunna nå rätt person via telefon.

Kyrkliga kulturminnen (4331)

Målgruppen för verksamhetsområdet Kyrkliga kulturminnen (4331) var sökanden om tillstånd som gällde kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser. Nöjd-index var 67, vilket var lägre än genomsnittet för samtliga länsstyrelser. Verksamheten fick höga betyg på bland annat områden så som bemötande, engagemang och intresse, kontakt och svarstid via e-post, information och lätt att hitta ansökningsblankett på extern webbplats. Förbättringsområden är till exempel att lätt kunna nå rätt person via telefon och tydlig motivering i beslut och yttranden

43b

Andra väsentliga insatser inom området

Prövning och tillsyn - skydd enligt kulturminneslagen och miljöbalken

Fornminnen

Fornlämningar i skogsbruk och samhällsplanering

Skogsbruket står för mer än hälften av fornminnesärendena. Den andra hälften består av samråd och arkeologiska undersökningar inför markingrepp för byggnation, ledningsdragning etc. Antalet ansökningar om metallsökartillstånd har ökat markant, från 7 till närmre 30. De flesta gäller hobbyletning.

Några slutundersökningar som gett ny kunskap om länets förhistoria bör nämnas:

- En järnframställningsplats där det funnits flera blästerugnar har grävts inför byggnation av villor på Norra Sjöheden utanför Fagersta
- På Bäckby i Västerås, där ett serviceboende ska byggas, undersöktes ett gravfält från yngre järnåldern. Särskilt de vikingatida kvinnogravarna innehöll påkostade dräktspännen och smycken

- Vid arbete i Citytunneln i Västerås framkom rester av S:t Ilians medeltida kyrkogård
- Dateringar och fynd i ett ledningsschakt i Stadsparken i Västerås skrev om stadens historia; den äldsta etableringen skedde redan på 900-talet
- I en raserad del av muren kring Ramnäs kyrka påträffades ett kranium. När analyserna slutförts ska kvarlevorna återbegravas på kyrkogården.

Flera av undersökningar fick stor uppmärksamhet i media.

Under året har också utredningar och förundersökningar utförts bland annat för Mälarfarleden, ny väg 252 Hallstahammar-Surahammar som resulterat i flera boplatser från jägarstenåldern, Västerleden i Västerås och fortsatt utbyggnad på Gäddeholm i Västerås. En forskningsundersökning pågår i Haraker i Västerås. Arkeologer knutna till Stockholms universitet söker efter platserna för två olika slag som stått på Hällaskogen år 1437 respektive 1464.

Bidrag till arkeologisk undersökning

För att underlätta användningen av mindre fastigheter med fornlämningar bekostas arkeologiska undersökningar genom kulturmiljöbidraget när det gäller åtgärder som ledningsdragning, ny avloppsanläggning etc. Sammantaget är det en inte alltför kostnadskrävande insats, men för den enskilde har bidraget mycket stor betydelse.

Egeninitierade utredningar

När ett mindre markområde ska bebyggas kan Länsstyrelsen bekosta en egeninitierad utredning när det krävs ett bättre kunskapsunderlag. Det har bland annat skett inför planerad nybyggnation på Kusta i Västerås och inför plantering av energiskog på Hedensbergs ägor i Tillberga. I det senare fallet påträffades en boplatz från järnåldern och stora ytor undantogs från plantering.

Byggnadsminnen

Arbetet med att avhjälpa eftersläpningen av byggnadsminnesärenden har fortsatt. Under året skrevs beslut för tre nya byggnadsminnen; Sala silvergruva, Karmansbo smedja i Skinnskattebergs kommun och Luftbevakningstornet i Fagersta. Tre ärenden där fråga väckts har avslutats genom avslag eftersom kraven för en byggnadsminnesförklaring inte uppfylls. Länsstyrelsen har under året genomfört byggnadsminnesutredningar för Båtklubben Piren och Djäkneberget i Västerås samt Stora salen i mangårdsbyggnaden inom Bråfors kulturresevat.

Kyrkliga kulturmiljöer

Det har skett en betydande ökning av antalet ansökningar från Västerås kyrkliga samfällighet för betydande ombyggnader. Arbetet har kommit igång för flertalet av förra årets beviljade ansökningar, till exempel i Kumla kyrka. Åtgärderna innebär stora ingrepp som i de medeltida kyrkorna kräver arkeologiska undersökningar. Det kan röra sig om dränering, installation av klimatstyrningsanläggningar, nedtagning av träd och arbeten med att säkra kyrkogårdsmuren. Ärendena hanteras som tidigare i nära samverkan med Svenska kyrkan. Västerås kyrkogårdsförvaltning har under året dessutom genomfört flera totalinventeringar av kyrkogårdar i samråd med Länsstyrelsen.

Tillsyn av länets kulturmiljöer

Hur tillsynen inom kulturmiljöområdet ska genomföras framgår av tre regelverk och Länsstyrelsens tillsynsplan. Enligt lagen (1988:950) om kulturminnen med mera har Länsstyrelsen tillsyn över kulturminnesvården i länet. Tillsynen omfattar ca 9000 fornlämningar och kulturhistoriska lämningar, 47 byggnadsminnen och 68 kyrkor.

Tillsynen omfattar även två kulturresevat och 26 riksintressen som skyddas enligt Miljöbalken. Länsstyrelsens bidragsgivning regleras av bidragsförordningen (2010:1121) om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer. Årligen fördelas cirka 9 miljoner kronor till byggnadsvård, fornvård, arkeologiska undersökningar med mera.

Förebyggande och främjande tillsyn utförs genom information på Länsstyrelsens hemsida, rådgivning per telefon och vid kontakter i samband med ärendehandläggning. Kontakterna med Länsstyrelsen underlättas genom att blanketter för de vanligaste ärendena finns på hemsidan. I främjande tillsyn ingår också att genom skyltning på plats informera om fornlämningar, kulturresevat och andra kulturmiljöer. Under året har nya skyltar tagits fram för bland annat fornborgen Borgby skans och ett gravfält och röse i Värpeby, båda i Hallstahammars kommun. En mindre publikundersökning har gjorts där informationsskyltar om fornlämningar, tre offerkast, satts upp längs riksväg 70 i Sala. Undersökningen visade att det finns behov av hänvisningsskyltar från vägen för att fornlämningarna ska uppmärksammas.

Granskande och kontrollerande tillsyn utgår från den process ett ärende följer och avstämmningar görs rutinmässigt vid funktionella tidpunkter. I viss utsträckning är tillsynen händelsestyrd, till exempel när det inkommer anmälan från utomstående. Länsstyrelsen har under året åtalsanmält uppdragsgivaren för en ledningsdragning. Orsaken var ett man avvek från den godkända sträckningen och vid schaktningen skadades fornlämning. I Hallstahammar påbörjades markarbeten på en tomt med fornlämningar utan tillstånd, men där var det möjligt att genomföra nödvändiga arkeologiska åtgärder.

Samhällsplanering

Samhällsplanering och tvärssektoriell samverkan

Arbetet inom samhällsplanering bidrar till att kulturmiljöer bevaras och lyfts fram i nya sammanhang. De skapar kontakt bakåt och ger platsen en tidsmässig dimension. Genom Länsstyrelsens vägledning i beslut och yttranden kan hänsyn tas till kulturmiljön så att konflikter undviks eller elimineras. När ett bevarande inte är möjligt bidrar Länsstyrelsen till att skadan minskas och att kulturarvet dokumenteras. I möjligaste mån arbetar Länsstyrelsen för att underlätta för fastighetsägare att bevara, använda och utveckla en kulturmiljö.

Ärendehanteringens effektiviseras genom samordning mellan olika sakområden och det innebär en tidsvinst för såväl sökanden som Länsstyrelsen. Inom Länsstyrelsen tillvaratas kulturmiljöperspektiven i så gott som alla ärenden som rör samhällsplanering och förändrad markanvändning. Tvärssektoriell samverkan är etablerad inom en rad områden:

- Kommunernas planläggning
- Kommunikation och infrastruktur
- Samråd enligt miljöbalken (ledningsdragning m m)
- Samråd kring vattenanknutna miljöer
- Förorenad mark
- Täkter
- Etablering av vindkraft
- Anläggande av våtmarker
- Omställning av jordbruksmark
- Plantering av energigrödor
- Naturresevat
- Miljömål.

Förorenad mark Sala silvergruva

Länsstyrelsen har ett nära samarbete med Sala kommun i arbetet med att sanera förorenad mark inom Sala silvergruva. Målet är att välja metoder och åtgärder som i så liten utsträckning som möjligt påverkar områdets kulturhistoriska värden.

Vindkraft

Länsstyrelsen har deltagit i samråd kring etablering av en vindkraftspark, Målarberget i Norberg. En studieresa till Dalarna, där utbyggnaden kommit längre, gav ökad insikt i hur vindkraftverken påverkar landskapen visuellt, genom skuggbildning och buller.

Bevarande och utveckling**Kulturmiljöbidraget**

Kulturmiljöbidraget används inom de flesta områden Länsstyrelsen arbetar med; vård av fornlämningar, vissa arkeologiska undersökningar, byggnadsminnen och annan kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, vård av kulturlandskap, kunskapsuppbyggnad, tillgängliggörande och information. Ett syfte är att öka möjligheterna att bevara, använda och utveckla dessa miljöer. Länsstyrelsen arbetar också för att öka förståelse och medvetenhet om olika gruppers kulturarv. Länsstyrelsen beaktar vems historia det är som berättas och när det är möjligt prioriteras underrepresenterade gruppers miljöer, till exempel kvinnors arbetsplatser.

Samfinansiering

I bidragshandläggningen arbetar Länsstyrelsen aktivt för att samordna insatserna med andra finansieringskällor. På så sätt förmeras medlen från kulturmiljöbidraget och åtgärderna når största möjliga effekt. Under året har det bland annat skett i följande projekt:

- Uppbyggnaden av en Kulturarvsportalen drivs av Landstinget med samfinansiering från kulturmiljöbidraget, Länsstyrelsens regionala utvecklingsmedel samt kommunerna
- Kommunala kunskapsunderlag för kulturmiljö samfinansieras med respektive kommun och Västmanlands läns museum
- Tre projekt pågår inom ramen för Kulturravsliftet
- Länsstyrelsen samverkar med Skogsstyrelsen när det gäller vård och skötsel av fornvårdsobjekt inom ramen för arbetsmarknadsprojektet SAFT⁵
- Arboga kommun sköter och bekostar fornvården inom kommunen med visst stöd genom Kulturmiljöbidraget
- Vård av milstolpar samfinansieras av Trafikverket och Länsstyrelsen
- Skyltar vid vandringsleden på Ängsö har finansierats genom samverkan mellan Länsstyrelsens Naturvårdsenhet och Kulturmiljöfunktionen
- Elva ekonomibyggnader har restaurerats med medel från Landsbygdsprogrammets satsning inom "Utvald miljö".

Byggnadsminnen - bidragsärenden

Vård- och underhållsplaner och åtgärder för byggnadsminnen syftar till en långsiktigt hållbar förvaltning och planering. Strömsholms kanal, som är länets största byggnadsminne, har erhållit bidragsmedel för restaurering av slussportar och tätning av slukhål vid Trångfors sluss. Arbetet är nödvändigt för att kanalen, sommartid ett av länets populäraste besöksmål, ska vara funktionsduglig för båttrafik och tillgänglig för andra besökare. Kanalmiljön utgör en del av länets identitet och bidrar till att skapa varumärket Västmanland.

⁵ (SAFT, Skogsstyrelsen och Arbetsförmedlingen tillsammans, är ett arbetsmarknadsprojekt i samarbete mellan Skogsstyrelsen och Arbetsförmedlingen där långtidsarbetslösa får sysselsättningsplatser och anställningar och utför samhällsnyttigt arbete åt föreningar och liknande.)

Andra åtgärder för länets byggnadsminnen som bekostats med bidragsmedel är

- Målning av plåttaket på Tidö slott
- Renovering av mur vid Ängsö slott
- Renovering av vinkast vid Ängsö slott
- Återplantering av träd vid Ängsö slott

Byggnadsvård

Länsstyrelsen har sedan flera år tillbaka en medveten strategi att öka spridningen av bidragsmedlen. Det innebär att medel även ska fördelas till andra kulturhistoriskt värdefulla miljöer än byggnadsminnen och kulturresevat. För att inte enbart ett fåtal kostnadskrävande projekt ska prioriteras utdelas också mindre bidrag. Under året har insatser genomförts med stöd av bidragsmedel bland annat gällande renovering av skorstenen på Meken i Arboga, omläggning av tak på kolhuset i Virsbo, upprustning av ekonomibyggnader vid Ramnäs bruk och fönsterrenovering vid Bernshammars herrgård.

Bidrag till landsbygdens ekonomibyggnader

Länsstyrelsen i Västmanlands län har sedan 2001 arbetat med en regional satsning för att bevara landsbygdens ekonomibyggnader. Många fyller inte längre någon funktion i jordbruket, men de är viktiga för landskapsbilden. Bidraget syftar till att underlätta brukandet för fastighetsägarna, men det kräver också deras eget engagemang ifråga om arbete och ekonomisk insats. Satsningen medför bättre kunskap om och ökad förståelse för länets agrara kulturmiljöer. Bidraget, som är på 20 000 eller 75 000 kr, är ett kostnadseffektivt sätt att bidra till vården av kulturarvet. Under 2013 har sex byggnader fått bidrag, tre mindre och tre större. Därutöver har elva ekonomibyggnader upprustas med hjälp av Landsbygdsprogrammets satsning inom "Utvald miljö".

Kulturresevatet Bråfors bergsmansby

Förvaltningen bygger på samverkan med ägaren och med externa utförare. Arbetet är i enlighet med kulturresevatets syfte inriktat på att åskådliggöra utvecklingen av verksamhet och landskap i en äldre västmanländsk bergsmansby. Årets insatser har varit inriktade på tillgänglighet och säkerhet.

Under året har olika skötselåtgärder genomförts, sly och örtvegetation har hållits efter med betesdjur och manuella röjningar. De flesta byggnaderna ingår i en löpande byggnadsvårdsöversyn. Större åtgärder har utförts på sex byggnader där främst tak- och grundrestaureringar krävdes för ett långsiktigt bevarande. Arbetet med att byggnadsminnesförklara mangårdsbyggnaden har påbörjats. I salen finns mycket välbevarade tak- och väggmålningar från slutet av 1700-talet. Uppsala universitet har på Länsstyrelsens uppdrag utfört en utredning, som visar att målningarna är unika i sitt slag.

Kulturresevatet har under året varit öppet för besökare. För att förbättra tillgängligheten har stättorna i den södra vandringsleden bytts ut mot självstängande grindar. Länsstyrelsen har vid tre olika tillfällen arrangerat flera fullbokade visningar av målningarna. Intresset har varit mycket stort och även genererat fler besökare under andra tider.

Bergslagens ruinlandskap

Länsstyrelsen har under året påbörjat projektet "Bergslagens ruinlandskap". Först ska ett handlingsprogram för Bergslagens ruinlandskap tas fram. Det syftar till ett långsiktigt arbete med att vårda och tillgängliggöra ett urval ruiner från länets omfattande tidigindustriella verksamhet.

Ruinerna vid Trummelsberg bruk i Fagersta kommun är dock i sådant akut behov av åtgärder att Länsstyrelsen redan under året har låtit genomföra vissa insatser parallellt med att ett åtgärdsprogram för området tas fram. Upprustningen är ett omfattande arbete som sker i samverkan mellan Länsstyrelsen, Fagersta kommun och fastighetsägaren. Trummelsberg är en kulturhistoriskt värdefull miljö, som utgör en del av Bergslagens historia och är ett av besöksmålen vid Bruksleden. Det är angeläget att området bevaras och utvecklas.

Kunskapsuppbyggnad

Länsstyrelsen har under året arbetat med flera kunskapsunderlag som behövs i samhällsplaneringen och bevarandearbetet. Underlag om länets kulturmiljöer, utveckling och bevarande vänder sig till kommuner, statliga verk, företag och allmänhet. De tas ofta fram i samverkan med andra aktörer, främst kommunerna och Västmanlands läns museum. Flera projekt är långsiktiga och pågår under flera år.

Riksintressen i samverkan

Länsstyrelsen för en dialog med Västerås stad om preciseringar och gränsbestämningar för riksintresset Västerås innerstad. Länsstyrelsen har i samverkan med kommunen och Västmanlands läns museum tagit fram ett fördjupat kunskapsunderlag i form av en bebyggelsekaraktärisering, som utgör underlag för bedömningar i diskussionen om en ny avgränsning.

Riksantikvarieämbetet driver ett tvåårigt projekt med syfte att utveckla en vägledning för tillämpningen av kulturmiljövårdens riksintressen. Länsstyrelsen har under året deltagit i en dialoggrupp som bidragit till framtagandet.

Kommunala planeringsunderlag för kulturmiljö

Kommunala planeringsunderlag utgör en förutsättning för att kulturarvet ska kunna bevaras, men också brukas och utvecklas. Befintliga underlag är ofta föråldrade och i synnerhet den moderna bebyggelsen saknas. Samverkan kring kulturmiljöunderlag sker varje år med minst en kommun. Initiativet kommer från Länsstyrelsen och Västmanlands läns museum, som också finansierar projekten tillsammans med kommunen. Vilken typ av underlag som tas fram styrs av kommunens behov.

Arbetet med att förnya underlaget för Norbergs kommun, som inleddes år 2011, har fortsatt. Hittills har cirka 80 procent av kommunens bebyggelse inventerats.

Planeringsunderlag för modernismens miljöer

Kommunerna har genom projektet ”Modernismen i Västmanland” blivit mer medvetna om betydelsen av de moderna bebyggelsemiljöerna. Det finns ett stort behov av att ta fram planeringsunderlag för dessa miljöer. Projektet är ett samarbete mellan tre parter; kommunerna, Länsstyrelsen och Västmanlands läns museum. Under 2013 har planeringsunderlag för modernismens bebyggelsemiljöer tagits fram för Surahammar och Skultuna i Västerås kommun. (Se även under Tillgängliggörande och information).

Dokumentationsprojekt kring kalklinbanan Forsby-Köping

Länsstyrelsen fattade under år 2013 beslut om att avslå frågan om byggnadsminnesförklaring av kalklinbanan mellan Forsby och Köping avseende sträckan i Västmanlands län. Motsvarande beslut avseende sträckan i Södermanlands län fattades av Länsstyrelsen i Södermanlands län. Ägaren Nordkalk AB har påbörjat rivningen av kalklinbanan.

Med anledning av detta genomför Föreningen kalklinbanans vänner ett dokumentationsprojekt. Syftet är att dokumentera kalklinbanans uppbyggnad och tekniska anläggningar samt att förmedla historien om industrisamhällets kulturarv. Arbetet ska genomföras som ett projekt inom Kulturarvslyftet. Länsstyrelserna i Västmanlands och Södermanlands län stödjer projektet med bidragsmedel.

Vattenanknutna kulturmiljöer

Under 2013 har Länsstyrelsen i Västmanland fortsatt arbetet med att ta fram kunskapsunderlag genom inventering och värdering av kulturmiljöer vid Kolbäcksån och Svartån. Båda avrinningsområdena är kraftigt modifierade. Länsstyrelsen planerar åtgärder för att dels förbättra vattnens ekologiska status, dels restaurering med faunapassager och andra åtgärder som gynnar hotade arter, till exempel aspen. God kunskap om de kulturhistoriska värdena medför att kulturmiljövärden på ett konstruktivt sätt kan delta i samråd kring vattenförbättrande åtgärder och deras konsekvenser.

Tillgängliggörande och information

Tillgängliggörande

Vid fördelningen av kulturmiljöbidraget är insatser som främjar fysiskt tillgängliggörande prioriterade. Under året har tillgängligheten förbättrats bland annat genom att:

- En handikappramp anlagts utomhus på hembygdsgården Kungsudden i Kungsör.
- En ramp byggts i museilokalerna i Arboga museum, som ligger i byggnadsminnet Mannerstrålska huset.
- En handikappramp och hiss har byggts i ett bostadshus i byggnadsminnet Kungsgården i Arboga.
- Vandringsleden i Bråfors har fått självstängande grindar för att underlätta för besökare.

Fornvård

Under året har tillgängligheten vid några fornvårdsobjekt säkerställts genom fysiska åtgärder och förbättrad information. I hållristningsmiljöerna Björksta bronsåldersbygd i Västerås och Häljesta i Köping har vårdåtgärder utförts. Båda är viktiga besöksobjekt, bland annat för skolbarnen i kommunen, men även för allmänheten. Länsstyrelsen har arrangerat tre välbesökta och uppskattade guidningar i Björksta bronsåldersbygd.

Länsstyrelsen samverkar med Skogsstyrelsens arbetsmarknadsprojekt SAFT när det gäller vård och skötsel av utvalda fornlämningsmiljöer. Genom samarbetet sköts fler av länets cirka 80 fornvårdsobjekt än vad som annars skulle bli fallet. Vårdåtgärder har utförts bland annat på Nya Kopparverket i Skinnskatteberg och Högfors hyttområde i Norberg.

Nya skyltar har tagits fram för Borgby skans och gravar i Värpeby, båda i Hallstahammars kommun. Samarbetet med Trafikverket fortsätter och under året har milstolpar i flera kommuner åtgärdats utefter de statliga vägarna. Vid en mindre väg mot Hökåsen i Västerås har en milstolpe sanerats från klotter och vänts för att den ska kunna ses bättre.

Bergslagssatsningen

Bergslagen sträcker sig över flera länsgränser. En gemensam satsning från områdets länsstyrelser pågår under rubriken ”Bergslagssatsningen - kultur och turism”. Projektet har under flera år arbetat för att utveckla, vidareutveckla och levandegöra Bergslagshistoriska centrum. Utvalda områden i Västmanland är Sala silvergruva, Norbergs bergslag, Engelsbergs bruk och Ekomuseum Bergslagen. Under året har Länsstyrelsen bidragit med medel för samverkan, kunskaps- och kompetensöverföring samt nätverksbyggande mellan olika Bergslagshistoriska centra.

I anknytning till Bergslagssatsningen har Länsstyrelsen medverkat i samarbetsprojektet ”Människors mötesplatser – trädgårdar och parker i Bergslagen”. Syftet är att lyfta fram och tillgängliggöra parker och trädgårdar i Bergslagen där kopplingen till de industrihistoriska miljöerna är stark. Under 2013 har en inventering av utvalda trädgårdsmiljöer genomförts.

Byggnadsminnesträff om energieffektivisering

I början av året bjöd landshövdingen och Länsstyrelsen in till en träff för länets byggnadsminnesägare på Västerås slott. Två gästföreläsare informerade om energieffektivisering av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Deltagandet var stort och evenemanget var mycket uppskattat.

Invigning av byggnadsminnet Karmansbo smedja

Den 29 maj 2013 invigdes byggnadsminnet Karmansbo smedja i Skinnskattebergs kommun. Invigningen arrangerades av Länsstyrelsen tillsammans med företrädare från kommunen och hembygdsföreningen Karmansbo bruksmiljö. Under invigningen bjöds på underhållning i form av sång, dans och invigningstal. Arrangemanget var välbesökt och uppmärksammades i media.

Modernismen i Västmanland

Sedan år 2010 arbetar Länsstyrelsen och Västmanlands läns museum med projektet ”Modernismen i Västmanland”. Syftet är att öka kunskapen om den moderna bebyggelsen hos kommuner, förvaltare och allmänhet. Under 2013 har projektet haft en fortsatt inriktning på kunskapsuppbyggnad och på att sprida kunskap till de olika målgrupperna.

Underlag för varje kommun, information om varje årtionde, råd- och riktlinjer för underhåll av exempelvis dörrar och fönster samt temaberättelser kring olika företeelser har tagits fram och finns tillgängliga på www.modernismen.se.

Vandringsled på Ängsö

En ny kulturhistorisk vandringsled på Ängsö har färdigställts. Informationsskyltar längs leden kommer att invigas under våren 2014.

Temadag om Bjurhovdagravfältet

Årets arkeologiska seminarium för allmänheten uppmärksammade att det var 40 år sedan Bjurhovdagravfältet undersöktes. Bland deltagarna fanns flera personer som deltog i och kunde berätta om grävningen. Temadagen var ett samarrangemang mellan Länsstyrelsen, Västmanlands läns museum och Badelunda hembygdsförening.

Publikationer och informationsmaterial

Kunskapsunderlag som tas fram läggs i allmänhet ut på Länsstyrelsens hemsida. Under året har bland annat följande publikationer gjorts tillgängliga:

- Länsstyrelsen har lämnat bidrag till tryckningen av en biografi om uppfinnaren Jonas Wenström. Hans dynammaskiner och trefasssystem utgjorde grunden för tillkomsten av ASEA.
- nya informationsblad för Modernismen i Västmanland finns på www.modernismen.se.

Återrapportering regleringsbrev

44

RB 70. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera hur man verkar för att förnya och utveckla kulturmiljöarbetet. Länsstyrelsen ska också redovisa exempel på och kommentera hur samverkan, t.ex. med statliga myndigheter och kommuner, sker inom kulturmiljöarbetet samt hur samverkan har utvecklats.

Samverkan mellan länsstyrelser och med Riksantikvarieämbetet

Sedan 2008 bedriver kulturmiljöverksamheterna vid länsstyrelserna tillsammans med Riksantikvarieämbetet ett gemensamt samverkansarbete. Syftet är att höja kvaliteten i och genomslaget för arbetet med kulturmiljöfrågorna genom att samarbeta kring gemensamma frågor, skapa effektiva rutiner och utnyttja tillgängliga resurser på bästa sätt. Arbetet bedrivs på flera nivåer, omfattande såväl lednings- som mer konkreta verksamhetsperspektiv. Samverkan sker enligt den samverkansmodell som utarbetats, och omfattar arbete i fyra länsgrupper samt kontinuerliga samrådsmöten mellan länsstyrelserna och mellan länsstyrelserna och Riksantikvarieämbetet.

Under 2013 har samverkansarbetet fortsatt och fördjupats. Inom länsstyrelserna har den tidigare yrkesföreningen Sveriges Länsantikvarier ombildats till ett nätverk, Kulturmiljöforum. Nätverket är auktoriserat av länsråden och ska fungera som plattform för sakområdesdiskussioner och som stöd till länsrådsgruppen i frågor som rör kulturmiljö. Nätverkets form och funktionalitet har inordnats i samverkansmodellen. Genom ombildningen tydliggörs roller, ansvar och mandat. Den strategiska kraften i arbetet kan därmed öka.

Inom ramen för samverkansarbetet har en nationell kampanj bedrivits på tillsynsområdet, varvid de flesta län deltagit i tillsyn av kyrkliga inventarier och arkeologi kopplat till skogsärenden. Kampanjen är ett led i att hitta gemensamma former för tillsynen, där tillgängliga resurser kan utnyttjas effektivt och där insatserna kan få ett större genomslag genom gemensamma rapporter etc. Arbetet är även ett led i att diskutera frågor kring gemensam praxis i handläggningen.

Vidare har länsstyrelserna under året påbörjat arbete med att tillsammans med Riksantikvarieämbetet utveckla handläggarstödet på kulturmiljöområdet. Arbetet omfattar processanalyser, gemensam praxis i handläggningen samt diskussioner om utveckling av IT-stöd. Inom ramen för arbetet har även samarbete med Skogsstyrelsen inletts kring omhändertagandet av resultaten från projektet En dörr in.

Länsstyrelserna har deltagit aktivt i Riksantikvarieämbetets arbete med vägledning för hanteringen av kulturmiljövårdens riksintressen, genom medverkan vid kontinuerliga dialogmöten kring arbetet och genom ett flera seminarier runt om i landet.

Under året har de flesta länsstyrelserna deltagit i Vattenmyndighetens arbete med åtgärdsprogrammen för de olika vattendistrikten genom inventeringar och värdering av kulturmiljöer i anslutning till vatten. Samverkan mellan länen i landet har skett genom praxisdiskussioner i nätverksform. Inom de olika vattendistrikten har samverkan mellan länen varit tätare, med seminarier, fältövningar etc.

Representanter från länsstyrelserna har även deltagit i arbetet med handbok för kyrkoantikvarisk ersättning, i den av kulturdepartementet tillsatta referensgruppen för

kontrollstation 2014 för den kyrkoantikvariska ersättningen, i arbetet med föreskrifter och vägledningar med anledning av införandet av den nya kulturmiljölagen m.m.

Samverkansarbetet har lett till en större samsyn i frågor som rör kulturmiljöarbetet. Viktiga frågor har genom arbetet kunnat lyftas och hanteras gemensamt genom diskussioner eller fokuserade arbetsinsatser. Informationen om viktiga frågor inom sakområdet har förbättrats. Sammantaget upplevs arbetet som ett naturligt steg mot en modernare organisation inom sakområdet, där frågor hanteras gemensamt, med kunskap och effektivitet.

Kalejdoskop och ”Platsens mänskliga berättelser”

Länsstyrelsernas gemensamma projekt ”Kalejdoskop– sätt att se på kulturarv”, som syftar till att öka delaktigheten i länsstyrelsernas arbete med kulturarvsfrågor och bredda perspektiven i arbetet, har fortsatt under året med FoU-medel från Riksantikvarieämbetet. Årets arbete har haft fokus på kvaliteten på länsstyrelsernas handläggning utifrån ett mångfaldsperspektiv.

Inom ramen för Kalejdoskop har boken ”Platsens mänskliga berättelser” getts ut under året. Bokens syfte är att lyfta fram dolda och förbisedda platser och berättelser, att vidga historieskrivningen. Västmanlands bidrag handlar om rysslägret som fanns i Krampen under andra världskriget.

Nätverk

Länsstyrelsen deltar i flera handläggarnätverk, där erfarenhetsutbyte och utvecklingsarbete är viktiga inslag. Nätverken för kulturresevat och fornvård är nationella. I frågor som rör kyrkliga kulturminnen finns etablerade samverkansformer med Svenska kyrkan.

För områdena arkeologi och byggnadsvård finns regionala nätverk som omfattar länen i Mellansverige. Under året har arbete inletts för att nätverken ska inordnas i den nya samverkansmodellen, främst genom att de deltagande länen ska vara desamma som i Länsgrupp Mellan.

Kulturarvslyftet och andra arbetsmarknadsprojekt

I länet pågår tre projekt inom ramen för Kulturarvslyftet. Ängsö slott pågår sedan tidigare, nya för året är Sala silvergruva och en planerad dokumentation av Kalklinbanan. På Ängsö har arbetet bland annat omfattat skötselarbete i slottsparken som hamling och plantering, röjning och bränning av hagmark och reparation av torp med bland annat fönsterrenovering. Tio personer började i juli 2012 och åtta av dem kommer att fortsätta till hösten 2014. Vid Sala silvergruva arbetar för närvarande fem personer inklusive arbetsledaren med vård av byggnader, landskap och fornlämningar inom byggnadsminnet.

Länsstyrelsen samverkar för första året med Skogsstyrelsen när det gäller vård och skötsel av fornvårdsobjekt. Skogsstyrelsen genomför på Arbetsförmedlingens uppdrag ett arbetsmarknadsprojekt, SAFT, som sysselsätter 80 personer i länet under 2013 och 2014.

Samverkan - förnyelse och utveckling

Förnyelse och utveckling sker inom ramen för både nya och gamla samverkansformer med myndigheter, kommuner, företag och brukare. Det är positivt att nya samverkansformer utvecklas, men långvariga och väl etablerade samarbeten som bidrar till måloppfyllelse och effektivitet ska också värderas. Samverkan kring konkreta frågor och projekt är mest framgångsrika.

Samverkan med andra län

Samverkan mellan länen har ökat genom de kontakter som skapats genom den nya samverkansformen. Diskussioner om gemensamma ställningstaganden förekommer allt oftare via e-post och i andra sammanhang.

I Länsgrupp Mellan har diskussioner förts om behovet av rätt kompetens och kompetensutveckling. Uppsala och Västmanlands län har kontakt med Uppsala Universitet, den arkeologiska institutionen och forskningslaboratoriet vid Stockholms universitet och Södertörns högskola om vidareutbildning inom det arkeologiska området.

Få länsstyrelser kan ha kompetens för alla typer av undersökningar. Västmanland och Gävleborgs län har ”bytt tjänster” vid genomförandet av två anbudsförfaranden inom uppdragsarkeologin. På det sättet fick respektive län tillgång till den kompetens man saknade inom bronsålder respektive medeltid.

Kommuner

Samverkan med kommunerna kring planeringsunderlag och riksintressen sker fortlöpande. Projektet med planeringsunderlag för ”Modernismen i Västmanland” berör länets samtliga kommuner. När det gäller planeringsunderlag för kulturmiljö är det kommunens behov som styr vilka underlag som tas fram. Under året har arbetet fortsatt i Norbergs kommun. Den långsiktiga dialogen om stadsnära riksintressen har fortsatt med Västerås stad.

Allmänheten som målgrupp

Mycket av Länsstyrelsens arbete är av allmänt intresse. Länsstyrelsens hemsida, där information och blanketter kan hämtas, uppdateras kontinuerligt.

Under året har flera arrangemang vänt sig till allmänheten. Det är

- En temadag om Bjurhovdagravfältet på Västmanlands läns museum
- Invigning av byggnadsminnet Karmansbo smedja
- Flera vandringar i Björksta bronsålderbygd
- Fullbokade visningar av målningarna i Bråfors.

46 **Tabell 5.1**

Länsfakta kulturmiljö	2013-12-31	2012-12-31	2011-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	9 087	9 073	27 027
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	47	44	44
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	68	68	68
Riksintresseområden för kulturmiljövården, antal	26	26	26
Riksintresseområden för kulturmiljövården, yta (ha)	35 229	35 229	35 229
Kulturresevat, antal	2	2	2
Kulturresevat, yta (ha)	473	473	473
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	100	100	100

Kommentarer Tabell 5.1

Antalet registrerade fornlämningar är enligt Riksantikvarieämbetets statistik. Före år 2012 redovisades det totala antalet efter sökning i Fornsök. Där ingår fler lämningstyper än fasta fornlämningar och antalet blev därför större.

Ytan för det statliga kulturresevatet Bråfors bergsmansby uppgår till 80 hektar och det kommunala Gäddeholms herrgård till 393 hektar.

47 **Tabell 5.2**

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2013	2012	2011
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	9 315	9 098	9 309

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso, Riksantikvarieämbetets handläggsystem

Kommentarer Tabell 5.2

År 2013 är det första året som Riksantikvarieämbetet fördelar bidragsmedlen efter den nya 3-årsmodellen.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar
--

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 45*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,37	1,94	1,15
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,52	1,60	2,04
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	2,75	2,44	2,32
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	5 909	4 312	4 456
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	3,94	2,96	3,27
Antal ärenden, inkomna och upprättade	84	97	108
Antal beslutade ärenden	79	87	103
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 4563, Uppföljning av kommunernas uppgifter i krishanteringssystemet (Fylls i med tillhörande fotnot av de länsstyrelser som berörs av undersökningen) ³⁾	71		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 4563 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga länsstyrelser är 68.

48

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

48a

Volym och prestationer

Länsstyrelsen har under 2013 genomfört ytterligare projektverksamhet, därav något högre verksamhetskostnader jämfört tidigare.

Brukarundersökningen 2013 – Uppföljning av kommunernas uppgifter i krishanteringssystemet (4563)

Den sammanvägda bedömningen (nöjd-index) för Västmanlands län 2013 var 67. Genomsnittet för samtliga län var 63. Målgruppen för verksamhetsområdet Uppföljning av kommunernas uppgifter i krishanteringssystemet (4563) var samtliga beredskapssamordnare och kommunchefer som arbetar med dessa frågor i länets kommuner. Nöjdindex uppgick till 71, vilket var högre än genomsnittet för samtliga länsstyrelser som uppgick till 68. Verksamheten fick höga betyg på bland annat områdena information via telefon, bemötande, engagemang och intresse samt lätt att förstå skriftliga beslut och yttranden. Förbättringsområden är till exempel lätt att hitta på webbplatsen och att tillhandahålla den information som efterfrågas.

48b

Andra väsentliga insatser inom området

Övning Omfall

En väl fungerande krisberedskap förutsätter återkommande övning och utbildning inom olika områden. Under 2013 har en omfattande övning genomförts som avser kärnteknisk olycka vid Westinghouse i Västerås.

Syftet var att säkerställa den strategiska förmågan hos ansvariga aktörer att hantera en kärnteknisk olycka på Westinghouse samt testa länsstyrelsens beredskapsplan för

Westinghouse. Ett annat syfte var att prova förmågan att leda en strategisk samverkande ledning inkluderande samverkanspartners på lokal, regional och nationell nivå.

Övning Omfall har planerats, genomförts och utvärderats under 2013. I utvärderingsrapporten som tagits fram av Länsstyrelsen beskrivs övningens syfte och mål, omfattning och innehåll samt identifierade brister och problemområden.

Rapporten ligger till grund för det kommande arbetet med att förbättra och utveckla Länsstyrelsens egen krishanteringsorganisation och samverkande aktörers förmåga att inom respektive organisation samt i samverkan med andra myndigheter hantera en kärnteknisk olycka.

Under 2014 kommer erfarenheterna från övningen och utvärderingen att omhändertas och åtgärder kommer föreslås och vidtas i respektive organisation för att öka förmågan att hantera en kärnteknisk olycka. Effekten hittills är att utifrån de genomförda momenten har de deltagande aktörerna väsentligt ökat sin förmåga med att hantera denna typ av olycka. Den ökade förmågan avser såväl att hantera konsekvenserna av en kärnteknisk olycka som en ökad generell kompetens att hantera allvarliga och omfattande extraordinära händelser. Dessutom har övningen OMFALL bidragit till att öka samverkande aktörers förmåga till samverkande ledning, vilket Länsstyrelsen bedömer som en viktig framgångsfaktor för att hantera och lindra konsekvenserna av en händelse.

Samordnad ledning/kriskommunikation U-Sam (Samverkan i Västmanland)

Länsstyrelsen utövar det geografiska områdesansvaret i bred samverkan med länets ansvariga aktörer inom ramen för U-Sam.

Det långsiktiga målet är att ha säkerställt kvalificerad ledning och samverkan samt ett flexibelt agerande vid stora olyckor och kriser.

Länsstyrelsen bedömer att förutsättningarna för samverkan före, under och efter en kris har ökat i länet under de senaste åren. Detta till följd av att ett kontinuerligt utvecklingsarbete genomförts i bred samverkan, alltifrån gemensam planering, övning och utbildning. Bland annat genomförs månadsvisa omvärldskonferenser med U-Sams aktörer där syftet är att skapa en samlad lägesbild och underlag för beslut för samverkande aktörer samt vid behov kunna bidra till samordnad kommunikation och information.

Under 2013 har U-Sam medverkat i två tvådagarsutbildningar i samverkan med Länsstyrelsen i Värmland och MSB. Utvecklingsarbetet, som består av sammanlagt sex tvådagarsutbildningar, fortsätter under 2014. Även fyra U-Sam-möten har genomförts under året samt att merparten av U-Sams aktörer på något sätt deltog i Övning Omfall (se särskild rubrik).

U-Sam har även gjort ett studiebesök på Kansliet för krishantering vid statsrådsberedningen och på Rikskommunikationscentralen vid Rikspolisstyrelsen i Stockholm. I programmet ingick också en föreläsning om SPIS-projektet, (suicidprevention i Stockholm). Syftet med studiebesöken var +att öka kunskapen om krishantering på nationell nivå, öka kunskapen om ett förebyggande projekt med goda erfarenheter samt en kunskapshöjning om polisens arbete vid stora händelser. En muntlig utvärdering visar att syftet uppfylldes.

Arbetet med utvecklingen av länets nätverk för kriskommunikatörer har, på grund av övning Omfall, fått stå tillbaka. Krisinformation och kriskommunikation var däremot tema vid ett välbesökt seminarium i övningen Omfall. Däremot kommer detta arbete att ta fart under 2014.

Erfarenheterna av övning Omfall har visat på vikten av en väl fungerande kriskommunikation vid en komplex händelse i länet.

Arbetet med att upprätta flerårig övningsplan för U-Sam kommer att påbörjas efter att slutanalysen av övning Omfall är klar.

Utvecklingen av användningen av informationssystemet WIS och Rakel bland länets ansvariga aktörer har pågått under 2013 och kommer att fortsätta under 2014.

U-Sam har sammanträtt skarpt vid tre händelser under 2013:

- 15-16 januari, med anledning av svår halka och trafikproblem längs E 18.
- 20 maj, med anledning av tendenser till att händelserna i Husby fått spridningseffekter till ett område i Västerås.
- 4 december, Vädervarningskonferens inför stormen "Sven".

Vid samtliga dessa tillfällen var syftet att få en samlad lägesbild av situationen och att utarbeta en grund för att samordna information till allmänhet och media.

U-Sam är en stor hjälp för att få en samlad lägesbild av hur en händelse utvecklar sig och vilka behov respektive aktör har. Samtliga aktörer är positiva till att U-Sam sammankallas.

Oljeskydd

Mälaren är en viktig transportled med två av Sveriges största insjöhamnar. Den är dricksvattentäkt för en stor del av länets befolkning och den har med sina höga naturvärden stor betydelse för friluftslivet. Under året har Länsstyrelsen initierat ett utvecklingsarbete avseende oljeutsläpp i Mälaren. Arbetet sker i samverkan med angränsande län.

Målet är att vid utgången av 2014 ha utarbetat en:

- Gemensam planering för hur en oljeolycka på Mälaren ska hanteras avseende ansvar, samband, ledning, larmning och samverkan.
- Digital miljöatlas för Mälaren.

Under året har det genomförts tre möten i projektet. Totalt deltar 8+ 4⁶ kommuner (av 20 möjliga) runt Mälaren samt tre länsstyrelser i den länsövergripande arbetsgruppen. Även Kustbevakningen och MSB deltar i projektet. Ett fåtal kommuner har meddelat att de inte har resurser att delta i projektet men alla kommuner och länsstyrelser runt Mälaren får del av kallelser och minnesanteckningar ändå.

Två kommuner är i princip klara med sina oljeskyddsplaner, de andra arbetar på planerna. Struktur för planerna finns och har beslutats i den länsövergripande arbetsgruppen.

Effekten hittills är att aktörerna i projektet har enats om ansvar, roller och i stort hur samverkan ska ske vid en oljeolycka i Mälaren.

Projektet finansieras delvis av anslag 2:4 Krisberedskap och fortsätter även under 2014.

⁶ De åtta kommuner som deltar är Hallstahammar, Köping, Kungsörs, Västerås., Eskilstuna, Strängnäs, Ekerö samt Järfälla kommun. Järfälla kommun representerar dock ytterligare fyra kommuner som återfinns under Brandkåren Attundas organisation. Därav 8+ 4 kommuner.

Förutom detta har Länsstyrelsen även deltagit vid MSB:s nationella oljeskyddsseminarie i november 2013 samt vid den workshop som MSB anordnade i samband med utarbetandet av ny nationell oljeskyddsstrategi i augusti.

Samverkan med Försvarsmakten

Försvarsmakten genomför strategiskt utvecklingsarbete som bland annat medför att fyra regionala staber har etablerats fr.o.m. 1 januari 2013. Länsstyrelsen i Västmanland samverkar med region Mitt med säte i Kungsängen.

Inom ramen för utvecklingsarbetet har fyra, av Försvarsmakten initierade, möten hållits. Detta utvecklingsarbete har lett till att Försvarsmakten numera är representerade både i U-Sam och i ovan beskrivna projekt avseende regional samverkan och ledning. Försvarsmakten deltog även i övning Omfall.

Länsstyrelsen har dessutom deltagit i Försvarsmaktens myndighetsdagar i september samt besökte övningen "Geltic bear" i november. Utifrån den förväntade kraftsamling som ska göras inom mer praktisk totalförsvarsplanering från 2016, totalförsvarsplanering från 2015 och framåt kommer arbetet att intensifieras ytterligare under 2014. Länsstyrelsen önskar att regeringen anger förutsättningarna för arbetet inklusive resurser för att utföra de uppgifter som åligger myndigheten.

Effekten av samarbetet 2013 är att Länsstyrelsen och Försvarsmakten har knutit närmare kontakt och tillsammans har lagt grunden för ett fortsatt samarbete. Ett antal utvecklingsområden har identifierats. För mer information, se Länsstyrelsens svar till MSB på RB-uppdrag 69, diarienummer 452-3201-13.

Länsstyrelsens interna krishanteringsorganisation

Länsstyrelsens geografiska områdesansvar kan inte genomföras utan en väl fungerande krishanteringsorganisation framförallt inom områdena ledning, information och analys.

Det långsiktiga målet är att ha en internt väl förankrad krishanteringsorganisation inklusive TiB-organisation som bygger på Länsstyrelsens ordinarie arbetsmetoder.

Delar av krishanteringsorganisation på Länsstyrelsen deltog i övning Omfall. Övningen visade på att den interna krishanteringsorganisationen bör ses över. Dels bör krishanteringsorganisationen, organisatoriskt, ligga på en mer operativ nivå, dels behöver delar av krishanteringsorganisation, inklusive TiB, utvecklas ytterligare genom utbildning samt övas. Med anledning av detta har funktionen för samhällsskydd och beredskap tagit fram ett förbättringsförslag till länsledningen.

TiB-funktionen på Länsstyrelsen har omformats med tre nya medarbetare under året, beroende på normal arbetsrotation (medarbetare som slutat/ tjänstlediga). Dessa tre har påbörjat en utbildning till rollen som TiB, bland annat genom att gå en stabs- och ledningsutbildning. Tjänstgörande TiB redovisar regelbundet, på veckobasis, sin tjänstgöring på ett därför avsett protokoll i WIS.

Länsstyrelsen har regelbundet ansvarat för omvärldsbevakningsmöten med U-Sam samt redovisat dessa i WIS. Länsstyrelsen deltar också vid MSB:s regelbundna samverkanskonferenser som äger rum på onsdagar.

Länsstyrelsen har för avsikt att kontinuerligt och regelbundet använda Rakel vid ovan nämnda omvärldsbevakningsmöten. För närvarande genomförs dessa ibland med hjälp av konferenstelefon med anledning av att samtliga aktörer inom U-Sam ännu inte har tillgång till Rakel. Arbetet med att samtliga aktörer ska finnas tillgängliga via Rakel fortskrider. Under 2014 förväntas detta arbete vara genomfört.

Rakel

Under året har ett projekt genomförts för att utrusta samt utbilda kommunerna i länet med Rakel. Västerås stad har inte deltagit i detta projekt då staden redan vid årets början kommit en bit på väg. Projektet har inneburit att samtliga kommuner har anskaffat minst två Rakel-mobiler för kommunal ledning. En fast station avsedd för den kommunala ledningsplatsen samt en handburen station. Projektet var genomfört i mitten av oktober 2013.

Länsstyrelsen egna utrustningar har programmerats enligt de nationella riktlinjerna. Mobiler avsedda för i första hand djurskydd och rovdjurshandläggare har fått förtursknappen ansluten mot polisens länskommunikationscentral.

ÖSAM - Övergripande samverkan mellan länsstyrelserna i Mellansverige⁷

Länsstyrelsen har under flera år deltagit i det länsstyrelseövergripande samarbetet ÖSAM. Syftet är att dela erfarenheter, samverka kring gemensamma frågor. Under 2013 har Länsstyrelsen i Uppsala ansvarat för ordförandeskapet i ÖSAM. Länsstyrelsen har deltagit i de aktiviteter som genomförs inom ramen för de nedan angivna arbetsgrupperna:

- *Ledningsgrupp*: styr arbetet i de olika grupperna samt fungerar som kontakt gentemot centrala myndigheter.
- *Arbetsgrupp krisberedskap*: samverkan kring uppföljning av kommunernas verksamhet enligt lagen om extraordinär händelse samt samverkan kring klimatperspektivet i risk- och sårbarhetsarbetet samt kontinuitetsplanering och resultatmål.
- *Arbetsgrupp social oro*: gemensam kunskapsuppbyggnad kring begreppet ”Social oro/sociala risker”
- *Arbetsgrupp styrel*: samverkan kring utveckling av tidigare framtaget underlagsmaterial
- *Handläggarnätverk* inom ramen för Lag om skydd mot olyckor: samverkan kring definitioner och begrepp samt gemensamma kriterier och metoder
- *Arbetsgrupp kriskommunikation*: samverkan kring informationshantering
- Storkonferens med övriga ÖSAM-län för att ytterligare stärka samverkan och utbyta erfarenheter
- Gemensam utbildningsgrupp tillsammans med bland andra Länsstyrelserna i Uppsala, Gävleborgs och Dalarnas län samt samverkande aktörer.

Mötena har skett både via Lync och fysiskt. Minnesanteckningar finns från dessa möten. Arbetsgrupp Styrel och Arbetsgrupp Kriskommunikation har inte haft några möten under året på grund av att det varit ett ”mellanår” för Styrel när det gäller planering och genom att det inte funnits utpekade personer för att bilda Arbetsgrupp Kriskommunikation. Nätverket finns kvar, men är vilande, för att återigen kunna startas upp vid behov. Dessutom finns en övergripande verksamhetsplan för ÖSAM-samarbetet.

⁷ I ÖSAM ingår länsstyrelserna i Gotland, Stockholm, Södermanland, Uppsala, Värmlands, Västmanlands, Örebro och Östergötlands län.

Gemensamt i ÖSAM drivs också ett treårigt 2:4-projekt där Länsstyrelsen i Uppsala är projektledare/samordnare. Projektet har namnet ”Utveckling av gemensamma planverk inom ÖSAM kopplat till utrymme och mottagning av civilbefolkning i samband med omfattande samhällspåverkande händelse”.

Under året har den länsöverskridande utbildningsgruppen för Uppsala, Västmanlands, Dalarnas och Gävleborgs län planerat och genomfört utbildningar i

- Mediautbildning
- Grundläggande stabs och ledningsmetodik
- Regional samverkanskurs (stab)

Tre kurser har ställts in. En regional samverkanskurs (LEH) fick ställas in p.g.a. tekniska problem i anmälningförfarandet och två kurser (RSK operativ nivå, samt Ledningsmetodik 3-dagar) ställdes in p.g.a. för få deltagare.

Kurskatalog utarbetas för respektive år där mål, syfte och målgrupp för kurserna beskrivs.

Även Landstinget Västmanland, Polisen, räddningstjänsten och kommunerna (representerade) deltar i utbildningsgruppen.

Effekten av utbildningsgruppens arbete är att kurserna bidrar till en ökad förståelse för samverkan och ledning för respektive deltagare för att de ska kunna fungera i sina ordinarie roller vid en händelse. Kurserna bidrar även till att knyta nya kontakter och nätverkande mellan deltagarna.

Effekten av ÖSAM-samarbetet i stort är att länen tillsammans kan utgöra en påtryckningspart gentemot centrala myndigheter i aktuella frågor. Möjligheter finns till att samverka kring olika remisser, till exempel i samband med MSB:s CBRN-E-strategi (kemiska (C), biologiska (B), radiologiska (R) nukleära (N) och explosiva (E) ämnen) och MSB:s remiss om samhällsviktig verksamhet. Mötena bidrar till ett kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan handläggarna inom respektive sakområde. Samarbetet ger även möjlighet för centrala myndigheter att kunna presentera nyheter för länsstyrelserna i mellansverige vid ett och samma tillfälle.

I ÖSAM:s regi har under året också genomförts två kunskapsdagar inom social oro/ sociala risker och ett gemensamt seminarium kring GNSS (Årets förmågebedömning som behandlade påverkan av störningar i GNSS, d.v.s. Global Navigating Satellite System).

Skogsbrandflyg

Länsstyrelsen har för 2013 med option för 2014 upphandlat Skogsbrandbevakning med flyg av Västerås Flygklubb. Under säsongen har bevakningen genomförts med 110 timmars flygtid och det har upptäckts fyra skogbränder.

Intern informationssäkerhet

Den interna informationssäkerheten ökar alltmer i betydelse. Målet är att samtliga medarbetare vid årets slut ska vara medvetna om betydelsen av informationssäkerhet samt regelmässigt göra en säkerhetsklassning av hanterad information.

En ny metod för framtagning och anpassning av informationssäkerhetsarbetet har tagits fram gemensamt av länsstyrelserna. Denna metod har testats under året. Nya metoder och anvisningar för säkerhetsklassningar är under utarbetande. Ovanstående har gjort att ingen vidareutveckling av Länsstyrelsens eget material har genomförts.

Återrapportering regleringsbrev**49**

RB 67. Länsstyrelsernas tillsyn av kommunerna inom området skydd mot olyckor syftar till att främja och bedöma kommunernas förmåga att leva upp till nationella mål, verksamhetsmål och särskilda skyldigheter enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Länsstyrelserna ska redovisa en sammanfattande bedömning av kommunernas arbete enligt lagen om skydd mot olyckor.

Under året har samråd om vilka verksamheter som ska vara s.k. 2:4-verksamheter skett med länets kommuner och räddningstjänster. Två företag är föremål för omprövning av besluten. Inga beslut har ännu fattats.

Länsstyrelsen har deltagit som observatör vid en övning på 2:4-verksamheten OK/Q8:s oljedepå i Västerås där Mälardalens Brand- och räddningsförbund samövade med Släckmedelscentralen, SMC. Utvärdering av övningen är klar och har kommit Länsstyrelsen till del.

Länsstyrelsen har begärt in en olycksundersökning från Västra Mälardalens kommunalförbund, avseende olycka med farligt gods i Köping 2013-06-24 och den har kommit Länsstyrelsen tillhanda.

Någon tillsynsverksamhet av kommunernas arbete med LSO har inte skett under året p.g.a. resursbrist, bland annat på grund av att omfattande personalresurser under året har lagts på övningen Omfall. Därför kan inte Länsstyrelsen göra någon övergripande och rättvisande bedömning av hur länets kommuner arbetar med Lag om skydd mot olyckor enligt RB-uppdragets intentioner.

RB 68. Länsstyrelserna ska inom ramen för det geografiska områdesansvaret göra en värdering av de risk- och sårbarhetsanalyser och handlingsplaner som kommuner och landsting sammanställer enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Länsstyrelserna ska bedöma kvalitén på analyserna och hur dessa kan användas i de regionala risk och sårbarhetsanalyserna. Länsstyrelserna ska följa upp i vilken utsträckning åtgärdsbehov som tidigare har identifierats i kommunernas och landstingens risk- och sårbarhetsanalyser har tillgodosetts samt i vilken utsträckning eventuellt inträffade extraordinära händelser har utvärderats. Uppföljningen ska inriktas så att den kan samordnas med uppföljningen av kommunernas användning av utbetalade medel enligt avtal mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting om kommunernas uppgifter i samhällets krisberedskap.

Risk- och sårbarhetsanalyser samt handlingsplaner

Med utgångspunkt i MSBFS 2010:6 (utifrån nedanstående tre frågeställningar) fick Länsstyrelsen in revidering av samtliga kommuners samt Landstingets risk- och sårbarhetsanalyser.

1. Ändrade förutsättningar som påverkar riskbilden eller de förmågebedömningar som gjorts enligt 6 eller 7§.
2. Genomförda och planerade åtgärder som påverkar riskbilden eller de förmågebedömningar som gjorts.
3. Resultatet av genomförd uppföljning av risk- och sårbarhetsanalyser.

Länsstyrelsen anser att även om kvaliteten på risk- och sårbarhetsanalyserna skiljer sig åt så håller de en godkänd nivå. Aktörerna har identifierat händelser som kan leda till en extraordinär händelse, avgjort konsekvenserna och gjort en bedömning av förmågan att hantera risken. Följande åtgärder bör dock vidtas för att risk- och sårbarhetsanalyserna ska ensas och bli ännu bättre:

- Gemensamma skalor för sannolikhet och konsekvens bör användas. Det bör även anges vilken grad av osäkerhet som bedömningen grundar sig på.
- Förmågan bör av samtliga anges med de bedömningsnivåer som framgår av MSBFS 2010:6
- Riskerna bör benämnas med utgångspunkt i den nationella riskbedömningen
- Enhetliga definitioner bör användas.

Länsstyrelsen bedömer att samtliga kommuner i länet och Landstinget Västmanland arbetar aktivt med krisberedskap. Samtliga kommuner och landstinget har antagna krishanteringsplaner och merparten har även antagna informations- eller kommunikationsplaner.

Största risker i länet

Länsstyrelsen bedömer att följande risker är länets största:

- pandemi
- störningar i energiförsörjningen
- drivmedelsbrist
- översvämning

Därutöver finns ett behov av att arbeta vidare med nedanstående risker:

- ras och skred
- social oro
- störningar i dricksvattenförsörjningen
- risker med kemiska ämnen
- värmebölja

Åtgärder 2013 för att utveckla risk- och sårbarhetsanalyser (RSA)

Länets kommuner har tillsammans med Länsstyrelsen tagit fram en lista för inventering av förstärkningsresurser i länet. Listan ska ligga till grund för den inventering av material och kompetenser som ska genomföras 2014-2015.

Arbetet med att identifiera samhällsviktiga verksamheter är genomfört och kommer under 2014 läggas in i GIS när det gäller samhällsviktig verksamhet som ligger inom riskområden för ras, skred eller översvämning.

Länsstyrelsen har under 2013 initierat utvecklingsinsatser inom arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser.

Exempel på insatser som genomförts är:

- Möte om risk- och sårbarhetsanalyser i Hallstahammar med syfte att tillsammans med kommunerna lägga grunden för hur man ska arbeta med gemensam plan och struktur för RSA-arbetet i länet.
- Under hela 2013 har beredskapssamordnarna och krisinformatörsnätverket deltagit vid de utbildningstillfällen som genomförts inför övning Omfall. Utfallet av övningen har medfört att brister i krishanteringsorganisationen har identifierats. Länsstyrelsen bedömer att arbetet med Omfall gett effekter i såväl kommunernas som landstingets och Länsstyrelsens risk- och sårbarhetsarbete.
- Länsstyrelsen har även deltagit i tre kommuners egna aktiviteter där syftet varit att initiera och fördjupa arbetet med risk- och sårbarhetsanalyserna i den egna kommunen.

Länets förmåga – i huvudsak god, men har vissa brister

Sammanställning med analys och värdering av kommunernas och landstingets risk- och sårbarhetsanalys har genomförts. Sammanställningen finns i Risk- och sårbarhetsanalys för Västmanlands län, och som redovisades till regeringen i november 2013 (Länsstyrelsens diarienummer 451-5128-12).

Av Länsstyrelsens genomförda sammanställning framgår att länets förmåga inte ändrats från tidigare år och är därmed fortfarande i huvudsak god, dock med vissa brister.

Länsstyrelsen bedömer att samtliga kommuner och Landstinget arbetar aktivt med krisberedskap. Samtliga kommuner och landstinget har antagna krishanteringsplaner och merparten har även antagna information- eller kommunikationsplaner.

Jämför även sammanställning av kommunernas verksamhet i Länsstyrelsens risk- och sårbarhetsanalys 2013 som har redovisats till regeringen i november 2013 (LST:s d.nr 451-5128-12).

Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 5*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	23,82	21,83	20,94
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	21,50	25,99	24,90
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	32,11	32,96	33,41
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	65 085	64 670	59 093
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	43,41	44,39	43,34
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1388	1520	1487
Antal beslutade ärenden	1325	1592	1398
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	46	44	47
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	18 444	19 983	21 036
Varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet, VÅS 555*			
Beslutade tillsynsärenden, (st)	60	84	114
Totala verksamhetskostnader inkl OH vht 555*, (tkr)	1 076	1 269	993
Kostnad per tillsynsärende, (kr/st)	17 933	15 107	8 710
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 535, Tillsyn av vattenverksamhet (Anmälningssärenden). ³⁾	72		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 535 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelseer är 66.

51

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven. Uppgifterna kan till exempel återfinnas i olika sakförordningar.

51a

Volymer och prestationer

Lokala naturvårdsprojekt (LONA)

Länsstyrelsen administrerar de lokala naturvårdsprojekten. För 2013 har Länsstyrelsen fått in 10 ansökningar till LONA-projekt med en total kostnad på 7 275 800 kr varav 3 636 900 kr i önskat bidrag. Under 2013 har 1 242 900 kr fördelats på nio nya projekt varav 810 400 kr utbetalats under 2013. Bidragutbetalningar har tidigare lagts för fyra pågående projekt med sammanlagt 276 500 kr efter omförelse inom 1:3 anslaget. Detta innebär att det i Västmanlands län under 2013 bedrivits totalt 25 projekt. Exempel på projekt som har beviljats bidrag under 2013 är naturvärdesinventering av tätortsnära skogar, framtagande av grönstrukturplan, försöksbekämpning av den invasiva arten sjögull samt anläggande av en naturskola. Länsstyrelsen har lett ett nationellt arbete för att ta fram nationella beslutsmallar för LONA i handläggningssystemet Platina. LONA bidrar till uppfyllandet av miljö kvalitetsmålen *Levande sjöar och vattendrag*, *myllrande vattendrag*, *levande skogar*, *ett rikt odlingslandskap*, *god bebyggd miljö* och *ett rikt växt- och djurliv*.

Utvecklingsarbete för en effektivare och mer korrekt prövning inom naturvårdsområdet.

Länsstyrelsen har under året arbetat strategiskt med utveckling av prövning av ärenden inom naturvården. Ansökningsblanketter har tagits fram och lagts ut på Länsstyrelsens webbplats inom områdena fridlysning, terrängkörning och biotopskydd. Prövningsrutiner och beslutsmallar har setts över alternativt tagits fram för ärenden rörande skyddade områden. Länsstyrelsen har varit samordnande län för länsstyrelsernas prövning inför 2013 års bekämpning av stickmyggor i Nedre Dalälvsområdet. Rutiner har även tagits fram för denna form av prövning. På grund av personalförändringar har handläggningstiderna för prövning och tillsyn av ärenden inom naturvårdsområdet ökat. Länsstyrelsens prövning av ärenden inom naturvårdsområdet bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen *Levande sjöar och vattendrag, myllrande vattendrag, levande skogar, ett rikt odlingslandskap, god bebyggd miljö* och ett rikt växt- och djurliv.

Stora personalomsättningar på Länsstyrelsens miljöenhet

Under året har det varit stora personalomsättningar på Länsstyrelsens miljöenhet, både på chefs- och handläggarnivå. Enheten har haft en tillfällig chefslösning under halva året vilket bland annat har inneburit att handläggare har fått ta ett större ansvar för ledningsfrågor. Det är framför allt handläggare som arbetar med miljöskyddsfrågor, tillsyn- och prövning av miljöfarlig verksamhet och föroreningsskador, som har slutat under året. Konsekvenserna av resursbristen är mindre tid för ärendehandläggning och egeninitierad verksamhet, såsom; tillsyn, tillsynsvägledning, ansvarsutredningar och bidragsärenden inom föroreningsskadade områden.

Brukarundersökningen 2013 – Tillsyn av vattenverksamhet (535)

Målgruppen för verksamhetsområdet Tillsyn av vattenverksamhet (535) var anmälningar om vattenverksamhet som fått beslut från Länsstyrelsen. Nöjd-index var 72, vilket var högre än genomsnittet för samtliga länsstyrelser som uppgick till 66. Verksamheten fick höga betyg på bland annat områden så som bemötande, engagemang och intresse, information via telefon, tydliga motiveringar i beslut och hög kompetens. Förbättringsområden är till exempel om det är lätt att hitta information på den externa webbplatsen samt beträffande svarstiden på e-post.

51b**Andra väsentliga insatser inom området****Två nationella projekt om träd**

Länsstyrelsen i Västmanland deltar i två nationella projekt om träd. Det ena projektet handlar om standardisering av trädvårdstermer som samordnas av SIS, Swedish Standards Institute. I detta projekt medverkar även bland annat Stockholms stad, Göteborgs kommun, Malmö stad, Svenska trädföreningen och Sveriges arboristförbund. De standardiserade trädvårdstermerna beräknas vara klara under våren 2015.

Det andra projektet handlar om avvägning kring olika intressen i samband med olika typer av åtgärder med träd i offentliga miljöer. Projektet syftar till att skapa en modell kring hur man tar hänsyn till kulturmiljövärden, naturvärden och sociala värden när man planerar större insatser i till exempel parker, alléer och kyrkogårdar. Utöver Länsstyrelsen medverkar Riksantikvarieämbetet, Trafikverket, Naturvårdsverket, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Föreningen Sveriges kyrkogårdsschefer, SLU och Föreningen Sveriges stadsträdgårdsmästare.

Informationsinsatser

I augusti anordnades ett tvådagarsseminarium om träd. Det hölls inom åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd. På seminariet informerades om trädvärdering, VETree, som är ett EU-projekt om utbildning om gamla träd samt standardisering av trädvårdstermer. Även det framtida arbetet inom åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd diskuterades också. På seminariet deltog representanter från 12 länsstyrelser, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket och SLU.

Länsstyrelsen i Västmanland har tagit fram en folder om att skydda trädrötter vid arbete inom städer. Målgruppen är kommuner, byggbolag och andra som arbetar med grävningar och annat arbete i närheten av träd runt om i Sverige.

Inom ramen för Life-projektet MIA har ett seminarium om död ved genomförts. Vid seminariet deltog 50 personer från 14 olika länsstyrelser och nio övriga organisationer. Syftet med seminariet var att genom diskussion mellan forskare, naturvårdsförvaltare och beslutsfattare öka kunskapen om hur man hanterar frågor kring död ved i samband med naturvårdsskötsel. Ett av resultaten med seminariet var en förbättrad nationell samsyn kring detta ämne.

Under 2013 har Länsstyrelsen genomfört 16 guidningar i egen regi samt genom två guideprogram hjälpt till att sprida information om ytterligare 28 guidningar i länet. Exempel på andra aktörer som har medverkat i guideprogrammen är kommuner, ideella föreningar och Naturskolan i Asköviken.

Ansökan om nytt Life+ projekt

Sedan år 2012 driver Länsstyrelsen framtagandet av ett nytt Life-projekt, Life Taiga. Projektet kommer att fokusera på naturvårdsbränning och i projektet kommer 14 län att medverka. Projektet leds av Länsstyrelsen i Västmanland. Ansökan lämnades in till EU i juni 2013 och i december gick projektet in i EU:s så kallade frågefas, vilket innebär att EU ser positivt på projektet. Definitivt svar inväntas i början av 2014.

Inventeringsarbete av förorenade områden

Som en del i arbetet med att nå miljökvalitetsmålet giftfri miljö genomför Länsstyrelsen kartläggning, utredningar och åtgärder av förorenade områden. Naturvårdsverket har som målsättning att allt inventeringsarbete av förorenade områden som prioriterats av Naturvårdsverket ska avslutas 2013. Under 2013 har inventering i huvudsak skett av plantskolor och handelsträdgårdar. Vid uppföljning av Länsstyrelsens plan för inventeringsarbetet framgår att Länsstyrelsen inte kommer att uppnå Naturvårdsverkets mål, utan inventering väntas kunna färdigställas tidigast 2014.

Samråd och prövning miljöfarlig verksamhet

Länsstyrelsen har, på verksamhetsutövarnas initiativ, medverkat vid 13 samråd inför tillståndsansökan enligt miljöbalken hos Miljöprövningsdelegationen i Uppsala eller Mark- och miljödomstolen. Samråden har förberetts och genomförts med målsättningen att avgränsa MKB:n rätt och att underlätta för den fortsatta prövningsprocessen. Länsstyrelsen har svarat på ett 20-tal remisser i pågående prövningsärenden hos Miljöprövningsdelegationen i Uppsala och Mark- och miljödomstolen. Länsstyrelsen har framför allt bevakat allmänna intressen och haft som målsättning att bidra till en effektiv prövningsprocess genom att skriva tydliga och ändamålsenliga yttranden.

Samråd minerallagen

Länsstyrelsen har deltagit i ett samråd inför planerad ansökan om brytningskoncession enligt minerallagen. Det planerade gruvärendet är det första i modern tid och Länsstyrelsen har arbetat tvärssektoriellt med ärendet.

Tillsyn gränsöverskridande avfallstransporter

Länsstyrelsen har bedrivit tillsyn över gränsöverskridande avfallstransporter (GRÖT) vid sju tillfällen under året. Transporterna har innehållit bland annat begagnade bildelar och kylskåp. Länsstyrelsen har utbildat trafikpolisen vid tre tillfällen, inför en särskild GRÖT-insats som genomfördes under hösten. Insatsen innebar att trafikpolisen stoppade utlandsregistrerade lastbilar under tre dagar för att kontrollera export av avfall. Länsstyrelsen hade jour för att vid behov komma och göra bedömningar om lasten utgjorde farligt avfall eller ej. Inga transporter stoppades, men insatsen har ökat kompetensen hos både trafikpolisen och Länsstyrelsen och ökat förståelsen för myndigheternas olika roller i tillsynen över gränsöverskridande avfallstransporter.

Länsstyrelsen har samarbetat med Kriminalunderrättelsetjänsten inom Polismyndigheten (KUT) inför en myndighetsgemensam tillsynsinsats på en bilskrotningsanläggning i länet.

Indikatorer

52

Allmän miljö- och naturvård utgiftsområde 20¹⁾

Biologisk mångfald	2013	2012	2011	2010
Andel av Länsstyrelsen skyddad produktiv skogsmark av den totala arealen produktiv skogsmark (%)	1,93	1,81	1,79	1,75
Förekomst av rovdjur i länet	2013	2012	2011	2010
Antal vargrevir med föryngringar		2,0	2,5	1,33
Vattenmiljö	2013	2012	2011	2010
Andel ytvattenförekomster som uppnår hög eller god ekologisk status (%)	26	19	19	19
Andel grundvattenförekomster som uppnår god kvantitativ status (%)	100	100	100	100
Andel grundvattenförekomster som uppnår god kemisk status (%)	95	100	100	100
Mark	2013	2012	2011	2010
Antal objekt i riskklass 1		45	47	44
Antal sanerade objekt i riskklass 1 (ack)		5	4	1
<i>varav sanerade med statliga medel (ack)</i>		2	1	1

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Källa: VISS-databasen, Havs- och vattenmyndigheten, VIC-Natur

Kommentar kring ovanstående indikatorer

52a

Biologisk mångfald

Andelen skyddad produktiv skog har ökat med 0,12 procent. Under året har Länsstyrelsen bildat fyra naturreservat. Ett av reservaten ingår inte i indikatorn då det vann laga kraft efter årsskiftet. Under året avlog regeringen överklagandet av Länsstyrelsens beslut om revidering av Ängsö naturreservat, vilket har bidragit till den relativt stora ökningen av den skyddade skogsarealen. I indikatorn ingår inte Skogsstyrelsens och kommunernas områdesskydd.

52b

Förekomst av rovdjur i länet

Länet berörs av fyra vargrevir, varav ett finns helt inom länets gränser. Reviren delas med Örebro och Dalarnas län. Föryngring har kunnat fastställas i alla fyra revir under 2013. Under årets inventering blev fem lodjursföryngringar fastställda utifrån de kriterier som finns. Länet har även haft besök av björn, som har fångats på bild. Även järv har också rört sig inom länets gränser under 2013.

52c

Vattenmiljö

Den första statusklassningen fastställdes 2009. Till och med 2012 var klassningen densamma. Under 2013 genomfördes en uppdatering av statusklassningen. Resultatet av den uppdaterade statusklassningen visar att de allra flesta ytvattenförekomsterna har samma status som tidigare. Av de som fått ändrad status är det fler som klassats till bättre status än sämre. En handfull vatten har klassats ner från god till måttlig status. Det innebär att de inte längre uppnår målet om god status. Anledningen till att statusen har förändrats kan vara bättre underlag för bedömningen, förändringar i metodiken för bedömningen eller faktisk förändring av tillståndet.

Alla grundvattenförekomster i länet har god kvantitativ status. Det beror på att indelningen i förekomsterna endast omfattar de stora åsarna. Två av grundvattenförekomsterna når inte god kemisk status på grund av förorening av BAM⁸. Det är bättre underlag för bedömningen som är anledningen till försämringen av status.

52d

Mark

Antalet förorenade/misstänkt förorenade objekt i riskklass 1 (mycket stor risk) i Västmanland har varit relativt stadig över åren, med undantag av 2011. Två nya objekt bedömdes tillhöra riskklass 1 år 2011, Vansjö snickerier och Snickerifabriken i Valstalund, utifrån genomförda undersökningar. Inför 2012 kunde Vansjö snickerier och Surahammars bruk riskklassas ned, varför antalet riskklass 1 åter igen var 45 stycken.

Antalet sanerade objekt i riskklass 1 ökar över åren. Det har sanerats fler objekt i riskklass 1 sedan 1999 i Västmanland än vad nycketalen/indikatorerna ovan anger. Orsaken till underskattningen bedöms vara att siffrorna baseras på den årliga så kallade nyckeltalsredovisningen till Naturvårdsverket vars modell och instruktioner innehåller brister. Antal objekt som sanerats med hjälp av statligt bidrag i länet är två stycken, Blyslänten i Kolsva samt Riddarhyttans sågverk.

Återrapportering regleringsbrev

53

RB 45. Länsstyrelserna ska utveckla och genomföra regionala åtgärdsprogram i bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. Arbetet med åtgärdsprogrammen ska översiktligt redovisas.

Åtgärdsarbetet med miljö kvalitetsmålen

Bedömningen år 2013 i Västmanlands län visar att mycket arbete återstår för att nå riksdagens fastställda miljö kvalitetsmål. I länet pågår mycket miljö inriktat arbete men trots detta så är det inte tillräckligt då endast miljö kvalitetsmålen Frisk luft och Grundvatten av god kvalitet är nära att nås med i dag planerade styrmedel som beslutas före 2020. Övriga miljö kvalitetsmål kan inte uppnås.

Den regionala miljö målsuppföljningen kommer även fortsättningsvis att vara en mycket viktig del av arbetet på regional nivå. Genom den årliga bedömningen får Länsstyrelsen en bild av inom vilka områden åtgärdsarbetet bör intensifieras. Den regionala miljö målsuppföljningen rapporterades i december 2013 på Miljö målsportalen. Arbetet med uppföljningen har involverat flera enheter och många kompetenser inom Länsstyrelsen. I samband med uppföljningen togs i år för första gången fram ett särskilt uppföljningsdokument.

Nedan följer de viktigare insatser som har genomförts 2013 inom länet, redovisat per miljö kvalitetsmål.

1. Begränsad klimatpåverkan

Länsstyrelserna i Uppsala, Stockholm, Södermanland och Västmanlands län har ett kontinuerligt samarbete för att begränsa vår klimatpåverkan genom nätverket Samverkan Mälardalen Klimat och Energi. Arbetet omfattar bland annat utveckling av uppdraget att

⁸ Föroreningen BAM är en mycket stabil nedbrytningsprodukt som härrör från det sedan mer än tjugo år förbjudna ogräsmedlet Totex.

samordna energiomställning, skapa och planera nya projekt, utveckla arbetsmetoder samt stötta varandra.

Förbundet Agenda 21 och Länsstyrelsen har ett nära samarbete och Länsstyrelsen har under året deltagit i flertalet av förbundets aktiviteter. Under våren genomfördes temadagar om solenergi och Idéforum för hållbar utveckling. Samtliga anställda på Länsstyrelsen ska gå Vett & Watt-utbildningen, som är framtagna av Förbundet Agenda 21 i samverkan med Länsstyrelsen. Vett & Watt-utbildningen ger Länsstyrelsens personal kunskap om hur de kan minska sin energianvändning på jobbet och i hemmet.

Samarbetet med Energikontoret i Mälardalen har resulterat i projekt som Vindkraft Öst och Energiklok affärsrådgivning. Projektet Vindkraft Öst ska resultera i ett regionalt nätverk för vindkraft där privata och offentliga aktörer medverkar för att underlätta utbyggnaden av vindkraft genom förbättrad dialog mellan aktörer.

Länsstyrelsen har tillsammans med Trafikverket och Kollektivtrafikmyndigheten inlett ett arbete med att skapa en regional cykelstrategi för att öka cyklandet. Under hösten anordnades en cykelkonferens där tjänstemän från kommuner, intresseorganisationer och privatpersoner deltog. Nästan samtliga kommuner fanns representerade. Drygt 40 personer deltog i konferensen. Syftet var att informera om cykelstrategin, fördelar med ett ökat cyklande och att låta deltagarna komma med synpunkter på tidigt stadium processen med att ta fram en cykelstrategi.

Utifrån Länsstyrelsens framtagna strategi och struktur kring klimataspekter i fysisk planering arbetar Länsstyrelsen med att lyfta fram klimataspekter i samhällsplaneringen, såväl lokalt som regionalt, inom ramen för plan- och bygglagen. Länsstyrelsen tillhandahåller underlag och metoder som underlättar arbetet att inkludera det långsiktiga arbetet med att begränsa klimatpåverkan i den lokala och regionala samhällsplaneringen.

Projektmedel har erhållits från Trafikverket, Energimyndigheten och regionala utvecklingsmedel (1500 tkr) för att utveckla kommunernas arbete med energieffektiva transporter. Projektet är ett samarbete mellan Länsstyrelserna i Västmanland, Uppsala och Södermanlands län, Trafikverket och Energimyndigheten. Länsstyrelsen i Västmanland har en anställd på 80 procent som arbetar med projektet.

Under maj 2013 genomfördes sex seminarier om solenergi i länet tillsammans med Förbundet Agenda 21 och Energikontoret i Mälardalen. Intresset var stort i de sex kommuner där seminariet hölls. Genom seminariet framhölls fördelarna med solenergi och hur projektering och installationen sker i praktiken.

2. Frisk luft

Länsstyrelsen verkar inom flera områden för att uppnå miljö kvalitetsmålet Frisk Luft. Viktiga åtgärder för att uppnå miljö kvalitetsmålet i länet handlar om insatser för att minska problemen med marknära ozon och problem med höga partikelhalter i vissa hårt trafikerade gatumiljöer. För att komma till rätta med problemen med marknära ozon krävs främst insatser på internationell nivå, men kan delvis påverkas av utsläppen av ozonbildande ämnen lokalt. Framförallt utsläpp av flyktiga organiska ämnen bidrar till bildning av marknära ozon. I egenskap av tillsynsmyndighet verkar Länsstyrelsen tillsammans med berörda verksamhetsutövare för att minska användningen av organiska lösningsmedel inom industrin.

Miljöpåverkan genom utsläpp av luftföroreningar ses kontinuerligt över vid tillsyn och prövning av miljöfarliga verksamheter inom aktuella ärenden.

Länsstyrelsen bidrar även aktivt inom Västmanlands läns luftvårdsförbund genom att samordna övervakningen av luftkvalitet och miljöpåverkan från luftföroreningar. Syftet med förbundet är att ta fram information om luftföroreningars förekomst och effekter och sprida denna information till både allmänhet och organisationer.

Länsstyrelsen har antagit en klimat- och energistrategi som verkar för effektivisering på transportområdet med minskade utsläpp av svavel, kväveoxider och sot som följd. Länsstyrelsens har även antagit en regional utvecklingsplan (RUP) där en av målsättningarna är minskad energianvändning och effektiviserad uppvärmning av fastigheter, vilket kommer att leda till minskade utsläpp av luftföroreningar.

3. Bara naturlig försurning

Arbetet med miljömålet Bara naturlig försurning är integrerat med flera projekt som pågår inom miljömålet Levande sjöar och vattendrag. Flera projekt som ökar förutsättningarna för bevarande av flodpärlmussla och flodkräfta i kalkade vatten löper på.

Kalkning av sjöar och vattendrag är åtgärder som behöver utföras fortlöpande för att ge optimal effekt, medan åtgärder i vattendragsmiljöer för att skapa fria vandringsvägar (till exempel byte av vägtrummor och utrivning av mindre dammar) eller biotopförbättrande åtgärder (till exempel utläggning av lekgrus och död ved) mer kan betraktas som engångsinsatser som ger effekt på längre sikt.

Den förbättrade situationen för försurningskänsliga arter beror ofta på en kombination av biotopvårdande åtgärder och en lyckad kalkningsstrategi. Inom fiskevården har flodkräftfiskevård, biotopvård, fria vandringsvägar och återetablering av utslagna bestånd av öring i vattendragen prioriterats och lovande återintroduktioner av öring sker också inom Hedströmmens avrinningsområde, bland annat i Jerån och Skälsjöbäcken.

Förstärkningsutplantering och återintroduktion av flodkräfta har under året följts upp i en sjö och två kalkade vattendrag. I ett av vattendragen verkar projektet lovande hittills, med såväl återfångst som reproduktion av flodkräfta.

4. Giftfri miljö

Länsstyrelsen främjar en giftfri miljö genom arbetet med tillsyn och prövning av miljöfarlig verksamhet.

Sevesoanläggningar

I länet finns 14 anläggningar som omfattas av bestämmelserna i den så kallade Sevesolagstiftningen, vars syfte är att minska riskerna för allvarliga kemikalieolyckor. Länsstyrelsen ansvarar för tillsynen av anläggningarna och samordnar arbetet med Arbetsmiljöverket, som svarar för arbetsmiljöfrågorna. Länsstyrelsen samverkar även med kommunernas miljökontor och räddningstjänster vid tillsynen.

Tillsyn gränsöverskridande avfallstransporter

Länsstyrelsen har bedrivit tillsyn över gränsöverskridande avfallstransporter (GRÖT) vid sju tillfällen under året. Transporterna har innehållit bland annat begagnade bildelar och kylskåp. Länsstyrelsen har utbildat trafikpolisen vid tre tillfällen, inför en särskild GRÖT-insats som genomfördes under hösten. Insatsen innebar att trafikpolisen stoppade utlandsregistrerade

lastbilar under tre dagar för att kontrollera export av avfall. Länsstyrelsen hade jour för att vid behov komma och göra bedömningar om lasten utgjorde farligt avfall eller ej. Inga transporter stoppades, men insatsen har ökat kompetensen hos både trafikpolisen och Länsstyrelsen samt ökat förståelsen för myndigheternas olika roller i tillsynen över gränsöverskridande avfallstransporter.

Inventering av pågående verksamheter

För 15 av tillsynsobjekten har Länsstyrelsen initierat riskklassning enligt Mifo-metodiken för att ta reda på om det finns anledning att driva frågan om föroreningsskador i tillsynen.

Tillsynsvägledningsprojekt bilskrotar

Ett regionalt tillsynsvägledningsprojekt om bilskrotningsanläggningarnas hantering av kemikalier, farligt avfall samt föroreningsskador har drivits under året. En utbildningsdag med inriktning på pågående skrotverksamheter hölls under våren. I december anordnades en workshop för uppföljning av eventuella frågeställningar utifrån genomförd tillsyn på pågående bilskrotar samt en utbildningsdag med inriktning på tillsyn i form av ansvarsutredning av nedlagda verksamheter. Kommuner från hela mälardalsregionen och Dalarna deltar i projektet.

Inventeringsarbete av förorenade områden

Som en del i arbetet för att nå miljö kvalitetsmålet giftfri miljö genomför Länsstyrelsen kartläggning, utredningar och åtgärder av områden som är förorenade. Naturvårdsverket har målsättningen att allt inventeringsarbete av förorenade områden som prioriterats av Naturvårdsverket ska avslutas 2013. Under 2013 har inventering i huvudsak skett av plantskolor och handelsträdgårdar. Vid uppföljning av Länsstyrelsens plan för inventeringsarbetet framgår att Länsstyrelsen inte kommer att uppnå Naturvårdsverkets mål, utan inventering förväntas kunna färdigställas tidigast 2014.

Bidragsfinansierade utredningar och åtgärder av förorenade områden

Naturvårdsverket finansierar utredningar och åtgärder för förorenade områden där ansvar saknas. Länsstyrelsen genomför undersökningar eller förmedlar bidragen vidare till kommuner och andra myndigheter som genomför undersökningar och åtgärder. Under 2013 har åtta bidragsfinansierade utredningar drivits, fyra omfattar översiktliga undersökningar och övriga fördjupade undersökningar. Undersökningarna kommer att ligga till grund för vidare prioriteringar under kommande år. Saneringar pågår på tre objekt; Tekniska hårdkrom i Arboga, Sands Såg och Kvarn i Sala samt Riddarhyttans sågverk i Skinnskatteberg, varav det sista är under uppföljningsfas.

Privatfinansiering inom föroreningsskadade områden

Beskrivs under uppdrag marginaltext 54.

Kompetensutveckling

Under 2013 deltog 40 personer verksamma inom jordbruk, trädgård, golfbanor och grönytor i Länsstyrelsen grundkurs för behörighet att använda bekämpningsmedel. I fortbildningskursen, som krävs vart femte år för att behålla behörigheten, deltog 76 jordbrukare och 51 personer med trädgårdsinriktning. En del av deltagarna kom från annat län. En viktig del i dessa kurser är att informera om vilken skadeverkan bekämpningsmedel kan ha i naturen, hur dessa kan begränsas och vilka alternativa bekämpningsåtgärder som finns.

Lantbrukarna i länet har också erbjudits kompetensutveckling inom ramen för Lantbruksprogrammet. Under 2013 genomfördes två upphandlade kurser för trädgårdsföretagare om biologisk växtskydd. Även enskild rådgivning till trädgårdsföretagare

inom målområdet Giftfri miljö genomfördes av den upphandlade rådgivaren. Inom rådgivningsprojektet Greppa Näringen finns flera rådgivningsmoduler om säkert växtskydd som erbjuds alla lantbrukare som är medlemmar i Greppa Näringen. Två fältvandringar och en kurs med teman inom Giftfri miljö genomfördes också inom Greppa Näringen.

Kompetensutveckling inom målområdet Ekologisk produktion bidrar också till målområdet Giftfri miljö i synnerhet inom trädgårdsproduktionen. Sex kurser och en fältvandring för trädgårdsföretagare med ekologisk odling genomfördes i egen regi och målgruppen erbjöds också enskild rådgivning. Även jordbrukare har haft tillgång till enskild rådgivning om ekologisk produktion genom upphandlad verksamhet. Fyra fältvandringar om ekologisk jordbruk genomfördes också under 2013.

6. Säker Strålmiljö

Insatser som har gjorts i länet under 2014, fördelat på miljömålets fyra preciseringar:

Strålskyddsprinciper

Riksdagens precisering innebär att individens exponering för skadlig strålning i arbetslivet och i övriga miljön begränsas så långt det är möjligt. I länet berör preciseringen länets sjukhus samt Westinghouse Electric Sweden AB i Västerås. Strålsäkerhetsmyndigheten sköter tillsynen av strålsäkerheten vid dessa verksamheter.

Radioaktiva ämnen

Riksdagens precisering innebär att utsläppen av radioaktiva ämnen i miljön ska begränsas så att människors hälsa och den biologiska mångfalden skyddas. I länet berörs verksamheten vid Westinghouse Electric Sweden AB i Västerås, där Strålsäkerhetsmyndigheten sköter tillsynen av radioaktiva ämnen. Länsstyrelsen ansvarar för miljöbalkstillsynen.

Länsstyrelsen har under 2013 genomfört övningen ”Omfall” i Västerås. Deltagare var Westinghouse Electric Sweden AB, Länsstyrelsen, Landstinget Västmanland, Mälardalens Brand- och räddningsförbund, Polisen, Västerås stad och funktionen Regional räddningschef i beredskap.

I övningen ingick fem moment: utbildning om radioaktiva ämnen, mätning och strålning, kriskommunikation, operativ övning, stabsövning samt utvärdering. Det framkom flera frågor som behöver utvecklas, bland annat kommer Länsstyrelsen att revidera sin beredskapsplan för Westinghouse och organisationsplanläggning för hur en olycka ska hanteras.

Bakgrundsstrålningen i länet mäts var sjunde månad. I länet finns 23 mätpunkter utspridda, där kommunerna gör mätningar. Länsstyrelsen registrerar sedan mätvärdena i Strålsäkerhetsmyndighetens databas.

UV-strålning

Riksdagens precisering innebär att antalet årliga fall av hudcancer orsakade av ultraviolett strålning är lägre än år 2000. Som regional tillsynsvägledande myndighet enligt miljöbalken arbetar Länsstyrelsen med att vägleda och samordna miljökontorens tillsyn vid till exempel solarier. Stöd och rådgivning lämnas per telefon och e-post samt när olika utbildningsdagar, samverkansträffar och länsprojekt genomförs. Under 2013 anordnade Länsstyrelsen en hälsoskyddsträff, då bland annat solarietillsyn och tillämpning av Strålsäkerhetsmyndighetens nya solarieföreskrifter diskuterades.

Elektromagnetiska fält

Riksdagens precisering innebär att exponeringen för elektromagnetiska fält i arbetslivet och i övriga miljön är så låg att människors hälsa och den biologiska mångfalden inte påverkas negativt. Som regional tillsynsvägledande myndighet enligt miljöbalken arbetar Länsstyrelsen med att vägleda och samordna miljökontorens tillsyn av elektromagnetiska fält i till exempel bostäder och vård- och undervisningslokaler. Stöd och rådgivning lämnas per telefon och e-post samt när utbildningsdagar och samverkansträffar genomförs. Elektromagnetiska fält bevakas även när Länsstyrelsen yttrar sig över kommunala detaljplaner.

7. Ingen övergödning**Greppa Näringen**

I Västmanlands län är 125 lantbrukare aktiva rådgivningsmedlemmar. Rådgivningen erbjuds främst företag som har mer än 25 djurenheter eller över 50 ha åkermark inom det nitratkänsliga området samt inom Sagåns och Svartåns avrinningsområden. Fokus för 2013 har i första hand varit att genomföra planerade rådgivningar hos redan anslutna medlemmar. I andra hand har nya medlemmar värvats. Utöver de enskilda rådgivningarna har två kurser och sju fältvandringar genomförts av upphandlade aktörer. Exempel på ämnen var markkartering och växtnärbalans samt precisionsodling. De gruppaktiviteter som syftade till att minska övergödningen förlades till delar av länet med stora övergödningssproblem som exempelvis Sagåns avrinningsområde samt Kungsör. I Kungsör har en grupp lantbrukare strukturerat sina marker under 2013 och Länsstyrelsen har bidragit med kompetensutveckling i form av flera fältvandringar och en kurs. Strukturstrukturerat innebär att man förbättra markens struktur så att tillväxten gynnas.

Länsstyrelsen i Västmanland medverkade tillsammans med länsstyrelserna i Örebro och Södermanlands län vid den årliga lantbrukardagen som ägde rum den 3-4 juli 2013 på Brunnby gård för att visa länsstyrelsernas arbete inom Greppa Näringen.

De vattendragsgrupper som under tidigare år startats i avrinningsområdena till Isätrabäcken och Hjulbäcken fick även under 2013 stöd av Länsstyrelsen. Arbetet med vattendragsgrupperna sker i nära samarbete mellan länsstyrelsernas enheter för miljö- och landsbygdsfrågor samt Vattenmyndigheten och har sin utgångspunkt i Länsstyrelsens vattenstrategi. Ett stort engagemang finns hos lantbrukare inom ovan nämnda Isätrabäcken och Hjulbäcken. Länsstyrelsen är med och stöttar detta arbete genom att betala analyskostnaden för de prover som markägarna själva provtar och skickar för analys.

Även under 2013 fortsatte arbetet inom Åbäckegravens avrinningsområde i Rytterne, vilket ingår som ett pilotprojekt "Greppa fosfor" inom Greppa Näringen. Länsstyrelsen har under året fortsatt med finansiering av vattenprovtagning, analys av vattenprover och vattenföringsmätning här. I området har omfattande åtgärder kunnat genomföras under de senaste åren och analysresultaten visar på att åtgärderna har lett till ett minskat läckage av näringsämnen till det lilla vattendraget.

LOVA

Under 2013 fick inte Länsstyrelsen några nya medel att fördela till LOVA-projekt (LOkala VAttenvårdsprojekt). 2013 har därför endast handlat om att administrera pågående projekt (projekt som startades före 2013) samt fatta beslut om projekt som avslutats under 2013. Det handlar bland annat om att anlägga dammar som samlar fosfor, anlägga kretsloppsanpassad avloppslösning och strukturkalkning av åkermark.

Samverkansgruppen miljötillsyn på jordbruk

Länsstyrelsen har under ett antal år sammankallat kommunernas miljöinspektörer vid ett par tillfällen per år för att diskutera tillsynen som kommunerna bedriver på jordbruket, den så kallade tillsynsvägledningen. Vägledningen har i första hand rört växtnäring och är till för att ge inspektörerna råd och knep på vad man kan titta på när man är på tillsyn för att begränsa läckaget av växtnäring och även för att inspektörerna ska tillämpa likadana metoder.

8. Levande sjöar och vattendrag***Restaurering av värdefulla vattenmiljöer***

Åren 2006-2009 fanns det särskilda statliga bidrag som Länsstyrelsen sökte och fick av Naturvårdsverket. Syftet med bidraget var att restaurera de nationellt värdefulla vattendrag som pekats ut inom miljömålet Levande sjöar och vattendrag. Under dessa år gjordes många utredningar om fiskvägar vid dammarna i de nedersta delarna av de stora mälarmynnande åarna. Länsstyrelsen har därefter verkat för att utredningarna ska bli verklighet. Det är därför glädjande att en fiskväg byggdes 2012 vid den nedersta kraftverksdammen i Hedströmmen. Under 2013 byggdes ytterligare en fiskväg vid nedersta dammen i Arboga.

De statliga bidrag som funnits tillgängliga för restaurering av vattendrag under 2013 (biologisk återställning inom kalkningsverksamheten, åtgärdsprogram för hotade arter, fiskevårdsmedel och projektet fria vandringsvägar i Hedströmmen) har framför allt använts till restaureringsprojekt i de nationellt värdefulla vattendragen. Intern samverkan kring projekten bedrivs i den så kallade "Restaureringsgruppen" med representanter från naturvård, kulturmiljö, fiske, vattenverksamhet och Vattenmyndigheten.

Länsstyrelsen jobbar aktivt för att engagera externa huvudmän i restaureringsprojekten. Det är därför glädjande att flera kommuner (däribland Arboga och Hallstahammars kommun) samt Sveaskog Förvaltnings AB, Mälarenergi Vattenkraft AB och Skogsmästarskolan har agerat huvudmän i ett flertal projekt under året.

Skydd av värdefulla vattenmiljöer

Arbetet med funktionella skyddszoner längs restaurerade nationellt värdefulla vattenmiljöer fortsätter. Det är viktigt att närmiljöerna vid våra värdefulla vattendrag får ett långsiktigt skydd så att vattnet skuggas och tillförs död ved. Detta arbete bedrivs i samverkan med Sveaskog och Skogsstyrelsen. Under 2013 har Sveaskog avgränsat funktionell skyddszon längs Hedströmmen inom Malingsbo-Klotens naturreservat.

Fiskerelaterat arbete

Miljömålsarbetet är en viktig uppgift för fiskefunktionen och berör främst miljömålet Levande sjöar och vattendrag, men även många av de övriga målen kan på ett eller annat sätt kopplas till fiskevårdsarbetet, artskydd eller utveckling av näringar som har fiskeanknytning (yrkesfiske och fisketurism). Samordningen fungerar väl inom de mål som syftar till att skydda och restaurera vattenmiljöer. Flera långsiktiga och kortsiktiga projekt löper på. Exempel på långsiktiga projekt är restaurering av flodkräftbestånd och kartläggning av fiskarternas dynamik i våra vattendrag, medan vissa restaureringsprojekt kan betecknas som engångsinsatser med långtidseffekt. Inom fiskevården har flodkräftfiskevård, biotopvård, fria vandringsvägar och återetablering av utslagna bestånd av öring i vattendragen prioriterats.

Lovande återintroduktioner/förstärkningsutsättningar av lokala stammar med öring sker främst inom Hedströmmens avrinningsområde i syfte att återetablera bestånd som kan fungera som värd för flodpärlmusslans larver och på så sätt bidra till att rädda den hotade flodpärlmusslan.

Vattenanknutna kulturmiljövärden

I projektet om vattenanknutna kulturmiljöer har Länsstyrelsen i Västmanland under år 2013 fortsatt att arbeta med avrinningsområdesvisa kunskapsunderlag med fokus på prioriterade vattenförekomster. Under året har kunskapsunderlag för Svartåns och Kolbäcksåns avrinningsområden tagits fram. Samtliga avrinningsområden är kraftigt modifierade vatten där vattenförvaltningen och naturvården planerar för flera åtgärder. Inom dessa avrinningsområden har under året ett 40-tal vattenanknutna kulturmiljöer inventerats och värderats. Detta utgör ett gott underlag vid planering av åtgärder som syftar till att förbättra vattnets ekologiska status, men också vid naturvårdsåtgärder som faunapassager m.m. Kunskapsunderlagen för de vattenanknutna kulturmiljöerna används vid planering av åtgärder som syftar till att förbättra vattnets status och bidrar till att säkerställa att värdefulla miljöer inte påverkas negativt i samband med restaureringar av vattendrag och vattenförvaltningens arbete med åtgärdsplaner. Resultaten redovisas i rapport och sammanställs i GIS-skikt, som tillgängliggörs på Länsstyrelsens hemsida.

Länsstyrelsen har också inom ramen för ordinarie ärendehantering skapat förutsättningar för skydd och bevarande av vattenanknutna kulturmiljöer genom flera insatser. Under året har Karmansbo bruk i Skinnskattebergs kommun byggnadsminnesförklarats. Där ingår bland annat länets enda fungerande vattendrivna Lancashire-smedja. Strömsholms kanal, som är länets största byggnadsminne, har erhållit bidragsmedel för restaurering av slussportar och tätning av slukhål vid Trångfors sluss. Länsstyrelsen har i samverkan med Fagersta kommun och fastighetsägaren påbörjat upprustningen av lämningarna efter Trummelsbergs bruk. Trummelsbergs är en kulturhistoriskt värdefull vattenanknuten kulturmiljö som utgör en del av Bergslagens historia.

9. Grundvatten av god kvalitet

Västmanlands län har i allmänhet goda grundvattentillgångar i de grusåsar som är belägna i länet. Grundvattentäkterna i dessa har med några få undantag god vattenkvalitet. Arbeta pågår för att förstärka skyddet av grundvattenbärande naturgrusavlagringar och för att säkra kvaliteten i länets grundvattentäkter. Under 2013 har arbete med att fastställa vattenskyddsområden för vattentäkterna Färna, Hjälmarén och Hedströmmen pågått. Målsättningen är att samtliga kommunala grundvattentäkter ska ha vattenskyddsområden. Länsstyrelsen har under 2013 tagit fram förslag på objekt av riksintresse för vattenförsörjning. Vidare verkar Länsstyrelsen för att minska uttaget av naturgrus i länet för att ytterligare säkra grundvattentillgångarna.

11. Myllrande våtmarker

Mycket av Länsstyrelsens arbete med bevarande och återställande av våtmarker sker inom ramen för den dagliga verksamheten, till exempel vid tillståndsprövning och samråd enligt miljöbalken. Länsstyrelsen avråder från, eller uppmanar till särskilda hänsyn vid, vägbyggen och skogsvårdsåtgärder som kan påverka våtmarker av skyddsklasserna 1-3 enligt Länsstyrelsens våtmarksinventering, liksom andra våtmarker med höga värden (rikkärr, Natura 2000-områden m.m.). Länsstyrelsen ger inte tillstånd till dikning eller torvtäkt i våtmarker av klasserna 1-3. Exploatering av våtmarker med höga natur- och kulturmiljövärden undviks därigenom. Länsstyrelsen ställer också krav på efterbehandlingen av de torvtäkter som får tillstånd, vilket bidrar till att skapa biologiskt rika våtmarksmiljöer i avslutade täktområden.

Formellt skydd, i form av framför allt naturreservat, är ett viktigt instrument för bevarande av våtmarker med särskilt höga naturvärden. Under 2013 har ett objekt i Myrskyddsplan för Sverige, Vitmossen, samt ytterligare ett våtmarksområde, Vinnsjömossen, fått skydd som naturreservat, omfattande totalt cirka 145 hektar myr och sumpskog. För ytterligare tre

värdefulla myrområden har reservatsbildning påbörjats, och dessa beräknas bli beslutade inom de närmaste två åren.

Länsstyrelsen bevakar och vårdar även våtmarker i ”vardagslandskapet”, utanför befintliga och planerade områdesskydd. Den regionala miljöövervakningen följer, via tillägg till Nationell inventering av landskapet i Sverige (NILS), upp tillståndet i länets myrar i stort genom flygbildstolkning och inventering av provytor i fält. Inom Åtgärdsprogram för hotade arter har röjning genomförts i ett rikkärr under året, för att möjliggöra slåtter under kommande år.

Länsstyrelsen bedriver dessutom uppsökande verksamhet bland enskilda markägare och kommuner, med syftet att undersöka möjligheter för och sprida information om anläggning och restaurering av våtmarker och småvatten i några utvalda jordbruksområden i länet (se även 7, Ingen övergödning). Ingen övergödning och 13. Ett rikt odlingslandskap). Detta arbete har väckt visst intresse och har under 2013 resulterat i att nio större dammar och våtmarker om totalt 80 hektar samt sex fosfordammar har kunnat projekteras.

12. Levande skogar

Områdesskydd

Länsstyrelsen prioriterar skogsmiljöer högt i arbetet med långsiktigt bevarande av värdefulla naturområden. Under 2013 har fyra områden, Ormdalen, Vargberget, Vitmossen och Vinnsjö mossen, fått formellt skydd genom beslut om naturreservat, vilket inneburit att totalt cirka 170 hektar produktiv skogsmark har skyddats (se även 11, Myllrande våtmarker). Länsstyrelsen har även prioriterat att genomföra sin del av arbetet vad gäller det stora markbytesprojektet (ESAB) som administreras av Naturvårdsverket.

Arbetet med att inventera skogsmark för att lokalisera potentiella nya skyddsobjekt har prioriterats förhållandevis högt, då behovet är stort. Resultatet från årets inventeringsarbete har ännu inte sammanställts och utvärderats.

Dialog och samverkan med andra aktörer står högt på prioritetslistan och Länsstyrelsen bemödar sig om att bedriva förankringsarbetet på ett bra och effektivt sätt som karaktäriseras av tydlighet, respekt och lyhördhet för markägares synpunkter. Länsstyrelsen har bland annat deltagit i processer som rör större skogsbolags värdefulla naturområden och frivilliga avsättningar, samt i ett landskapsstrategiprojekt som syftar till att stödja och uppmuntra lövskogsskötsel hos privata markägare kring sjön Hjälmarén. Hjälmarprojektet har resulterat i att kommuner och myndigheter i Hjälmarlänerna under 2013 kunde underteckna ett gemensamt strategidokument.

Skötsel och förvaltning av skyddade områden

Länsstyrelsen utför många skötselåtgärder för att öka variationen och gynna utpekade arter och artgrupper i länets skyddade skogar (se även 16, Ett rikt växt- och djurliv). Under året har exempelvis en naturvårdsbränning av cirka 10 hektar skog i naturreservatet Rövallsmossen och Stingsmossen genomförts, i samarbete med Svenska kyrkans skogsförvaltning. I naturreservaten Fullerö, Lindöberget, Ängsö och Strömsholm har MIA-projektet genomfört luck- och brynhuggning för att gynna skyddsvärda träd, och i Fullerö har också en granplantering avvecklats.

Tillsyn och prövning

Länsstyrelsens löpande arbete med samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken vid anmälningar om skogliga åtgärder är ett viktigt bidrag till skyddet av känsliga skogsarter och skogsmiljöer i ”vardagslandskapet”, utanför formellt skyddade områden och nyckelbiotoper. Inom våra

skyddade områden bedrivs tillsyn enligt miljöbalken, för att förebygga skadlig verksamhet och kontrollera att regelverk följs. Detta sker bland annat genom fältbesök i samtliga naturreservat, uppföljning av meddelade dispenser och tillstånd rörande naturreservat, samt granskning av strandskyddsdispenser meddelade av länets kommuner.

13. Ett rikt odlingslandskap

Under året har det upprättats och uppdaterats ett dussintal så kallade åtagandeplaner för betesmarker. Det har även genomförts en handfull enskilda rådgivningar till markägare med betesmarker. Av de betesåtaganden som går ut 2013 har vid november månads början över 80 procent ansökt om förlängning medan endast 3 procent meddelat att de inte önskar någon förlängning. Stöd till restaurering av värdefulla naturbetesmarker har under 2013 lämnats till sex nya projekt med en sammanlagd areal av drygt 100 hektar. Därutöver har LIFE+-projektet MIA fortsatt restaureringen av hagmark i mälaronrådet. Bidrag till renovering av äldre ekonomibyggnader vars funktion tillhör den äldre lantushållningen (överloppsbyggnader) har getts till ett tjugotal objekt under året.

15. God bebyggd miljö

Arbetet med miljömålet God bebyggd miljö har under året särskilt utgått från preciseringarna hållbar samhällsplanering, en god vardagsmiljö, hållbar bebyggelsestruktur och hälsa- och säkerhet. Arbetsområden under året har varit en hållbar bostadsförsörjning, klimatsäkert byggande och en jämställd planeringsprocess.

Genom Länsstyrelsens initiativ hölls ett seminarium där bland annat civil- och bostadsministern, samt länets politiska församling och tjänstemän deltog på temat ”Bostadsmarknaden i Västmanland”. Seminariet föregicks av en analys av bostadsmarknaden. Här diskuterades bostadsförsörjningsfrågorna ur ett socialt perspektiv. Bostadsförsörjningsfrågan diskuterades även utifrån att bygga bra, hållbara och tillgängliga bostäder med hög arkitektonisk kvalitet där vi tillvaratar kulturmiljön.

Länsstyrelsen har ett samordnande ansvar gällande hemlöshetsfrågor i länet varför Länsstyrelsen bjöd in Västerås kommun och bostadsföretag till ett gemensamt samtal där bland annat frågor om tillgång på bostäder och hur man arbetar med att förebygga vräkningar diskuterades.

Länsstyrelsen har under året deltagit i ett arbete med att ta fram preciserade översvämningskarteringar för Arbogaån. Karteringarna tar hänsyn till klimatförändringar och omfattar hela ån, det vill säga från källa till mynning. För att presentera materialet anordnades en träff med temat ”Framtidens översvämningsrisker”. Träffen var ett samarrangemang för tjänstemän och organisationer, som arbetar med översvämningsfrågor, risk och säkerhet. Under dagen hölls en workshop med fokus på klimatanpassning i den fysiska planeringen och bebyggelseplaneringen kring Mälaren med avseende på översvämningsrisker.

Länsstyrelsen har under året initierat ett arbete som handlar om jämställdhet i regional tillväxt. Länsstyrelsen bjöd in länets kommuner för att presentera projektet. Under nästa år ska två av länets kommuner arbeta tillsammans med länsstyrelsen med ett jämställdhetsarbete i planprocessen. Valda kommuner ska arbeta med två pågående detaljplaneprocesser där genusfrågan ska lyftas och metoder ska tas fram gemensamt.

16. Ett rikt växt- och djurliv

Områdesskydd

Länsstyrelsens arbete med skydd av värdefulla naturområden är ett mycket viktigt bidrag till uppfyllandet av miljömålet Ett rikt växt- och djurliv, liksom även Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker, Levande skogar samt Ett rikt odlingslandskap. Under 2013 har fyra nya områden, Ormdalen, Vargberget, Vitmossen och Vinnsjömossen, med en sammanlagd area om 328 hektar, fått långsiktigt skydd genom beslut om naturreservat (se även 11, Myllrande våtmarker och 12, Levande skogar).

Skötsel och förvaltning av skyddade områden

I redan skyddade områden har reservatsförvaltningen under 2013 genomfört en rad åtgärder som bidragit till återställande och bevarande av biologisk mångfald och arters livsmiljöer. Bland annat har, i samarbete med Svenska kyrkans skogsförvaltning, cirka 10 hektar skog naturvårdsbränts i naturreservatet Rövallsmossen och Stingsmossen (se även 12, Levande skogar). I Asköviken-Tidö naturreservat har restaurering av igenvuxna betesmarker påbörjats, och i samma reservat har näckrosor klippts på sammanlagt 2 hektar vattenyta för att gynna andra vattenberoende arter. I valda delar av naturreservatet Ängsö, biotopskyddsområdet Björkbacken (Sångkärrsbacken) och Natura 2000-området Salakalken har slätter utförts.

Även inom MIA-projektet har under året åtgärder utförts för att gynna den biologiska mångfalden i länets Mälarnära naturreservat. Bland annat har 20 hektar strandäng restaurerats i Sundängen och Ängsö samt 11 hektar betesmark i Strömsholms Kungsladugård och Ängsö. En granplantering i Fullerö har avvecklats. Luck- och brynhuggning för att gynna skyddsvärda träd har genomförts i Fullerö, Lindöberget, Ängsö och Strömsholm (se även 12, Levande skogar). Uppföljning av effekterna av utförda åtgärder har också gjorts, bland annat en upprepad inventering av fåglar i fuktängar.

Åtgärdsprogram för hotade arter

Inom ramen för åtgärdsprogram för hotade arter har under 2013 många insatser gjorts för att nå miljömålet Ett rikt växt- och djurliv, framför allt insatser för hävdgynnade arter. Ett rikkärr har röjts för att möjliggöra slätter under kommande år (se även 11, Myllrande våtmarker), och fyra lokaler har röjts i syfte att gynna hävdberoende arter som till exempel fältgentiana, hällebräcka, mosippa och vädnnätfjäril. Även länets enda kända lokal för den akut hotade veronikanätfjärilen har röjts, liksom fem platser i närheten dit fjärilen skulle kunna sprida sig. Gamla alléträd vid Fullerö och Ängsö slott, bland annat lindar, har beskurets som en åtgärd för att förlänga livet på träden, och nya alléträd har planterats för att kunna ta över när de äldre träden dör. I Köping har flertalet skyddsvärda träd friställts.

Dessutom har både kända och potentiella nya lokaler för mosippa, hotade lavar på kulturved i odlingslandskapet, veronikanätfjäril samt ögonfläcksbock inventerats.

Tillsyn och prövning

Länsstyrelsens förebyggande och kontrollerande tillsyn är ett viktigt verktyg för skyddet av arter och deras livsmiljöer. Under 2013 har förebyggande insatser riktats mot kommunerna, i form av artskyddssamråd inför fysiska åtgärder i grodrika miljöer, utbildning om gällande fridlysningsbestämmelser, samt fortlöpande tillsynsvägledning om kommunala områdesskydd och strandskydd. Informationssatsningar riktade till markägare och en bredare allmänhet har också skett, gällande bestämmelserna för det generella biotopskyddet respektive övrigt områdesskydd. Kontrollerande tillsyn har skett bland annat genom fältbesök i samtliga naturreservat, uppföljning av meddelade dispenser och tillstånd i skyddade områden, samt

granskning av kommunernas tillämpning av strandskyddsbestämmelserna (se även 12, Levande skogar).

Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken vid olika skogliga åtgärder är också en viktig löpande verksamhet för att nå miljömålet, då Länsstyrelsen avråder från eller ställer villkor för åtgärder som kan inverka menligt på ovanliga och känsliga arter och miljöer i oskyddade områden (se även 11, Myllrande våtmarker och 12, Levande skogar).

Viltförvaltning

Vad gäller de stora rovdjuren har Länsstyrelsen under året inventerat lodjur och varg, vargspillning har samlats in för DNA-analys, och björnsår har kvalitetssäkrats. Dessutom genomfördes ett märkningsförsök av en vargtik inom projektet för genetisk förstärkning av landets vargstam, dock misslyckades detta försök.

RB 46. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att öka antalet privatfinansierade efterbehandlingar av förorenade områden samt arbetet med att åtgärda förorenade områden med statliga bidrag. Länsstyrelserna ska även samordnat och i samverkan med Naturvårdsverket ta fram och redovisa åtgärder för att minimera omfattningen av oförbrukade bidrag för efterbehandling av förorenade områden.

Länsstyrelsens tillsyn på nedlagda verksamheter, tillsynsvägledning och information

Länsstyrelsen arbetar för att antalet privatfinansierade efterbehandlingar ska öka både via operativ tillsyn och via tillsynsvägledning gentemot kommunernas miljöförvaltningar.

På Länsstyrelsens tillsynsobjekt utreds vem som bedrivit verksamheter som orsakat eller misstänks ha orsakat förorenade områden. Länsstyrelsen ska också se till att behövliga utredningar och åtgärder genomförs.

Kommunerna i Västmanland har tillsynsansvaret över cirka 70 procent av de objekt som är mest angelägna att utreda och åtgärda. Länsstyrelsens roll och uppdrag som tillsynsvägledande instans är därför väsentlig för att andelen privatfinansierade efterbehandlingar ska öka i länet. Genom att erbjuda en tillämpad och variationsrik tillsynsvägledning av hög kvalitet kan kommunernas arbete effektiviseras. För närmare beskrivning av tillsynsvägledningsinsatser se redovisning under RB 47/marginalnummer 55.

Utredningar och åtgärder sker i första hand inom de områden som är mest prioriterade. Dessa redovisas i länets prioriteringslista samt i ett regionalt program som lämnas in till Naturvårdsverket varje år.

Förutom insatserna som riktas till kommunerna har Länsstyrelserna i Mälardalen tillsammans med Länsstyrelsen på Gotland har drivit en informationsinsats om förorenade fastigheter riktad till banker. Syftet med projektet är att upplysa om var information om förorenade områden kan eftersökas samt att sprida kunskap om hur ansvarsförhållandet ser ut i förorenade områden och hur målgruppens aktiviteter kan påverka ansvarsfördelningen. Informationen sprids genom besök på arbetsplatser och direktinformation till personalen i samband med månadsmöten eller liknande. Projektet påbörjades 2013 och kommer att avslutas första kvartalet 2014. Informationsinsatserna avseende Västmanland genomfördes under 2012 och 2013.

Länsstyrelsen har haft en gemensam grupp av handläggare som arbetat med regleringsbrevsuppdrag 46. För att underlätta årsredovisningsarbetet har ett förslag till gemensamt text tagits fram. Texten nedan är tänkt att användas som en beskrivning av det gemensamma arbetet och komplettera de länsspecifika texterna under uppdrag 46.

Länsstyrelserna har tillsatt en arbetsgrupp för arbetet med att minimera omfattningen av oförbrukade bidrag. Arbetet har under året skett i samarbete med Naturvårdsverket. Arbetet har fokuserat på att identifiera kritiska faktorer i den process som omfattar utredningar och åtgärder av förorenade områden samt förslag på åtgärder för att minimera de oförbrukade bidragen. Föreslagna åtgärder har sammanfattats i en promemoria. Några av åtgärderna har också realiserats under året, exempelvis att utredningar från och med detta år kan sökas på bemyndiganderamen och därmed fördelas kostnaden på flera år. Vidare föreslås att åtgärdsfasen delas upp och medel rekvideras för det år som de kommer att förbrukas. Naturvårdsverket har redan börjat besluta om årsvis fördelning av medel till enskilda

åtgärdsobjekt. Åtgärder föreslås också för att öka rörligheten för de medel som anslagits för enskilda objekt och som inte kommer att förbrukas i rätt tid på dessa objekt. I promemorian framgår det också att det är svårt att förena komplexa entreprenadprojekt med bidrags- och administrativa system som omfattar årsvisa budgetar.

Det gemensamma arbetet har fokuserat på att förbättra hanteringen av bidragsmedel till nya objekt. Utöver detta har det också funnits kvar medel från redan beslutade objekt. För att minimera dessa medel har Naturvårdsverket haft separata diskussioner med enskilda län. Storleken på mängden oförbrukade medel har minskat betydligt och länsstyrelserna gör bedömningen att mängden medel som finns ute i länen kommer att nå en acceptabel nivå under 2014. Krav på ytterligare minskning av dessa medel kommer påtagligt försvåra arbetet med efterbehandling av förorenade områden.

Bidragsfinansierade utredningar och åtgärder av förorenade områden

Naturvårdsverket finansierar utredningar och åtgärder för förorenade områden där ansvar saknas. Länsstyrelsen genomför undersökningar eller förmedlar bidragen vidare till kommuner och andra myndigheter som genomför undersökningar och åtgärder.

Under 2013 har 12 bidragsfinansierade utredningar drivits. Undersökningarna kommer att ligga till grund för åtgärder under kommande år. På objektet Tekniska hårdkrom i Arboga är saneringen i princip slutförd och för Surahammars kemiska tvätt kommer det i slutet av 2013 ske en andra delsanering. Även Sands Såg och Kvarn i Sala kommun ligger i åtgärdsfas i och med att den förbredande projekteringen håller på att avslutas. Själva saneringsåtgärden för att åtgärda riskerna med framför allt krom och bly har utförts vid Tekniska hårdkrom, men slutrapportering och visst forskningsarbete avseende åtgärdande av sexvärt krom kvarstår. Åtgärderna vid Surahammars kemiska tvätt innebär att framför allt att mängden klorerade lösningsmedel i marken på en villafastighet minskas. Därmed reduceras risken för skada på människors hälsa och miljön. Det är särskilt angeläget att reducera risken för spridning av föroreningar till berggrundvattnet.

55

RB 47. Länsstyrelsernas tillsyn enligt miljöbalken ska bidra till att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen nås och att uppkomst av olägenheter för människors hälsa och miljön motverkas. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa:

- Hur arbetet för att effektivisera och utveckla tillsynen avses fortsätta samt beskriva de förändrade rutiner och arbetsmetoder som genomförts för att utveckla en miljömålsstyrd tillsyn,
- tillsynsområden inom vilka den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen kan utvecklas och förbättras,
- vilken betydelse tillsynen har för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen samt vilka konsekvenser få egeninitierade tillsynsinsatser får för möjligheterna att uppnå målen, samt
- hur och inom vilka områden samverkan skett med Miljösamverkan Sverige och regional miljösamverkan i de län där sådana projekt bedrivs.

Formerna för länsstyrelsernas återrapportering ska utformas i dialog med Naturvårdsverket

Länsstyrelsens tillsyn enligt miljöbalken

Länsstyrelsen har bedrivit tillsyn och tillsynsvägledning enligt miljöbalken i enlighet med Länsstyrelsens samlade tillsynsplan och tillsynsvägledningsplan. En övergripande målsättning har varit att öka mängden planerad tillsyn jämfört med den händelsestyrda tillsynen. På grund av personalförändringar har inte Länsstyrelsen klarat av att genomföra tillsynsplanen i sin helhet, nedprioriteringar har även skett inom tillsynsvägledningen under 2013.

Pågående miljöfarlig verksamhet

Länsstyrelsens operativa tillsyn har varit i stort sett helt händelsestyrd under året. Till den händelsestyrda tillsynen räknas till exempel hantering av anmälningar om driftstörningar, granskning av miljörapporter och utsläppsmätningar, hantering av anmälningar om mindre ändring av verksamhet samt deltagande vid periodiska besiktningar. Till händelsestyrd tillsyn räknas även att lämna yttrande till prövningsmyndighet i de fall det pågår omprövning av verksamheten. Länsstyrelsen bedömer att en hel del av den tillsyn som är händelsestyrd också leder till att miljöskador motverkas och att den i många fall bidrar till att miljömål kan nås. Länsstyrelsen har 34 tillsynsobjekt som ska lämna årlig miljörapport senast den 31 mars. Samtliga miljörapporter granskades före maj månad. Av de 34 objekten är sju stycken A-verksamheter och 27 stycken är B-verksamheter. Sju av de 34 objekten är IED-verksamheter. Under året har sex av tillsynsobjekten varit föremål för prövning, där hela eller delar av verksamheten har prövats hos Miljöprövningsdelegationen eller Mark- och miljödomstolen. Länsstyrelsen har i samband med prövningen drivit frågor rörande bland annat utsläpp till luft, utsläpp till vatten hushållning med naturresurser och energieffektivisering.

För 15 av tillsynsobjekten har Länsstyrelsen initierat riskklassning enligt Mifo-metodiken för att ta reda på om det finns anledning att driva frågan om föroreningsskador i tillsynen.

Tre anmälningar om misstanke om miljöbrott har gjorts till Åklagarmyndigheten.

Förorenade områden

Länsstyrelsens tillsynsarbete riktas i första hand mot de förorenade områden som kan innebära stor eller mycket stor risk för människors hälsa och miljön (riskklass 1 och 2). Länsstyrelsen har tillsyn över 54 objekt inom riskklass 1 eller 2 samt 13 objekt i branschklass 1 eller 2. Fokus har under året legat på att fortsätta driva ärenden där ansvarig finns, samt att genomföra ansvarsutredningar och få till stånd undersökningar och åtgärder för objekt där ansvarig part finns. Antal tillsynsobjekt i riskklass 3 och 4 är inte bedömt. På objekten inom riskklass 3 och 4 har endast tillsyn i samband med exploateringsärenden och annan händelsestyrd tillsyn genomförts.

Vattenverksamhet**Tillsyn***a) Händelsestyrd tillsyn*

Den tillsyn som bedrivs kan delas in i händelsestyrd respektive egeninitierad tillsyn. Med händelsestyrd tillsyn menas de tillsynsaktiviteter som initieras av andra. Exempel på sådana aktiviteter är handläggning av klagomål, olika rapporter, anmälningar, planer etc. som enligt regelverket ska lämnas till Länsstyrelsen i egenskap av tillsynsmyndighet.

b) Egeninitierad tillsyn

I den egeninitierade tillsynen, sker tillsynsaktiviteterna på Länsstyrelsens initiativ. Den tillsynen kan tydligare inriktas på de områden som är prioriterade i verksamhetsplanen. I den egeninitierade tillsynen ingår även tillsyn av verksamhetsutövarnas egenkontroll. Miljöbalken lägger ett stort ansvar på verksamhetsutövarna att självständigt följa regelverket och de villkor som följer av anmälnings- och tillståndsbeslut. Varje verksamhetsutövare ska utan att det påpekas av tillsynsmyndigheten hålla sig informerad om vad som gäller, kontrollera och dokumentera verksamheten och dess miljöpåverkan, underrätta tillsynsmyndigheten vid driftstörningar osv.

En målsättning framöver är att öka andelen egeninitierad tillsyn. För att kunna bedriva en effektiv egeninitierad tillsyn krävs bland annat uppdaterade verksamhetsregister samt enkel tillgång till gällande vattendomar. En damminventering påbörjades under 2009 och resultatet från den lades upp i en ny geodatabas. Inventering och uppdatering har pågått några år och beräknas pågå även under 2014. Digitalisering av vattendomar har genomförts under 2010 så att samtliga domar gällande dammar och vattenkraftverk nu finns tillgängliga i digitalt format. Även miljöboken finns digitalt tillgänglig. Det är önskvärt att de inskannade vattendomarna kopplas direkt till miljöboken.

Vattenskyddsområden

Länsstyrelsen har fastställt i stort sett samtliga av länets vattenskyddsområden med föreskrifter. Därmed är Länsstyrelsen tillsynsmyndighet över att vattenskyddsföreskrifterna följs. Den tillsyn som Länsstyrelsen bedriver är helt händelsestyrd. Tillsynsagerande från Länsstyrelsen i form av föreläggande, rättelse med mera är relativt sällsynt. Eftersom länets kommuner har övertagit miljötillsynen enligt 9 kap. miljöbalken innebär det att miljötillsynen i praktiken även omfattar de miljöhänsyn vattenskyddsföreskrifterna ger uttryck för. Länsstyrelsen verkar därför att kommunerna begär att få överta tillsynen över vattenskyddsområden. En sådan begäran har kommit in från Västerås stad. Länsstyrelsen kommer att fatta ett delegationsbeslut i början av 2014.

Den viktigaste uppgiften för Länsstyrelsen för att få ett ändamålsenligt skydd av såväl grund- som ytvattentäkter är att medverka i det revideringsarbete som pågår i flera kommuner.

Naturvård

Enligt planen skulle 250 dagar läggas på tillsyn inom naturvårdsområdet, men i samband med en uppföljning av tillsynen har konstaterats att endast 232 dagar har lagts på denna tillsyn, vilket motsvarar en differens med 18 dagar. Under året har den händelsestyrda tillsynen ökat med 48 dagar, vilket är en markant ökning jämfört med planen. Detta har medfört att den planerade tillsynen har fått stå tillbaka med 66 dagar.

Tillsynsarbetet inom Länsstyrelsens naturvårdsenhet kan grupperas enligt följande:

Verksamhet	Plan persondagar	Resultat persondagar
Planerad operativ tillsyn	79,5	24,5
Planerad informativ tillsyn	25,6	15,1
Händelsestyrd obligatorisk tillsyn (lagstyrd), t.ex. samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken och granskning av kommunernas strandskyddsdispenser	130	155
Övrig händelsestyrd tillsyn	14,5	37
Summa	249,6	231,6

Under 2013 har ett antal tillsynsaktiviteter genomförts inom naturvårdsområdet, vilka redovisas nedan:

Artskydd

Tillsynen inom artskyddet har under 2013 riktats mot kommunerna, dels genom förebyggande artskyddssamråd inför fysiska åtgärder i grodrika miljöer, dels genom en utbildningsdag där kommunerna informerats om gällande fridlysningsbestämmelser och dess innebörd. En viktig målsättning har även varit att bevaka att verksamhetsrapporteringarna inlämnats i tid. Insatserna syftar till att bidra till att uppnå miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv*.

Skyddade områden

Tillsynen inom skyddade områden har dels skett genom förebyggande informationsinsatser i form av skyltning framför allt av reservat och fågelskyddsområden, dels genom information i samband med guidningar och vid förfrågningar från markägare, verksamhetsutövare och övrig allmänhet. En plan har tagits fram som förtydligar hur Österängarna i Strömsholms naturreservat får nyttjas. En informationssatsning har skett inom det generella biotopskyddet där Länsstyrelsen genom två informationsträffar, arrangerade av LRF, bland annat har informerat om biotopskyddsbestämmelserna.

Kontrollerande tillsyn har skett genom uppföljning av meddelade beslut. Länsstyrelsen har fått ett ökat antal anmälningar om igenlagda biotopskyddade diken, framför allt från Jordbruksverket, men har haft svårt att hitta resurser för att hantera dessa. Arbete planeras under 2014 för att ta fram rutiner för hantering av dessa ärenden.

Länsstyrelsen har under året granskat samtliga kommunala strandskyddsdispenser och bevakar strandskyddsfrågorna i planer enligt plan- och bygglagen inklusive utpekande av LIS (landsbygdsområden i strandnära lägen). Den kommunala tillämpningen av strandskyddsbestämmelserna fungerar bra, både enligt miljöbalken och plan- och bygglagen. Endast i undantagsfall har Länsstyrelsen överprövat kommunernas beslut. Insatserna syftar till att bidra till att uppnå miljömålen *Ett rikt växt- och djurliv*, *Ett rikt odlingslandskap*, *Levande sjöar och vattendrag*, *Myllrande våtmarker*, *Levande skogar* och *God bebyggd miljö*.

Samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken

Länsstyrelsen hanterar löpande anmälningar om samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken. Förbättringsarbete pågår fortlöpande med interna effektiviseringar samt att genom dialog med olika aktörer finna sätt att uppnå en bättre och effektivare hantering av dessa ärenden. Arbetet pågår med att ta fram gemensamma rutiner för samråd med vattenfall för arbeten inom kraftledningsgator. Insatserna syftar till att bidra till att uppnå miljömålen *Ett rikt växt- och djurliv, Ett rikt odlingslandskap, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker och Levande skogar*.

Tillsynsvägledning i länet

Länsstyrelsen har bedrivit tillsynsvägledning enligt miljöbalken i enlighet med Länsstyrelsens samlade tillsynsvägledningsplan. Under året har det på grund av resursbrist inte kunnat genomföras tillsynsvägledningsaktiviteter i den omfattning som har planerats.

I samband med framtagandet av tillsynsvägledningsplanen 2012-2014 framkom att kommunerna värderar högt att länet deltar i nationella tillsynsvägledningsprojekt och att Länsstyrelsen driver samverkansgrupper inom olika områden. Under året har det inte pågått något nationellt tillsynsprojekt.

Samverkansgrupper

Länsstyrelsen driver samverkansgrupper inom områdena föroreningskador, enskilda avlopp, miljöskydd inom jordbruket, miljöbrott, hälsoskydd, nedlagda deponier, tillsynsvägledningsplanering och strandskydd. Länsstyrelsen hade en målsättning att alla samverkansgrupper skulle ha minst en träff under året. Alla samverkansgrupper utom enskilda avlopp och nedlagda deponier har träffats kring gemensamma frågeställningar och gemensam utveckling inom respektive område. Bland annat genomfördes ett studiebesök på en schaktsanering vid ett föroreningsskadat område.

Regionalt tillsynsvägledningsprojekt om hantering vid bilskrotar

Ett regionalt tillsynsvägledningsprojekt om bilskrotningsanläggningarnas hantering av kemikalier, farligt avfall samt föroreningskador har drivits under året. En utbildningsdag med inriktning på pågående skrotverksamheter hölls under våren. I december anordnades en workshop för uppföljning av eventuella frågeställningar utifrån genomförd tillsyn på pågående bilskrotar samt en utbildningsdag med inriktning på tillsyn i form av ansvarsutredning av nedlagda verksamheter. Kommuner från hela mälardalsregionen och Dalarna deltar i projektet.

Utbildning om tillsyn inom förorenade områden

I november anordnades två utbildningsdagar för kommunerna i hela Mälardalsregionen inklusive Gotland och Dalarna om tillsyn på förorenade områden. Utbildningen har bland annat omfattat ny juridisk praxis inom området, grundläggande tillsyn inom efterbehandling av förorenade områden, Naturvårdsverkets generella riktvärden kontra platsspecifika, hälsoriskbedömningar, masshantering och tillsyn på länshållningsvatten. Länsstyrelsen har träffat en kommun för dialog kring arbetet med förorenade områden utifrån kommunens specifika behov.

Länsstyrelsen har även lämnat råd och stöd till enskilda handläggare på kommunerna. För att underlätta kontakten mellan kommunernas miljökontor och möjliggöra informationsspridning har Länsstyrelsen e-postgrupper för handläggare inom hälsoskydd respektive miljöskydd, naturvård och en för miljöchefer. Dessutom finns en handläggarförteckning med alla miljö- och hälsoskyddshandläggare, polis, smittskyddsenhet och åklagare.

Arbete för att effektivisera och utveckla tillsynen samt förändrade rutiner och arbetsmetoder för att utveckla en miljömålsstyrd tillsyn**Tillsyn**

Tillsynen inom Länsstyrelsen kan utvecklas främst genom framtagande av rutiner och mallar.

Inom tillsyn enligt miljöbalkens kapitel 9 och 10 pågår fortsatt arbete med ajourhållning och framtagande av rutiner och mallar i samband med ny lagstiftning och andra förändringar. Under året har många förändringar skett i gällande lagstiftning. På grund av resursbristen under innevarande år har kvalitetsarbetet inte kunnat prioriteras varför det måste utföras under 2014. Utvecklingsarbetet kommer, jämfört med tidigare år, att samordnas mellan Länsstyrelsens tillsynsområden i större omfattning.

Inom tillsynsområdet samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken har Länsstyrelsen under 2013 påbörjat arbetet med att ta fram en gemensam rutin med Vattenfall avseende röjning av kraftledningsgator. Arbete sker löpande för att förbättra samverkan internt inom Länsstyrelsen, så att kunden får ett samlat besked som rör alla värden som Länsstyrelsen bevakar. Arbete har även påbörjats för att skapa rutiner för en effektivare och mer heltäckande hantering av bredbandsutbyggnaden (bidragsärende, kulturmiljövärden, naturvärden, förorenad mark och övriga miljöfarliga verksamheter).

Länsstyrelsen har även beslutat att under 2014 ta fram en rutin för samverkan mellan naturvård- och landsbygdsenheterna för att hitta ett effektivt sätt att hantera igenlagda diken som är skyddade enligt biotopskyddsbestämmelserna.

Tillsynsvägledning

Länsstyrelsen har tillsynsvägledningsansvar egentemot kommunerna för kommunalt skyddade områden samt för strandskyddet utanför statligt skyddade områden och statligt vägområde. I Västmanland finns det ett kommunalt beslutat naturminne och fem kommunalt beslutade naturreservat. Tillsynsvägledning inom naturvårdsområdet är ett eftersatt område, främst på grund av att det tidigare förelagt ett mycket begränsad behov. I samband med att tillsynen för strandskyddet lagts över på kommunerna och ett antal kommunala skydd har bildats, har ett ökat behov av tillsynsvägledning uppstått. Länsstyrelsen har gjort en analys för hur tillsynsvägledningen kan utvecklas inom naturvårdsområdet och ser följande behov:

- En generell tillsynsutbildning hos naturvårdshandläggare på kommunerna,
- Händelsestyrd tillsynsvägledning i samband med frågor från kommunhandläggarna,
- Riktad vägledning inom områdena tillsyn inom reservat och naturminnen, strandskydd och stängselgenombrott enligt 26 kap 11 § miljöbalken,
- Inrättande av samverkansgrupper, en för strandskydd och en för övrig naturvårdstillsyn,
- Leda och genomföra en gemensam tillsynskampanj inom strandskydd
- Uppföljning av kommunernas tillsynsarbete inom naturvård

Under 2013 har en samverkansgrupp inom strandskydd upprättats och förberedande arbete för en gemensam tillsynskampanj inom strandskydd genomförts.

Tillsynsområden inom vilka den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen kan utvecklas och förbättras**Tillsyn**

Länsstyrelsen ser att det finns utvecklingsmöjligheter för en effektivare tillsyn inom områdena:

- Ökad samordning mellan olika tillsynsområden inom Länsstyrelsen
- Uppföljning och utvärdering av genomförd tillsyn
- Samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken, enligt vad som angivits i stycket ovan
- Biotopskydd

Tillsynsvägledning

Länsstyrelsen ser att tillsynsvägledningen kan utvecklas inom:

- Uppföljning av kommunernas operativa tillsyn, som har nedprioriterats ett antal år
- Täkter
- Strandskydd
- Kommunalt skyddade områden
- Stängselgenombrott enligt 26 kap 11 § miljöbalken

Tillsynens betydelse för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen samt konsekvenser av få egeninitierade tillsynsinsatser

Tillsynen kan ha både direkt och indirekt betydelse för att nå generations- och miljökvalitetsmålen, dels genom direkta insatser för att minska miljöfarliga utsläpp med mera, dels genom att säkerställa att syftet med länets olika områdesskydd (som syftar till miljömålsuppfyllelse) inte motverkas genom otillåtna verksamheter eller åtgärder.

Den egeninitierade tillsynen är i regel proaktiv och motverkar direkt eller i förlängningen att skada uppstår på miljön genom att säkerställa att rådande regelverk följs, alternativt genom omprövning av tillstånd. En eftersatt egeninitierad tillsyn medför ökad risk för brott mot rådande regelverk med mer resursintensiva arbetsinsatser som följd (åtalansmälningar, förelägganden om rättelse m.m.) samt att miljöfarliga verksamheter inte använder bästa möjliga teknik till förfång för miljön. Vidare medför en eftersatt egeninitierad uppsökande verksamhet att verksamhetsutövare som saknar nödvändiga tillstånd inte upptäcks, varför en otillåten verksamhet kan fortsätta med risk för skada på miljön m.m.

I Västmanlands län finns det totalt 170 tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter och Länsstyrelsen har tillsyn över 34 av dem. Förutom tillståndspliktig verksamhet finns tusentals C-verksamheter och U-verksamheter som kommunerna bedriver tillsyn över. Med en effektiv tillsynsvägledning till kommunerna och uppföljning av deras tillsyn kan Länsstyrelsen i högre grad påverka möjligheterna att uppnå miljökvalitetsmålen än genom den egna tillsynen. Genom den egna tillsynen över miljöfarliga verksamheter kan Länsstyrelsen upprätthålla kompetens för att kunna ge tillsynsvägledning. För tillsynen på IED-anläggningar och andra större verksamheter (A och B) är det kompetensen om det komplexa regelverket och den komplexa verksamheten, som har betydelse för att genom tillsynen motverka olägenheter för människors hälsa och miljön. Miljökvalitetsmålen nås genom det kontinuerliga tillsynsarbetet med anmälningsärenden, periodiska besiktningar och så vidare.

Kommunerna i Västmanland har tillsynsansvaret över cirka 70 procent av de föroreningsskadade områden som är mest angelägna att utreda och åtgärda. Länsstyrelsens arbete med tillsynsvägledning är därför avgörande för att miljökvalitetsmålen ska kunna uppnås.

Finansiering av tillsyn enligt miljöbalken

Länsstyrelsen har under lång tid pekat på behovet av ökade resurser för att kunna bedriva en proaktiv och uppsökande miljötillsyn som är förenlig med det ansvar som följer av miljöbalken

och miljötillsynsförordningen. Det tillskott på 15 miljoner kronor som länsstyrelserna erhöll 2013 för tillsyn enligt miljöbalken var välkommet, men räcker inte på långa vägar sett till alla de arbetsuppgifter som tillkommit sedan miljöbalkens tillkomst. Länsstyrelsen, Naturvårdsverket och Miljödepartementet har därför vidare i olika utredningar påtalat behovet av att låta hela eller delar av uttagna miljö- och täktavgifter återföras till tillsynsmyndigheten för att finansiera den tillsyn som erfordras.

Länsstyrelsen i Västmanlands län finner det vara av stor vikt att denna reform införs under 2014. Om inte kommer dagens brister i tillsynen att fortgå. Det innebär att Länsstyrelsen inte har förutsättningar att ompröva alla de miljöfarliga verksamheter som idag har äldre tillstånd enligt miljöbalken innan utgången av 2015. En åtgärd som regeringen särskilt gett uttryck för i tidigare proposition om Miljöprövning och ändringstillstånd samt framgång av industriutsläppsdirektivet (IED) och åtgärd 28 i vattenförvaltningens åtgärdsprogram. Inte heller kommer Länsstyrelsen kunna implementera och genomföra alla de skyldigheter som följer av industriutsläppsförordningen, exempelvis hantering av statusrapporter, delta i nationella referensgrupper för utveckling av BREF-dokument⁹ eller genomföra tillsyn enligt den frekvens som förordningen anger etc.

Ökade resurser erfordras även inom tillsyn av vattenverksamhet samt natur- och artskydd. Det förre är en förutsättning för att kunna ompröva vattenkrafts- och reglerdammar samt dikningsföretag med äldre vattendomar samt öka andelen egeninitierad tillsyn i syfte att nå miljö kvalitetsmålen preciseringar och etappmål samt vattendirektivets mål om god vattenstatus. Även inom natur- och artskydd erfordras ökade resurser för att möjliggöra uppsökande och förebyggande tillsynsverksamhet samt kontroll av illegal import respektive export av hotade arter.

Länsstyrelserna har i samarbete med Naturvårdsverket utformat en enkät som kommer att ligga till grund för delar av kommande års redovisning.

Samverkan med Miljösamverkan Sverige och regional miljösamverkan

Miljösamverkan Sverige (MSS) är ett organ för samverkan kring tillsyn och tillsynsvägledning inom miljöbalksområdet mellan Sveriges länsstyrelser, Naturvårdsverket, Socialstyrelsen, Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten. Samarbetet syftar till att öka samsynen mellan länsstyrelserna och ge en mer enhetlig hantering i tillsynsfrågor över landet. Arbetet ska stödja länsstyrelserna både i deras roll som tillsynsvägledare och som operativ tillsynsmyndighet.

Länsstyrelsen bedriver samverkan med MSS genom att lämna in projektförslag och, om projekten blir av, delta i projekt (både genom aktivt deltagande i projekten och genom att delta i de aktiviteter som projekten mynnar ut i). Länsstyrelsen samverkar även med MSS genom att delta i referensgruppen till projektet Samråd enligt 6 kap miljöbalken och deltagande i den workshop inom Artskydd och vägledning som hölls på Naturvårdsverkets artskyddshandläggartäff under våren. Länsstyrelsen är även en aktiv part i de remisser som skickas ut från MSS-projekt. Länsstyrelsen deltar årligen med en handläggare i projektet tillsynsutbildning som är en tvådagars tillsynsutbildning för vattenverksamhet, miljöfarlig verksamhet och naturvård. Utbildningen har tagits fram i ett tidigare projekt där Länsstyrelsen deltog. Projektet avslutades med att en pilotutbildning genomfördes.

⁹ Inom EU tas så kallade BREF-dokument fram vilka beskriver vad som anses vara bästa tillgängliga teknik.

Regional Miljösamverkan

Länsstyrelsen började bedriva en aktiv tillsynsvägledning kort efter miljöbalkens ikraftträdande. Tillsynsvägledningen är ett av länsstyrelsernas uppdrag och är lagstadgat i miljötillsynsförordningen. Inom ramen för tillsynsvägledningen ska Länsstyrelsen bland annat samordna kommunerna. Länsstyrelsen har valt att driva regional miljösamverkan inom ramen för tillsynsvägledningen, utan att bilda en särskild organisation för miljösamverkan.

Kommunerna är delaktiga vid framtagandet av den treåriga planen för tillsynsvägledning och deltar aktivt i den samverkan som sker inom länet. Länsstyrelsen i Västmanlands län har även informell miljösamverkan med Länsstyrelserna i Dalarnas och Uppsala län i viss mån. Vi bjuder in varandras län till vissa utbildningar och handläggarträffar och har även genomfört vissa tillsynsprojekt tillsammans.

Inom arbetet med förorenade områden samverkar länsstyrelserna i Mälardalen (Västmanlands, Södermanlands, Uppsala, Stockholms, Örebro samt Gotlands län) om utbildningsinsatser till kommunerna och andra projekt. Ett exempel på samverkansprojekt är en informationskampanj om förorenade fastigheter riktad till banker, försäkringsbolag samt mäklare för industrifastigheter. Syftet med projektet är att upplysa om var information om förorenade områden kan eftersökas samt att sprida kunskap om hur ansvarsförhållandet ser ut i förorenade områden och hur målgruppens aktiviteter kan påverka ansvarsfördelningen. Informationen sprids genom besök på arbetsplatser och direktinformation till personalen i samband med månadsmöten eller liknande. Ytterligare exempel på regional samverkan inom förorenade områden är den årligt återkommande så kallade Mälarlänsutbildningen som utformats och genomförts gemensamt av länsstyrelserna i Mälardalsregionen inklusive Gotland och Dalarna. Länsstyrelsen i Örebro län har varit huvudarrangör år 2013.

Under 2013 har Länsstyrelsen deltagit i ett miljöbrottssamverkansprojekt ”Tillsyn och Brott” där Polisen, Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten, kommunerna och Länsstyrelsen har haft ett antal träffar och utbytt information och erfarenheter.

Länsstyrelsen har under året haft diskussioner med Länsstyrelsen i Uppsala län om mer samverkan inom tillsynsvägledningen under 2014 och framåt. Samarbetet kommer att öka möjligheterna att genomföra fler tillsynsvägledningsaktiviteter i syfte att stimulera kommunernas operativa tillsyn mot miljömålen. Länsstyrelsen i Uppsala län inbjöd kommunerna i Västmanlands län att delta vid en handläggarträff om täkter.

Skinnskattebergs kommun anordnade den årliga länsträffen för samverkan inom miljö- och hälsoskydd inom länet.

RB 48. Länsstyrelserna ska i sitt arbete med biologisk mångfald och naturvård särskilt:

- skydda och förvalta värdefulla naturområden i syfte att nå Sveriges miljökvalitetsmål samt åtaganden inom EU:s naturvårdsdirektiv och internationella naturvårdskonventioner. Bevarande av värdefulla skogar är högt prioriterat och ska ske med utgångspunkt i strategierna för formellt skydd av skog,
- fortsätta arbetet med artbevarande, genomförandet av rovdjurspolitiken och främjandet av friluftslivet, samt
- se till att naturvårdsarbetet sker i god dialog med medborgare, brukare och andra berörda aktörer.

Skydd av värdefulla naturområden

Länsstyrelsens arbete med skydd av värdefulla naturområden har lett till att fyra nya reservatsbeslut tagits under 2013. Utöver detta har arbete med någon typ av formellt skydd för ytterligare 17 områden fortsatt eller påbörjats under året. Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med att inventera naturvärden i områden som kan bli aktuella för skydd.

Skyddsarbetet, inklusive prioritering av områden för skydd samt planering av skötselinsatser i blivande naturreservat, sker med utgångspunkt från den regionala skogsskyddstrategin och i enlighet med nationella direktiv och riktlinjer. Arbetet har följaktligen under senare år haft starkt fokus på miljömålet *Levande skogar*, men även bidragit till uppfyllandet av målen *Levande sjöar och vattendrag*, *Myllrande våtmarker* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

Länsstyrelsen har år 2013 gett underlag till Naturvårdsverket inför utpekandet av SAC-områden inom Natura 2000-nätverket och fastställt 13 uppdaterade bevarandeplaner.

Förvaltning och skötsel av värdefulla naturområden

Länsstyrelsens arbete med förvaltning och skötsel av värdefulla naturområden omfattar förvaltning av 92 statligt bildade naturreservat, 79 Natura 2000 områden, tre fågelskydd, 45 naturminnen och ett särskilt utpekat biotopskydd. Därutöver genomförs och koordineras flera insatser inom ramen för åtgärdsprogrammen för hotade arter (ÅGP). Länsstyrelsen driver och deltar det EU-finansierade projektet Life+ MIA (Lake Mälarens Inner Archipelago) genom att ansvara för den centrala projektledningen och genomföra länets åtgärder inom projektet. I projektet ska Mälarens unika innerskärgård med sina strandnära skogar, hagmarksmiljöer och ängar restaureras. År 2013 var projektets näst sista år och under året har viktiga delrapporteringar genomförts och blivit godkända.

Storskaliga skötselåtgärder

Länsstyrelsen har tillsammans med Svenska kyrkans skogsförvaltning utfört en skogsbränning av cirka 10 hektar skog inom naturreservatet Rövallsmossen och Stingsmossen. Ytterligare två bränningar har planerats för 2014. Länsstyrelsen i Västmanland har under 2012 och 2013, som huvudman och samordnare, tillsammans med 13 andra län genomfört en ansökan till EU:s LIFE+ (västlig Taiga). Ansökan gäller i huvudsak bränning och åtgärder inom Västlig Taiga.

Slätterarbetet har fortsatt, i de av MIA restaurerade 12 områdena, på Ängsö. Dessutom slåttrades även större delen av biotopskyddsområdet Björkbacken (Sångkärrsbacken) och två områden i Salakalken.

Betesdrift i skyddade områden är en ständigt prioriterad uppgift. I Ängsö naturreservat har en genomgång av betesdriften gjorts tillsammans med markägaren Westmannastiftelsen eftersom en av de större betesdjursägarna minskat på djurantalet. Betesmarker har övertagits av övriga djurägare och en ny har rekryterats. I Asköviken-Tidö naturreservat har förvaltningen tillsammans med markägaren på Askö gård via miljöstöd för restaurering påbörjat återställning av igenvuxna betesmarker inom reservatet. I samma reservat har näckrosor klippts tre gånger under säsongen på två ytor om vardera ett hektar. Det är tredje året som detta sker. Nu skall försöket utvärderas och slutsatser dras om påverkan av de vattenlevande eller vattenberoende arterna.

I naturreservatet Strömsholm har nya insamlingsfållor byggts på Billingen och Österängarna.

En satsning på förbättring av gränsmålning i 14 befintliga naturreservat har gjorts under året. Gamla och idag felaktiga gränser inom utökade reservat har tagits bort. Samtliga under 2012 nybildade reservat är via Lantmäteriverket nymarkerade.

Under året har projekt MIA avverkat, stubbfräst och putsat cirka 20 hektar strandäng inom Sundängen och Ängsö naturreservat, restaurerat cirka 11 hektar betesmark på fastmark inom Strömsholms Kungsladugård samt Ängsö och kompletteringsplanterat 900 ekar med tillhörande betesskydd på 40 hektar på Ängsö. Projektet har dessutom uppfört 5 500 meter nytt stängsel för betesdrift. Under våren har tre stycken färjefästen slutbesiktigats och tagits i bruk inom projektet. Skogliga åtgärder har bland annat varit avveckling av granplantering i Fullerö naturreservat samt luck- och brynhuggning för att gynna skyddsvärda träd i Fullerö, Lindöberget, Ängsö och Strömsholms naturreservat. Insatserna bidrar till uppfyllandet av miljömålen *Ett rikt växt- och djurliv*, *Ett rikt odlingslandskap*, *Myllrande våtmarker* och *Levande skogar*.

I flera fall har restaureringsinsatser bidragit till att skapa eller bibehålla livsmiljöer för hävdgynnade växter och djur. Ett rikkärr har röjts för att möjliggöra slätter kommande år. På torrare mark har fyra lokaler röjts i syfte att gynna bland annat fältgentiana, hällebräcka, mosippa, vädnnätfjäril och ett antal hävdgynnade typiska arter. Länsstyrelsen har, inom ramen för åtgärdsprogram för hotade arter, år 2013 också gjort stora satsningar på bevarandet av den i Sverige mycket hotade och sällsynta veronikanätfjärilen. Lokalen där fjärilen finns (den enda lokalen i länet och en av två lokaler i Sverige) har röjts, och ytterligare fem platser i närheten av lokalen har åtgärdats för att försöka öka antalet lokaler där fjärilen kan leva. Den årliga uppföljningen av veronikanätfjärilen har i vanlig ordning genomförts under sommaren. Insatserna bidrar till uppfyllandet av miljömålen *Ett rikt växt- och djurliv*, men också till uppfyllandet av miljömålen *Ett rikt odlingslandskap*, *Myllrande våtmarker*, *Levande skogar* samt *Levande sjöar och vattendrag*.

Exempel på andra skötselinsatser som gjorts under året är mycket gamla lindar som beskurits i en allé vid Fullerö slott, samt gamla lindar, askar och hästkastanjer som beskurits i flera alléer vid Ängsö slott. Beskärningarna har utförts för att hålla träden vid liv så länge som möjligt och därmed även gynna de växter och djur som är beroende av träden. Vid Ängsö slott har dessutom nya lindar och hästkastanjer planterats för att säkra att nya träd tar över när de gamla slutligen dör. I Köping har flertalet skyddsvärda träd friställts. Samtliga insatser bidrar till uppfyllandet av miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv*.

Inventering och uppföljning

Ett antal inventeringar och uppföljningsinsatser har genomförts under året, både i och utanför skyddade områden, som ett led i arbetet med artbevarande och uppföljning av de skötselåtgärder som Länsstyrelsen genomfört. Uppföljningen i skyddade områden utgör också ett underlag för återrapportering av bevarandestatusen hos arter och naturtyper till EU.

Länsstyrelsen utför också regional miljöövervakning (RMÖ). Rapportsystemet Artportalen används i hög utsträckning av Länsstyrelsen, både som stöd i det egna arbetet och som kanal för att sprida viktiga resultat från myndighetens inventeringar. Informationen är tillgänglig för allmänheten och olika grupper som yrkesmässigt använder artdata.

Flera arter har år 2013 inventerats, och följts upp, inom ramen för åtgärdsprogrammen för hotade arter (ÅGP). En grundlig inventering av mosippan har genomförts i länet, samtliga gamla kända lokaler samt en del potentiella nya lokaler har gått igenom och man kan konstatera att arten finns på 27 lokaler i länet. Även förekomsten av lavar som lever på obehandlade hölador och hässjestötar mm har inventerats inom ramen för åtgärdsprogrammet lavar på kulturved. Ett eftersök av den sällsynta veronikanätfjärilen har genomförts, men tyvärr hittades inga nya lokaler, det återstår nu endast en lokal i länet och endast två lokaler i landet. Däremot återfanns den sällsynta ögonfläcksbocken på två lokaler vid en inventering under hösten. Ännu återstår för inventeraren att se vilka insekter som kryper fram ur den insamlade kläckveden i vår så ytterligare lokaler kan komma fram nästa år. Samtliga insatser bidrar till uppfyllandet av miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv*.

Inom den policy som ställts har det under 2013 gjorts uppföljning i delar av de skogsytor där Länsstyrelsen genomfört åtgärder inom ramen för Life+ Nature-projektet Lake Mälaren Inner Archipelago – restoration and management (MIA). En uppföljning för att säkerställa att gräsmarkerna uppnår tillräcklig status har utförts i en del av de färdigställda områdena. En upprepad inventering av fåglar i fuktängar samt en punktinventering har också utförts. Projekt MIA består av fem partners och koordineras av Länsstyrelsen i Västmanlands län, där även projektledningen är stationerad. Uppföljningen baseras utifrån den manual som tagits fram av Naturvårdsverket.

Större informationsinsatser

Ett antal viktiga informationsinsatser har genomförts under året, i flera fall i samverkan med externa aktörer.

Länsstyrelsen har liksom tidigare år också sammanställt ett guideprogram, som i år var uppdelat i ett vår- och ett höstprogram. I programmet samsas Länsstyrelsens 14 egeninitierade guidningar med sådana som ordnades av andra, exempelvis kommuner eller ideella föreningar. Målgruppen för guideprogrammet är brett hållen och förhoppningen är att där ska finnas något för alla med ett naturintresse.

25 skyltar om mosippa har tagits fram för att sättas upp på de lokaler som hyser mosippa för att informera allmänheten om denna sällsynta växts levnadsbetingelser och varför den är sällsynt.

Boken ”Dagfjärilar i Örebro och Västmanlands län” har varit så populär att alla böcker tagit slut. Därför har nya böcker tryckts upp för att distribueras gratis till de länsinnevånare som är intresserade och vill lära sig mer om dagfjärilar.

Nya informationsskyltar har satts upp i Lindreservatet, Södra Hammaren, Lindholmen, Jättåsarna, Utterdalen, Silvtjärn och Vargberget.

Informationsskyltarna med natur- och kulturinformation i Västerfärnebo och Fläckebo, som berör sju Natura 2000-områden, har förnyats i samarbete med enheten för Samhällsbyggnad/Kulturmiljö.

Reservatsförvaltarna har under året besökt Vandrarringen i Västerås och Rotary i Arboga för att informera om arbetet med naturskydd/naturvård.

Främjande av friluftslivet

Friluftslivet har bland annat främjats genom ett antal informationsinsatser (se rubriken ovan) och nya anläggningar.

Inom projektet MIA har det anlagts 3 kilometer vandringsled, 200 meter gångbro samt 2 rastplatser.

Vandringslederna i länets största reservat Ängsö har målats om. En mindre utökning av leden i Kalkugnsbergets naturreservat har gjorts för att sammanbinda den med Arboga kommuns led till Gålsjöns fågeltorn. En översyn har gjorts av stigarna i Strömsholms naturreservat med efterföljande röjning av leder och utbyte av spänger. I Forsåns naturreservat har en ny stig anlagts.

Ny parkering har anlagts vid Jättåsarnas naturreservat och en uppskattad invigning av reservatet skedde under 2013.

En handikapparkering har byggts i Jägaråsens naturreservat för att underlätta för funktionshindrade att nå åskränet med dess fornlämningar och utsikt över Mälaren.

Dialog och samverkan

Länsstyrelsen samverkar dagligen också med markägare, arrendatorer, djurhållare och lokala entreprenörer inom ramen för arbetet med skötsel och förvaltning av skyddade områden. För större naturreservat har bildats skötselråd där årliga möten hålls. År 2013 har möten hållits i skötselråden för naturreservaten Strömsholm, Askö-Tidö, Ridön- Sundbyholm och Ängsö. I Västmanlands län arrangeras årligen två träffar för kommunala nyckelpersoner inom naturvården (kommunekologer eller motsvarande). Syftet med träffarna är att verka för dialog och samverkan mellan länets kommuner i naturvårdsfrågor. Träffarna sker hos olika kommuner varje gång enligt ett roterande schema. Länsstyrelsen är en aktiv part i dessa träffar vad gäller planering, genomförande och deltagande. Årets första träff skedde i Avesta genom Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning och handlade bland annat om vattenvård och naturvårdsåtgärder för vitryggig hackspett. På höstens träff höll Länsstyrelsen en utbildning om fridlysningsbestämmelserna enligt artskyddsförordningen.

Under 2013 har Länsstyrelsen deltagit i ett miljöbrottssamverkansprojekt ”Tillsyn och brott” där Polisen, Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten, kommunerna och Länsstyrelsen har haft ett antal träffar och utbytt information och erfarenheter. I samband med projektet har länsstyrelsen informerat om hur Länsstyrelsen bedriver tillsyn.

Genomförande av rovdjurspolitiken**Information, dialog och samverkan**

Länsstyrelsen har under 2013 arbetat fram en arbetsordning för hantering av ärenden rörande stora rovdjur i samarbete med Polisen i Västmanland. Länsstyrelsen har också deltagit på polisens möten tillsammans med eftersöksjägarna i länet för att informera om lagstiftningen kring eftersök på stora rovdjur och även länsstyrelsens arbete med stora rovdjur.

Under året har flera tidningar följt med ansvarig naturbevakare ut vid inventering där vi har förklarat och visat vårt arbete i fält.

Länsstyrelsens handläggare har även deltagit vid ett flertal möten i länet, där rovdjur och rovdjurspolitik har varit tema.

Inventering och jakt

Inventering av stora rovdjur är en viktig del av Länsstyrelsens årliga arbete. Under snöperioden har Länsstyrelsens fältpersonal inventerat lodjur och varg. Det utfördes även märkningsförsök av vargtiken i Färnareviret, inom projektet som syftar till genetisk förstärkning av svenska vargstammen, däremot misslyckades märkningen. Under sommartid kunde björnsår kvalitetssäkras i länet och spillning från varg samlas in för DNA-analyser.

En varg sköts inom Hedbynreviret, som berör Västmanlands län, under vargjakten i början på året. I mars månad sköts två lodjur under ordinarie lodjursjakt.

Viltförvaltning

Inrapporteringen av fällda älgar till älgportalen har tagit orimligt mycket tid då denna inte fungerat som den ska. Fortsatta insatser för att förbättra kartunderlaget för älgförvaltningen har skett och en ökad mängd ärenden gällande kronhjortsskötselområden har uppstått när de vill att dessa ska sammanfalla med avgränsningen av älgskötselområdet. Alla älgskötselplaner har skrivits in i den nya mallen. Älgförvaltningsgrupperna har tagit fram en älgförvaltningsplan för respektive älgförvaltningsområde.

Övergripande riktlinjer för älg och kronvilt för Västmanlands län har tagits fram i samarbete med länets klövviltgrupp.

Frågor och ärenden som rör vildsvin har ökat under 2013. Länsstyrelsen har även deltagit vid ett antal möten där vildsvin har varit tema.

Länsstyrelseinstruktion 5§

60

8. verka för att de av riksdagen fastställda miljö kvalitetsmålen uppnås, och svara för regionalt mål- och uppföljningsarbete, stödja kommunerna med underlag för deras miljömålsarbete, verka för att målen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen samt samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat
Länsstyrelserna ska i fråga om sitt miljömålsarbete enligt första stycket 8 rapportera till det miljömålsråd som finns inom Naturvårdsverket och samråda med rådet om vilken rapportering som behövs. Förordning (2008:1346)

Länsstyrelsen Västmanlands läns miljömålsuppdrag

Västmanlands län omfattas av 14 av de 16 miljö kvalitetsmålen. Länet berörs inte av miljö kvalitetsmålen Hav i balans samt levande kust och skärgård respektive Storslagen fjällmiljö. Skogsstyrelsen ansvarar för miljö kvalitetsmålet Levande skogar. Samordningen av miljömålsuppdraget har de senaste åren motsvarat ungefär 20 procent av en heltidstjänst, där den största delen omfattat uppföljningsrapportering. Utöver samordnaren har ett flertal sakkunniga medverkat i uppföljningsarbetet under året.

Mål- och åtgärdsarbete

Miljömålen utgör en integrerad av Länsstyrelsens verksamhet. De används och hänvisas till i det dagliga arbetet inom många verksamheter. Länsstyrelsens rapportering till den regionala fördjupade utvärderingen 2012 visar att mycket görs – inom en del verksamheter så mycket som är möjligt med befintliga resurser och styrmedel – men också att det finns mer att göra. För miljömålen genomslag i samhällsplaneringen och samordning med klimatanpassningen, som särskilt lyfts fram i instruktionen (2008:1346), se redovisning av uppdrag 45.

Miljömålsuppföljning

En stor del av arbetet med miljömålsuppföljning har utgjorts av medverkan i det gemensamma uppföljningssystemet, med löpande indikatoruppdateringar och framför allt årlig uppföljning av miljömålen. År 2013 togs ett särskilt uppföljningsdokument fram vilket beslutades av t.f. länsråd.

Lantbruk och landsbygd

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 60*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	6,31	4,92	5,86
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	10,05	12,38	12,83
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	11,59	11,92	13,62
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	18 561	18 612	18 500
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	12,38	12,78	13,57
Antal ärenden, inkomna och upprättade	6194	7236	6386
Antal beslutade ärenden	6366	7244	6961
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	99	34
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	425	205	0
Varav Jordbrukarstöd, VÄS 601*			
Antal behandlade SAM-ansökningar (st)	1672	1686	1732
Antalet utbetalningar (st)	4102	4165	4414
Direkta verksamhetskostnader vht 601* (tkr)	3734	3959	4358
Direkta kostnader per SAM-ansökning (kr/st)	2233	2348	2516
Direkta kostnader per utbetalningsärende (kr/st)	910	950	987
Varav Landsbygdstöd, VÄS 602*			
Summa antal beslutade ansökningar om företagsstöd och ansökningar om utbetalning av företagsstöd (st)	180	137	175
Direkta verksamhetskostnader vht 6020 (tkr)	656	709	903
Direkta kostnader per beslutad ansökan om företagsstöd och ansökan om utbetalning av företagsstöd (kr/st)	3644	5175	5160
Summa antal beslutade ansökningar om projektstöd och ansökningar om utbetalning av projektstöd (st)	109	183	66
Direkta verksamhetskostnader vht 6021 (tkr)	1017	845	737
Direkta kostnader per beslutad ansökan om projektstöd och ansökan om utbetalning av projektstöd (kr/st)	9321	4617	11167
Summa antal beslutade ansökningar om miljöinvesteringar och ansökan om utbetalning av stöd till miljöinvesteringar (st)	88	84	61
Direkta verksamhetskostnader vht 6022 (tkr)	203	142	133
Direkta kostnader per beviljad ansökan om miljöinvesteringar och ansökan om utbetalning av stöd till miljöinvesteringar (kr/st)	2307	1690	2180
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 6024, Landsbygdsutveckling – Företagsstöd ³⁾	71	83	
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 601, Stöd till jordbruket ⁴⁾	69		
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 6021, Projektstöd (Fylls i med tillhörande fotnot av de länsstyrelser som berörs av undersökningen) ⁵⁾	71		
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 6023, Leaderstöd (Fylls i med tillhörande fotnot av de länsstyrelser som berörs av undersökningen) ⁶⁾	48		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 6024 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 70. 2012 då motsvarande undersökning genomfördes var genomsnittet för samtliga 21 länsstyrelser 71

⁴⁾ Nöjdindex för verksamhet 601 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelseer är 61.

⁵⁾ Nöjdindex för verksamhet 6021 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelseer är 68.

⁶⁾ Nöjdindex för verksamhet 6023 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelseer är 54.

61

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

61a**Volymer och prestationer****Allmänt**

För 2013 var antalet årsarbetskrafter något lägre än under 2012. Även ärendemängden var lägre än 2012. Antalet äldre ärenden har minskat markant, vilket är mycket positivt. Arbetet med SAM-ansökningar bedrivs fortsatt med hög effektivitet och kostnaden per ärende fortsätter att sjunka. När det gäller kostnader för ansökningar om företagsstöd och utbetalningar så sjunker kostnaden per ärende. Antalet ärenden har ökat och förbättrade rutiner gör att tiden per ärende minskar. För projektstöd är situationen en annan än för företagsstöd. Handläggning av ansökningar om projektstöd och utbetalningar har tagit längre tid än 2012. Ökade krav på redovisning är en faktor och att många större projekt börjar bli klara och slutredovisningen är mer omfattande än delutbetalningar under projektiden är en annan.

Brukarundersökningen 2013***Stöd till Jordbruket (601)***

Den sammanvägda bedömningen (nöjd-index) för Västmanlands län 2013 var 69, genomsnittet för samtliga län var 63. Målgruppen för verksamhetsområdet Stöd till Jordbruket (601) var sökanden av SAM-ansökan under 2012 som har fått ett beslut. Nöjd-index var 69, vilket var högre än genomsnittet för samtliga länsstyrelser som uppgick till 61. Verksamheten fick höga betyg på bland annat områden så som bemötande, engagemang och intresse, information via telefon, hög kompetens och utbetalning av stöd i tid. Förbättringsområden är till exempel lätt att förstå rapporter och yttranden samt att enkelt kunna nå rätt person via telefon.

Projektstöd inom landsbygdsprogrammet (6021)

Målgruppen för verksamhetsområdet Projektstöd inom landsbygdsprogrammet (6021) var sökande av projektstöd. Nöjd-index var 71, vilket var högre än genomsnittet för samtliga länsstyrelser som uppgick till 68. Verksamheten fick höga betyg på bland annat områden såsom bemötande, engagemang och intresse, hög kompetens och svarstid på e-post.

Förbättringsområden är till exempel att lätt kunna nå rätt person via telefon och att tillhandahålla den information som efterfrågas.

Leaderstöd (6023)

Målgruppen för verksamhetsområdet Leaderstöd (6023) var de sökande som fått beslut om utbetalning av projektstöd inom Leader. Nöjd-index var 48, vilket var lägre än genomsnittet för samtliga länsstyrelser. Verksamheten fick höga betyg på bland annat områden så som god tillgänglighet, webbplatsens innehåll, information via telefon och att det är lätt att nå rätt person. Förbättringsområden är exempelvis handläggningstider och ansökningsblanketten för utbetalning av stöd.

Företagsstöd landsbygdsutveckling (6024)

Målgruppen för verksamhetsområdet Företagsstöd landsbygdsutveckling (6024) var sökande av

företagsstöd (landsbygdsföretag). Nöjd-index var 71, vilket var högre än genomsnittet för samtliga länsstyrelser som uppgick till 70. Verksamheten fick höga betyg på bland annat områden såsom bemötande, engagemang och intresse, god tillgänglighet, hög kompetens och totalt sett nöjd. Förbättringsområden är till exempel ansökningsblanketter för stödansökan och utbetalning och att lätt kunna nå rätt person via telefon.

61b**Andra väsentliga insatser inom området****Länsstyrelsens arbete med jordförvärvstillstånd och fastighetsbildning avseende jordbruksfastigheter**

Under året har 27 ansökningar om förvärvstillstånd enligt jordförvärvslagen (1979:230) handlagts. Medianhandläggningstiden har legat på 12 dagar. Länsstyrelsen deltar löpande i samråd med Lantmäteriet angående fastighetsbildning enligt fastighetsbildningslagen (1970:988). Samråd har skett dels genom muntliga föredraganden vid lantmäteriet samt genom skriftlig begäran.

Landsbygdsutveckling

Länsstyrelsen deltar aktivt inom flera områden för att bevaka frågor om landsbygdsutveckling, bland annat om strandskydd, LIS¹⁰, turism och service på landsbygden.

Bredband

Länsstyrelsen har aktivt medverkat i länets arbete med utbyggnaden av bredband och digitaliseringen av landsbygden i Västmanland. Länsstyrelsen har inom projektet ”*Samordning Bredband*” haft ett antal informationsmöten med byalag ute i kommunerna. Länsstyrelsen samarbetar med Leader och Länsbygderådet i Västmanland kring information till byalag. Förutom våra byalagsmöten har Länsstyrelsen under året haft kontinuerlig kontakt med olika intressenter såsom kommunala tjänstemän, leverantörer och politiker. Våra aktiviteter i frågan har i allra högsta grad bidragit till att bredbandsfrågan nu har kommit högt upp på agendan i länet. Som ett resultat av detta ökande intresse anställer nu många av kommunerna bredbandssamordnare och tar fram lokala bredbandsstrategier.

Länsstyrelsen har deltagit i projektet Länssamverkan bredband. Detta är ett nationellt forum för samarbete kring den på många sätt komplexa bredbandsfrågan. Syftet är bland att identifiera problem kopplade till bredbandsstöden och hur dessa kan lösas.

Länsstyrelsen ser ett stort behov av information om bredbandsfrågan. Byalag behöver ofta mycket stöd under genomförandet. Länsstyrelsen försöker möta detta och har vid många tillfällen träffats med stödsökanden och informerat om vilka regler som gäller.

Kommersiell service

Inom ramen för Länsstyrelsens arbete med kommersiell service har vi under året tagit ett beslut inom service åtgärd till att bevaka de frågorna på landsbygden.

Besöksnäring

Under året har Länsstyrelsen inom ramen för landsbygdsutvecklingsarbetet knutit ett allt tätare samarbete med Västmanlands kommuner och landsting, regionens aktör för samordning av besöksnäringen, vars arbete med att på olika sätt främja besöksnäringen i hög grad går hand i hand med arbetet med landsbygdsutveckling. Länsstyrelsen deltog bland annat i ett seminarium om campingens utveckling, nuläge och framtida möjligheter. Där nämndes att alltför många väljer att

¹⁰ LIS står för Landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

semestra med husbil och vad detta för med sig i form av krav på uppställningsplatser med mera.

Intern samverkan

Länsstyrelsens landsbygdsenhet deltar aktivt i det tvärsektoriella samarbetet inom plangruppen på Länsstyrelsen genom att vara med vid granskning av exempelvis översikts- och detaljplaner, skydd av jordbruksmark och LIS¹¹-områden och även i mer allmänna diskussioner i planfrågor angående landsbygdsfrågor, förhållande land – stad etc. Här ingår en del information gentemot kommuntjänstemän på plan- och byggavdelningar.

Matlandet

Ett annat prioriterat område är den lokala maten, Sverige det nya matlandet. Länsstyrelsen deltar aktivt i detta arbete bland annat genom att driva kompetensutvecklingsprojektet Trädgård som tillgång där maten och odling är en viktig ingrediens. Projektet Smaka på Västmanland som finansieras via landsbygdsprogrammet har varit betydelsefullt för att driva på frågan. Kontakterna med projektet och vår matlandetambassadör är täta och är en viktig kontaktyta för att fånga upp behov och önskemål. Ett annat spännande projekt som tog form under 2013 är en förstudie som ska undersöka förutsättningarna för att etablera ett innovationscenter för mat i Västerås. Ett av huvudspåren är att koppla ihop den lokala maten med teknik och innovationer. Samarbete är redan sökt med andra liknande projekt i Sverige. Västerås Science Park deltar i projektet och är representerat i referensgruppen.

¹¹ Landsbygdsområden i strandnära lägen.

Indikatorer**62****Areella näringar, landsbygd och livsmedel utgiftsområde 23¹⁾**

Sysselsättning	2013	2012	2011	2010
Andel kvinnor sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (dagbefolkning) (%)		2	2	2
Andel män sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (dagbefolkning) (%)		4	4	4
Andel sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (dagbefolkning) (%)		6	6	5
Nyföretagande	2013	2012	2011	2010
Andel nystartade företag av kvinnor utanför tätort (på landsbygden) (%)		8,9	11,6	8,8
Andel nystartade företag av män utanför tätort (på landsbygden) (%)		14,5	21,3	18,5
Andel nystartade företag utanför tätort (på landsbygden) (%)		23,4	33,0	27,3

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer**Källa:** Statistiska centralbyrån**Kommentar kring ovanstående indikatorer****62a****Sysselsättning**

Andelen kvinnor och män sysselsatta utanför tätort på landsbygden har varit relativt oförändrat mellan 2010-2012. Detta gäller även för riket i stort. Länet har något lägre andel sysselsatta på landsbygd än riket både när det gäller kvinnor och män. En trolig förklaring är att näringslivsstrukturen i Västmanland fortfarande har en förskjutning mot exportinriktad tung verkstadsindustri som i stor utsträckning är lokaliserad till tätorterna.

62b**Nyföretagande**

Nyföretagandet utanför tätort på landsbygden har minskat något mellan 2011 och 2012, både för män och för kvinnor. Detsamma gäller för länet totalt sett. Siffrorna följer riket i övrigt.

Även andelen företag som startas på landsbygden i förhållande till övriga länet har också minskat mellan 2011 och 2012. Men ser man till andelen män respektive kvinnor som startar företag på landsbygden så har siffran för kvinnor stigit från 32 procent 2010 till 38 procent 2012. Motsvarande siffra 2012 för hela länet är 34 %. Dessutom är siffran något högre än för riket totalt sett som ligger på 36 procent. Detta är en glädjande trend som kan vara ett resultat av de satsningar som gjorts och görs för att stimulera kvinnligt företagande i länet inom till exempelvis Landsbygdsprogrammet. När det gäller nyföretagande se även under punkt 20, Regional Tillväxt och under punkt 81a, Nystartade företag.

Återrapportering regleringsbrev

63

RB 10. Länsstyrelserna ska på ett kostnadseffektivt och för företagen enkelt sätt samt med minimerad risk för sanktioner genomföra uppgifterna som åligger dem ifråga om direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsåtgärder enligt förordningarna (2004:760) om EG:s direktstöd för jordbrukare m.m. och (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder. Länsstyrelserna ska, tillsammans med Jordbruksverket, säkerställa att direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsutveckling i så hög utsträckning som möjligt betalas ut så tidigt som regelverket tillåter samt säkerställa att handläggningstider för beslut och utbetalning av stöd minskar samtidigt som risken för finansiell korrigering förebyggs och minimeras. Länsstyrelserna ska dessutom särskilt arbeta med återkrav.

Länsstyrelserna ska följa Jordbruksverkets styrning över stödprocessen avseende administrationen av jordbruks- och landsbygdsstöd. Länsstyrelserna ska löpande rapportera handläggnings- och kontrolläge till Jordbruksverket enligt av verket fastställd rapportplan, samt bistå Jordbruksverket i att under stödåret uppnå en bättre uppföljning av handläggnings- och kontrolläge av ovan nämnda stöd. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att följa uppdraget samt hur stor andel av stöd och ersättningar som betalats ut vid de tillfällen som anges i den gemensamma utbetalningsplanen.

Länsstyrelserna ska under 2013, tillsammans med Jordbruksverket, fortsätta arbetet med en processgenomgång av stödprocessen för landsbygdsutvecklingsstöd. Arbetet ska även beakta kommande programperiod. I denna ska erfarenheter från andra medlemsländer tas tillvara. Länsstyrelserna ska redovisa hur de har deltagit i processgenomgången.

Länsstyrelserna ska tillsammans med Jordbruksverket bistå i arbetet med att uppfylla ackrediteringsvillkoren för hanteringen av stöd.

Jordbrukarstödsverksamheten

Arbetet har bedrivits i enlighet med Jordbruksverkets föreskrifter och uppföljningsmål. Drygt 1670 SAM-ansökningar har kommit in till Länsstyrelsen 2013, en minskning med mindre än en procent jämfört mot 2012. Länsstyrelsen har tagit emot 4 100 utbetalningsansökningar för direktstöd och miljöersättningar inom jordbruket. Det finns dessutom 268 ansökningar från lantbrukare om att få påbörja ett nytt, eller utöka ett befintligt, femårsåtagande för de olika miljöersättningarna.

Länsstyrelsens arbete med ajourhållning av jordbruksblock i blockdatabasen har under året löpt på enligt plan. Kvalitetsgranskningar har genomförts av Jordbruksverket. Granskningarna har visat att vi håller en jämn och hög kvalitet på vårt arbete.

Kostnadseffektivitet och enkelhet för företagare

Länsstyrelsen bedriver en effektiv jordbrukarstödshantering och hör till de län som har lägst kostnader för denna hantering. Under året har en rad insatser gjorts för att uppfylla de krav som ställs på myndigheten.

Några av insatserna är:

- Fortsatt satsning på att alla ansökningar om jordbrukarstöd görs via Jordbruksverkets e-tjänst SAM-Internet. 2013 togs 99,9 procent av SAM-ansökningarna emot digitalt. Länsstyrelsen har erbjudit stödsökande hjälp med SAM-internet per telefon. Det har

även funnits möjlighet att låna datorer och få det stöd som krävs för att komma igång, slutföra och skicka in ansökan.

- För att effektivisera och likabehandla alla ansökningar har vi deltagit i olika arbetsgrupper i samordningsregionen, vid handläggningsmöten och i informationsrådet. Länsstyrelsen har även kommit med förbättringsförslag till Jordbruksverket både angående SAM-Internet och handläggningsförfarandet.
- Nytt arbetsmoment för i år har varit implementering av e-handläggning. Eftersom det är ett nytt arbetssätt med helt nya arbetsrutiner, som inte har varit helt kompletta, har det i detta uppstartsskede inte medfört någon märkbar tidsvinst. En viss tröghet i e-handläggningssystemet har också bidragit till väntetid/osäkerhetstid. Vinsten med e-handläggningen för företagarna är att handläggningsförloppet av ansökningarna går att följa på "Mina sidor".

Åtgärder som vidtagits för att säkerställa handläggning och utbetalning

Länsstyrelsen har följt Jordbruksverkets föreskrifter om rutiner vid handläggning och kontroll av ärenden om jordbrukarstöd. Länsstyrelsen har därmed en intern styrning och kontroll av stödprocessen, inklusive handläggningskontroll och riskanalys.

För att säkerställa att inkomna ansökningar handläggs och utbetalas enligt uppsatta tidsramar arbetar Länsstyrelsen aktivt med att uppnå målen i SUSS-JBR-planen (Styr- och Uppföljningssystem i Samverkan). I SUSS-JBR-planen arbetar Länsstyrelsen tillsammans med Jordbruksverket för att tidigt få signaler om att målsättningar inte nås och då tillsammans genomföra åtgärder för att nå dessa. Rapporteringen sker via det automatiska uppföljningsverktyget "DAWA" där det framgår hur de olika länen ligger till i förhållande till uppsatta mål.

För att kontrollera ansökningarnas riktighet har fältkontroller och administrativa kontroller genomförts i enlighet med uppsatta regelverk. Kontrollfrekvensen för direktstöden var 5 procent av antalet inlämnade ansökningar och 6,25 procent för miljöersättningarna. Totalt utfördes 91 fältkontroller. Antalet djurkontroller uppgick till 34 stycken (18 nöt, 2 gris och 14 får/get). Inför kontrollsäsongen satsade Länsstyrelsen även detta år på riktade informationsutskick till länets djurägare, vilket upplevs ha haft en positiv verkan på regeluppfyllnaden.

Vår måluppfyllnad har varit god och därför har det inte funnits behov av att vidta några ytterligare åtgärder. Länsstyrelsen har under 2013 uppnått alla nationella uppföljningsmål för handläggningen av jordbrukarstöd.

Ekonomistyrningsverket genomförde under året en revision av att Länsstyrelsen har en organisation, resurser samt genomför fältkontroller som uppfyller Kommissionens ackrediterings-kriterier. Enligt den preliminära revisionsrapporten fick Länsstyrelsen bedömningen/betyget 4 (=God överensstämmelse) på en femgradig skala för fyra av de fem punkter som kontrollerades. För en punkt sattes betyget 3 (=Nöjaktig överensstämmelse) då inte kontrollanten informerats om orsakerna till varför en brukare är uttagen till kontroll innan kontrollen inletts. Detta är upprättat och kontrollpersonal kommer att få denna information inför 2014 års kontroller.

Resultat vid utbetalning av jordbrukarstöden

- **Delutbetalning miljöersättningar och regionala ersättningar**
Länsstyrelsen fattade beslut om 96 procent av ansökningarna i den första delutbetalningen av miljöersättningar och regionala ersättningar. Målet i uppföljningsplanen var 90 procent (genomsnitt för landet 92 procent). Utbetalningen uppgick till 39,7 miljoner kronor.
- **Gårdsstödsutbetalning**
Länsstyrelsen fattade beslut om 99,8 procent av ansökningarna i den första gårdsstödsutbetalningen. Målet i uppföljningsplanen var 95 procent (genomsnitt för landet 94 procent). Utbetalningen uppgick till 182,7 miljoner kronor.
- **Slututbetalning miljöersättningar och regionala ersättningar**
Länsstyrelsen fattade beslut om 98 procent av ansökningarna vid slututbetalningen. Målet i uppföljningsplanen var 90 procent (genomsnitt för landet 94 procent). Utbetalningen uppgick till 14,4 miljoner.

Stöd inom landsbygdsåtgärder**Handläggning av företagsstöd och projektstöd (inklusive Leader miljöinvesteringar och Egenkul projekt)**

Länsstyrelsen har under året följt de av Jordbruksverket fastställda målen för handläggning. Målen har genomsyrat årets arbetsplanering. Regelbunden uppföljning av att dessa mål nås görs automatiskt genom datasystemet.

Länsstyrelsen prioriterade även att göra en ordentlig genomgång av alla styrdokument som föreskrifterna kräver för landsbygdsutvecklingsarbetet. Dessa styrdokument är:

- Ansvarsfördelning/Arbetsbeskrivning
- Arbetsbeskrivningar inom landsbygdsutveckling
- Bemyndigandelista
- Infosäkerhetspolicy
- Interna rutiner
- Organisationsschema
- Riskanalys handläggningskontroll
- Rotationsplan/Organisationsskiss
- Utbildningsplan

Styrdokumentet godkändes utan anmärkning vid Jordbruksverkets revisionsbesök under året.

Länsstyrelsen försöker säkerställa att finansiella korrigeringar förebyggs och minimeras genom att ta ut en förhållandevis hög andel av ansökningarna/utbetalningarna i handläggningskontroll. Länsstyrelsen har också haft låg personalomsättning. Både ny och befintlig personal erhåller kompetensutveckling för att uppnå en tillräckligt hög kompetens inom respektive arbetsområde.

Jordbruksverket genomförde en utökad uppföljning av ansökningar och utbetalningar av stöd inom landsbygdsprogrammet i november 2012. Av rapporten framgår att Västmanland hade mindre än en procent finansiella fel. De brister som uppstod har varit systematiska fel. För att åtgärda det upprättades en förebyggande handlingsplan i början på 2013. Länsstyrelsen har under året jobbat enligt handlingsplanen och har satsat på att minska de påpekade felen. En

uppföljning av fjolårets kontroll har genomförts i november 2013 och resultatet av detta väntas. Länsstyrelsen hoppas på att de brister Länsstyrelsen hade 2012 inte kommer att upprepas.

Länsstyrelsesamverkan

Samverkan har skett regelbunden mellan länsstyrelserna på chefs- och handläggarnivå i Mälardalsregionen för ökad likabehandling och effektivare ärendehantering genom både fysiska och telefonmöten. Både på chefs- och handläggarnivå har gemensamma sharepoint sidor använts i regionen där det läggs ut material som är av gemensamt intresse som exempelvis remisser, rutinbeskrivningar, mötesprotokoll etc. Under året har handläggaren i region haft åtta Lync-möten där Länsstyrelsen har bland annat diskuterat handläggningsrutiner, upphandling, revisionsbesök.

I regionen försöker Länsstyrelsen på alla sätt dra nytta av varandras kompetenser och starka sidor samt i mån av tid hjälpa varandra med olika arbetsuppgifter. Ett annat exempel på samarbete i regionen som leder till ökad effektivitet och kundnytta är de länsöverskridande kompetensutvecklingsprojekten som administreras av ett län men genomförs i och finansieras av flera län.

64

RB 11. Länsstyrelserna ska verka för ett effektivt regionalt genomförande av Landsbygdsprogrammet för Sverige åren 2007–2013 i syfte att uppnå de i programmet angivna målen i enlighet med förordningen (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder. Programmets genomförande, resultat och effekter rapporteras i särskild ordning enligt Jordbruksverkets riktlinjer. Länsstyrelserna ska även vara regeringen och centrala myndigheter behjälpliga i förberedelserna för ett nytt landsbygdsprogram för perioden 2014–2020 samt påbörja de regionala förberedelserna för det kommande landsbygdsprogrammet. Länsstyrelserna ska kortfattat redovisa på vilket sätt de deltagit i respektive påbörjat arbetet med det kommande landsbygdsprogrammet.

Informationsinsatser

Länsstyrelsen har under året gjort en satsning på våra webbsidor för att nå ut med information om Landsbygdsprogrammets möjligheter. Försök har gjorts att förenkla och förtydliga informationen som finns tillgänglig här. Tyvärr har inte detta gett önskat resultat i brukarundersökningen, där våra webbsidor får låga betyg. Under hösten har Länsstyrelsen därför påbörjat ett förändringsarbete för att analysera hur Länsstyrelsen kan informera våra kunder på ett bättre och effektivare sätt.

Länsstyrelsens informationsblad EllenU gavs ut fyra gånger under 2013. Det elektroniska nyhetsbrevet Landsbygdsnytt har skickats ut cirka 30 gånger. Detta nyhetsbrev ger våra kunder på landsbygden snabb information om bland annat aktuella kurser och information kring jordbrukarstöden.

Samverkan och effektivisering

Länsstyrelsen samverkar regelbundet med de andra länsstyrelserna i Mälar-/Hjälmarregionen. Detta är ett stort stöd när det gäller till exempel tolkning av regelverk, prioriteringar inom Landsbygdsprogrammet och utredning och handläggning av länsöverskridande projekt. Till exempel samarbetar länsstyrelserna genom att ha gemensamma kompetensutvecklingsprojekt för rådgivning till företagare i fyra smala produktionsområden (ekologisk grisproduktion, ekologisk fjäderfäproduktion, ekologisk trädgårdsproduktion och rådgivning till konventionell trädgårdsproduktion). Det blir effektivt för rådgivningsföretagen som då kan arbeta i fem län, men alla administrativa kontakter behöver bara hanteras av en länsstyrelse.

En effektivisering i genomförandet av Landsbygdsprogrammet är att Länsstyrelsen upphandlar delar av kompetensutvecklingen inom ramen för våra egna kompetensutvecklingsprojekt. Anledningen till detta är att upphandling minskar administrationen för rådgivningsföretag när de själva inte behöver ansöka om projektstöd. Det tar bort risken för fel i beräkning av lönekostnader och indirekta kostnader eftersom det inte behöver redovisas i en upphandling. I en ansökan om projektstöd kan enskilda firmor inte heller ta upp kostnader för eget arbete. Detta hindrar dem ifrån att arbeta med kompetensutveckling för andra om deras verksamhet inte upphandlas. Under hösten 2012 upphandlade Länsstyrelsen aktiviteter som ska utföras under perioden januari 2013 till april 2014, med möjlighet till förlängning. Fyra enskilda firmor och fem övriga företag fick avtal om rådgivning till landsbygdsföretagare vid denna upphandling.

Kompetensutveckling inom axel 1 och axel 3

Enligt länets prioriteringar i innevarande landsbygdsprogram ska kompetensutveckling bedrivas inom tio olika målområden (Ett rikt odlingslandskap, Ingen övergödning, Giftfri miljö, Begränsad klimatpåverkan, Ekologisk produktion, Djurens välfärd, Företagsutveckling inom de gröna näringarna, Tvärvillkor, Företagsutveckling utanför de gröna näringarna, Landsbygdsutveckling). Under 2013 har Länsstyrelsen erbjudit kompetensutveckling till landsbygdsföretagare och för landsbygdsutveckling inom samtliga målområden, både genom egen och genom upphandlad verksamhet. Under året lades särskild fokus på två olika teman: Trädgård som tillgång i besöksnäringen samt Greppa näringen, se vidare nedan.

Nöjda deltagare på Länsstyrelsens aktiviteter

Kompetensutvecklingen i Länsstyrelsens egen regi har utgjorts av kurser, studieresor, informationsmöten (13 stycken), fältvandringar (tre stycken) och enskild rådgivning. Totalt har över 700 personer deltagit i våra aktiviteter. Alla kurser avslutades med en utvärdering där deltagarna betygsatte aktiviteten på en skala mellan 1 och 10. Medelbetyget blev 9,0 vilket Länsstyrelsen är mycket nöjd med. Ett exempel på en lyckad aktivitet är en studieresa riktad till hästföretagare för att studera lösdriftshållning av häst. Lösdrift är ett modernt och lönsamt sätt att hålla hästar och studieresan inspirerade till att utveckla deltagarnas företag på landsbygden. Aktiviteten har även koppling till ansökta företags- och projektstöd i länet.

Länsstyrelsen ordnade också en lammingskurs för ökad djurvälfärd. Kursen fick så många intresserade deltagare att den fick utökas med ytterligare ett kurstillfälle. Två välbesökta informationsmöten om tvärvillkoret som gäller landskapselement i stödområde 9 genomfördes tillsammans med Länsstyrelsens Naturvårdsenhet, som samtidigt informerade om biotopskyddet.

Länsstyrelsen erbjuder också kompetensutveckling till företag i regionen med ekologisk grönsaksodling. Syftet är att möta den växande marknaden för ekologiska trädgårdsprodukter och arbeta för att uppfylla miljö kvalitetsmålen. Under 2013 genomfördes cirka 100 rådgivningar. Länsstyrelsen leder även två deltagardrivna grupper inom ekologisk trädgårdsodling. En viktig funktion i dessa grupper är att erbjuda en arena för erfarenhetsutbyte mellan odlare och att skapa dialog mellan odlare och forskare.

Länsstyrelsen upphandlar kompetensutveckling

För att kunna erbjuda kompetensutveckling inom samtliga målområden har Länsstyrelsen även upphandlat aktiviteter. Totalt avtalades om åtta utvecklingsgrupper/kursserier och tio fältvandringar riktade till jordbruksföretag. Enskild rådgivning till jordbrukare inom ekologisk produktion genomfördes framförallt genom upphandlad verksamhet. Till konventionella

trädgårdsodlare i regionen genomfördes enskild rådgivning och kursverksamhet, till exempel om biologiskt växtskydd.

Trädgård som tillgång utvecklar besöksnäringen

I projektet "Trädgård som tillgång" vänder Länsstyrelsen sig till besöksföretag på landsbygden i de fem länen runt Mälaren och Hjälmaren. Målgruppen är företag med till exempel Bed & Breakfast, Bo på lantgård, café, restaurang och gårdsbutik. Vårt syfte är att inspirera och kompetensutveckla företagarna till att använda den yttre miljön vid besöksplatsen som ytterligare en del i upplevelsen, att skapa mervärde och därmed förstärka hela företaget.

Under 2013 har Länsstyrelsen anordnat 14 kurser och företagsbesök. Exempel på kurser är bondens och torparens trädgård, trädgårdsdesign samt odling och användning av udda grönsaker. Alla kurser förlades till besöksföretag som tillhör målgruppen och företaget fick tillfälle att berätta om sin verksamhet för deltagarna. Aktiviteterna har varit mycket uppskattade och deltagarna har knutit många nya kontakter. Förutom att förmedla kunskap och inspirera har Länsstyrelsen upptäckt att projektet fyller en viktig funktion som ett nätverk för besöksföretag i regionen.

Greppa Näringen bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålen

Inom Greppa Näringen erbjuder Länsstyrelsen lantbrukare kostnadsfri individuell rådgivning om hushållning av växtnäring, hantering av växtskyddsmedel och minskad klimatpåverkan. I Västmanlands län är 125 lantbrukare aktiva rådgivningsmedlemmar. Rådgivningen erbjuds främst företag som har mer än 25 djurenheter eller över 50 hektar åkermark inom det nitratkänsliga området samt inom Sagåns och Svartåns avrinningsområden. Arbetet med Greppa Näringen sker i nära samarbete mellan Länsstyrelsens miljöenhet och Vattenmyndigheten och har sin utgångspunkt i Länsstyrelsens Vattenstrategi.

Fokus för 2013 har i första hand varit att genomföra planerade rådgivningar hos redan anslutna medlemmar. I andra hand har Länsstyrelsen värvat nya medlemmar. Utöver de enskilda rådgivningarna har två kurser och sju fältvandringar genomförts av upphandlade aktörer. Exempel på ämnen var integrerat växtskydd, markkartering och växtnäringsbalans samt precisionsodling. De gruppaktiviteter som syftade till att minska övergödningen förlade Länsstyrelsen till delar av länet med stora övergödningssproblem som exempelvis Sagåns avrinningsområde samt Kungsör. I Kungsör har en grupp lantbrukare strukturerat sina marker under 2013 och Länsstyrelsen har bidragit med kompetensutveckling i form av flera fältvandringar och en kurs.

Landsbygdsutveckling

Sveriges nuvarande landsbygdsprogram sträcker sig över perioden 2007-2013 och har som övergripande mål att skapa ekonomisk, social och ekologisk hållbar utveckling på landsbygden med ökad sysselsättning och minskad avfolkning som resultat.

Bredband

Efter kartläggningen av länets IT-infrastruktur som genomfördes 2011 har Länsstyrelsen under 2012 och 2013 tillsammans med länets kommuner och Landstinget tagit fram en långsiktig strategi för den fortsatta utbyggnaden av bredband i länet. Strategin blev klar i mars 2013. Parallellt med detta har Länsstyrelsen intensifierat sina informationsinsatser ute i länet. Under 2013 har det genomförts möten i länets alla kommuner tillsammans med Länsbygderådet som starkt engagerat sig i bredbandsfrågan. Detta i kombination med att de flesta LEADER-områden lämnar förstudiemedel samt i ett fall anställt en person för att hjälpa bredbandsprojekt

att komma igång, har gjort att intresset ökat markant för denna fråga. Detta gäller både hos boende och för tjänstemän och politiker i länets kommuner. I mars 2013 togs det emot cirka 20 ansökningar om bredbandsstöd. Efterfrågan på stödet låg då på 51 mkr. Länsstyrelsens arbete med att prioritera ansökningar för att anpassa till de tillgängliga 20,7 mkr krävde hård prioritering.

Under prioriteringsarbetet har Länsstyrelsen träffat kommunens representant ett antal gånger. Länsstyrelsen har under året träffat med tjänstemän från Västerås, Sala, Surahammar, Skinnskatteberg, Arboga, Fagersta, Kungsör. De projekt som fick beslut om stöd kommer att genomföras i Fagersta, Sala, Hallstahammar och Västerås. Projekten är främst byanät utom i Hallstahammar där utbyggnaden avser ett stomnät.

Länsstyrelsen deltar i projektet ”Digital Agenda för Västra Mälardalen” som drivs av Västerås stad. En del av vårt prioriteringsarbete har diskuterats i projektet.

Resultatet av våra prioriteringar för beslut om stöd till byanät har lett till att Sala och Västerås kommer att prioritera utbyggnad av anslutningspunkter via stomnät fram till byar för att möjliggöra för byalagen att ansluta sig inom behörigt avstånd. Utan kommunens medverkan genom projektet ”Digital Agenda för Västra Mälardalen” samt de satsningar som kommunen själv kommer att göra för utbyggnad av stomnät skulle ingen av dessa byar få bredband via fiber eftersom befintliga anslutningspunkter för byarna ligger väldigt långt bort och det skulle medföra att varje projekt skulle få betydligt högre projektkostnader.

Sammanlagt 13 projekt fick stöd för fibernät och sju av de 20 ursprungliga ansökningar återtogs. Västerås, Sala, Arboga, Surahammar och Skinnskatteberg återtog sin ansökan som främst avsåg utbyggnad av stomnät. Sala satsar cirka 5 miljoner kronor om året och Västerås satsar totalt cirka 20 miljoner kronor till att bygga fiberbaserade stomnät för att underlätta för byarna att få en nära anslutningspunkt.

Bland de träffar som Länsstyrelsen har arrangerat och deltagit på under året har det avhandlats frågor kring företagsformer, momsfrågor, bestämmelser om samråd samt olika typer av tillstånd.

Leader

I Västmanlands län finns två Leaderområden: Västra Mälardalen respektive Norra Mälärstranden.

Länsstyrelsen har från början arbetat med att stötta personalen vid länets Leaderkontor. Länsstyrelsen anser sig ha god kommunikation med dessa kontor. Kommunikationen sker genom daglig kontakt i olika ansöknings- och utbetalningsärenden. Redan från början har Leaderkontoren tagit på sig att göra en förebyggande kontroll av ansökningar om utbetalning innan de lämnas till Länsstyrelsen. Orsaken är att både Länsstyrelsen och Leaderkontoren noterat omfattande brister i rekvisitioner från Leaderprojekten. De ansökningar som Leader kontrollerar har färre fel än de som inte får en genomgång av Leaderkontoret.

Länsstyrelsen har vidare i hög grad hjälpt Leaderkontoren att följa upp budgetläget. Länsstyrelsen har dessutom sett till att omfördelningar mellan åtgärder i Leader-programmen gjorts vid behov. Leaderkontoren tillsammans med Länsstyrelsen i Västmanland arrangerade i mars 2013 en Leaderträff med deltagare både från Västra Mälardalen och Norra Mälärstrandens Leaderområden. Träffen arrangerades inför avslutningen av nuvarande program och förberedelser inför nästa programperiod. Även Landsbygdsdepartementet och regeringens

projektledare för partnerskapsöverenskommelse deltog i denna konferens som genomfördes i Västerås Slott.

Länsstyrelsen arrangerade i maj 2013 en träff mellan Länsstyrelsens ledning och Leaderkontoren samt alla LAG medlemmar från båda Leaderområden. På mötet fick Leader på ett informellt sätt rapportera hur de upplevt samarbetet mellan Leader/Länsstyrelsen.

Betesmarker och våtmarker

Under året har det upprättats och uppdaterats ett dussintal så kallade åtagandeplaner för betesmarker. Det har även genomförts en handfull enskilda rådgivningar till markägare med betesmarker. Av de betesåtaganden som går ut 2013 har vid november månads början över 80 procent ansökt om förlängning medan endast tre procent aktivt meddelat att de inte önskar förlänga. Stöd till restaurering av värdefulla naturbetesmarker lämnats till sex nya projekt med en sammanlagd areal av dryga 100 hektar. Därutöver har LIFE+-projektet MIA fortsatt sin restaurering av hagmark i Mälardalen. På våtmarksfronten har nu sammanlagt sex stycken fosfordammar färdigställts i länet. Av större dammar och våtmarker har bidrag beviljats till nio projekt om sammanlagt 80 hektar.

Förebereelse om ett nytt landsbygdsprogram: Tankesmedjor

Länsstyrelsen har deltagit i Jordbruksverkets tankesmedjor inför nästa programperiod inom områdena näringslivsutveckling och kapitalförsörjning, social delaktighet i lokal och regional utveckling, partnerskap samt administrativa system.

Förebereelse om ett nytt landsbygdsprogram: Partnerskapet

Under året har mötena med partnerskapet haft fokus på det kommande landsbygdsprogrammet. Partnerskapet består av ett trettiotal aktörer verksamma på landsbygden exempelvis LRF, Länsbygderådet, Svenska Kyrkan, kommunernas näringslivsenheter, turismfunktionen vid Västmanlands Kommuner och Landsting med flera. Partnerskapet träffas 3-4 gånger per år för att följa upp programmet och diskutera landsbygdsfrågor. I år har Länsstyrelsen hittills haft fyra träffar. På den första, som ägde rum i februari, informerade Länsstyrelsen om det kommande programmet och arbetet framöver. I maj hade Länsstyrelsen en heldag med information och workshop. Länsstyrelsen ställde frågan ”Vad ska vi med landsbygden till?” samt arbetade med SWOT-analysen för den västmanländska landsbygden. Deltagarna fick i uppdrag att ta med sig frågan hem till respektive organisation samt att arbeta vidare med analysen. Svar och resultat skickades sedan till Länsstyrelsen för sammanställning. I september hade Länsstyrelsen sedan ett möte där ett utkast till SWOT-analysen gick igenom och diskuterades. Aktörerna fick sedan en vecka för att inkomma med eventuella synpunkter innan en slutgiltig version sammanställdes och skickades till Jordbruksverket. Länsstyrelsen och partnerskapet hade sedan ett sista möte för året i december 2013 där Länsstyrelsen informerade om det vi vet så här långt om det nya landsbygdsprogrammet 2014-2020.

Mänskliga rättigheter och jämställdhetsarbete

Enheten har också deltagit aktivt i arbetet med att ta fram en handlingsplan för ”Jämställd regional tillväxt i Västmanland 2012-2014” som Länsstyrelsen arbetat fram på uppdrag från regeringen. Det är angeläget att både män och kvinnor har samma möjligheter att ta del av de stödmedel som finns inom Landsbygdsprogrammet. Medarbetare på Länsstyrelsen lantbruksenhet har varit engagerade i den utbildning i mänskliga rättigheter som hela Länsstyrelsen genomgått under perioden 2012-2013. Arbetet med att implementera detta fortsätter nu på lantbruksenheten.

”Uppdraget Förenkla på riktigt”

En av Länsstyrelsens medarbetare har under året varit kontaktperson för uppdraget som samordnas av Länsstyrelsen i Kronoberg.

Länsöverskridande projekt

I början av året fanns det inte så mycket pengar kvar inom de olika kompetensutvecklingsåtgärderna på de olika länsstyrelserna i regionen. Under 2013 gjordes därför ingen gemensam riktad utlysning av möjligheten att söka projektstöd i regionen. I stället meddelades potentiella aktörer att de var välkomna med förfrågningar om länsöverskridande projekt och att länsstyrelserna skulle besluta om stöd efter hand. Det resulterade i fem länsöverskridande projekt för kompetensutveckling inom axel 1 och 3. Eftersom det varierade hur mycket medel som olika län hade kvar i de budgetar som berör kompetensutveckling gjorde Länsstyrelsen inte en rak fördelning av kostnaderna mellan länen. Det viktigaste var istället att se till att bra kompetensutveckling kommer regionens landsbygdsföretagare till del.

65

RB 12. Länsstyrelserna får för uppdragets genomförande disponera anvisade medel från utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygds och livsmedel, anslagen 1:18 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* och 1:19 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur*, vilka regleras i Jordbruksverkets regleringsbrev för budgetåret 2013. Under 2013 ska länsstyrelserna särskilt arbeta för att minska handläggningstiderna inom axel 1, 3 och 4 samt delar av axel 2 (avseende Utvald miljö). Länsstyrelserna ska redovisa följande:

- Handläggningstiderna för ansökningar om beslut om stöd och ansökningar om utbetalningar samt hur länsstyrelsen arbetar för att minska handläggningstiderna,
- vilka åtgärder som har låg anslutning i länet, översiktligt analysera orsakerna till detta samt redovisa vilka insatser länsstyrelsen vidtagit under 2013 för att öka anslutningen till dessa åtgärder för att besluten och utbetalningarna kopplade till programmet ska vara i fas och att de relevanta resultatmål och omfattningsmål som finns fastställda i programmet är uppnådda vid utgången av 2012.

Effektivare handläggning

Sista halvåret 2013 har Länsstyrelsen tillsatt en samordningstjänst som bland annat har till uppgift att regelbundet följa upp handläggningstid för ansökningar om stöd och inkomna ansökningar om utbetalning. Det sista halvåret har det varit främst utbetalningar som har haft störst betydelse. Det har även tillkommit en tjänst på halvtid som hjälper till med ärendehantering inom Leader.

Länsstyrelsen arbetar ständigt med effektivisering av ärendehantering inom landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsen försöker främst att i verksamheten beakta och implementera det som framkommer vid återkoppling från Jordbruksverket inklusive granskningen från revisorer. Länsstyrelsen deltar på möten och andra former av erfarenhetsutbyte internt och med andra län i vår samordningsregion. Under 2013 har Länsstyrelsen upprättat en åtgärdsplan för att höja handläggarnas sammanlagda kompetens och kunnande vad gäller krav på rekvisitioner. Länsstyrelsen bedömer att vi därmed minskat risken för finansiella korrigeringar.

Totalt 140 ansökningar om stöd har behandlats 2013, vilket är något högre jämfört med antalet ansökningar år 2012 som uppgick till 126. Det ökade antalet ärenden beror på att medel tilldelats i slutet av året.

Av de 140 ärendena har 62 haft en handläggningstid under 120 dagar. Målet enligt SUSS-LB är att 90 procent av ansökningar om stöd skall få ett beslut inom 120 dagar. Länsstyrelsen har uppfyllt målen med endast 44 procent. Genomsnittlig handläggningstid ligger på 236 dagar. Att den genomsnittliga handläggningstiden för ansökningar är lång beror alltså delvis på att Länsstyrelsen inte har avslagit ansökningarna i väntan på budgetmedel. Detta är också en av anledningarna till att Länsstyrelsen ännu inte har kunnat uppfylla SUSS-LB:s krav på handläggningstid om max fyra månader på 90 procent av ärendena. En annan anledning är att ankomsten av PROLAG ärenden registreras på Leaderkontoret och behandlas först där innan ankomst till länsstyrelsen för ett beslut. Minst 90 procent av Leaderprojekten beviljas inom en månad från ankomst datum på länsstyrelsen. Noterar inom åtgärd MINVEST har målet nåtts med 86 procent för ansökningar.

(Att handläggningstiderna för ansökningar varit längre i år beror även på att Länsstyrelsen inför slutet av programperioden arbetat bort en del gamla ärenden som av olika anledningar blivit liggande vilket påverkat handläggningstiden negativt.)

I år har Länsstyrelsen handlagt 234 ansökningar om utbetalning, vilket är mindre än 2012 då Länsstyrelsen handlagt 303 sådana ärenden. Av dessa 213 ansökningar har 161 handlagts inom 90 dagar. Länsstyrelsen har prioriterat snabb handläggning av utbetalningarna. Utredningsarbetet inför utbetalningar är omfattande. Projektstöd tar framförallt lång tid att kontrollera. Det måste ofta skickas ut kommuniseringsbrev med bland annat begäran om kompletteringar. Svaret och kompletteringarna skall sedan behandlas på nytt och i många fall krävs det ännu ytterligare kompletteringar. Trots dessa tidskrävande arbetsmoment har Länsstyrelsen i Västmanlands län lyckats mycket väl med korta handläggningstider för ansökan om utbetalning. 76 procent av utbetalningar har handlagts inom 90 dagar. SUSS-målet är att 90 procent av utbetalningarna skall vara klara inom 90 dagar. Inom åtgärd MINVEST har målet nåtts med 100 procent för utbetalningar.

Under året har också en rad nya handläggningsrutiner införts vilket gör att tiderna ökar. Många av rutinerna ska även utföras retroaktivt vid ansökan om utbetalning om dessa inte gjorts vid ansökan om stöd.

Låg anslutning till programmet utvald miljö

Inom programmet Utvald miljö har åtgärderna för minskning av näringsläckage från åkermark en låg anslutning i länet. Ett flerårigt arbete pågår på Länsstyrelsen för att sprida information om våtmarkernas miljönytta till markägare samt försöka förmå dem att anlägga våtmarker och fosfordammar på särskilt utpekade områden där miljönyttan bedöms vara störst. För större våtmarker ser Länsstyrelsen ändå ut att komma ganska nära arealmålet för år 2015. För fosfordammar har sex stycken anlagts hittills och dessa kommer att bli viktiga demonstrationsanläggningar för att sprida intresse för åtgärden i länet. Men dessa sex dammar är endast en knapp fjärdedel av det uppsatta arealmålet för programperioden till och med 2015, som därmed inte längre bedöms möjligt att nå. Alltför låga ersättningsnivåer samt en svårforcerad mark- och miljölagstiftning är hinder för anläggning och restaurering av våtmarker, framförallt det komplicerade prövningsförfarandet som måste till även vid mindre ändringar av dikningsföretag.

Länsstyrelseinstruktion 4§**66**

3. tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken. Förordning (2008:1346)

Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap 7 § ärvdabalken

Länsstyrelsen bevakar löpande att dödsbons ägande av fastigheter taxerade som lantbruksenhet avvecklas inom fyra år från dödsfallet. Ärenden har identifierats med hjälp av bouppteckningshandlingar från Skatteverket och fastighetsregister.

Länsstyrelsen har under året mottagit 38 bouppteckningar från Skatteverket där dödsfallet skett 2013 och där den avlidne var ägare till fastigheter taxerade som lantbruksenhet. Av de dödsbon där dödsfallet skedde 2008-2009 har två uppmanats skriftligt av Länsstyrelsen att avsluta sitt fastighetsinnehav genom arvskifte eller försäljning.

Fiske

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 62*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,96	0,74	0,52
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,30	0,54	0,72
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,89	0,88	0,91
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 372	1 257	1 147
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,91	0,86	0,84
Antal ärenden, inkomna och upprättade	287	249	251
Antal beslutade ärenden	298	255	244
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	316	283	311

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

72

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

72a**Volymer och prestationer**

Vid årsskiftet tog en ny länsfiskekonsulent över efter den förutvarande, vilken gick i pension vid årsskiftet. Under 2012 arbetade förutom länsfiskekonsulenten även en kvinnlig fiskekonsulent med fiskefrågor och även hon gick i pension. Hennes arbetsuppgifter fördelades på dels den nya länsfiskekonsulenten och dels på en handläggare. Härav ser det i tabellen ovan ut som om mängden arbete fördelat på kön ökat för män men minskat för kvinnor inom området. Detta beror således på pensionsavgångar om omstruktureringar av arbetsuppgifter för de nya handläggarna inom ansvarsområde fiske.

72b**Andra väsentliga insatser inom området****Om verksamheten**

Länsstyrelsen i Västmanlands län har ett gott anseende både inom yrkesfisket och inom fritidsfisket. Länsstyrelsen arbetar för att främja ett hållbart fiske och en fiskevård som främjar landsbygdsutvecklingen socialt, kulturellt, ekonomiskt och ekologiskt.

Länsstyrelsens eftersträvar en snabb, effektiv och rättssäker handläggning av inkomna ärenden. Samverkan i fiskefrågor inom Länsstyrelsen är omfattande och fungerar väl. Samverkan med de sex övriga berörda länen inom regionen när det gäller Mälare-Hjälmarfrågor, Dalälvsfrågor och gemensamma frågor inom Norra Östersjöns Vattendistrikt fungerar utmärkt. Länsstyrelsen i Västmanland har samordningsansvaret när det gäller fiskefrågor i Mälaren.

Länsstyrelsen har liksom tidigare år bedrivit och stöttat en omfattande fältverksamhet med bland annat elfisken och kräftprovfisken i ett stort antal sjöar och vattendrag. Kräftprovfiskena följer i huvudsak den länsövergripande förvaltningsplanen för flodkräftan som presenterades 2010. Resultaten av de omfattande elfiskena sammanställs i en intern rapport och rapporteras till och registrerats i SLU:s elfiskedatabas.

Totalt har anslagits 450 000 kronor till fiskevård från Havs- och Vattenmyndigheten. Huvuddelen av dessa medel har förbrukats till fisketillsyn i Mälaren och fiskevårdsprojekt som främst omfattat fiskeförvaltningsunderlag i de stora sjöarna, men också för mindre fiskeprojekt.

Åtgärder för att gynna vandringsfisk i våra vattendrag har i nära samverkan med övriga berörda enheter och intressenter varit en viktig del av arbetet.

Yrkesfisket

En succession och förnygring inom yrkesfiskarekåren pågår och antalet licensierade yrkesfiskare inom länet är därför i stort sett konstant eller något ökande över tiden, det vill säga omkring 27 i Västmanlands läns del av Mälaren och Hjälmaren. Intresset inom den yngre generationen för etablering inom yrkesfisket är glädjande stort. Berörda län och Havs- och Vattenmyndigheten har emellertid som policy att den tillgängliga fiskeresursen i sjöarna ska beskattas uthålligt så att bestånden inte fiskas ner och så att yrkesfiskarna kan förvänta sig en framtida acceptabel inkomst av verksamheten. Detta leder till en restriktiv hållning vid beviljandet av nya yrkesfiskelicenser samtidigt som efterfrågan på nya licenser är stort särskilt när det gäller Hjälmaren.

Dock har miljöcertifieringen enligt MSC (Marine Stewardship Council) av yrkesfisket i Hjälmaren avbrutits då de underlag som varit nödvändiga i fråga om beståndsovervakning och liknande saknats varvid certifieringen inte kunnat fullföljas.

Tillsyn

I Västmanland finns drygt 260 särskilt utbildade och förordnade fisketillsynsmän. Dessa bedriver tillsyn i flertalet av länets 800 sjöar och i de större och viktigare vattendragen. Om man bortser från tillsynen i Mälaren och Hjälmaren saknar Länsstyrelsen detaljerade uppgifter om denna verksamhet, eftersom den sker i vatten som helt och hållet är enskilt förvaltade. Tillsynen i Hjälmaren redovisas gemensamt för berörda län av Länsstyrelsen i Örebro län. Vad gäller Mälaren redovisar Länsstyrelsen i Västmanlands län gemensamt för övriga berörda län (Uppsala, Stockholm och Södermanland). Stockholms stads idrottsförvaltning har anlitats för den viktiga övergripande tillsynen över hela Mälaren. 5-6 tillsynsmän har involverats i den operativa verksamheten. Antalet operativa tillsynsdagar för dessa har under 2012 redovisats till 50 dagar, totalt utfördes 1 164 kontroller vilka ledde till 167 anmärkningar och 12 beslag med polisanmälan. Brott mot regler om märkning och utmärkning av redskap och avvikelser vad det gäller tillåtna nätmaskstorlekar är de vanligaste orsakerna till anmärkningar och beslag. Därutöver har fem klubbar/föreningar mot ersättning av fiskevårdsmedel kompletterat den fisketillsyn som bedrivs av Stockholms stad och övervakat efterlevnaden av fiskebestämmelser i mynningsområdena av Kolbäcksån, Eskilstunaån, Arbogaån, Svartån och i den inre delen av Enköpingsviken.

Miljömålsarbete

Miljömålsarbetet är en viktig uppgift för fiskefunktionen och berör främst miljömålet *Levande sjöar och vattendrag*. Även många av de övriga målen kan på ett eller annat sätt kopplas till fiskevårdsarbetet, artskydd eller utveckling av näringar som har fiskeanknytning (yrkesfiske, fisketurism). Samordningen fungerar väl inom de mål som syftar till att skydda och restaurera vattenmiljöer. Flera långsiktiga och kortsiktiga projekt löper på. Exempel på långsiktiga projekt är restaurering av flodkräftbestånd och kartläggning av fiskarternas dynamik i våra vattendrag, medan vissa restaureringsprojekt kan betecknas som engångsinsatser med långtidseffekt. Inom fiskevården har flodkräftfiskevård, biotopvård, fria vandringsvägar och återetablering av utslagna bestånd av öring i vattendragen prioriterats.

Lovande återintroduktioner/förstärkningsutsättningar av lokala stammar med öring sker främst inom Hedströmmens avrinningsområde i syfte att återetablera bestånd som kan fungera som värd för flodpärlmusslans larver och på så sätt bidra till att rädda den hotade flodpärlmusslan.

Återrapportering regleringsbrev**73**

RB 15. Länsstyrelserna ska redovisa hur de främjat och bidragit till den nationella offentliga finansieringen av det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige perioden 2007-2013.

Länsstyrelsen eftersträvar alltid en snabb, effektiv och rättssäker handläggning av inkomna ärenden. Ekonomisk stötting till initiala investeringar för nya företagare kan antingen ges med landsbygdsprogramsmedel eller medel från Europeiska Fiskerifonden (EFF). Stödet från EFF förutsätter att sökanden är licensierad yrkesfiskare, vilket begränsar antalet stödberättigade. I vissa fall går det att kombinera olika stödformer för att underlätta utvecklingen av en yrkesfiske- eller fisketurisminriktad verksamhet på landsbygden. Ett fortsatt stort intresse för investeringar har noterats från yrkesfisket, vilket lett till mycket arbete med strukturstödet till yrkesfisket. Åtta ansökningar om stöd till licensierade fiskare har handlagts under året. Västmanland är det län i landet som, efter ansökningar från yrkesfiskarna, har tilldelats mest medel till insjöfisket från Europeiska Fiskerifonden.

Jordbruksverket har i alla förekommande fall till fullo täckt behovet av nödvändig offentlig medfinansiering av länets stödärenden till yrkesfisket i Mälaren och Hjälmaren. Länsstyrelsen har därför inte direkt bidragit finansiellt till genomförandet av det operativa programmet för fiskerinäringen.

74

RB 16. Länsstyrelserna ska redovisa hur de bidragit till arbetet med omprövning av vattendomar.

Länsstyrelsen i Västmanlands län har gjort tolkningen att detta uppdrag framförallt är kopplat till vattenförvaltningsarbetet och de miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram som beslutades av Vattendelegationen 2009-12-16.

Länsstyrelsen har påbörjat arbetet med att ta fram en strategi för omprövning av vattendomar och lagligförklaring av företag utan dom/tillstånd. Hela vattenfunktionen på Länsstyrelsen har varit involverad i arbetet med att ta fram vilken typ av vattendomar som är prioriterade att ompröva samt vilka geografiska områden som är prioriterade.

Vad som även har uppmärksamrats nationellt är Länsstyrelsens agerande för att få till stånd överprövningar av tre kraftstationer som enligt Länsstyrelsen bör ha tillstånd för sin verksamhet. Mark och miljööverdomstolen går på samma linje i domarna MÖD 2012:26, 27 och 28 där domstolen framför att "Länsstyrelsen bör kunna förelägga de tre kraftstationsägarna att söka tillstånd". Under 2013 har Länsstyrelsen förelagt om detta. Två av kraftstationsägarna har överklagat till Mark- och miljödomstolen.

I detta sammanhang bör också nämnas det arbete som lagts ner i samband med yttrande till vattenverksamhetsutredningens delbetänkande om förslag till ändrade vattenrättsliga regler. Om utredningen förslag om ny prövning går igenom kommer det att innebära att helt andra regler kan tillämpas för att få vattenverksamheten vid bland annat kraftstationer anpassade till gällande rätt. Nuvarande omprövningsinstitut är enligt Länsstyrelsen inte tillräckligt för att tillgodose sådana behov.

Tabell 1.2: Fiske

Länsfakta inom fiskeområdet	2013	2012	2011
Antal fiskevårdsområden	30	30	30
Antal yrkesfiskelicenser	28	27	27
Antal fartygstillstånd	0	0	0
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	9	7	6

Källa: Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen diarium

Kommentarer Tabell 1.2

Förhållandena i länet är till är konstanta. Några fartygstillstånd finns inte i länet då det är inlandsvatten som utgör länets yrkesfiskevatten. Antalet yrkesfiskelicenser har legat relativt konstant över de senaste åren vilket tyder på att lönsamheten i fisket är god. Detta stöds även av att det varje år inkommer flera ansökningar om yrkesfiskelicenser från personer som vill starta verksamhet, men som tyvärr inte kan beredas plats med hänsyn till det nuvarande kunskapsläget kring fiskeresursen i Mälaren och Hjälmaren. Även antalet fiskevårdsområden är konstant. Under året har påbörjats ett arbete med att bilda ytterligare ett fiskevårdsområde i länet och förhoppningsvis kan det genomföras under år 2014.

Folkhälsa

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 70*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,68	0,93	0,41
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,72	1,02	1,45
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,00	1,35	1,35
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 977	2 857	2 059
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,32	1,96	1,51
Antal ärenden, inkomna och upprättade	28	36	30
Antal beslutade ärenden	26	31	18
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	4 767	6 838	10 046

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

77

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

77a**Volymer och prestationer**

Bidragsutbetalningar avser statsbidrag personligt ombud.

77b**Andra väsentliga insatser inom området**

Under året har Länsstyrelsen genomfört tillsyn i fyra av länets tio kommuner, enligt alkohollagen och tobakslagen. Av de granskade kommunerna framgår det att kvaliteten är mycket god i kommunerna. Några kommuner saknar aktuella riktlinjer för serveringstillstånd och i en kommun saknas en tillsynsplan. Alla kommuner har granskats löpande utifrån de beslut som sänts in till Länsstyrelsen och återkoppling har skett när felaktigheter har påträffats.

Med medel från Statens folkhälsoinstitut har samtliga kommuner i samverkan med polis och Länsstyrelse samordnat insatser för att motverka langning av alkohol inför riskhelger. Insatserna har fått stort genomslag och uppmärksammats i media. Att begränsa tillgången på alkohol kräver en väl utvecklad samverkan. De lokala alkohol- och drogsamordnarna har en viktig roll i arbetet och samverkar över kommungränserna. Länsbrottsförebyggande rådet är också engagerat i arbetet med att motverka langningen och de lokala Brå-samordnarna samverkar med alkohol- och drogsamordnarna.

En samrådsgrupp bestående av representanter från Landstinget, Västmanlands kommuner och landsting och Länsstyrelsen har sedan 2009 ordnat välbesökta seminarier och workshops för att medverka till att en länsstruktur för föräldrastöd bildas. Under året bjöd Folkhälsoinstitutet tillsammans med Länsstyrelsen in till en konferens för tjänstemän och politiker i ledande befattningar i länets kommuner samt landstinget. Syftet var att presentera exempel från andra kommuner samt presentera resultat av det arbete som bidrivits ur ett folkhälsoekonomiskt perspektiv.

Länsstyrelsen har under året reviderat ANDT-strategin. Den är en förutsättning för ett kontinuerligt utvecklingsarbete i länet inom folkhälsoområdet.

Återrapportering regleringsbrev

78

Tabell 6.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter

Kostnader och årsarbetskrafter för folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH)¹⁾	1 426,9	1,40
varav Allmänt och övergripande inom folkhälsa (700)	82,4	0,12
varav Fördelning av statsbidrag (704)	32,9	0,01
varav Alkohol- och tobaksärenden (705)	333,7	0,55
varav alkoholärenden (7051 - 7053)	172,5	0,28
varav tobaksärenden (7054 - 7056)	161,2	0,27
Totala kostnader (inkl. OH)¹⁾	1 976,8	

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Uppgifter i tabellen skall endast redovisas för senaste räkenskapsår (dvs. 2013)

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell 6.1

Fördelningen av statsbidrag avser i huvudsak utbetalning av tidigare år beviljade statsbidrag samt uppföljning av dessa.

Mål och uppdrag

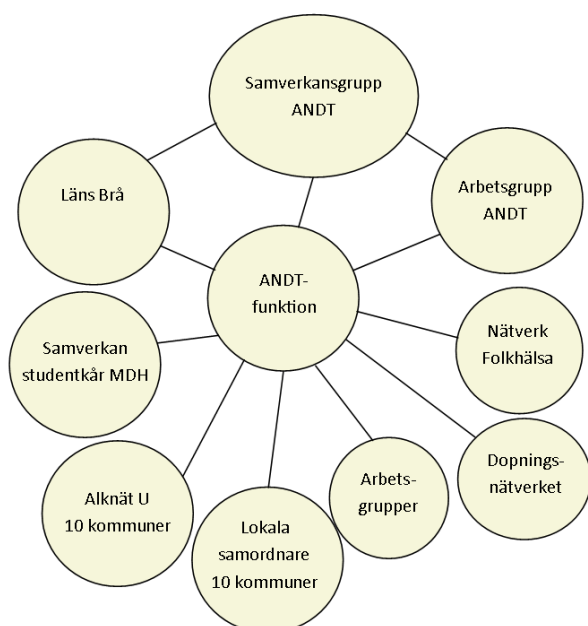
Folkhälsa berör flera verksamheter inom Länsstyrelsen. Det nationella övergripande målet för folkhälsa är att ”skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen”. Folkhälsa handlar om allt från individens egna val och vanor till strukturella faktorer som yttre miljöer och demokratiska rättigheter i samhället. (prop. 2007/08:110)

De 11 folkhälsomålen är:

1. Delaktighet och inflytande i samhället
2. Ekonomiska och sociala förutsättningar
3. Barns och ungas uppväxtvillkor
4. Hälsa i arbetslivet
5. Miljöer och produkter
6. Hälsofrämjande hälso- och sjukvård
7. Skydd mot smittspridning
8. Sexualitet och reproduktiv hälsa
9. Fysisk aktivitet
10. Matvanor och livsmedel
11. Tobak, alkohol, narkotika, dopning och spel

De uppdrag som finns inom folkhälsofunktionen handlar till största delen om målområde 11. Arbetet som bedrivs inom målområde 11 bygger på ”En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken” (prop. 2010/11:47). Beslut om strategin togs i riksdagen i mars 2011 och gäller till och med 2015.

Organisation Västmanland

Samverkansgrupp ANDT

Samverkansgruppen består av länsrådet som är ordförande, länspolismästaren, folkhälsochef vid landstinget Västmanland, direktör vid Västmanlands kommuner och landsting (VKL) samt chef vid Enheten för regional utveckling, Länsstyrelsen. Syftet är att aktuella frågor diskuteras och förankras. Gruppen har undertecknat den länsstrategi som antagits för ANDT-förebyggande arbete.

Arbetsgrupp ANDT

Arbetsgruppen består av personer med strategiska uppdrag inom sina respektive organisationer; Länsstyrelsen, Landstinget Västmanland, VKL och Polisen. Gruppen träffas för att diskutera strategiska vägval. Planer finns att gruppen ska träffas regelbundet, hittills har det skett vid behov. Länsstyrelsen är sammankallande.

Nätverk folkhälsa

Det finns i länet en strategi för folkhälsa som landstinget har initierat och ansvaret för. I arbetet med att förverkliga och utvärdera de mål som antagits finns ett nätverk av kontaktpersoner. Kontaktpersonerna är kommunernas folkhälsoplanerare/kontaktperson för folkhälsofrågor, folkhälsoplanerare från landstinget samt ANDT-samordnaren. Gruppen träffas fyra gånger per år.

Dopningsnätverk.

Under året har ett nätverk för arbete mot dopning bildats. Nätverket representeras av polis, två kommuner, länsidrottsförbundet, en idrottsförening samt en representant för branschen. Nätverket är idag knutet till det nationella PRODIS¹² nätverket.

¹² PRODIS står för Prevention av doping i Sverige.

Länsbrottförebyggande rådet

Rådet består av kommunernas brå-samordnare/kontaktperson för brå-frågor, ANDT-samordnaren samt länets fyra närpolischefer. Ansvarig och sammankallande för gruppen är polismyndighetens poliser med uppdrag att arbeta brottsförebyggande. Rådet träffas två gånger om året.

Samverkansgrupp studentkåren vid Mälardalens högskola (MDH)

Mälardalens högskola finns i Västerås och Eskilstuna, i två kommuner i två län. I gruppen ingår poliser, kommunala ANDT-samordnare, ANDT-samordnare vid Länsstyrelsen från båda länen samt representanter från studentkåren, pubverksamheten samt studenthälsan. Samverkansgruppen träffas två gånger per år.

Tillfälliga arbetsgrupper

Tillfälliga arbetsgrupper kan bildas under kortare tid vid särskilda projekt eller satsningar. Det kan röra satsning på tobaksfria skolgårdar, cannabisförebyggande arbete samt länsstrategin.

Nätverk med kommunala handläggare

De kommunala alkoholhandläggarna har sedan många år ett nätverk, Alknät-U, med regelbundna träffar. Länsstyrelsens tillsynshandläggare har tillfälle att delta vid behov. Det finns även ett nätverk för de lokala samordnarna/kontaktpersonerna, med regelbundna träffar där ANDT-samordnaren är sammankallande. De kommunala tobakshandläggarna är i de flesta fall miljöinspektörer eller alkoholhandläggare. Miljöinspektörer träffar länsstyrelsen regelbundet i andra nätverk och tillsynshandläggaren blir inbjuden vid behov.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar sammanfattningsvis att organisation och struktur för samarbetet i länet har stor betydelse för ett framgångsrikt arbete inom folkhälsoområdet. Ett fungerande samarbete har etablerats mellan ansvariga aktörer i länet. Det behövs fortsatt arbete för att utveckla övergripande samsyn och gemensam ledning av utvecklingsinsatser.

Länsstyrelsens ANDT-funktion

På Länsstyrelsen arbetar en handläggare med tillsyn enligt alkohol- och tobakslagen och en handläggare med ANDT-samordning. Handläggarna är väl förtrodda med varandras arbetsområden, många verksamheter från de preventiva insatserna och från tillsynsarbetet tangerar varandra. Handläggarna har även nära koppling till kommunerna via kontaktpersoner inom tillsyn och förebyggande arbete.

Tillsyn av kommunernas verksamhet och samordnade tillsynsinsatser

Länsstyrelsen har ansvar för tillsynen på länsnivå enligt alkohol- och tobakslagen. (Alkohollagen 2010:1622 och tobakslagen 1993:581). Kommunerna och polismyndigheten har det direkta ansvaret för tillsynen medan länsstyrelserna har i uppdrag att verka för en ökad samordning av tillsynen. En viktig förutsättning för en restriktiv alkoholpolitik och skyddet för folkhälsan är att samhället har en effektiv kontroll av att lagar och regler följs.

Under året har Länsstyrelsen genomfört tillsyn i fyra av länets tio kommuner, enligt alkohollagen och tobakslagen. Av de granskade kommunerna framgår att kvaliteten är mycket god i kommunerna. Några kommuner saknar aktuella riktlinjer för serveringstillstånd och i en kommun saknas en tillsynsplan. Alla kommuner har granskats löpande utifrån de beslut som sänts in till Länsstyrelsen och återkoppling har skett när felaktigheter har påträffats.

Som ett led i en ökad ensning av Länsstyrelsernas tillsynsverksamhet har gemensam handläggning fortsatt i tillsynsärenden med Länsstyrelserna i Uppsala och Södermanlands län.

Vid ett tillfälle under året har Folkhälsoinstitutet bjudit in till nätverksmöten för handläggarna på Länsstyrelserna. Efter det att Folkhälsoinstitutet bestämt sig för att inte arrangera dessa nätverksträffar har Länsstyrelserna gemensamt anordnat tre nätverksträffar.

I länet finns ett bra samarbete mellan kommunerna, polisen och Skatteverket när det gäller tillsyn inom alkohol- och tobaksområdet. Ett flertal tillsynsbesök görs gemensamt av berörda myndigheter. Ett flertal kommuner i länet samarbetar över kommungränserna för att genomföra tillsynsarbetet.

Alla kommuner i länet erbjuder kunskapsprov till dem som söker serveringstillstånd och nästan alla kommuner arbetar med metoden ”Ansvarsfull alkoholservering”. Metoden bygger på tre fundament: utbildning, samverkan och tillsyn.

Länsstyrelserna ska genom den särskilda ANDT-samordningsfunktionen stödja (SFS 2012:606):

- Genomförandet av den nationella ANDT-politiken i länet
- Utvecklingen av ett långsiktigt kunskapsbaserat regionalt och lokalt arbete
- Utvecklingen av tvärsektoriella insatser i kommunerna och landstinget
- Samarbetet på lokal, regional och nationell nivå
- Utbildning och kompetensutveckling i länet

Utöver ”Förordning om samordning inom alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksområdet m.m.” (SFS 2012:606) och ”En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitik” (prop. 2010/11:47) som styrdokument finns en länsstrategi för ANDT-förebyggande arbete som gäller för 2011-2013. Detta dokument har antagits av representanterna i Samverkansgrupp ANDT.

Följande större insatser har genomförts under året:

Nätverket med lokala alkohol- och drogsamordnare

ANDT-samordnaren träffar regelbundet de lokala alkohol- och drogsamordnarna för att stötta och vägleda kommunerna till långsiktigt och kunskapsbaserat förebyggande arbete. Under året har det genomförts nio träffar med nätverket. Antalet kommuner med lokal samordnare minskar, under året har åtta av tio kommuner haft en alkohol- och drogsamordnare. De övriga kommunerna har representerats av kontaktpersoner som deltar i mån av tid. Träffarna är uppskattade tillfällen för erfarenhetsutbyte och diskussion om aktuella, angelägna frågor.

Antilangningsinsatsen Tänk om

Med medel från Statens folkhälsoinstitut har samtliga kommuner i samverkan med polis och Länsstyrelse samordnat insatser för att motverka langning av alkohol inför riskhelger. Insatserna har fått stort genomslag och uppmärksamats i media. Att begränsa tillgången på alkohol kräver en väl utvecklad samverkan. De lokala alkohol- och drogsamordnarna har en viktig roll i det arbetet och samverkar över kommungränserna. Länsbrottsförebyggande rådet är också engagerat i arbetet med att motverka langningen och de lokala Brå-samordnarna samverkar med alkohol- och drogsamordnarna.

Föräldrastöd

En samrådsgrupp bestående av representanter från Landstinget Västmanland, Västmanlands kommuner och landsting och Länsstyrelsen har sedan 2009 ordnat välbesökta seminarier och

workshops för att medverka till att en länsstruktur för föräldrastöd bildas. Under året bjöd Folkhälsoinstitutet i samarbete med Länsstyrelsen alla kommuners och landstingets ledning, både politiker och tjänstemän till en konferens. Syftet var att presentera exempel från andra kommuner samt presentera resultat av det arbete som bidrivits ur ett folkhälsoekonomiskt perspektiv.

Regional samverkan

De åtta mellansvenska länen samverkar och anordnar årligen utbildningsdagar för de lokala samordnarna i de åtta länen totalt 90 kommuner. Länsstyrelserna i Mellansverige har genomfört en gemensam inspirations och erfarenhetsutbytes konferens 4-5 juni för mellanstora städer.

Länsstyrelsen bedömning

Länsstyrelsen bedömer att det är bekymmersamt att lokala samordnare saknar ett tydligt mandat och uppdrag. Uppenbart är det svårt för kommunerna att prioritera förebyggande arbete, trots att detta kommer att få negativa effekter längre fram.

Samordning av utbildning och kompetensutveckling i länet samt bidrag till utvecklingen av ett långsiktigt kunskapsbaserat regionalt och lokalt arbete

Länsstyrelsen spelade en mycket aktiv roll när det gäller utbildningsinsatser under året. Arbetet med rökfria skolgårdar har fortsatt under året. Utbildning till elevhälsopersonal i metodiken MI samt en inspirationsdag riktad till skolorna i länet har genomförts.

Arbetet mot dopning har startats med en inspirationsdag den 21 oktober, i samarbete med PRODIS.

Länsstyrelserna samarbetade under året med att arrangera en tobaksutbildning den 23-24 oktober, med bland annat Skatteverket, Konsumentverket och Polisen som föredragare.

Utbildningsdagar har genomförts i länet inom områdena Metoden Effekt, Vattenpipa, Barn och unga på nätet, Cannabis utbildning, Barn i riskmiljö, Droger i gråzonen, Droger på nätet.

Verka för ett genomförande av den nationella ANDT-politiken.

Utiifrån den nationella ANDT-strategin har en länsstrategi tagits fram som kommer att förankras under 2014. Strategin har arbetats fram i samråd med polis, landsting, VKL och några kommuner.

I en kommun har en ANDT dag genomförts. Beslutsfattare och strategiskt viktiga personer från flera förvaltningar/nämnder i kommunen deltog. ANDT dagen var en fortsättning på 2012 års lanseringsarbete.

Stimulera utvecklingen av samordnade och tvärsektoriella insatser i kommunerna och landstinget.

ANDT-samordnaren deltar i nätverk för kontaktpersoner utifrån arbetet med folkhälsostrategi och ger information från regional och nationell nivå vad som sker inom ANDT-området samt för att ta del av information om vad som händer inom landstinget och kommunerna.

Länsstyrelsen bedömer att samarbetet mellan kommunerna, landstinget och Länsstyrelsen överlag är mycket gott. Exempelvis samverkar Länsstyrelsen och Polismyndigheten om tillsyn och om att stoppa langning vid skolavslutningar och andra riskhelger.

Utgöra länk mellan lokal, regional och nationell nivå vidareförmedla lokala och regionala behov av stöd

Ett syfte har varit att fånga upp de behov som finns och att förstärka samarbetet mellan olika aktörer. Länsstyrelsernas stöd till kommunerna har handlat om handledning, stöd för nätverksbygge samt utbildningsdagar. Länsstyrelsen har stöttat enskilda kommunala insatser så att fler kommuner i länet haft möjlighet att delta.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen bedömer att det finns fortsatt stort behov av samordning av förebyggande insatser inom ANDT-området i länet. Samordningen bidrar till kvalitetssäkring, kompetensutveckling, metodspridning, och erfarenhetsutbyte.

Länsstyrelseinstruktion 5§**79**

6. verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak

Verka för att det nationella folkhälsomålet beaktas

Länssamordnaren för ANDT samverkar med andra funktioner inom Länsstyrelsen som har ansvar för social hållbarhet, till exempel integration och jämställdhet. Inom jämställdhetsområdet har utarbetats konsuppleterad statistik om länet ”Fickfakta för kvinnor och män” med statistik om vuxna kvinnors och mäns hälsa på regional och kommunal nivå i sju tabeller:

- Ohälsotalet 2000-2011
- Anmällda arbetsskador
- Pågående sjukfall efter antal dagar
- Sjuk- och aktivitetsersättning,
- Befolkning efter vikt
- Befolkning med riskabla alkoholvanor
- Befolkning som röker dagligen

Materialet sprids till politiker, tjänstemän i alla kommuner, landstinget och statliga myndigheter och används som planeringsstöd på Länsstyrelsen. En gemensam konferens om ”Barn i missbruksmiljö” har genomförts.

Inom området krishantering har ett utvecklingsprojekt påbörjats inom området ”social oro”. Länssamordnaren deltagit i under året genomförda utbildningsinsatser. Projektet genomförs i samverkan med angränsande län.

Inom sakområdet hållbar samhällsplanering och boende har Statens folkhälsoinstitut genom Länsstyrelsens samordning beretts tillfälle att yttra sig över kommunala översiktsplaner föremål för samråd.

Jämställdhet

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 80*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,00	0,00	0,00
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,49	1,90	1,08
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,05	1,31	0,79
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 105	2 228	1 389
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,40	1,53	1,02
Antal ärenden, inkomna och upprättade	13	16	14
Antal beslutade ärenden	10	13	6
	1	1	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	193	1 183	839
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 8015, Jämställdhetsintegrering (Fylls i med tillhörande fotnot av de länsstyrelser som berörs av undersökningen)	64		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

80

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

80a**Volymer och prestationer****Bidragsutbetalningar**

Bidragsutbetalningar avser externa projekt inom regeringsuppdragen hedersrelaterat våld och förtryck, utvecklingsmedel för stöd till våldsutsatta samt samordningsuppdraget.

Brukarundersökning

Målgruppen för verksamhetsområdet Jämställdhetsintegrering (8015) var kontaktpersoner inom kommunerna och andra regionala nätverk som arbetar med jämställdhetsintegrering i länet.

Nöjd-index var 64, vilket var sju enheter högre än genomsnittet för samtliga länsstyrelser.

Verksamheten fick höga betyg på bland annat områden så som bemötande, öppen för dialog, lätt att hitta på webbplatsen och att tillhandahålla den information som efterfrågas.

Förbättringsområden är till exempel att lätt kunna nå rätt person via telefon och ökat arbete för samverkan mellan andra aktörer. Länsstyrelsen kommer att ta tillvara dessa synpunkter i det fortsatta arbetet, bland annat i arbetet med strategi för jämställdhetsintegrering i länet.

80b**Andra väsentliga insatser inom området**

Fokus på arbetet med jämställdhetsintegrering har 2013 varit genomförandet av Handlingsplan för jämställd regional tillväxt och arbetet med att ta fram en intern och extern strategi för jämställdhetsintegrering för 2014-2016.

Under året har omfattande insatser genomförts för att öka kunskapen om och minska mäns våld mot kvinnor.

I arbetet med det fjärde jämställdhetspolitiska målet har fokus varit på att utveckla arbetet med metodstöd till kommuner och ideella föreningar, samt att stärka samordning och samverkan i länet i dessa frågor. Arbetet har skett utifrån den framtagna länstrategin för arbete att motverka mäns våld mot kvinnor 2012-2014, vilken har gett en god struktur för arbetet. Länsstyrelsen bedömer att arbetet har bidragit till kvalitetsförbättringar i främst kommunernas arbete med dessa frågor.

Under 2013 har arbetet med jämställdhetsintegrering varit fokuserat på genomförande av handlingsplan för jämställd regional tillväxt respektive arbetet med att ta fram en intern och extern strategi för jämställdhetsintegrering för 2014-2016.

Indikatorer

81

Jämställdhet utgiftsområde 13¹⁾

Nystartade företag	2013	2012	2011	2010
Andel nystartade företag av kvinnor (%)		34,3	35,3	32,0
Andel nystartade företag av män (%)		65,7	64,7	68,0
Mäns våld mot kvinnor	2013	2012	2011	2010
Anmälda misshandelsbrott inomhus mot kvinnor 18 år eller äldre. Antal per 100 000 av medelfolkmängden 18 år eller äldre.	198	208	227	220

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Källa: Statistiska centralbyrån, Brottsförebyggande rådet

Kommentar kring ovanstående indikatorer

81a

Nystartade företag

Andel nystartade företag i länet av kvinnor har legat runt en tredjedel de senaste åren. Det är något högre än rikssnittet som varit 31-32 procent. Under 2000-talets första år låg andelen nystartade kvinnoföretag under 30 procent, både i länet och för riket som helhet. Under samma period har nyföretagandet i stort sett fördubblats, både i Västmanland och i hela landet. Det betyder att nyföretagandet, mätt i absoluta tal, har ökat mer bland kvinnor än för män. En positiv trend således för kvinnors företagande, men förändringstakten går långsamt.

En bidragande orsak till att nyföretagandet bland kvinnor har ökat, kan vara regeringens satsning på programmet "Främja kvinnors företagande". I Västmanland har 1 800 kvinnor deltagit i olika projekt inom programmet sedan 2007. Det har varit allt ifrån coachning, utbildningar i marknadsföring, ekonomi, sociala medier, branschgruppsutveckling till bildande av nätverk för affärssamarbete med mera. Se även i kapitlet i Årsredovisningen 2013 om kapitlet Regional tillväxt.

81b

Mäns våld mot kvinnor

Siffrorna visar på en fortsatt minskning av antalet anmälningar, men är förändringen inte stor. Skillnaderna i statistiken är svår att tolka och ange orsaker till. Visar det exempelvis på en minskning av antalet brott eller en ökning av oviljan att anmäla brott till polisen? Statistik på området är viktigt för att synliggöra våldet och därmed de behov av stöd som finns.

Länsstyrelsen har därför, som en del av samordningsuppdraget, påbörjat ett arbete för att förbättra den regionala statistiken på området med att samla in statistik från länets kommuner och ideella föreningar utifrån indikatorer som har tagits fram i Länsstrategi Mäns våld mot kvinnor 2012-2014. Indikator har tagits fram för respektive målgrupp i strategin vilka är kvinnor som utsatts för våld i nära relation, barn som upplevt våld av närstående vuxen, samt

män som utövar våld i nära relationer. En svårighet i arbetet är att få tillgång till kvalitetssäkrade uppgifter från samtliga kommuner. De kommuner som har en organisation med samordnare på området, är också de som har bäst möjligheter att bidra med statistik på området. Vad gäller volymen ärenden avseende utsatta kvinnor och barn, har Länsstyrelsen ännu inte säkra siffror för 2013, men prognosen pekar på att antalet ärenden ökar och överstiger polisanmälda misshandelsbrott. Den största kommunen länet, Västerås, rapporterar att kostnaderna för skyddat boende under 2013 har ökat med fem gånger i relation till föregående års kostnader, vilket tyder på en markant ökning av ärenden. Arbetet med regional statistik kommer att fortsätta under 2014, med målsättning att bli länstäckande.

Länsstyrelsen har under året fortsatt arbetet med att samordna verksamhetsresurser i länet i enligt med regeringsuppdrag nr 81 RB. Arbetet har utformats utifrån den Länsstrategi Mäns våld mot kvinnor 2012-2014, med syfte att stärka samordning och samverkan i länet, som i samverkan med länets aktörer togs fram under 2012. Arbetet med strategin följs upp av länets regionala samverkansgrupp för kvinnofrid, där både kommuner, myndigheter och ideella föreningar deltar. Utöver arbete med statistik har väsentliga insatser under året varit;

- Flera utbildningsinsatser med syfte att förbättra upptäckt av våld i nära relationer har genomförts; sambandet mellan våld mot djur och människor i samverkan med Djursjukhuset i Strömsholm, unga mäns våld i nära relationer och unga utsatta i samverkan med Ungdomsstyrelsen, mäns våldsproblematik i samverkan med Kriscentrum för män och seminarier om upptäckt av våld vid vårdgivning i samverkan med Landstinget Västmanland.
- Utvecklingsstöd har getts till länets lokala samverkansgrupper
- Utveckling av myndighetssamverkan kring prostitution och människohandel har fortsatt. På våren testades den gemensamma samverkansplanen i form av två insatsveckor mot sexköp under ledning av polisen. Insatsen inleddes med en gemensam utbildningsdag för samtliga involverade myndigheter. Resultatet av insatsveckorna blev tre lagförda sexköpare. Efter insatsen kan vi konstatera att det inte finns någon direkt gatuprostitution i Västmanland, istället är Internet är arenan för sexhandel. En grupp av deltagarna deltog på Nationellt centrum för kvinnofrids nationella konferens i november och redogjorde för insatsveckorna.

Uppdrag – kunskaps- och metodstöd

Länsstyrelsens uppdrag med att i samverkan med Socialstyrelsen skapa ett regionalt kunskapsstöd för att kvalitetsutveckla arbetet med våldsutsatta kvinnor, barn som har bevittnat våld och våldsutövare är en del av länsstrategin och därmed väl integrerat med samordnings- och samverkansuppdraget.

Väsentliga insatser under året har varit:

- Sex genomförda seminarier i olika kommuner om bedömningsinstrumentet FREDA för arbete med våld i nära relation
- En utbildningsdag om God kvalitet i arbetet mot våld i nära relationer utifrån Socialstyrelsens handbok
- Två seminarier om meddelandebladet – socialnämnders respektive ideella föreningars ansvar för god kvalitet.
- Tre utbildningsdagar om våldsutsatta kvinnor med funktionshinder
- En utbildningsdag om våldsutsatta kvinnor i missbruk

Länsstyrelsen har även skapat ett nätverk för kommunala handläggare som arbetar med äldre och funktionshindrade för implementering av insatser på dessa områden. Länsstyrelsen samverkar med utvecklingsledarna i fyra näraliggande län: Dalarna, Uppsala, Örebro och

Värmland, för gemensamma insatser och erfarenhetsutbyte. Länsstyrelsen har under året skapat en strukturerad planering för genomförandet av metodstödsuppdraget, där planerade insatser kommuniceras med målgrupperna med ett halvårs framförhållning. Det har gjort att kommunerna har haft goda möjligheter att planera och prioritera deltagande i utbildningar och nätverk, vilket har medverkat till att deltagandet har varit högt och insatserna har fått ett bra genomslag i hela länet. Två av länets kommuner har med stöd av Socialstyrelsens utvecklingsmedel, anställt kvinnofridssamordnare. Länsstyrelsen bedömer att insatserna har medverkat till ökad kunskap och stöd och organisationsutveckling hos länets kommuner, men att fortsatta insatser behövs, särskilt vad gäller kvinnor med funktionshinder, kvinnor i missbruk och äldre kvinnor. Det gäller också insatser för att ge stöd till män som vill bryta sitt våldsbeteende. Utifrån den regionala samverkan som sker i länet, bedömer Länsstyrelsen att det även finns stort behov av motsvarande metodstöd till hälso- och sjukvården för att synliggöra våld och ge stöd till våldsutsatta.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Länsstyrelsen har under året fördelat medel till fyra projekt för arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Ett till Landstinget Västmanland för utbildning av personal, tre till ideella organisationer, där det största projektet är spridning av Rädda Barnens projekt ”Det handlar om kärlek” till skolor flera av länets kommuner. Länsstyrelsen bedömer att skolan är en samhällssektor där arbetet med hedersfrågor fortlöpande behöver utvecklas och därmed prioriteras vid fördelning av projektmedel.

Länsstyrelsen har arrangerat två föreläsningsdagar om hedersrelaterat våld och förtryck, den ena i samverkan med föreningen Arosdöttrarna, den andra i samverkan med Resursteam Heder Västmanland.

Länsstyrelsen ansvarar sedan flera år tillbaka för att samordna nätverket ”Resursteam Heder”, bestående av personer från skola, socialtjänst och sjukvården med spetskompetens på området. För att ersätta deltagare som har slutat och för att öka antalet myndigheter som deltar i teamet, har Länsstyrelsen påbörjat en nyrekrytering till teamet. Det görs i samverkan med Länsstyrelserna i Uppsala, Örebro, Värmland och Dalarna och är ett sätt att utöka teamens nätverk med nya kontakter i dessa län.

Länsstyrelsen har sedan flera år tillbaka kontakt med ett internationellt nätverk för stöd till våldsutsatta. Nätverket är kopplat till en ideell organisation i länet och en viktig kanal för polis och andra svenska myndigheter att nå kontakt med våldsutsatta när de befinner sig utanför Sveriges gränser. Som ett led i nätverksarbetet var Länsstyrelsen i juni värd för ett besök från Kurdistan i norra Irak och kunde tillsammans med representanter för polisen och kvinnojourer i länet fördjupa kontakterna med företrädare för både myndigheter och ideella organisationer i området.

Vad gäller arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck, ser Länsstyrelsen en fortgående positiv utveckling i länet, även om det finns behov av återkommande kunskapsinsatser och verksamhetsutveckling på området. Ett gott exempel på sådant arbete under året utgör Västerås kommun, som har deltagit i det nationella projektet ”Våga göra skillnad” med stöd av Länsstyrelsen i Östergötlands län. Det har medfört en kunskapshöjning av socialtjänstens arbete med frågor, men även att ansvaret för frågorna på ett tydligare sätt integrerats i organisationen genom att en samordnare för dessa frågor har anställts inom socialtjänsten. Länsstyrelsen kommer att medverka till att sprida kommunens erfarenheter från projektet till övriga kommuner i länet.

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att arbetet med det fjärde jämställdhetspolitiska målet, har fått en bra och tydlig struktur i länet, med stöd av gällande länsstrategi och organisation kring metodstödet. Det ger tydlighet och möjligheter för främst kommunerna att delta i arbetet, vilket kommer att öka kvaliteten i arbetet. Vi ser också positiva effekter av de utvecklingsmedel som fördelas av Socialstyrelsen. Exempel på det är de två kommunerna Hallstahammar och Surahammar, vilka för utvecklingsmedel anställt samordnare och utvecklat socialtjänstens arbete med dessa frågor, vilket har gjort att antalet hjälpsökande har ökat i kommunerna.

Återrapportering regleringsbrev

82

Tabell 7.1

Kostnader/intäkter för område Jämställdhet	2013	2012	2011
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	2 104,8	2 228,3	1 388,7
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	590,0	1 202,3	713,0
varav övrig finansiering (tkr)	1 514,7	980,8	599,8
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	1,39	1,52	1,01
Verksamhetsintäkter	1 167,2	785,0	508,9

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell 7.1

Ökningen av verksamhetskostnader övrig finansiering, avser kostnader för uppdraget regionalt kompetensstöd, vilket under 2013 har haft en stor omfattning av utbildning och stödinsatser riktad till kommuner och ideella föreningar.

Länsstyrelseinstruktion 5§

83

1. integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor

Jämställdhetsperspektiv i verksamheten

Internt arbete

En väsentlig insats både vad gäller det interna och externa arbetet har varit att ta fram och genomföra handlingsplan för jämställd regional tillväxt. Extra resurser för arbetet har sökts och erhållits från Tillväxtverket i form av ett pilotprojekt, där konsultstöd ges i arbetet. Inom ramen för projektet ges också möjlighet till erfarenhetsutbyte med andra pilotprojekt i landet, vilka arbetar med liknande frågor. Arbetet med handlingsplanen sker i samverkan mellan funktionerna näringsliv, jämställdhet, samhällsplanering, infrastruktur och i samverkan med aktuella aktörer i länet, se närmare beskrivning under punkt 22.

En annan väsentlig insats är den under året framtagna strategin för internt arbete med jämställdhetsintegrering. Den har skapat en tydlig struktur och plan för Länsstyrelsens arbete, vilket ska följas upp varje år med stöd av indikatorer. I strategin ingår i korthet utbildning av nyanställda, arbete på varje enhet med att jämställdhetsintegrera aktuella processer, ta fram mål för arbetet på varje enhet och metodutveckling av handläggarstöd. Sakkunnig i jämställdhet är stöd i arbetet och respektive enhetschef är ansvarig. Strategin har utarbetats i samverkan med Länsstyrelsens ledningsgrupp, vilken också är ansvarig för uppföljningen av arbetet.

Arbetet med att utveckla arbetet med jämställdhetsanalyser i Länsstyrelsens verksamhet har fortsatt under året. Sakkunnig i jämställdhet har gett stöd i det arbetet, såsom i arbetet med ny länsinfrastrukturplan, samråd i planarbete, utveckling av arbetet med Kompetensplattformen, programmet främja kvinnors företagande, landsbygdsprogrammet, framtagande av ansökan om förstudie ESF, arbetet med handlingsprogram ERUF, med flera områden. Det arbetet har också involverat samverkan med externa aktörer.

Länsstyrelsen bedömer att det interna arbetet med jämställdhetsintegrering under året har utvecklats ytterligare vad gäller omfattning och strategisk inriktning. Den framtagna interna strategin för jämställdhetsintegrering har skapat goda former och gemensam struktur för det fortsatta arbetet.

Externt arbete

En väsentlig insats under året har varit framtagandet av en strategi för Länsstyrelsens arbete med jämställdhetsintegrering, riktat mot externa aktörer i länet. Som grund för strategin har en inventering genomförts, dels av kommunernas och landstingets arbete och dels statliga myndigheters arbete med jämställdhetsintegrering. Dialog har förts med företrädare för näringslivs- respektive utbildningssektorn, samt företrädare för arbetet med fjärde jämställdhetsmålet mäns våld mot kvinnor. Erfarenheter från arbetet med handlingsplan för jämställd regional tillväxt har tagits med i utformningen av strategin. Utifrån analys av behov har strategiska insatser och en struktur för det fortsatta arbetet med jämställdhetsintegrering tagits fram. En övergripande strategi för arbetet är att föra in arbete med jämställdhetsintegrering där besluten tas och att särskilda fora för arbetet endast skapas där länsövergripande samverkan och insatser bedöms som ett bra stöd för att utveckla arbetet. Ett sådant forum är Länsstyrelsens nätverk för statliga myndigheter i länet. Arbetet med strategin kommer att avslutas under januari 2014 och därefter kommer handlingsplaner för olika områden att tas fram under våren 2014.

Arbetet med det länsstyrelsegemensamma projektet ESF-Jämt har avslutats i och med utgången av året. Länsstyrelsen har deltagit i projektets referensgrupp och tagit del av arbete, lärande och erfarenheter. Material och erfarenheter från ESF-Jämt kommer att användas i Länsstyrelsens arbete i länet.

Länsstyrelsen har under året fortsatt sitt mångåriga arbete med att ge stöd till kommunernas arbete med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i förskola och skola. Under året har arbete pågått med att i nätverksform sprida erfarenheter från de kommunerna Hallstahammar och Norberg, som under 2012 och 2013 erhållit projektmedel från Länsstyrelsen för arbete med entreprenörskap och jämställdhet i förskolan. En spridningskonferens planeras till januari 2014. I samverkan med Västerås stad samt näringslivet i länet arrangerades i november en inspirations- och kunskapsdag om arbetet med mångfald och jämställdhet i företag.

Länsstyrelsen ger även fortlöpande information och stöd för arbetet med jämställdhetsintegrering till olika aktörer i länet. Det sker i olika former från stöd via telefon, medverkan vid seminarier och annat.

Länsstyrelsen bedömer att den framtagna strategin för jämställdhetsintegrering, blir ett viktigt verktyg för fortsatt utveckling av det externa arbetet för jämställdhetsintegrering i länet. Det ger en struktur som på ett bättre sätt än tidigare kan ge förståelse för arbetet och kunna följas över tid med stöd av framtagna indikatorer.

84

2. genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund om det inte finns särskilda skäl mot detta

Individbaserad statistik fördelad på kvinnor och män

Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med att öka användningen av könsuppdelad statistik med kön som indelningsgrund. Det finns dock ännu inte möjligheter att följa upp användningen på ett systematiskt sätt, så en samlad bedömning av hur långt arbetet har kommit är svår att göra. I den under året framtagna strategin för internt arbete med jämställdhetsintegrering 2014-2016, kommer arbetet att systematiseras och kunna följas upp på ett bättre sätt. Vår bedömning är att könsuppdelad statistik användning fortfarande är ett utvecklingsområde både i länet och på Länsstyrelsen, framför allt vad gäller analysarbetet.

Några exempel på utveckling av arbetet under året är:

- Inom ramen för handlingsplan för jämställd regional tillväxt pågår arbete med att ta fram ett jämställdhetsintegrerat uppföljningssystem för länets företagsfrämjande aktörer i samverkan med länets aktörer, se punkt 22.
- Inom ramen för länsstrategi för arbetet med att motverka mäns våld mot kvinnor, pågår ett arbete med att ta fram statistik för att belysa kvinnors, mäns och barns utsatthet för våld i länet. Arbetet sker i samverkan med länets kommuner och kvinnojourer, se punkt 81 B.
- Länsstyrelsen använder regelmässigt statistik ur den av Länsstyrelsen framtagna fakta om kvinnor och män i Västmanland vid presentationer och som underlag i arbetet. Den är också väl spridd till och efterfrågad av offentlig verksamhet och näringsliv i länet.
- Flera verksamheter som ansvarar för samrådsaktiviteter på Länsstyrelsen, till exempel Vatten myndigheten, har börjat föra könsuppdelad statistik för att kunna följa upp deltagandet ur ett jämställdhetsperspektiv

85

3. vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa

Barnperspektiv

Länsstyrelsen har under året arbetat vidare för att integrera ett barnperspektiv i sin verksamhet. Checklista för att genomföra barnkonsekvensanalyser används som ett stöd i ärendehantering. Vår bedömning är att antalet analyser som görs har ökat gentemot föregående år, men att området även fortsatt behöver utvecklas.

När det gäller arbetet med våld i nära relationer är barnperspektivet tydligt och återkommande i den verksamhet som genomförs. I länsstrategin för att motverka mäns våld mot kvinnor utgör barn en egen målgrupp och olika aktiviteter sätter fokus på barns behov och perspektiv i arbetet. Under året arrangerades för andra året en konferens kring barn som växer upp i riskmiljö, i samverkan med ANDT- funktionen. Två konferenser om unga som utsätts för sexuella övergrepp anordnades, en samverkan med föreningen ATSU¹³ och en om övergrepp via Internet i samverkan med Ungdomsstyrelsen. En utbildningsdag i samverkan med Kriminalvården anordnades om att leva i våld. Under året har flera utbildningar kring socialtjänstlagens krav på anmälningsskyldighet förande missförhållanden som rör barn genomförts.

¹³ ATSU står för att trygga sexuellt utnyttjade.

Kunskap till barn om deras rättigheter har haft en fortsatt prioritet i Länsstyrelsens fördelning av utvecklingsmedel inom hedersvåld och förtryck. För tredje året har Länsstyrelsen stöttat Rädda Barnen i arbetet med att föra ut metoden ”Det handlar om kärlek” i länets skolor. Arbetet med metoden är idag etablerad i länets största kommun Västerås och årets medel har använts för att sprida metoden till ytterligare tre av länets kommuner. Ett annat prioriterat projekt som erhöll projektmedel och som arbetar med barns och mänskliga rättigheter, var Tjejjouren Ronjas i Västerås utveckling sitt arbete med tjejgrupper i skolan. I arbetet för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck har även två seminarier genomförts under året om ungas rätt att få bestämma över sitt liv och vem de vill gifta sig med.

Inom Länsstyrelsens arbete på ANDT-området har barns situation prioritet. Bland insatser med barn och unga som målgrupp kan nämnas antilangningsinsatsen Tänk Om, framtagande av en regional ANDT-strategi och utbildning och inspirationsdag kring fortsatt arbete med rökfria skolgårdar.

För att utveckla arbetet med föräldrastöd i länet anordnade Länsstyrelsen i samverkan med Folkhälsoinstitutet en konferens med goda exempel på hur arbetet har bedrivits från olika håll i landet.

I arbetet med ensamkommande flyktingbarn står barns behov och perspektiv i fokus och integreras ständigt i arbetet. Länsstyrelsen bedriver för andra året i rad utvecklingsprojekt för att förbättras skolans mottagning av nyanlända barn och unga, se vidare marginalnummer 87b.

Inom samhällsplanering har arbetet med barnkonsekvensanalyser i samband med granskning av kommunernas planer, fortsatt att utvecklas under året. Ett exempel är planrådsremiss för Bäckby torg i Västerås kommun, där barnkonsekvensanalysen visade bland annat på vilka åldersgrupper som främst påverkas. Även skolgårdarnas framtida utformning kommenterades.

Integration m.m.

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 85*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,00	0,00	0,00
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,96	1,71	2,55
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,39	1,18	1,86
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	5 021	4 184	4 174
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	3,35	2,87	3,06
Antal ärenden, inkomna och upprättade	26	17	26
Antal beslutade ärenden	17	18	26
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	1	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	199	444	48

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

86

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

86a**Volymer och prestationer**

Bidragsutbetalningarna har skett i projekt som drivs med stöd av Europeiska flyktingfonden.

86b**Andra väsentliga insatser inom området**

Projekt Arosdöttrarna-sfx Västmanland startade 1 januari 2011 och avslutades 30 juni 2013. Slutrapport till Europeiska flyktingfonden lämnades den 10 oktober 2013. Projektets mål var att i samarbete med kommunerna i länet och andra relevanta parter utveckla en länsgemensam sfi-utbildning med yrkesinriktning inom vård samt lokalvård anpassad till målgruppen nyanlända lågutbildade kvinnor. Under projektets gång anmälades 62 kvinnor från sex av länets 10 kommuner till projektets sfi-utbildning. Projektet genomfördes med gott resultat, se redovisning nedan.

Indikatorer**87****Integration utgiftsområde 13¹⁾**

Nyanlända som beviljats uppehållstillstånd på skyddsgrunder eller av humanitära skäl	2013	2012	2011	2010
Andel kommuner som tecknat överenskommelser om flyktingmottagande (%)	100	100	100	90
Antal platser per 10 000 invånare i länet	37	22,3	21,7	16,9
Ensamkommande flyktingbarn	2013	2012	2011	2010
Antal platser per 10 000 invånare i länet	5	3,4	3,3	1,6

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Källa: Migrationsverket, SCB

Kommentar kring ovanstående indikatorer

Samtliga kommuner i länet har en överenskommelse om mottagande av flyktingar sedan år 2011. Antalet platser i överenskommelserna har ökat med cirka 50 procent från 2010 till 2013. I början av 2013 hade åtta av länets 10 kommuner en överenskommelse om mottagande av ensamkommande barn. I slutet av året hade samtliga av länets kommuner tecknat en överenskommelse. Antalet platser för asylsökande ensamkommande barn har tredubblats från år 2010 till 2013.

87a

Nyanlända som beviljats uppehållstillstånd på skyddsgrunder eller av humanitära skäl**Flyktingmottagning 2013 Västmanlands län**

Under hösten 2012 påbörjades ett förberedelsearbete inför kommande kommunförhandlingar med fokus på länstal för 2013.

Utifrån Länsstyrelsens förslag på kommunal tecknade sex av länets kommuner nya överenskommelser om mottagande av nyanlända med motsvarande 371 platser för anvisning. Beslutsprocessen avslutades i maj 2013. Fyra av länets kommuner fortsatte mottagande i enlighet med gällande överenskommelser. Antalet anvisningsbara platser i gällande överenskommelser motsvarade Länsstyrelsens förslag på kommunal för 2013.

Överenskommelse om flyktingmottagande 2009-2013

Kommun	2009	2010	2011 - 2012 totalt	2011 - 2012 varav anvisningsbara platser	2013- anvisningsbara platser
Arboga	30	30	30	30	30
Fagersta	52	30	30	30	15
Hallstahammar	70	50	50	30	30
Kungsör	30	-	15	10	20
Köping	60	30	30	5	25
Norberg	26	26	26	26	26
Sala	54	50	50	40	40
Skinnskatteberg	30	30	30	20	20
Surahammar	40	40	40	40	40
Västerås	429	170	250	0	125
Totalt	821	456	551	231	371

Kommentar till ovanstående tabell:

Köping och Fagersta har minskat antalet anvisningsbara platser då inflyttningen till kommunen har varit hög de senaste åren, se även nedanstående tabell. Västerås har tecknat en ny överenskommelse med 125 anvisningsbara platser.

Faktiskt mottagande 2009-2013

Kommun	2009	2010	2011	2012	Varav via anvisning AF eller MiV	2013	Varav via anvisning AF eller MiV
Arboga	19	18	13	18	6	69	2
Fagersta	29	126	59	70	0	245	0
Hallstahammar	84	62	46	52	11	101	28
Kungsör	7	4	8	32	2	51	12
Köping	118	88	33	55	0	278	0
Norberg	2	1	19	13	8	50	10
Sala	47	41	37	58	50	89	10
Skinnskatteberg	1	8	3	15	12	39	1
Surahammar	40	43	41	40	18	42	38
Västerås	405	243	127	153	0	562	0
Totalt	752	634	386	506	97	1 526	101

Kommentar till ovanstående tabell:

Under 2013 har totalt 1 526 nyanlända bosatt sig i länet. Mottagande på anvisad plats har varit betydligt lägre i förhållande till antal platser i överenskommelser. Under 2013 har 101 personer tagits emot på anvisad plats i länets kommuner.

Organisation – politisk och tjänstemannanivå

Länsstyrelsens arbete sker med utgångspunkt i en avsiktsförklaring som undertecknats av länets kommuner, Landstinget, Västmanlands kommuner och landsting (VKL) och Länsstyrelsen. Syftet med avsiktsförklaringen var och är behov av att skapa och behålla långsiktiga och hållbara samverkansformer.

I Västmanlands län finns två fasta forum för dialog om integrationsfrågorna som leds av Länsstyrelsen, den ena är på tjänstemannanivå och den andra på chefsnivå och leds av Landshövdingen.

a) Etableringsrådet – numera integrationsrådet

Etableringsrådet består av chefstjänstemän i länets kommuner och Landstinget samt ansvariga chefer för Arbetsförmedlingen, Migrationsverket och Försäkringskassan. Syftet med etableringsrådet är att verka på en strategisk nivå med fokus på att utveckla samverkan i länet inom aktuella frågor, exempelvis bosättningsfrågor, samhällsorientering och mottagande av ensamkommande barn. Etableringsrådet har träffats fyra gånger under året. Vid etableringsrådets möte den 12 november beslutades att etableringsrådet ändrar namn till integrationsrådet.

b) Styrgrupp för etablering i länet

I styrgruppen ingår samtliga chefer för integrationsenheterna i länet, arbetsförmedlingschefer med ansvar för etablering, Landstinget Västmanland (Asyl- och integrationshälsan) Migrationsverket samt Länsstyrelsen. Styrgruppen har haft fokus på utvecklingsområden inom mottagande av nyanlända i länets kommuner. Under året har gruppen träffats fyra gånger. De frågor som styrgruppen har behandlat är bostadsbristen, utbildning och arbetsmarknaden.

Västmanlands kommuner och landstings (VKL) styrelse

Aktuella integrationsfrågor förankras politiskt av landshövdingen och länsrådet i VKL:s styrelse, som består av länets kommunalråd. Frågorna förankras även i VKL:s lärande- och arbetsmarknadsberedning samt socialberedning. Genom dessa politiska forum förs frågorna vidare till respektive kommunstyrelse samt landstingsstyrelsen.

Regionala nätverksträffar

Länsstyrelsen deltar i olika nätverk och nätverksträffar:

- Nätverksträff med chefer för boenden för ensamkommande barn (27/1, 27/3 och 8/10)
- Möte om Lokala överenskommelser om nyanländas etablering i Västerås (9/4, 27/9)
- Möte om Lokala överenskommelser om nyanländas etablering i Fagersta (12/9)
- Dialogseminarium för olika aktörer för etablering av nyanlända i Västerås kommun (8/10)
- Nätverksträff med kommunernas samordnare för samhällsorientering (21/2, 27/3, 10/6 och 13/11)
- Nyckelpersonsgruppen för ensamkommande barn (15/1, 22/3, 21/8 och 10/10)

Särskilda insatser under året

Med utgångspunkt i aktuella frågor inom mottagande och bosättning av nyanlända har följande möten anordnats:

- 9 april 2013 - Seminarium kring statliga ersättningar för flyktingmottagande och mottagande av ensamkommande barn. I seminariet deltog Migrationsverkets handläggare från statsbidragenheten och asylmottagningen.
- 28 maj 2013 – Överförmyndarträff- inom ramen för arbetet med att utveckla regional samverkan kring ensamkommande barn har Länsstyrelsen i samverkan med nyckelpersonsgruppen informerat länets överförmyndare om mottagande av ensamkommande barn. Vid mötet framkom att länets överförmyndare efterfrågar mer fördjupad information om mottagande av ensamkommande barn och goda exempel på samverkan mellan överförmyndare och övriga aktörer som är involverade i mottagande av ensamkommande barn. Nyckelpersongruppen under ledningen av Länsstyrelsen har planerat en överförmyndarträff i januari 2014 med fokus på överförmyndaruppdrag för ensamkommande barn och goda exempel på samverkan från Örebro län.
- 28 augusti 2013 – Bosättningsmöte i samverkan med Arbetsförmedlingens bosättningssektion. Syftet med mötet var att i dialog med kommunerna och bosättningssektionen diskutera kommunikation mellan samverkansparter med fokus på att utveckla och säkerställa mottagande på anvisning.
- 29 augusti 2013 - Samverkansträff med SKL projekt ”Ensamkommande barn - lokalt och regionalt utvecklingsstöd”. Deltagare vid mötet var chefer för boende för ensamkommande och representanter för socialtjänsten i länets kommuner. SKL informerade om projektet där Västmanlands län ingår som följe län.
- Uppföljning av flyktingmottagande - Länsstyrelsen konstaterade redan under 2012 att bosättning på anvisningsbara platser är betydligt lägre än de tecknade överenskommelserna. Vid etableringsrådets sammanträde den 31 oktober 2012 beslutades att Länsstyrelsen två gånger per år ska följa upp kommunernas arbete med mottagande av nyanlända. Uppföljningen med i förväg bestämda indikatorer genomfördes per den sista juni och sista

december 2013. Resultat från uppföljningen används som underlag i Länsstyrelsens fortsatta arbete med mottagande och etablering av nyanlända.

- 10 december 2013- Konferens om ”Nya förutsättningar inom mottagande av ensamkommande barn”. Länsstyrelserna i Gotlands, Stockholms, Södermanlands, Uppsala, Östergötlands, Västmanlands län anordnade i samverkan med Migrationsverket och Socialstyrelsen en gemensam konferens med fokus på mottagande av ensamkommande barn.

Samverkan samhällsorientering

Västerås stad har genom ett § 37- finansierat projekt påbörjat ett arbete med att utveckla samverkan kring samhällsorientering i länet. Under 2013 övergick återstående projektmedel till Hallstahammars kommun som fortsätter det pågående utvecklingsarbetet.

Under hösten 2013 har framtagandet av en webbaserad mötesplats påbörjats genom projektet. Webb sidan är tänkt att underlätta möjligheterna till samverkan mellan kommuner i länet och förväntas kunna tas i bruk under första kvartalet 2014. Genom projektet pågår också ett arbete med att ta fram läns gemensamma rekommendationer och stödmaterial för utvärdering och uppföljning.

Insatserna inom projektet har planerats och beslutats i samråd med kommunerna genom referensgruppsträffar den 10/6 och den 13/11. Processledaren har också besökt samtliga kommuner under hösten 2013 för att få en aktuell bild av nuläget och utvecklingsbehoven i länet.

Kommundialoger mot bakgrund av ökad prognos för flyktingmottagningen 2013

Efter att länstal för 2013 fastställdes påbörjades ett intensivt arbete med att informera kommunerna om länstal för 2013 och förutsättningar inför kommande kommundialoger. Länstalet för 2013 var 1 900 platser, varav 377 för anvisning. I ett första skede skickades en promemoria till samtliga kommuner i länet om det ökande flyktingmottagandet och behovet av platser för mottagande av nyanlända och ensamkommande barn. Därefter följde ett möte med etableringsrådet som är länets strategiska grupp för mottagande och etablering av nyanlända. I etableringsrådet ingår länets kommunchef och chefer för berörda statliga myndighet och Landstinget Västmanland.

Med ovanstående förberedelser som bakgrund inleddes kommundialogerna med målet att öka antalet anvisningsbara platser i länet från 231 till 377 platser samt öka antalet asylplatser för ensamkommande barn från 25 till 65 platser. Länsstyrelsen förde överläggningar både om mottagande av nyanlända och om behovet av platser för ensamkommande barn med samtliga kommuner.

Utifrån Länsstyrelsens förslag på kommunal tecknade sex av länets kommuner nya överenskommelser om mottagande av nyanlända med motsvarande 371 platser för anvisning. Beslutsprocessen avslutades i maj 2013. Fyra av länets kommuner fortsatte mottagandet i enlighet med gällande överenskommelser då antal anvisningsbara platser i gällande överenskommelser motsvarade Länsstyrelsens förslag på kommunal för 2013.

Arosdöttrarna

Projekt Arosdöttrarna-sfx Västmanland, som medfinansierades av Europeiska flyktingfonden, startade 1 januari 2011 och avslutades 30 juni 2013. Slutrapport till Europeiska flyktingfonden lämnades den 10 oktober 2013. Projektets mål var att i samarbete med kommunerna i länet och

andra relevanta parter utveckla en länsgemensam sfi-utbildning med yrkesinriktning inom vård samt lokalvård anpassad till målgruppen nyanlända lågutbildade kvinnor. Under projektets gång anmälades 62 kvinnor från sex av länets 10 kommuner till projektets sfi- utbildning. Samtliga dessa 62 var flyktingar och omfattades antingen av etableringslagen eller av ersättningsförordningen. 53 kvinnor saknade helt skolbakgrund.

Jämförelse av studieresultaten i projektet med studieresultat för ordinarie sfi visar att en högre andel 75,8 procent slutförde minst en sfi-kurs bland deltagarna inom projektet jämfört med 65,5 procent inom ordinarie sfi för motsvarande målgrupp. Jämförelse av andelen på varje betygsnivå i sfi visar att andelen som fått godkänt betyg i sfi kurs A samt C och D är snarlika mellan projektet och ordinarie sfi. Skillnaden består av att dubbelt så många deltagare i projektet fått godkänt betyg i B-kursen jämfört med ordinarie sfi. Andelen som avbrutit sfi utan godkända betyg inom projektet är 11,2 procent och inom ordinarie sfi 13,9 procent. Det är alltså färre inom projektet som avbrutit en sfi- kurs utan godkända betyg jämfört med ordinarie sfi.

Totalt 23 kvinnor avbröt sitt deltagande i projektet vilket motsvarar 37 procent. Orsaken till avbrott består huvudsakligen av barnledighet och sjukdom. Ohälsa upptäcktes hos några kvinnor först när de redan påbörjat yrkesutbildningen och var på praktik. Kvinnorna anmälades till projektet utifrån att de var nyanlända flyktingar med låg eller ingen utbildning samt hade intresse för arbete inom vård eller lokalvård. En viktig erfarenhet från projektet är att nyanlända kvinnors hälsa och fysiska förutsättningar måste vara utredda innan de påbörjar en sfi-utbildning som är kombinerad med yrkesutbildningar som är fysiskt krävande. Den höga andelen avbrott kan förhindras i framtiden genom att vässa antagningsförandet.

Sammanlagt 19 kvinnor, 31 procent, slutförde en av utbildningens yrkesutbildningar, nio slutförde vårdutbildningen och 10 lokalvårdsutbildningen. I projektet har alltså fler kvinnor än inom ordinarie sfi slutfört en sfi-kurs och samtidigt har 31 procent dessutom slutfört en yrkesutbildning. 26 kvinnor, motsvarande 42 procent, var antagna till fortsatta studier och fem kvinnor motsvarande åtta procent fick ett arbete vid projektslutet. Uppföljningen av antalet sfi-utbildningar för lågutbildade med yrkesinriktning i Västmanlands län visar att projektets utbildning var den enda sfi-utbildningen med yrkesinriktning i länet som vände sig till målgruppen analfabeter och lågutbildade.

Västerås Folkhögskola som operativt ledde utbildningen inom projektet fortsätter att erbjuda sfi enligt projektets modell för de elever som ännu inte hade avslutat sin utbildning när projektet avslutades den 30 juni 2013. Västerås Folkhögskola erbjuder idag sfi med modersmålsstöd för både nyanlända kvinnor och män bosatta i samtliga av länets kommuner. Västerås Folkhögskola vill fortsätta att utveckla och erbjuda sfi med modersmålsstöd och yrkesinriktning inom vård och omsorg men finansieringen är fortfarande oklar.

87b**Asylsökande ensamkommande flyktingbarn**

I början av året hade åtta av länets kommuner en överenskommelse om mottagande av ensamkommande barn. Länsstyrelsens arbete har i första hand varit inriktat på att fortsätta föra dialog med de två kommuner som saknade en överenskommelse om mottagande med utgångspunkt i Länsstyrelsen inriktningsmål för asylplatser för ensamkommande barn. Detta arbete har resulterat i att Arboga kommun under hösten har tecknat överenskommelser om mottagande av ensamkommande barn med åtta platser, varav tre asylplatser.

Kungsörs kommun har tecknat överenskommelser om mottagande av ensamkommande barn med 12 platser, varav fyra asylplatser med start i januari 2014.

Länsstyrelsen har även fört dialog med övriga kommuner i länet kring utökning av platser för mottagande av ensamkommande. Detta har resulterat i att två av länets kommuner har ökat antal platser för mottagande av ensamkommande med en asylplats samt sex platser för barn med uppehållstillstånd.

Överenskommelse om mottagande av ensamkommande 2012- 2013

Kommun	1/1 2013 Platser	1/1-2013 Asyl	31/12- 2013 Platser	31/12- 2013 Asyl	Inriktningsmål; asylplatser 2013
Arboga	0	0	8	3	5
Fagersta	12	3	12	3	5
Hallstahammar	11	3	11	3	6
Kungsör	0	0	0	0	5
Köping	12	3	12	3	6
Norberg	12	3	12	3	5
Sala	9	3	12	3	6
Skinnskatteberg	12	3	12	3	4
Surahammar	15	3	18	4	5
Västerås	16	4	16	4	18
Totalt	99	25	113	29	65

Länsstyrelsen har både anordnat och varit deltagande på olika samverkansforum och vid dessa tillfällen uppmärksammat behovet av fler platser. Länsledningen deltar i detta arbete, se redovisning under rubriken ”Nyanlända flyktingar eller andra skyddsbehövande”

Västmanlands län ingår i SKL:s projekt ”Ensamkommande barn – lokalt och regionalt utvecklingsstöd”. Genom deltagande i projektet har en regional grupp bildats med nyckelpersoner för skola, socialtjänst, hem för vård eller boende och Länsstyrelsen. Gruppen har under året haft som mål att utöka gruppen med representanter för övriga aktörer som är ansvariga för mottagande och etablering av ensamkommande barn. Detta har resulterat att gruppen har utökats med representanter för flyktingmottagande, ideella sektorn och en representant för Västmanlands kommuner och landsting. Nyckelpersonsgruppen har även deltagit vid en regional träff för överförmyndare, se redovisning under ”Särskilda insatser under året”.

Skolprojekt

2012 inleddes ett utvecklingsarbete finansierat med § 37-medel, som syftade till att utveckla mottagandet av nyanlända barn och ungdomar. Länsstyrelsen har beviljat fortsatta projekt-medel under innevarande år då länets kommuner varit mycket positiva till det genomförda arbetet och önskat fortsatt stöd inom området. Nyanlända elevers skolgång är dessutom extra aktuellt för kommunerna, då nationella reformer inom området väntas inom kort.

Projektet ”Nyanlända barns och ungdomars etablering – Utvecklingsprojekt Västmanland”, ägs

av Hallstahammars kommun, men arbetar länsövergripande i samarbete med alla kommuner i länet.

Under 2013 har flera utbildningsinsatser genomförts genom projektet, bland annat workshops om olika aktörers ansvar, föreläsningar om nyanlända elevers lärande och studiecirkel med fokus på språkutvecklande arbetssätt i alla skolämnen. Arbeta med en webbaserad mötesplats har påbörjats genom projektet. Webbplatsen är tänkt att underlätta möjligheterna till samverkan mellan kommuner i länet och förväntas kunna tas i bruk under första kvartalet 2014. Projektet kommer att pågå till december 2014. Under hösten 2013 har förberedelser gjorts för kommande insatser under nästa år. Bland annat görs en särskild satsning på utbildning av flerspråkig personal som arbetar som studiehandledare på modersmålet under våren 2014.

Bedömning av det egna resultatet

Länsstyrelsens insatser har under året fokuserat på att säkerställa mottagningskapacitet i länets kommuner genom att öka antal platser i överenskommelser för mottagande av nyanlända. Mot bakgrund av ökande behov av platser för mottagande av nyanlända och ensamkommande barn har Länsstyrelsen tagit initiativ till samverkan inom olika område och anordnat olika utbildningar och informationsträffar inom frågor som är aktuella för kommunerna. Detta arbete kommer att förstärkas ytterligare under 2014. Under 2013 bedrev Länsstyrelsen tre regionala utvecklingsprojekt i samarbete med kommunerna i länet och andra berörda parter för att utveckla etableringsinsatser för nyanlända barn och vuxna samt ensamkommande barn. Projekten var inriktade på sfi med yrkesinriktning, mottagande av nyanlända barn i skolan och samhällsorientering.

Detta arbete kommer att utvecklas och förstärkas ytterligare under 2014.

Kvarstående utvecklingsbehov

I dialogen med Länsstyrelsen lyfter kommunerna ett antal utmaningar, bland annat bostadsbrist, större möjligheter till lokala lösningar/projekt i form av arbetsmarknadsprojekt, med utgångspunkt i målgruppens behov, samt att utveckla och kvalitetssäkra mottagandet av nyanlända barn i skolan. Det som lyfts fram är även behov av ökat samarbete med Migrationsverket och Arbetsförmedlingen för att kommunerna bättre ska kunna planera och samordna insatser för nyanlända flyktingar.

Återrapportering regleringsbrev**88**

RB 75. Länsstyrelsen i Kronobergs län ska ge anvisningar om ansökningsförfarande m.m. för anvisade medel enligt förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlännningar 37 §. Ersättningarna finansieras från det under utgiftsområde 13 uppförda anslaget 1:2 *Kommunersättning vid flyktmottagande*. Insatser som syftar till att öka kommunernas mottagningskapacitet samt möjligheter att tillhandahålla samhällsorientering ska prioriteras. Länsstyrelsen i Kronobergs län ska efter samråd med övriga länsstyrelser besluta om hur stor del av anvisade medel som ska fördelas för disposition av respektive länsstyrelse. Länsstyrelserna ska redovisa till vilka typer av insatser som ersättning enligt ovan nämnda förordning lämnas. Anvisningar för redovisningarna lämnas av Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Beviljade medel enligt förordningen (2010:1122)

Länsstyrelsen i Västmanlands län har tilldelats 1,5 miljoner enligt förordningen (2010:1122) Medlen har lämnats till Fagersta samt Hallstahammars kommuner.

Kommun	Sökt insats	Sökt belopp tkr	Beviljat belopp tkr
Fagersta	Nya Somaliaprojektet	426 240	300 000
Hallstahammar	Nyanlända barns och ungdomars etablering - Utvecklingsprojekt Västmanland	550 000	550 000
Hallstahammar	Utvecklingsprojekt Västmanland	650 000	650 000
Summa		1 626 240	1 500 000

Fagersta kommun beviljades 300 000 kronor för ”Nya Somaliaprojektet”. Målet är att utveckla nya arbetsmetoder inom sfi, pröva ny teknik för att utveckla olika lärandeformer, utveckla arbetsmetoder vid arbetspraktik samt inventera möjligheter till samordning mellan integrationsenheternas insatser, Norra Västmanlands Utbildningsförbund (NVU) samt Arbetsförmedlingens insatser. Projektet har pågått sedan 2012 och har fått 360 453 kronor av 2012 års § 37 medel.

Hallstahammars kommun beviljades 550 000 kronor för att förbättra och utveckla mottagandet av nyanlända barn och ungdomar med särskilt fokus på barnens skolgång. Projektet är ett regionalt projekt och har redan fått 800 000 kronor av 2011 års 37§ medel och 50 000 av 2012 års medel.

Hallstahammars kommun har ytterligare beviljats 650 000 kronor för genomförande av Utvecklingsprojekt Västmanland. Målet med projektet är att genom utbildningsinsatser och ökad regional samverkan förbättra och utveckla mottagandet av både vuxna och barn i länet.

Insatser för att underlätta samhällsorientering

Västerås stads Integrationsenhet beviljades 950 000 kronor ur 2011 års 37§ medel för att ta fram en modell för hur kommunerna i länet kan samarbeta om samhällsorienteringen. Projektet avslutades våren 2013 och Västerås stad redovisade ett överskott på 297 000 kronor. De resterande medlen har beviljats till en annan kommun för att utveckla samverkan om

samhällsorientering via bland annat en webbsida för ansvariga samordnare för samhällsorientering. Se även redovisning under rubriken Samverkan samhällsorientering.

Länsstyrelsen bedömer att § 37-insatserna är viktiga i syfte att stärka och utveckla regional samverkan i länet genom konkreta insatser. Planerade insatser är av stor betydelse för länets kommuner, inte minst mot bakgrund av det ökade flyktingmottagandet och den nya lagstiftningen om mottagande av ensamkommande barn.

90

RB 86. Länsstyrelserna ska redovisa hur Sveriges rättsliga åtaganden om icke-diskriminering och mänskliga rättigheter belyses, analyseras och beaktas i den egna verksamheten i enlighet med 5 § punkten 5 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion samt bedöma resultatet av detta. Redogörelsen ska innehålla information om bl.a. hur länsstyrelserna samarbetat med andra berörda myndigheter samt vilka åtgärder som har vidtagits för att stödja kommunernas arbete med dessa frågor.

Åtgärder som har vidtagits för att följa upp länsstyrelsernas handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter 2010–2012 ska redovisas särskilt.

Länsstyrelsens arbete med mänskliga rättigheter

Länsstyrelsen har idag en struktur för arbetet med rättighetsperspektiv i verksamheten, vilken har utvecklats utifrån arbetet med länsstyrelsernas gemensamma handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter 2010-2012. I korthet omfattar den utbildning av nyanställda i mänskliga rättigheter, fortsatt utvecklingsarbete på respektive enhet, planering och upp-följning av arbetet i verksamhetsplan och årsredovisning. Åtgärder för året beskrivs i Länsstyrelsens handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter och beslutas av lednings-gruppen. Samordnare för arbetet är sakkunnig i jämställdhet, vilken också leder en tvärspektoriell grupp med handläggare för varje enhet på Länsstyrelsen. Gruppens uppgift är att vara referensgrupp och enhetens inspiratör i dessa frågor.

Handlingsplan nationella minoriteter

En väsentlig insats under året har varit framtagande av en handlingsplan för arbetet med nationella minoriteter. Fokus i det arbetet har varit att sex av länets tio kommuner och Landstinget Västmanland är förvaltningsområde för finska språket och att såväl Länsstyrelsen som andra statliga myndigheter har särskilda krav vad gäller att kommunicera på finska med de medborgare som önskar det. Åtgärder i handlingsplanen är i korthet:

- Inventering av medarbetare som talar finska och andra minoritetspråk på Länsstyrelsen
- Fortsatt arbetet med information på minoritetsspråk på Länsstyrelsens webb
- Utveckla kontakter med minoritets-grupper i länet via existerande nätverk (särskilt finstalande)
- Öka samverkan med andra statliga myndigheter i länet i minoritetsfrågor
- Uppmärksamma romernas internationella dag den 8 april, genom flaggning med den romska flaggan.

Arbetet med att integrera mänskliga rättigheter i ärendehanteringens fortsätter att utvecklas på Länsstyrelsen. Några exempel på områden där perspektivet är i fokus och integreras är arbetet med flyktingmottagandet, arbetet med fjärde jämställdhetsmålet mäns våld mot kvinnor, ANDT-arbetet samt samverkan kring prostitution och människohandel. Samverkan med statliga myndigheter sker i dessa sammanhang med polisen, Åklagarmyndigheten, Migrationsverket och Kriminalvården.

Länsstyrelsen deltar även i det länsstyrelsegemensamma arbetet med mänskliga rättigheter, vilket har utvecklats utifrån den länsstyrelsegemensamma handlingsplanen 2010-2012. Det gäller bland annat samverkan i olika nätverk. För mer information om det arbetet hänvisas till Länsstyrelsens i Dalarnas årsredovisning.

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att arbetet med att integrera mänskliga rättigheter i verksamheten, fortsätter att konkretiseras och utvecklas. Strukturen för arbetet har under året varit ett bra stöd, men behöver utvecklas så att arbetet på ett bättre sätt förtydligas i respektive enhets verksamhetsplanering. Likaså behövs fortsatt utveckling av metodstöd för handläggare inom olika sakområden.

Projekt MR-rätt UT

En annan väsentlig insats under året har varit arbetet med projektet ”MR-rätt UT”, vilket har drivits i samverkan med Länsstyrelsen i Örebro län under 2012 och 2013, med ekonomiskt stöd från ESF-rådet. Syftet med projektet var att ge stöd i arbetet med att utveckla kunskap och rutiner för att integrera mänskliga rättigheter i offentlig förvaltning i de bägge länen.

Verksamheten i projektet har skett i form av forskningscirklar och en processledarutbildning där cirka 160 deltagare från 14 kommuner och en statlig myndighet i de bägge länen har deltagit. Mälardalens högskola har genomfört utbildningarna. I forskningscirklarna fick deltagarna tillsammans med en forskare reflektera över hur mänskliga rättigheter kan påverka ens eget arbete i form av bemötande, analyser och beslutsfattande. Slutprodukten för varje cirkel blev en handlingsplan för hur mänskliga rättigheter ska implementeras i den egna verksamheten. Processledarutbildningen riktade sig till verksamhetsansvariga och chefer i de deltagande kommunerna, där deltagarna utifrån gemensamma föreläsningar kring mänskliga rättigheter och förändringsarbete, genomförde uppgifter kring arbetet med mänskliga rättigheter i den egna verksamheten. Det var också möjligt att tentera för 7,5 akademiska poäng på process-ledarutbildningen. Från de deltagande kommunerna i Västmanland genomfördes följande forskningscirklar:

- *Köpings kommun*; diskriminering och likabehandling ur ett arbetsgivarperspektiv
- *Hallstahammars kommun*: mänskliga rättigheter och jämställdhet ur ett integrationsperspektiv
- *Kungsör, Arboga, Köping*: förskolebarnets mänskliga rättigheter
- *Fagersta, Norberg, Skinnskatteberg*: mänskliga rättigheter i flyktingmottande och integrationsarbete

I anslutning till projektet genomfördes även en halv utbildningsdag för anställda på Länsstyrelsen kring mänskliga rättigheter i offentlig förvaltning. Vidare genomfördes i länet en halvdags dialogforum kring arbete med mänskliga rättigheter i offentlig förvaltning med deltagare från kommuner och statliga myndigheter.

Länsstyrelsen bedömer att projektet har bidragit till att konkretisera och utveckla arbetet med mänskliga rättigheter i de deltagande kommunernas verksamhet. Ett genomgående inslag i projektets utvärdering är att en ökad kunskap om rättighetsperspektiv i arbetet har förändrat arbetssätt och kvaliteten i de deltagande verksamheterna. Länsstyrelsen avser att under kommande år ta tillvara och sprida de erfarenheter som gjorts i projektet. En struktur för det skulle kunna vara återkommande ”MR-forum” med olika teman. En erfarenhet från projektet är att det var lättare att engagera och rekrytera deltagare från kommunerna till projektet än statliga myndigheter. Länsstyrelsen avser därför att bjuda in statliga myndigheter i länet för dialog

kring hur samverkan kring dessa frågor kan stärkas, bland annat utifrån arbetet med nationella minoriteter, men även andra rättighetsfrågor.

Länsstyrelsen har även samverkat med kommuner och ideella organisationer kring mänskliga rättigheter kring förintelsens minnesdag, som årligen uppmärksammas i Västerås. Arrangemanget omfattar föreläsningar, filmvisningar, samtal och kulturarrangemang med syftet att motverka rasism och främlingsfientlighet, främst riktade till barn och unga.

Länsstyrelseinstruktion 5§

91

4. vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Tillgänglighetsbefrämjande insatser

Länsstyrelsen verkar ständigt för att öka tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning vid samråd och möten som Länsstyrelsen arrangerar och vid beslut.

I de olika sakområdenas arbete är tillgänglighetsperspektivet ofta aktuellt. Ett exempel på det under året är att vid fördelningen av kulturmiljöbidrag är insatser som främjar fysiskt tillgängliggörande prioriterade. Under året har tillgängligheten förbättrats bland annat genom att:

- En handikappramp anlagts utomhus på hembygdsgården Kungsudden i Kungsör.
- En ramp byggts i museilokalerna i Arboga museum, som ligger i byggnadsminnet Mannerstråhlska huset.
- En handikappramp och hiss har byggts i ett bostadshus i byggnadsminnet Kungsgården i Arboga.
- Vandringsleden i Bråfors har fått självstängande grindar för att underlätta för besökare.

En insats under året har varit att i samband med ombyggnation av delar av Länsstyrelsens lokaler öka tillgängligheten i våra lokaler. Ytterligare en toalett är handikappanpassad, vårt personalkök har en höj- och sänkbar diskho, samt det har blivit lättare att för rullstolsburna att ta sig in i vår huvudentré. Ytterligare ett av våra sammanträdesrum har fått hörselhjälp-medel.

92

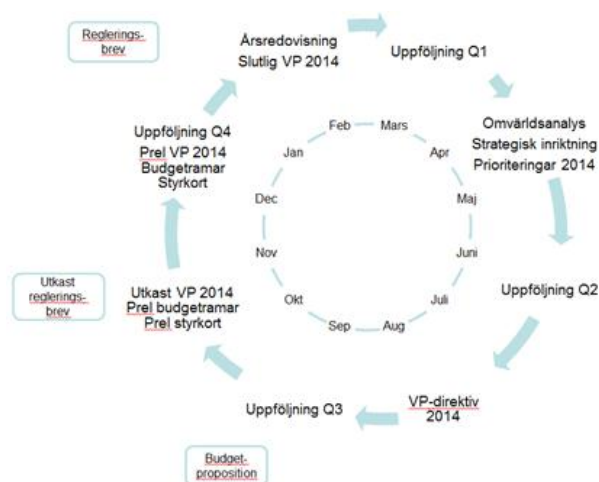
5. integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering

Redovisningen återfinns under punkt 90.

Organisationsstyrning

Organisationsstyrning Västmanlands län

Länsstyrelsen har under flera år en styrmodell som utgår ifrån gällande vision, verksamhetsidé och regleringsbrev samt övriga aktuella styrdokument. Mål och prioriteringar preciseras i Länsstyrelsens styrkort och övergripande VP, som är styrande för hela verksamheten. Verksamheten följs upp varje kvartal och ekonomin följs upp varje månad.

Organisationens förbättringsarbete utgår ifrån gemensamt uppsatta mål i styrkortet och utvärderas samt kompletteras med hjälp av bland annat resultatet från den årliga brukarundersökningen och medarbetarenkäten. Se vidare beskrivning under avsnittet Länsstyrelseinstruktionen 2 § på sidan 11.

Länsstyrelsegemensamma projekt och styrning

Se separat gemensam redovisning av uppdrag 87 God service, samverkan och likartat arbetssätt respektive uppdrag 88 Länsstyrelsernas gemensamma stödverksamhet och utveckling till Regeringskansliet (Socialdepartementet) den 1 november 2013.

Personaluppgifter

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3§ ska myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (Förordning 2008:747)

Återrapportering

94 Redovisa en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

Länsstyrelsens vision och verksamhetsidé är grunden

Allt övergripande övergripande personalarbete har sin grund i Länsstyrelsens vision och verksamhetsidé. Av verksamhetsidén framgår att besluten ska vara rättssäkra och servicen god, de nationella målen ska få genomslag, olika samhällsintressen ska vägas samman och länets förutsättningar ska tas tillvara samt att Länsstyrelsen ska vara en efterfrågad samarbetspart. Visionen är väl känd och förankrad i verksamheten, vilket resultatet i årets medarbetarenkät visar, där 86 procent svarat att de känner till innehållet i Länsstyrelsens vision.

Arbetsgivarpolitisk strategi

Personalarbetet utgår också från den arbetsgivarpolitiska strategin, som de statliga arbetsgivarna gemensamt arbetat fram. Strategin hålls levande genom dialog i ledningsgrupp och med de fackliga organisationerna. Gällande policydokument inom personalpolitiska området har fortsatt reviderats.

Kompetensförsörjning

Snabba omvärldsförändringar ställer krav på ett strategiskt arbete med kompetensförsörjning. Länsstyrelsens kompetensförsörjningsplan revideras årligen. Planen har konkretiserats genom att vi tydligare anger vilka kompetensutvecklingsinsatser som behövs för att möta verksamhetens behov. Även övergripande kompetensutvecklingsinsatser har tagits fram. Den enskilde medarbetares behov av utveckling för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter fastställs genom en individuell kompetensutvecklingsplan. Av resultatet av årets medarbetarenkät svarar 76 procent att de får den kompetensutveckling som arbetar kräver.

Länsstyrelsen har under 2013 haft en fortsatt hög omsättning avseende både tillsvidare och visstidsanställda, orsaken är bland annat ett flertal pensionsavgångar, men även att flera medarbetare sökt sig vidare.

Ledningsforum

Det tvärssektoriella arbetet är angeläget. Vi ska tillsammans arbeta utifrån helhetsperspektiv och arbeta över enhets- och områdesgränser, för att nå bästa möjliga resultat och vara en efterfrågad samarbetspartner. Ledningsforum, bestående av chefer och samordnare, har fortsatt utvecklats under 2013. Forumet fyller en viktig funktion för att få en ökad förståelse för varandras områden och att diskutera länsstyrelsens uppdrag och gemensamma tvärsgående frågor.

En gemensam värdegrund

Länsstyrelsens verksamhet vilar på en gemensam värdegrund som utgår från demokrati och mänskliga rättigheter och som är rättsäker och effektiv. Länsstyrelsen har under 2013 följt upp den gemensamma nationella handlingsplanen för lika rättigheter och möjligheter. Alla nyanställda får särskild information om den gemensamma värdegrunden.

Medarbetarskap

Länsstyrelsen ska fullfölja sina uppgifter i enlighet med de beslut som fattas av riksdag och regering. Vi arbetar på medborgarnas uppdrag. Länsstyrelsen har under 2013 arbetat vidare med att tydliggöra medarbetarskapets krav enligt tidigare framtagna medarbetaridé.

Ledarskap

Länsstyrelsen verkar för att utveckla ett kvalificerat och ansvarsfullt ledarskap. Grunden för denna styrning finns i ledarskapsidén. Länsstyrelsen arbetar aktivt och strukturerat för att säkra Länsstyrelsens fortsatta ledarförsörjning och för att skapa bästa möjliga förutsättningar för ledaruppdraget. Varje chef har en individuell utvecklingsplan. Det fortsatta arbetet med ledarskapsförsörjningen har bland annat medfört att två nya chefer har anställts. Ledningsgruppen har en jämn köns- och åldersfördelning.

Samverkan

Tidigare framtagna samverkansavtal har under året reviderats. Tillämpningsdelen har konkretiserats och gjorts tydligare, där har bland annat medarbetarskapet lyfts in. Revideringen har skett i god samverkansanda. Samverkansavtalet har implementerats på enhetsnivå.

Ärendehantering

Implementering av ärendehanteringssystemet Platina har fortsatt även under 2013. Ett inriktningsbeslut har tagits fram vad gäller administrativa rutiner. Ett förändringsarbete har påbörjats för bättre resursutnyttjande och effektivare arbetsformer inom administrationen. Ett annat syfte i förändringsarbetet är att öka rättsäkerheten kring ärendehantering.

Hälsa och arbetsmiljö

Länsstyrelsen blev på nytt hälsodiplomerad under 2013. Länsstyrelsen arbetar aktivt med förebyggande insatser, tidig rehabilitering, kontinuerlig ergonomisk rådgivning, samt systematisk uppföljning av sjukfrånvaron. Medarbetare uppmuntras att värna om sin hälsa och erbjuds en friskvårdstimme per vecka på ordinarie arbetstid, samt ett ekonomiskt bidrag. Resultatet av årets medarbetarenkät visar att 85 procent är regelbundet fysiskt aktiva några gånger i veckan. Av enkäten framgår också att 78 procent är nöjda med sin hälsa-. Länsstyrelsen arbetar proaktivt med arbetsmiljöfrågor och av resultatet i medarbetarenkäten framgår ett fortsatt högt värde avseende såväl fysisk som psykosocial arbetsmiljö. Under året har ett lokalprojekt genomförts, där medarbetare och personalorganisationerna varit engagerade i utformningen av lokalerna. 84 procent har i medarbetarenkäten svarat att våra lokaler är ändamålsenliga för det arbete som Länsstyrelsen utför.

Tabell över sjukfrånvaro i enlighet med 7 kap. 3§ FÅB

Kön	Ålder	2013			2012		
		Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	- 29	5	0,4	0,0	6	0,7	0,0
	30 - 49	48	1,1	2,4	41	1,8	13,8
	50 -	23	1,3	0,0	28	0,7	0,0
	Alla	76	1,1	2,4	75	1,4	13,8
Kvinnor	- 29	9	1,7	0,0	7	1,7	0,0
	30 - 49	86	2,9	15,7	84	3,1	31,1
	50 -	41	3,1	12,8	42	3,0	14,9
	Alla	136	2,9	28,5	134	3,0	46,0
Samtliga	- 29	14	1,2	0,0	13	1,2	0,0
	30 - 49	134	2,3	13,3	126	2,7	27,7
	50 -	64	2,4	10,5	70	2,1	12,0
	Alla	212	2,3	23,8	209	2,4	39,7

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso. Antalet anställda avser samtliga anställda under året

Kommentar

Länsstyrelsen har under många år haft en låg sjukfrånvaro. För att förebygga ohälsa arbetar Länsstyrelsen med förebyggande insatser, tidig rehabilitering, kontinuerlig ergonomisk rådgivning samt systematisk uppföljning av sjukfrånvaron. Länsstyrelsen är en hälsodiplomerad arbetsplats. Utvecklingen av sjukfrånvaron följs varje kvartal vad gäller såväl den korta som den långa sjukfrånvaron.

Året i siffror**Tabell A - Verksamhetskostnader 2011 - 2013**

96

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2013 Tkr	2012 Tkr	2011 Tkr
20-21	Övrig förvaltning	2 110,0	2 052,2	1 723,5
25	Trafikföreskrifter m.m.	423,0	347,3	524,0
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	5 004,2	5 156,2	5 542,5
30	Regional tillväxt	9 139,1	8 064,7	8 628,8
34	Infrastrukturplanering	2 201,8	3 516,2	2 215,1
40	Hållbar samhällsplanering och boende	4 738,4	3 085,5	3 712,5
41	Stöd till boende	31,3	493,9	779,3
42	Energi och klimat	2 131,7	2 339,8	1 836,5
43	Kulturmiljö	8 102,3	7 996,9	8 001,1
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	4 219,2	2 996,3	3 353,2
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	8 883,0	10 745,7	11 379,1
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	15 549,5	18 014,1	19 023,5
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 595,4	1 049,2	810,9
53	Vattenverksamhet	14 701,9	12 944,9	8 111,4
54	Mineral- och torvfyndigheter	43,1	13,8	21,2
55	Miljöfarlig verksamhet	1 647,7	1 668,2	2 013,7
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	202,1	179,6	142,2
57	Förorenade områden, efterbehandling	4 721,9	2 930,5	2 831,7
58	Restaurering	558,5	377,1	591,4
60	Lantbruk och landsbygd	12 589,1	12 926,1	13 117,1
61	Rennäring m.m.(enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,0	0,0	0,0
62	Fiske	895,7	817,8	752,0
70	Folkhälsa	1 426,9	2 155,1	1 497,3
80	Jämställdhet	1 540,8	1 534,1	1 022,8
81	Nationella minoriteter	1,3	15,9	
82	Mänskliga rättigheter	74,0	162,4	
83	Barnperspektivet		0,5	
85	Integration	4 232,0	3 534,8	3 333,9
	SUMMA PRODUKTION	106 763,9	105 119,0	100 964,7
10	Myndighetsövergripande verksamhet	16 671,2	17 591,3	11 526,9
11	Administration och intern service	26 895,9	23 380,5	24 399,2
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	150 331,0	146 090,8	136 890,9
	Resurssamverkan ¹⁾	678,5	739,7	1 102,1
	TOTALSUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER ENL RESULTATRÄKNINGEN ²⁾	151 009,5	146 830,5	137 993,1

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta länsstyrelsen fördelas på respektive tvåsifferkod

2. Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Definition av resurssamverkan:

Med offentlig resurssamordning menas att en myndighet har rätt att mot avgift helt eller delvis samordna sitt resursutnyttjande avseende varor och tjänster med en annan myndighet, kommun eller landsting (s.k. sambruk). Skriftliga avtal om samordningen bör träffas mellan de berörda parterna. Ansvarsfördelningen mellan myndigheterna bör läggas fast.

Kommentarer Tabell A

Infrastrukturplanering hade exeptionellt höga kostnader 2012 beroende på uppdrag avseende Mälaren/slussen. Kostnaderna har nu återgått till normal nivå.

Kostnaderna för hållbar samhällsplanering och boende har varit högre under 2013 beroende på att bostadsförsörjning varit ett prioriterat område under året.

Länsstyrelsen i Västmanland är så kallat "Värdlän" för länsstyrelsernas gemensamma utvecklingsarbete. Detta medför ökade kostnader på VÄS 10 genom att de medarbetare som arbetar med dessa frågor tillhör Länsstyrelsen i Västmanland.

Tabell B – Verksamhetskostnader 2013

97

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH-kostnader		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
20-21	Övrig förvaltning	2 110,0	1,40%	1 024,4	2,37%	3 134,4	2,09%
25	Trafikföreskrifter m.m.	423,0	0,28%	252,2	0,58%	675,2	0,45%
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	5 004,2	3,33%	2 868,8	6,65%	7 873,0	5,25%
30	Regional tillväxt	9 139,1	6,08%	4 109,6	9,52%	13 248,6	8,84%
34	Infrastrukturplanering	2 201,8	1,46%	1 038,1	2,41%	3 239,9	2,16%
40	Hållbar samhällsplanering och boende	4 738,4	3,15%	2 325,6	5,39%	7 064,0	4,71%
41	Stöd till boende	31,3	0,02%	18,7	0,04%	49,9	0,03%
42	Energi och klimat	2 131,7	1,42%	959,1	2,22%	3 090,8	2,06%
43	Kulturmiljö	8 102,3	5,39%	3 294,0	7,63%	11 396,3	7,60%
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	4 219,2	2,81%	1 690,3	3,92%	5 909,5	3,94%
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	8 883,0	5,91%	4 461,8	10,34%	13 344,7	8,90%
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	15 549,5	10,34%	4 358,4	10,10%	19 908,0	13,28%
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 595,4	1,06%	953,6	2,21%	2 548,9	1,70%
53	Vattenverksamhet	14 701,9	9,78%	4 746,5	11,00%	19 448,3	12,97%
54	Mineral- och torvfyndigheter	43,1	0,03%	25,3	0,06%	68,4	0,05%
55	Miljöfarlig verksamhet	1 647,7	1,10%	982,5	2,28%	2 630,1	1,75%
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	202,1	0,13%	121,2	0,28%	323,3	0,22%
57	Förorenade områden, efterbehandling	4 721,9	3,14%	1 279,8	2,97%	6 001,7	4,00%
58	Restaurering	558,5	0,37%	252,9	0,59%	811,4	0,54%
60	Lantbruk och landsbygd	12 589,1	8,37%	5 972,2	13,84%	18 561,3	12,38%
61	Rennäring m.m.(enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,0	0,00%	0,0	0,00%	0,0	0,00%
62	Fiske	895,7	0,60%	475,8	1,10%	1 371,5	0,91%
70	Folkhälsa	1 426,9	0,95%	549,9	1,27%	1 976,8	1,32%
80	Jämställdhet	1 540,8	1,02%	563,9	1,31%	2 104,8	1,40%
81	Nationella minoriteter	1,3	0,00%	0,0	0,00%	1,3	0,00%
82	Mänskliga rättigheter	74,0	0,05%	43,9	0,10%	117,9	0,08%
85	Integration	4 232,0	2,82%	789,2	1,83%	5 021,3	3,35%
	SUMMA PRODUKTION	106 763,9	71,02%	43 157,4	100,00%	149 921,3	100,00%
10	Myndighetsövergripande verksamhet	16 671,2	11,09%				
11	Administration och intern service	26 895,9	17,89%				
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	150 331,0	100,00%			149 921,3	100,00%
	Resurssamverkan ¹⁾	678,5		409,7		1 088,2	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen ²⁾	151 009,5				151 009,5	
	Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på: ³⁾						
	Nivå 1 (113-115)	18 554,8	26,10%				
	Nivå 2 (110-112, 116-119)	8 341,1	11,73%				
	Nivå 3 (100-109)	16 671,2	23,45%				
	Personalkostnad, produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-9)	71 084,8					

- ¹⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).
- ²⁾ Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.
- ³⁾ Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2-9 (inkl 4).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell B

Länsstyrelsen i Västmanland är så kallat "värdlän" för länsstyrelsernas gemensamma utvecklingsarbete. Detta medför ökade kostnader på VÄS 10 genom att de medarbetare som arbetar med dessa frågor tillhör Länsstyrelsen i Västmanland.

Tabell C – Årsarbetskrafter 2011 – 2013¹⁾

98

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2013	2013	2013	2012	2011
		totalt	varav kvinnor	varav män	totalt	totalt
20-21	Övrig förvaltning	2,22	1,36	0,85	2,15	2,24
25	Trafikföreskrifter m.m.	0,68	0,67	0,00	0,55	0,90
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	7,35	6,53	0,82	7,88	8,83
30	Regional tillväxt	9,74	5,71	4,03	10,64	8,69
34	Infrastrukturplanering	2,25	1,91	0,34	2,18	1,76
40	Hållbar samhällsplanering och boende	6,09	3,21	2,89	5,03	6,00
41	Stöd till boende	0,05	0,00	0,05	0,25	1,45
42	Energi och klimat	2,63	1,28	1,35	2,31	1,95
43	Kulturmiljö	8,75	8,27	0,48	9,13	8,44
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	3,89	1,52	2,37	3,54	3,19
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	10,63	6,29	4,34	12,14	13,92
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	11,63	2,68	8,95	14,59	12,87
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2,65	2,16	0,49	1,80	1,43
53	Vattenverksamhet	12,67	5,54	7,13	11,70	9,72
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,07	0,06	0,00	0,02	0,04
55	Miljöfarlig verksamhet	2,58	1,28	1,31	2,75	3,66
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,33	0,08	0,25	0,32	0,27
57	Förorenade områden, efterbehandling	3,98	2,79	1,19	4,10	3,31
58	Restaurering	0,77	0,62	0,15	0,41	0,61
60	Lantbruk och landsbygd	16,36	10,05	6,31	17,30	18,69
61	Rennäring m.m.(enbart Dalarna, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
62	Fiske	1,26	0,30	0,96	1,28	1,24
70	Folkhälsa	1,40	0,72	0,68	1,95	1,86
80	Jämställdhet	1,49	1,49	0,00	1,90	1,08
81	Nationella minoriteter	0,00	0,00	0,00	0,01	
82	Mänskliga rättigheter	0,12	0,11	0,01	0,26	
83	Barnperspektivet				0,00	
85	Integration	1,96	1,96	0,00	1,71	2,55
	SUMMA PRODUKTION	111,53	66,57	44,96	115,89	114,70
10	Myndighetsövergripande verksamhet	12,75	6,69	6,06	17,13	10,61
11	Administration och intern service	16,62	13,31	3,31	10,88	11,06
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	140,91	86,58	54,33	143,90	136,37
	Resurssamverkan ²⁾	0,24	0,21	0,03	1,20	0,86
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	141,15	86,79	54,36	145,10	137,22

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1 760 timmar²⁾ Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffernivå**Källa:** Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell C

Personalomsättningen har minskat i förhållande till 2012. Detta har påverkat antal årsarbetskrafter som minskat med 4 aa. Fördelningen mellan kvinnor och män är fortsatt något ojämn. Kvinnorna dominerar inom samtliga åldersgrupper. Flera kvinnor än män söker också utlysta tjänster.

Tabell D - Representation**99**

Kostnader för representation	2013	2013	2012	2012	2011	2011
	Totalt tkr	Per aa kronor	Totalt tkr	Per aa kronor	Totalt tkr	Per aa kronor
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	132	934,59	151	1 043,62	134	974,42
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	350	2 480,72	322	2 222,08	363	2 641,88

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell D

Den interna representationen har minskat under 2013.

Den externa representationen har ökat något under 2013, men ligger i nivå med tidigare år.

Länsstyrelsen arbetar aktivt för att nyttja landshövdingens representationsvåning som ett stöd för verksamheten och samverkan med externa aktörer i och runt länet. Representationen sker med stor kostnadseffektivitet.

Tabell E - Lokaler**100**

Lokalkostnader	2013	2012	2011
Residens			
Lokalkostnader (tkr) 103	1 192	1 206	1 184
Lokalyta (m ²)	1 162	1 161	1161
Lokalkostnad per m ² (kr)	1026	1039	1020
Lokaler ¹⁾			
Lokalkostnader (tkr) 113	7 711	7 574	7 511
Lokalyta (m ²)	6502	6318	6318
Lokalkostnad per m ² (kr)	1186	1199	1189
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr)	55	52	55
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	46	46	45
Kontorslokaler ²⁾			
Kontorslokalyta (m ²)	4810	4576	4576
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	34	32	33
SUMMA LOKALKOSTNADER	8 903	8 780	8 695

¹⁾ Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m.

²⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell E

Länsstyrelsen har omförhandlat hyresavtalen för både residenset (2013-07-01–2017-06-30) och länsstyrelsehuset (2013-07-01–2019-06-30).

Under 2013 har ombyggnation skett i länsstyrelsens befintliga lokaler. Ett våningsplan har byggts om till konferensavdelning med modern teknik. I samarbete med MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) har delar av konferensavdelningen utrustats med teknik anpassat för krisledning. Entrén och reception har rustats och blivit mer tillgängliga. Länsstyrelsens sessionssal har rustats. Personalrum, kök och cafeteria har byggts om.

101

Det finns för det kommande året ingen plan för större lokalförändringar.

Tabell F – Redovisning av ärenden 2013 (samtliga ärenden oavsett databas)

102

A	B	C	D	E	F	G
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl upprättade ärenden)	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Myndighetsövergripande, administration och intern service (10-11)	26	147	268	394	47	2
Övrig förvaltning (20-21)	85	404	50	443	96	2
varav Stiftelser (206)	0	0	0	0	0	0
varav Allmän kameraövervakning (211)	18	39	7	42	22	0
varav Bevakningsföretag m.m. (212)	0	16	0	11	5	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	23	104	1	110	18	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	70	1011	310	1262	129	1
varav Livsmedelskontroll (281)	3	16	26	40	5	0
varav Djurskydd (282)	59	921	248	1112	116	1
varav Smittskydd (283)	5	11	12	24	4	0
varav Allmänna veterinära frågor (284)	1	28	0	27	2	0
Regional tillväxt (30)	42	181	9	163	69	5
Infrastrukturplanering (34)	16	56	4	63	13	0
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	32	220	5	243	14	0
Stöd till boende (41)	60	322	0	331	51	2
Energi och klimat (42)	5	12	17	23	11	0
Kulturmiljö (43)	184	745	74	857	146	14
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	36	71	13	79	41	0
varav Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	8	10	4	14	8	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	85	212	21	239	79	6
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	71	101	90	170	92	27
varav Tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	1	0	1	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	47	293	19	304	55	3
Vattenverksamhet (53)	51	104	39	124	70	2
varav Tillsyn av vattenverksamheten (535)	12	30	4	42	4	1
Mineral- och torvfyndigheter (54)	0	7	0	7	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	38	235	36	265	44	0
varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	28	176	33	198	39	0
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	28	123	3	143	11	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	45	35	46	52	74	8
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	15	25	19	28	31	4

Restaurering (58)	1	13	11	21	4	0
Lantbruk och landsbygd (60)¹	462	5911	283	6366	290	3
varav Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	302	5516	263	5753	328	1
Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61))	-	-	-	-	-	-
Fiske (62)²	27	279	8	298	16	0
Folkhälsa (70)	9	6	22	26	11	1
Jämställdhet (80)	4	12	1	10	7	1
Nationella minoriteter (81)	0	1	0	0	1	0
Mänskliga rättigheter (82)	0	0	0	0	0	0
Integration (85)	2	14	12	17	11	0
Summa	1449	10619	1342	12010	1400	77
varav Vattenmyndighetens ärenden	32	41	28	42	59	0
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	0	0	0	0	0	0

¹⁾ Inkl. lantbruks- och jordbrukarstödsärenden registrerade hos Jordbruksverket

²⁾ Inkl. strukturfondsärenden registrerade hos Jordbruksverket

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina, Jordbruksverket och Boverket

Kommentarer Tabell F

Ingående balansen har minskat jämfört med 2012. Det förklaras inte av någon stor enstaka händelse utan är en mindre minskning på flera ärendegrupper.

Antalet inkomna ärenden är i stort detsamma som 2012.

Antal upprättade ärenden har minskat i förhållande till 2012. Det är främst inom Lantbruk 60, gällande återkrav. Under 2012 genomfördes ett ”återkravsprojekt” angående gårdsstöd. Nu har ärendemängden återgått till mer normala förhållanden.

Antal beslutade ärenden är färre än föregående år delvis beroende på att flera ärendetyper koncentrerats samt att det tidigare nämnda återkravsprojektet som genererade många beslut har avslutats.

Tabell G – Redovisning av överklagade ärenden 2013 (samtliga ärenden oavsett databas)

103

A	B	C	D
Sakområde och del av sakområde	Antal överklagade ärenden ¹⁾	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²⁾	Varav antal ändrade ärenden ³⁾
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)			
Övrig förvaltning (20-21)	1	6	1
varav Stiftelser (206)			
varav Allmän kameraövervakning (211)	0	2	1
varav Bevakningsföretag m.m. (212)			
Trafikföreskrifter m.m. (25)	5	7	2
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	19	23	4
varav Livsmedelskontroll (281)	1	0	0
varav Djurskydd (282)	18	23	4
varav Smittskydd (283)			
varav Allmänna veterinära frågor (284)			
Regional tillväxt (30)	1	0	0
Infrastrukturplanering (34)			
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	25	28	5
Stöd till boende (41)	1	1	1
Energi och klimat (42)			
Kulturmiljö (43)	1	0	0
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	0	1	0
varav Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)			
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	14	21	4
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	1	1	0
varav Tillsyn av vattenskyddsområden (516)			
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	3	1	0
Vattenverksamhet (53)	3	1	0
varav Tillsyn av vattenverksamheten (535)	3	1	0
Mineral- och torvfyndigheter (54)			
Miljöfarlig verksamhet (55)	1	4	3
varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	0	2	1
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)			
Förorenade områden, efterbehandling (57)			
varav Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)			
Restaurering (58)			
Lantbruk och landsbygd (60)	12	58	15
varav Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	10	56	15
Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)			
Fiske (62)	1	1	0
Folkhälsa (70)			
Jämställdhet (80)			
Nationella minoriteter (81)			
Mänskliga rättigheter (82)			
Integration (85)			
Summa	89	154	34

varav Vattenmyndighetens ärenden	0	0	0
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	0	1	1

¹⁾ Avser ärenden som är beslutade av länsstyrelsen och överklagade till högre instans.

²⁾ Avser de ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till Länsstyrelsen under 2013.

³⁾ Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till Länsstyrelsens beslut.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina

Kommentarer Tabell G

Trenden är att antalet överklagade ärenden sjunker. Under 2013 har totalt 89 ärenden överklagats jämfört med 200 överklagade ärenden under 2012.

Av de överklagade ärendena som avgjorts i högre instans har runt 20 procent av ärendena ändrats av högre instans.

Tabell H – Handläggningstider

104

Ärendegrupp		Mål (dgr)	Utfall %	Median dagar		
VÄS-KOD	Beskrivning	2013	2013	2013	2012	2011
202	Anmälan om svenskt medborgarskap					
204	Ansökan om tillstånd att strö ut aska efter avliden	-	-	-	4	4
206	Ändringsanmälan stiftelser					
211	Anmälan om kameraövervakning	5	29	25	3	5
211	Ansökan om kameraövervakning	120	29	214	85	32
212	Bevakningsföretag – Ansökan godkännande personal	14 ¹⁾	-	-		
282	Ansökan om tillstånd enligt 16 § Djurskyddslagen	21	86	4	47	32
282	Ansökan om förprovning djurstall	56	90	15	36	99
282	Djurförbudsprovning	314	50	314		
402	Detaljplaner – Begäran om yttrande över utställning och granskning	21	50	21		
403	Överklagande av detaljplan	150 ¹⁾	75	44	45	50
403	Överklagande av lov, förhandsbesked	180 ¹⁾	69	116	212	686
431	Ansökan tillstånd ingrepp fast fornlämning	40	55	30		
431	Anmälan om föryngringsavverkning	40	70	22	34	45
433	Kyrkliga kulturminnen – Ansökan om tillstånd renovering och ändring	60	83	24		
505	Överklagade kommunala beslut Miljöbalken m.fl. författningar	180	54	158	247	119
521	Ansökan om tillstånd och dispenser avseende naturskydd	42	26	61	151	201
525	Samråd enligt 12 kap. 6§ Miljöbalken	42	83	27	27	24
526	Granskning kommunal strandskyddsdispens	21	88	18		
535	Anmälan om vattenverksamhet enligt 11 kap. Miljöbalken	40	24	50		
551	Provning miljöfarlig verksamhet 9 kap. Miljöbalken – Ansökan om tillstånd	180 ^{1) 4)}	-	-		
555	Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	40	30	150	26	23
562	Ansökan om tillstånd till transport av avfall och farligt avfall	15	58	12		
566	Anmälan om transport av avfall och farligt avfall	8	55	8		
606	Ansökan om förvärvstillstånd för jordbruksfastigheter	30	78	13		
621	Ansökan om yrkesfiskelicens	28	80	26		
623	Ansökan om förordnande fisketillsynsman	28	65	22		
623	Ansökan tillstånd flyttning, utplantering av fisk	28	90	9		

		Mål (dgr)		Utfall måloppfyllelse %		
VÄS-KOD	Beskrivning	2013		2013	2012	2011
602	Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder	120 ¹⁾		47	59	59
	varav företagsstöd	120 ¹⁾		25	44	49
	varav projektstöd/PROKUL/EGENKUL	120 ¹⁾		55	46	47
	varav PROLAG	120 ¹⁾		37	61	73
	varav miljöinvesteringar	120 ¹⁾		86	78	81
602	Utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder	90 ¹⁾		75	87	89
	varav företagsstöd	90 ¹⁾		72	85	88
	varav projektstöd/PROKUL/EGENKUL	90 ¹⁾		76	84	88
	varav PROLAG	90 ¹⁾		65	84	94
	varav miljöinvesteringar	90 ¹⁾		100	100	89

Beskrivning av tabellen

Fr.o.m. 2013 har länsstyrelserna infört gemensamma diarieföringsrutiner för dessa grupper.

Varje län har satt upp mål utifrån det antal dagar det är rimligt att merparten av ärenden ska beslutas inom.

90 % av ärendena eller mer förväntas beslutas inom den uppsatta tiden.

Utfallskolumnen visar hur stor andel som faktiskt beslutades inom uppsatt tid.

För att få jämförelsetal över tid och mellan länsstyrelserna, oberoende av mål, redovisas även median för 2011-2013 (för ärendegrupp 602 redovisas endast andel av ärendena som beslutats inom uppsatt måltid, likt tidigare år).

De ärendegrupper som är nya eller justerade för 2013 redovisas ej för 2011-2012.

¹⁾ Målet är gemensamt för samtliga 21 länsstyrelser

²⁾ Målet är satt från komplett ansökan. Reglerad tid 90 dagar enl. Jordbruksverkets föreskrift D4 (2010:52)

³⁾ Målet är satt från komplett ansökan. Reglerad tid 56 dagar enligt Jordbruksverkets föreskrift L35

⁴⁾ Målet är satt från komplett ansökan enligt regeringsuppdrag S2011/10148/SFÖ

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket

Kommentarer Tabell H

Länsstyrelsen i Västmanland har även under 2013 fokuserat på att minska handläggningstiderna. Detta har gett goda resultat för flera ärendegrupper bland annat ärendegrupperna 282, 403, 431, 505 och 521.

För ärendegrupp 211 har handläggningstiden ökat från 2012. Detta förklaras av att det i flera fall varit svårt att få in material så att ansökan blir komplett och kan behandlas.

För ärendegrupp 602 påverkas handläggningstiden av sena beslut avseende budgetmedel. Generellt ser vi att många utbetalningsärenden tar längre tid nu när många kommer in med slutredovisning av sina projekt.

Tabell I – Länsstyrelsen i siffror

	2013	2012	2011
Verksamhet			
Inkomna och initiativärenden (st)	11 961	13 672	11 982
Beslutade ärenden (st)	12 010	13 851	14 361
Utgående ärendebalans (st)	1 400	1829	1805
Ej beslutade ärenden äldre än två år (st)	77	191	122
Medarbetare			
Årsarbetskrafter (st)	141,15	145,10	137,22
– varav kvinnor	86,79	91,61	86,48
– varav män	54,36	53,49	50,75
Total sjukfrånvaro (%)	2,3	2,4	2,5
– varav kvinnor (%)	2,9	3,0	2,7
– varav män (%)	1,1	1,4	2,0
Personalomsättning nyanställda, tillsvidareanställda (%)	6	11	7
Personalomsättning avgångna, tillsvidareanställda (%)	8	13	12
Ekonomi			
Förvaltningsanslag av totala intäkter (%)	53,20	50,74	52,92
OH-kostnad av total kostnad (%)	28,85	27,90	26,03
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr)	54,63	52,20	54,73
Intern representation (tkr)	132	151	134
Extern representation (tkr)	350	322	363

Hjälp text, för definitioner: Se info under ditt EA-stöd/LISA-nyckeltal/Beskrivning & definition av nyckeltalen

Kommentarer Tabell I:

Antalet inkomna ärenden är i stort detsamma som 2012. Antalet upprättade ärenden har minskat i förhållande till 2012. Det är främst inom Lantbruk 60, gällande återkrav. Under 2012 genomfördes ett ”återkravsprojekt” angående gårdsstöd. Nu har ärendemängden återgått till mer normala förhållanden.

Antalet beslutade ärenden är färre än föregående år delvis beroende på att flera ärendetyper koncentrerats samt att det tidigare nämnda återkravsprojektet, som genererade många beslut, avslutats.

Den utgående ärendebalansen är något lägre än fjolårets. Ett aktivt arbete för att korta handläggningstider och avsluta ärenden har genomförts.

Antalet årsarbetskrafter är något lägre 2013 än 2012.

Andel OH-kostnad av total kostnad har ökat något framförallt beroende på att Länsstyrelsen Västmanland är så kallat ”värdlän” för länsstyrelsernas gemensamma utvecklingsmedel och därmed har medarbetare som arbetar med dessa uppgifter.

Avgiftsbelagd verksamhet

Belopp angivna i tkr

Verksamhet	2013 intäkter	2013 kostnader	2013 nettoutfall	2013 nettobudget	2013 ackumulerat utfall	2012 intäkter	2012 kostnader	2012 nettoutfall	2011 ackumulerat utfall
Offentligrättslig verksamhet									
Registreringsavgift för jaktområden	16	0	16	0	16	18	7	11	-11
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	198	1 144	-946	0	-945	179	179	0	0
Delgivning	20	65	-46	0	-46	20	20	0	0
Övrig offentligrättslig verksamhet	19	21	-2	0	-2	14	14	0	0
Uppdragsverksamhet									
Resurssamordning	179	191	-12	47	-60	677	414	263	-311
Summa totalt	431	1 421	-990	47	-1 037	908	633	274	-321
- fördelat på									
Summa offentligrättsligt	252	1 230	-977	0	-977	230	219	11	-11
Summa uppdragsverksamhet	179	191	-12	47	-60	677	414	263	-311

Tabellen visar intäkter, kostnader och utfall för länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet, enligt den indelning för återrapportering som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras i regleringsbrevet.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer avgiftsbelagd verksamhet

Nettobudget enligt inskickat Budgetunderlag 2014-2016 Dnr 111-843-2013.

År 2013 har Länsstyrelsen i Västmanland ändrat redovisningsförfarandet av avgiftsbelagd verksamhet. Samtliga kostnader för denna verksamhet redovisas fr.o.m. 2013 på avgiftsbelagd verksamhet. Tidigare år har denna verksamhet netto redovisats och underskott har belastat förvaltningsanslaget.

Det negativa ackumulerade utfallet för djur och lantbruk härrör i huvudsak från verksamheten för extra djurskyddskontroller. Nuvarande avgiftsnivå är för låg och täcker inte de verkliga kostnaderna för denna verksamhet. Ytterligare en bidragande orsak till underskott är svårigheter att kräva in fordringar på fakturerade avgifter eftersom djurägarna ofta har en svag ekonomi, vilket får till följd att nedskrivningar av fordringar regelbundet måste göras.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen är gjord enligt enl. 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Belopp angivna i tkr

2013 2012 2011 2010 2009

Låneram i Riksgälden

Beviljad	3 700	3 700	3 700	4 000	3 500
Utnyttjad	2 266	519	1 096	1 317	2 345

Räntekontokredit i Riksgälden

Beviljad	4 900	4 900	4 900	4 900	4 900
Utnyttjad	0	0	0	0	0

Räntekonto

Ränteintäkter	314	532	274	120	273
Räntekostnader	0	0	0	0	0

Avgiftsintäkter som disponeras

Budget	6 000	5 825	5 825	5 300	6 600
Utfall	5 191	6 021	4 504	5 720	8 896

Avgiftsintäkter som inte disponeras

Budget	3 620	3 950	3 980	3 340	3 680
Utfall	3 483	3 687	3 688	3 955	4 045

Anslagskredit*Utgiftsområde 01**Rikets styrelse*

01 05 001 Länsstyrelserna m.m.

Beviljad	4 187	4 174	2 950	2 899	4 005
Utnyttjad	0	0	0	0	0

*Utgiftsområde 19**Regional tillväxt*

19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder

Beviljad	3 290	3 290	3 290	3 290	3 290
Utnyttjad	2 803	2 677	3 154	3 159	2 344

Anslagssparande*Utgiftsområde 01**Rikets styrelse*

01 05 001 Länsstyrelserna m.m.

Summa anslagssparande	2 869	2 460	1 810	1 530	862
-----------------------	-------	-------	-------	-------	-----

*Utgiftsområde 19**Regional tillväxt*

19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder

Summa anslagssparande	0	0	0	0	0
-----------------------	---	---	---	---	---

Bemyndiganden

Tilldelat	60 000	55 000	50 000	47 400	55 000
Åtaganden	37 404	42 341	42 713	42 600	33 812

Personal

Antal årsarbetskrafter ¹⁾	141	145	137	146	164
Medeltal anställda ¹⁾	172	170	164	173	196
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 065	1 008	1 000	980	947

Kapitalförändring

Årets kapitalförändring	-990	274	20	-51	-56
Balanserad kapitalförändring	-47	-321	-341	-290	986

¹⁾ Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med 1760 timmar (220 dagar x 8 timmar). Medeltalet anställda beräknas som ett genomsnitt av antalet anställda personer baserat på mätningar vid två tidpunkter under året. Mätmetod finns dokumenterad.

Kommentar:

Utnyttjad låneram i Riksgälden inkluderar inte anläggningsanskaffning på 76 tkr som gjordes efter låneupptagningen i december 2013.

Finansiell redovisning**Resultaträkning**

	2013	2012	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	82 839	79 618	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	5 191	6 021	2
Intäkter av bidrag	61 672	60 933	3
Finansiella intäkter	318	533	4
Summa	150 020	147 105	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-92 158	-89 297	5
Kostnader för lokaler	-9 413	-9 400	6
Övriga driftskostnader	-48 695	-47 521	7
Finansiella kostnader	-115	-32	8
Avskrivningar och nedskrivningar	-629	-580	9
Summa	-151 009	-146 830	
Verksamhetsutfall	-990	274	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter och andra intäkter som inte disponeras av myndigheten	3 483	3 687	
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-3 483	-3 687	
Saldo	0	0	10
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	58 954	54 993	11
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	47 793	58 247	12
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	639	3 618	13
Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet	0	1	14
Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringar	-639	32	15
Lämnade bidrag	-106 747	-116 891	16
Saldo	0	0	
Årets kapitalförändring	-990	274	17

Balansräkning

TILLGÅNGAR (TKR)	2013-12-31	2012-12-31	Not
Immateriella anläggningstillgångar			
<i>Summa</i>	0	0	18
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	402	62	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	1 956	587	
<i>Summa</i>	2 358	649	19
Fordringar			
Kundfordringar	292	598	20
Fordringar hos andra myndigheter	3 150	4 396	21
Övriga fordringar	199	99	22
<i>Summa</i>	3 641	5 093	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	381	2 319	
Upplupna bidragsintäkter	5 439	10 402	
Övriga upplupna intäkter	138	1	
<i>Summa</i>	5 958	12 722	23
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	24 418	34 898	
<i>Summa</i>	24 418	34 898	24
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	19 174	26 707	25
Övr. tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	376	576	26
Kassa och bank	408	349	27
<i>Summa</i>	19 958	27 632	
Summa tillgångar	56 333	80 995	

Balansräkninng

KAPITAL OCH SKULDER (TKR)	2013-12-31	2012-12-31	Not
Myndighetskapital			
Statskapital	18	18	28
Balanserad kapitalförändring	-47	-321	29
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-990	274	29
Summa	-1 019	-29	
Fonder			
Fonder	1 259	620	
Summa	1 259	620	15
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	0	9	30
Övriga avsättningar	125	4	31
Summa	125	13	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	2 266	519	32
Skulder till andra myndigheter	5 110	8 374	33
Leverantörsskulder	4 973	6 618	34
Övriga skulder	1 456	1 439	35
Depositioner	376	576	36
Summa	14 181	17 526	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	8 484	8 245	
Oförbrukade bidrag	33 304	54 620	
Summa	41 787	62 865	37
Summa kapital och skulder	56 333	80 995	

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag

Belopp i tkr

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Modesponerat anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Utgiftsområde 01							
Rikets styrelse							
01 05 001 Länsstyrelserna m.m.	2 460	104 679	0	0	107 139	-104 269	2 869
Utgiftsområde 19							
Regional tillväxt							
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	-2 677	37 900	0	0	35 223	-38 026	-2 803
Summa	-217	142 579	0	0	142 362	-142 296	66

Kommentarer till anslagsredovisningen avseende redovisning mot anslag

Anslagskredit för utgiftsområde 19 Regional tillväxt är 3 290 tkr.

Anslagsbehållning som får disponeras 2013 för utgiftsområde 01 Rikets styrelse är max 3% (3 140 tkr)

Redovisning mot inkomsttitel

Belopp i tkr

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	300	234
2537 Miljöskyddsavgift Täckavgift	3 200	3 152
2552 03 Avgifter enligt avfallsförordningen	100	91
2714 01 Sanktionsavgifter enligt arbetsmiljölagen	20	2
2811 9 Övriga inkomster	0	6
Summa	3 620	3 483

Redovisning av beställningsbemyndiganden

Anslag	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år			
				2014	2015	2016	2017
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	60 000	42 341	37 404	36 274	1 130	0	0

Finansiella villkor

Belopp i tkr

Anslag/Benämning	Villkor	Belopp	Utfall
01 05 001 Länsstyrelserna m.m., Västmanlands län	Anslagskredit	4 187	0
	Anslagsbehållning som disponeras, 3 %	3 140	2 869
	Kredit på räntekonto	4 900	0
	Låneram för anläggningstillgångar	3 700	2 266
	Finansiering av utvecklingsprojekt som bedrivs gemensamt av länsstyrelserna	30 000	30 000
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	Anslagskredit	3 290	2 803
	Uppföljning och utvärdering	1 000	956
	Anslagsbehållning som disponeras,	Inget	0

Tilläggsupplysningar och noter

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat ej anges.

Redovisnings- och värderingsprinciper**Allmänt**

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Länsstyrelsen redovisning följer god redovisningssed en 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring.

Regeringen har beslutat att återrapportering ska ske enligt anvisningar som framgår under rubriken Verksamhet i avsnittet Organisationsstyrning och bilaga 2 till regleringsbrevet.

Anvisningarna utgör ett undantag från bestämmelserna i 3 kap. 2 § FÅB och i vissa fall undantag från 3 kap. 1 § Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, är den 3 januari 2014.

De flesta belopp i de finansiella delarna är framtagna med hjälp av exelator. Det innebär att talen innehåller decimaler, vilket ger avrundningsdifferenser.

Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor t.o.m. brytdag har bokförts. Fakturor som erhålls efter brytdagen redovisas som periodavgränsningspost. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 20 tkr.

Löpande under året periodiseras förutbetalda kostnader såsom hyror med mera för att kostnaden ska belasta rätt period. Beloppsgräns är fastställd till 100 tkr. Skulder till personalen i form av kompledighet och semesterlöner redovisas månadsvis och regleras på helår med värdeförändring till följd av ändrade löner m.m.

Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag.

Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits, periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en bedömd ekonomisk livslängd om minst 3 år och ett anskaffningsvärde på minst 20 tkr redovisas som anläggningstillgångar. Immateriella anläggningstillgångar vid anskaffningsvärde på minst 100 tkr och för förbättringsutgifter på annans fastighet på minst 50 tkr.

Stationära och bärbara persondatorer kostnadsförs direkt på grund av den tekniska utvecklingen och prisnivån samt för bärbara datorer då de utsätts för extra stort slitage.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis. Följande avskrivningstider tillämpas.

	Avskrivningstid
Immateriella anläggningstillgångar	3 år
Materiella anläggningstillgångar:	
- Förbättringsutgift på annans fastighet	högst 7 år
- Maskiner, inventarier m.m.	
IT-utrustning	3 år
Leasingavtal	3 år
Bilar och transportmedel	4 år
Maskiner	4 år
Konst	Ingen avskrivning
Övriga inventarier	5 år
- Pågående nyanläggning	Ingen avskrivning

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.
Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Verksamhetens intäkter och kostnader

I Förvaltningsanslaget 01 05 001 ingår 30 000 tkr för finansiering av utvecklingsprojekt som bedrivs gemensamt av samtliga länsstyrelser.

Noter till resultaträkningen

Not	1 Intäkter av anslag	2013	2012
	01 05 001 Förvaltningsanslag	80 321	75 430
	Årets minskning av semesterlöneskulden före 2009	-503	-797
	01 05 001 Förvaltningsanslag	79 817	74 634
	19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	3 021	4 984
	Summa intäkter av anslag	82 839	79 618

Skillnaden mellan summan av intäkter av anslag samt medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag i resultaträkningen och utgifter i anslagsredovisningen beror på anslagsavräknad semesterlöneskuld intjänad till och med 2008 enligt övergångsbestämmelsen till 16 § anslagsförordningen.

Not	2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2013	2012
	Offentligrättsliga avgifter	556	735
	Försäljning enligt 4 § Avgiftsförordningen	3 922	3 932
	Intäkter av andra ersättningar	713	1 354
	Summa	5 191	6 021
	Varav intäkter av avgifter enligt 4 § Avgiftsförordningen består av		
	Intäkter uthyrning	513	548
	Intäkter utbildning/konferenser	1 270	1 626
	Intäkter konsultuppdrag	2 006	1 657
	Intäkter övriga 4 § avgifter	132	100
		3 922	3 932

Den i separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet är inte jämförbar med denna not.

Not	3 Intäkter av bidrag	2013	2012
	Bidrag från statliga myndigheter	60 849	50 651
	varav		
	Naturvårdsverket	20 108	15 169
	Havs- och vattenmyndigheten	14 893	6 428
	Länsstyrelsen i Västernorrlands län	5 871	1 119
	Statens jordbruksverk	5 092	6 231
	Länsstyrelsen i Stockholms län	4 223	6
	Riksantikvarieämbetet	3 368	2 548
	Länsstyrelsen i Norrbottens län	3 273	1 040
	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	3 052	3 217
	Migrationsverket	2 705	2 523
	Tillväxtverket	2 457	2 945
	Statens folkhälsoinstitut	1 527	2 170
	Länsstyrelsen i Uppsala län	1 396	1 656
	Statens energimyndighet	1 219	868
	Länsstyrelsen i Örebro län	954	-1 563
	Länsstyrelsen i Västmanlands län	935	2 028
	Socialstyrelsen	904	668
	Länsstyrelsen i Kalmar län	622	1 296
	Länsstyrelsen i Västra Götalands län	600	1 000
	Arbetsförmedlingen	441	259
	Kammarkollegiet	401	433
	Länsstyrelsen i Kronobergs län	385	14
	Länsstyrelsen i Hallands län	290	57

<i>Boverket</i>	203	0
<i>Regeringskansliet</i>	82	36
<i>Länsstyrelsen i Dalarnas län</i>	54	42
<i>Länsstyrelsen i Södermanlands län</i>	22	30
<i>Länsstyrelsen i Gävleborgs län</i>	22	0
<i>Länsstyrelsen i Jämtlands län</i>	22	0
<i>Länsstyrelsen i Värmlands län</i>	22	0
<i>Länsstyrelsen i Västerbottens län</i>	22	0
<i>Länsstyrelsen i Östergötlands län</i>	22	0
<i>Trafikverket</i>	0	280
<i>Skatteverket</i>	0	45
<i>Mälardalens högskola</i>	0	-18
<i>Svenska institutet</i>	-25	25
<i>Sveriges lantbruksuniversitet</i>	-62	13
<i>Länsstyrelsen i Jönköpings län</i>	-14 747	1
<i>Övriga motparter</i>	499	83
 Bidrag från övriga	 823	 10 282
Summa	61 672	60 933

Från och med 2012-01-01 blev Länsstyrelsen i Västmanland värdlän för de länsstyrelsegemensamma utvecklingsmedlen. Återbetalningar av oförbrukade utvecklingsmedel från 2011 (då Länsstyrelsen i Jönköping var värdlän) har gjorts till projekt med Länsstyrelsen i Jönköping som finansiär/motpart.

Not	4	Finansiella intäkter	2013	2012
		Räntekonto i Riksgälden	314	532
		Övriga finansiella intäkter	4	1
		Summa	318	533

Minskningen av ränteintäkten beror på att utbetalningar avseende länsstyrelsegemensamma utvecklingsmedel har skett löpande under året.

Not	5	Kostnader för personal	2013	2012
		Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-62 207	-60 839
		Övriga kostnader för personal	-29 951	-28 458
		Summa	-92 158	-89 297

Not	6	Kostnader för lokaler	2013	2012
		Kostnader för lokaler	-9 413	-9 400

Not	7	Övriga driftskostnader	2013	2012
		Övriga driftskostnader	-48 695	-47 521

Not	8	Finansiella kostnader	2013	2012
		Räntekostnader avseende lån i Riksgälden	-6	-14
		Övriga finansiella kostnader	-109	-18
		Summa	-115	-32

Ökningen av övriga finansiella kostnader beror på räntekostnad på 86 tkr gällande återbetalningskrav av tidigare erhållna bidrag.

Not	9	Avskrivningar och nedskrivningar	2013	2012
		Avskrivningar och nedskrivningar	-629	-580

Not	10	Uppbördsverksamhet	2013	2012
		Uppbördsverksamhet	0	0
Not	11	Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	2013	2012
		01 05 001 Förvaltningsanslag	23 949	27 555
		19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	35 005	27 438
		Summa	58 954	54 993
Not	12	Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2013	2012
		Från myndighet		
		Länsstyrelsen i Jönköpings län	17 698	0
		Naturvårdsverket	13 602	13 132
		Havs- och vattenmyndigheten	5 439	6 699
		Tillväxtverket	4 949	4 600
		Socialstyrelsen	4 214	5 852
		Post- och telestyrelsen	425	265
		Statens folkhälsoinstitut	396	996
		Kammarkollegiet	351	25 349
		Statens energimyndighet	323	234
		Migrationsverket	199	448
		Länsstyrelsen i Uppsala län	140	0
		Riksantikvarieämbetet	50	0
		Länsstyrelsen i Dalarnas län	8	0
		Länsstyrelsen i Norrbottens län	0	674
		Summa	47 793	58 247

Från och med 2012-01-01 blev Länsstyrelsen i Västmanland värdlän för de länsstyrelsegemensamma utvecklingsmedlen. Utbetalningar av utvecklingsmedel har gjorts från projekt med Länsstyrelsen i Jönköping som finansiär/motpart (se även kommentar för not 3).

Från och med 2012-07-01 koncentrerades hanteringen av lönegaranti till Länsstyrelsen i Stockholm, vilket gör att erhållna bidrag Kammarkollegiet har förändrats från år 2012 till år 2013.

Not	13	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2013	2012
		Älgvårdsfonden	581	356
		Bygdemedel	57	56
		Lönegaranti konkurser	0	3 050
		Lönegaranti rekonstruktioner	0	156
		Summa	639	3 618

Hanteringen av lönegaranti koncentrerades 2012-07-01 till Länsstyrelsen i Stockholm.

Not	14	Finansiella intäkter	2013	2012
		Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet	0	1
Not	15	Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringsändamål	2013	2012
		Ingående balans	620	651
		Årets förändring	639	-32
		Utgående balans	1 259	620
		Uppdelat på		
		Älgvårdsfonden		
		Ingående balans	269	359

Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	581	356
Lämnade bidrag	0	-446
Utgående balans	851	269

Bygdemedel

Ingående balans	350	293
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	57	56
Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet	0	1
Utgående balans	408	350

Not	16	Lämnade bidrag	2013	2012
		Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-78 962	-61 588
		Lämnade bidrag till övriga, samt vissa förluster och periodiseringar	-27 785	-55 303
		Summa Lämnade bidrag	-106 747	-116 891

inom verksamhetsområden

Allmänt och övergripande inom myndighetsövergripande verksamhet	-41 498	-27 565
Regional projektverksamhet	-28 378	-23 692
Företagsstöd inom regional tillväxt	-11 551	-7 747
Efterbehandling av förorenade områden	-8 673	-2 457
Fördelning av statsbidrag inom folkhälsa	-4 687	-6 797
Miljömål	-2 797	-1 620
Förvaltning och skötsel av skyddade områden	-2 629	-8 129
Förvaltning av kvalitén på vattenmiljön	-2 494	-5 065
Kalkning av försurade vatten	-880	-1 014
Miljöövervakning	-613	-838
Stöd till lantbruksutvecklingsåtgärder	-425	-205
Fiskevård och fritidsfiske	-316	-283
Skydd av områden och arter (exkl. vattenskyddsområden och kulturresevat)	-316	-156
Jakt och viltvård	-280	-684
Strategiskt arbete, planer och stöd inom energi och klimat	-270	0
Integrationsfrågor	-199	-423
Jämställdhetsfrågor	-185	-1 183
Hushållning med energi	-130	0
Djurskydd	-118	0
Främjande insatser inom folkhälsoområdet	-80	0
Byggnadsvård	-50	0
Biologisk återställning i kalkade vatten	-42	-31
Allmänt och övergripande inom energi och klimat	-38	-234
Allmänt och övergripande inom regional tillväxt	-33	-639
Kommunikationsplanering	-30	0
Förnybar energi	-25	0
Allmänt och övergripande inom jämställdhet	-9	0
Lönegaranti	0	-27 385
Tillsyn av vattenverksamhet	0	-674
Allmänt och övergripande inom folkhälsa	0	-40
Allmänt och övergripande inom integration	0	-21
Regionala program och strategier m.m.	0	-10
	-106 747	-116 891

Verksamhet "Allmänt och övergripande inom myndighetsövergripande verksamhet" avser utbetalningar av länsstyrelsegemensamma utvecklingsmedel.

Förändringen på verksamhet "Lönegaranti" beror på att hanteringen av lönegaranti koncentrerades 2012-07-01 till Länsstyrelsen i Stockholm.

Not	17 Årets kapitalförändring	2013	2012
	Verksamhetsutfall		
	Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	-990	274
	Anläggningstillgångar	0	0
	Semesterlöne- och löneskuld	503	797
	Årets minskning av semesterlöneskulden från 2008 som finansieras av externa medel	-503	-797
	Övriga periodiserade kostnader RTA	0	0
	Summa verksamhetsutfall	-990	274
	Summa årets kapitalförändring	-990	274

År 2013 har Länsstyrelsen i Västmanland ändrat redovisningsförfarandet av avgiftsbelagd verksamhet. Samtliga kostnader för denna verksamhet redovisas fr.o.m 2013 på avgiftsbelagd verksamhet. Tidigare år har denna verksamhet netto redovisats och underskott har belastat förvaltningsanslaget. Det negativa ackumulerade utfallet för djur och lantbruk härrör i huvudsak från verksamheten för extra djurskyddskontroller. Nuvarande avgiftsnivå är för låg och täcker inte de verkliga kostnaderna för denna verksamhet. Ytterligare en bidragande orsak till underskott är svårigheter att kräva in fordringar på fakturerade avgifter eftersom djurägarna ofta har en svag ekonomi, vilket får till följd att nedskrivningar av fordringar regelbundet måste göras.

Noter till balansräkningen

Not	18	Immateriella anläggningstillgångar	2013-12-31	2012-12-31
		Ingående anskaffningsvärde	0	120
		Årets anskaffning	0	0
		Årets försäljning, utrangering	0	-120
		Utgående anskaffningsvärde	0	0
		Ingående avskrivningar	0	-120
		Årets avskrivningar	0	0
		Årets försäljning, utrangering	0	120
		Utgående avskrivningar	0	0
		Bokfört värde immateriella anläggningstillgångar	0	0

Not	19	Materiella anläggningstillgångar	2013-12-31	2012-12-31
		Förbättringsutgifter på annans fastighet		
		Ingående anskaffningsvärde	480	480
		Årets anskaffning	424	0
		Årets försäljning, utrangering	0	0
		Utgående anskaffningsvärde	904	480
		Ingående avskrivningar	-418	-329
		Årets avskrivningar	-85	-88
		Årets försäljning, utrangering	0	0
		Utgående avskrivningar	-502	-418
		Bokfört värde	402	62

Maskiner, inventarier, installationer mm.

Ingående anskaffningsvärde	3 116	4 776
Årets anskaffning	1 913	115
Årets försäljning, utrangering	-184	-1 775
Utgående anskaffningsvärde	4 845	3 116
- varav innehav enligt finansiellt leasingavtal	0	0
Ingående avskrivningar	-2 529	-3 812
Årets avskrivningar	-544	-492
Årets försäljning, utrangering	184	1 775
Utgående avskrivningar	-2 889	-2 529
- varav innehav enligt finansiellt leasingavtal	0	0
Bokfört värde	1 956	587

Bokfört värde materiella anläggningstillgångar

2 358 649

Av årets nyanskaffning på 2 338 tkr avser 2 113 tkr investeringar i samband med nybyggnation av konferensavdelningen.

I årets anskaffning under Förbättringsutgifter på annans fastighet (424 tkr) ingår 76 tkr som anskaffades efter låneupptagning i december 2013.

Not	20	Kundfordringar	2013-12-31	2012-12-31
		Kundfordringar	292	598

Not	21	Fordringar hos andra myndigheter	2013-12-31	2012-12-31
		Diverse fordringar andra myndigheter	1 689	2 545
		Mervärdesskatt	1 461	1 851
		Summa	3 150	4 396

Not	22	Övriga fordringar	2013-12-31	2012-12-31
		Lönegarantifordringar	0	0
		Övriga fordringar	199	99
		Summa	199	99

Not	23	Periodavgränsningsposter	2013-12-31	2012-12-31
		Förutbetalda kostnader		
		Förutbetalda hyror	309	2 013
		Övriga förutbetalda kostnader	73	306
		Summa förutbetalda kostnader	381	2 319

Ingen periodisering för hyran vid bokslutet år 2013. Hyresfakturan första kvartalet 2014 inkom och bokfördes efter brytdatum för leverantörsfakturer.

Upplupna bidragsintäkter

Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter	5 289	9 982
varav		
Migrationsverket	1 709	630
Tillväxtverket	1 131	7 030
Statens jordbruksverk	661	1 254
Naturvårdsverket	615	2
Länsstyrelsen i Västmanlands län	593	561
Länsstyrelsen i Uppsala län	260	16
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	123	226
Länsstyrelsen i Kronobergs län	102	0
Statens energimyndighet	49	0
Arbetsförmedlingen	41	27
Övriga motparter	14	0
Kammarkollegiet	0	191
Svenska institutet	0	25
Mälardalens högskola	0	19
Havs- och vattenmyndigheten	-8	0

Upplupna bidragsintäkter från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	151	420
--	-----	-----

Totala upplupna bidragsintäkter	5 439	10 402
--	--------------	---------------

Övriga upplupna intäkter	138	1
--------------------------	-----	---

Summa periodavgränsningsposter	5 958	12 722
---------------------------------------	--------------	---------------

Not	24	Avräkning med statsverket	2013-12-31	2012-12-31
		Uppbörd		
		<i>Ingående balans</i>	-98	-26
		Redovisat mot inkomsttitel (-)	-3 483	-3 687
		Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	3 386	3 615
		Skulder avseende uppbörd	-195	-98
		Anslag i icke räntebärande flöde		
		<i>Ingående balans</i>	85	28
		Redovisat mot anslag (+)	38 026	32 422
		Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-37 732	-32 366
		Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	379	85
		Anslag i räntebärande flöde		
		<i>Ingående balans</i>	-2 460	-1 810
		Redovisat mot anslag (+)	104 269	102 986
		Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-104 679	-103 635
		Återbetalning av anslagsmedel (+)	0	0
		Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-2 869	-2 460
		Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
		<i>Ingående balans</i>	2 474	3 270
		Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-503	-797
		Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	1 970	2 474
		Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
		<i>Ingående balans</i>	34 897	34 616
		Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	56 720	96 709
		Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-100 830	-125 179
		Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar (+/-)	34 347	28 751
		<i>Saldo</i>	25 133	34 897
		<i>Belopp under utredning</i>	1 652	-3 849
		Övriga fordringar på statens centralkonto	23 481	38 746
		Summa utgående balans avräkning med statsverket	24 418	34 898
Not	25	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2013-12-31	2012-12-31
		Räntekonto i Riksgälden	19 174	26 707
		Beviljad räntekontokredit uppgår till 4 900 tkr (jmf år 2012 4 900 tkr). Krediten har inte nyttjats under år 2013 eller år 2012.		
Not	26	Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	2013-12-31	2012-12-31
		Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	376	576
Not	27	Kassa och bank	2013-12-31	2012-12-31
		Bankkonto Bygdemedel	408	349
		Summa	408	349

Not	28	Statskapital	2013-12-31	2012-12-31
		Ingående balans	18	18
		Årets förändring	0	0
		Summa	18	18
		<i>varav</i>		
		Konstföremål	18	18
Not	29	Balanserad kapitalförändring	2013-12-31	2012-12-31
		Balanserad kapitalförändring	-47	-321
		<i>varav</i>		
		Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	-47	-321
		Avslutade externa medel RTA	0	0
		Semesterlöne- och löneskuld	0	0
		Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-990	274
		<i>varav</i>		
		Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	-990	274
		Semesterlöne- och löneskuld	0	0
		Summa kapitalförändring	-1 037	-47
		<i>varav</i>		
		Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	-1 037	-47
		Avslutade externa medel RTA	0	0
		Semesterlöne- och löneskuld	0	0

År 2013 har Länsstyrelsen i Västmanland ändrat redovisningsförfarandet av avgiftsbelagd verksamhet. Samtliga kostnader för denna verksamhet redovisas fr.o.m. 2013 på avgiftsbelagd verksamhet. Tidigare år har denna verksamhet nettoredovisats och underskott har belastat förvaltningsanslaget.

Det negativa ackumulerade utfallet för djur och lantbruk härrör i huvudsak från verksamheten för extra djurskyddskontroller. Nuvarande avgiftsnivå är för låg och täcker inte de verkliga kostnaderna för denna verksamhet. Ytterligare en bidragande orsak till underskott är svårigheter att kräva in fordringar på fakturerade avgifter eftersom djurägarna ofta har en svag ekonomi, vilket får till följd att nedskrivningar av fordringar regelbundet måste göras.

Not	30	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	2013-12-31	2012-12-31
		Ingående avsättningar	9	99
		Årets pensionskostnader	-9	40
		Årets pensionsutbetalningar	0	-130
		Utgående avsättning	0	9
Not	31	Övriga avsättningar	2013-12-31	2012-12-31
		Kompetensväxlingsåtgärder		
		Årets förändring	121	-50
		Utgående balans	125	4
		Summa övriga avsättningar	125	4

Länsstyrelsen har inte nyttjat hela avsättningen avseende kompetensväxlingåtgärder under året.

Not	32	Lån i Riksgäldskontoret	2013-12-31	2012-12-31
		Ingående balans	519	1 096
		Under året upptagna lån	2 377	0
		Årets amorteringar	-630	-577
		Utgående balans	2 266	519

Beviljad låneram	3 700	3 700
------------------	-------	-------

Årets upptagna lån 2013 inkluderar inte anläggningsanskaffningen på 76 tkr som gjordes efter låneupptagningen i december 2013.

Not	33	Skulder till andra myndigheter	2013-12-31	2012-12-31
		Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	3 246	6 610
		Lagstadgade arbetsgivaravgifter	1 628	1 627
		Premier avtalsförsäkringar	0	0
		Mervärdesskatt	237	137
		Summa	5 110	8 374

Lagstadgade arbetsgivaravgifter innefattar år 2012 både anställd personal samt lönegaranti.
Lönegarantiverksamheten övergick 2012-07-01 till Länsstyrelsen i Stockholm.

Not	34	Leverantörsskulder	2013-12-31	2012-12-31
		Leverantörsskulder	4 973	6 618

Not	35	Övriga skulder	2013-12-31	2012-12-31
		Personalens källskatt	1 456	1 439
		Övriga skulder - utomstatliga	0	1
		Summa	1 456	1 439

Not	36	Depositioner	2013-12-31	2012-12-31
		Depositioner	376	576

Förändringen beror på att återbetalningar av deponerade medel har varit högre än avsättningar under år 2013.

Not	37	Periodavgränsningsposter	2013-12-31	2012-12-31
		Upplupna kostnader		
		Upplupna löner, arvoden inkl social avg	133	144
		Upplupna semesterlöner inkl social avg	5 946	5 755
		Upplupna räntor	0	0
		Övriga upplupna kostnader	2 405	2 346
		Summa upplupna kostnader	8 484	8 245
		Oförbrukade bidrag från annan myndighet	32 828	53 855
		<i>varav</i>		
		Naturvårdsverket	12 339	26 039
		Tillväxtverket	4 631	3 740
		Post- och telestyrelsen	3 892	1 788
		Havs- och vattenmyndigheten	2 748	8 334
		Länsstyrelsen i Örebro län	2 021	998
		Kammarkollegiet	1 172	1 016
		Socialstyrelsen	1 068	2 736
		Länsstyrelsen i Västmanlands län	1 054	1 716
		Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 020	866
		Länsstyrelsen i Uppsala län	815	864
		Statens folkhälsoinstitut	450	903
		Statens jordbruksverk	428	290
		Boverket	308	376
		Riksantikvarieämbetet	223	249

<i>Länsstyrelsen i Dalarnas län</i>	139	114
<i>Sveriges lantbruksuniversitet</i>	138	76
<i>Länsstyrelsen i Hallands län</i>	135	425
<i>Migrationsverket</i>	133	573
<i>Länsstyrelsen i Kronobergs län</i>	110	0
<i>Mälardalens högskola</i>	4	0
<i>Statens energimyndighet</i>	0	193
<i>Arbetsförmedlingen</i>	0	9
<i>Länsstyrelsen i Jönköpings län</i>	0	2 549

Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas:

- Inom 3 månader	1 666
- 3 månader till 1 år	14 166
- 1 år till 3 år	16 568
- Överstigande 3 år	429

Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	476	765
---	------------	------------

<i>Summa oförbrukade bidrag</i>	33 304	54 620
--	---------------	---------------

Naturvårdsverket står för ca 38% (12 339 tkr) av de oförbrukade bidragen. Dessa planeras att användas:- inom 3 månader: ca 64 tkr- 3 månader till 1 år: ca 1 370 tkr- 1 år till 3 år: 10 905 tkr

Summa periodavgränsningsposter	41 787	62 865
---------------------------------------	---------------	---------------

Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2§ förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Namn	Ersättning kronor	Andra uppdrag
Landshövding		
Skogö, Ingemar	1 270 306	FFI - Fordonsstrategisk Forskning för Innovation (VINNOVA) Sensys Traffic AB Swedavia AB
Länsråd/Länsöverdirektör		
Wallström, Sofia	512 725	Strukturfondspartnerskapet Östra Mellansverige Robotdalen Läkemedels- och apoteksutredningen (S 2011:07) Almi Invest Östra Mellansverige AB Västerås Science Park
Tilly, Karin	362 142	SICS Swedish ICT i Västerås AB Västerås Science Park
Insynsråd		
Johansson, Sture	6 358	Svepnäs Gård AB LRF Mälardalen Hushållningssällskapet i Västmanland Företagarcentrum i Sala Ekonomisk förening Viltförvaltningsdelegationen i Västmanlands län
Gunnarsson, Carola	3 076	Kriminalvårdens insynsråd Transportstyrelsen Strukturfondspartnerskapet Östra Mellansverige SKL Företag AB Salabostäder AB
Henriksson, Stig	5 678	VB Energi Tåg i Bergslagen

Röding, Karin	2 900	Arbetsgivarverket Högskolan Halmstads styrelse (t.o.m. 2013-04-30) Insynsrådet, Länsstyrelsen i Södermanlands län Styrelsen för NTU (Norges Tekniska Naturvetenskapliga universitet), Trondheim RVU, Danmark (Det rådgivende udvalg for vurdering af udbud af videregående uddannelser, Uddannelsesministeriet) Södertörns högskolestyrelse (t.o.m. 2013-04-30) Universitets- och högskolerådet VHS (Verket för Högskoleservice) Vinnova Etablering Västerås Västerås Science Park
Svensson, Fredrik	4 350	Huvudsakligen: Arvid Svensson AB Fastighets AB Balder Klövern AB Novotec
Lagerholm, Suzanne	2 900	Create Etablering Västerås
Ytterberg, Olle	5 166	Polismyndigheten i Västmanlands län Strukturfondspartnerskapet Östra Mellansverige Marieborgs Lagerfastigheter AB Norra Skogen Fastigheter AB Seniorbostäder i Arboga AB Sparbanken Västra Mälardalen Sturestadens Fastigheter AB
Myrin, Eva	2 900	-

Länsstyrelsen
Västmanlands län

BESLUT

1 (1)

Datum
2014-02-20

Diarienummer
11-5729-2013

Socialdepartementet
Registrator
103 30 STOCKHOLM

Härmed överlämnas årsredovisningen för verksamheten vid Länsstyrelsen i Västmanlands län under året 2013.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Ingemar Skogö. I ärendets slutliga handläggning har även deltagit länsråd Anders Åhlund, chefen för stöd och utveckling Åsa Halldorf samt utredare Åsa Östling, den sistnämnda som föredragande.

Ingemar Skogö
Landshövding

Åsa Östling
Utredare

Länsstyrelsen
Västmanlands län

Har du frågor eller önskar fler exemplar, kontakta
Länsstyrelsen i Västmanlands län, 721 Västerås

Tfn 010-224 90 00 | Fax 010-224 91 10 | E-post: vastmanland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/vastmanland